– *î* (â) мьнкат, погорь, адьнкȣл, лъȣдьнд, пьра, изворьѧ „mâncat”, „pogorî”, „adâncul”, „lăudând”, „pâra”, „izvorâia” (imperfect 3);

– finalul consonantic al cuvintelor sau silabelor: домнȣль și домьнȣль, кȣрънdь, семнь: „domnul”, „curând”, semn”.

Prin ж se notează:

– *ă*: кжпрж, пжрнци, ѹрж, ажȣтжтоаре, датж, кътрж, ⸙мпържцїа, клътѧскж, χаснж (folosit mai ales la sfârșitul cuvântului), transcrise „părinți”, urmă”, „ajutătoare”, „dată”, „către”, „împărățiia”, „clătească”, „hasnă”.

– *î* (â): кжмпȣлȣ, амжржтȣлȣи, пипжирж, зикжнд, пъмжнтȣлȣи, пжнтече transcrise: „câmpului”, „amărâtului”, „pipăiră”, „zicând”, „pământului”, „pântece”.

Nu am întâlnit situații în care el să marcheze finalul consonantic al silabei sau cuvântului.

Cuvintele curent prescurtate, precum дх҃ȣл, іс҃, хс҃ etc., au fost întregite tacit, notându-se în notă de subsol cu mențiunea „Scris peste tot” forma din text.

Prescurtările și grafiile insolite au fost marcate prin note de subsol.

În transcriere nu s-a marcat suprascrierea slovelor.

Paginația originală a textului a fost notată cu cifre suprascrise în dreapta unei bare oblice [/]; Cele patru file nenumerotate aflate la începutul textului au fost numerotate cu cifre romane în paranteze pătrate [ ]. Nu au fost marcate greșelile de paginație din text.

Evanghelia învățătoare folosește în mod curent următoarele semne de punctuație: [.], [,] și [:], având o valoare nu foarte bine definită. De aceea am apelat la o reorganizare a punctuației textului după principiile ortografiei moderne.

Acolo unde am considerat că sunt cuvinte lipsă din eroare le-am notat în paranteză pătrată de fiecare dată cu mențiunea în notă de subsol: „Cuvânt lipsă în text”. Lacunele de text datorate evitării unor repetiții sau cuvintele subînțelese au fost suplinite prin [–].

Pentru a face textul accesibil cititorului modern, dar, trebuie să mărturisim, și din dorința de a scoate în evidență virtuțile literare ale textului, s-a procedat la o organizare a textului în care să se pună în evidență dialogurile, citatele și, uneori, citatele în citat etc.

Un cuvânt de adâncă gratitudine adresez domnului Dan Zamfirescu, care mi-a pus la dispoziție facsimilul *Evangheliei învățătoare* a lui Kiril Tranquillion.

Nu în ultimul rând le mulțumesc prietenilor Eugen Beltechi și Vasile Leb, care au avut răbdarea să parcurgă porțiunea de studiu dedicată limbii, respectiv aspectelor teologice.

De asemenea, mulțumesc Editurii Academiei Române pentru generozitatea de a susține publicarea acestei ediții și doamnei Alis Alexă pentru înțelegere și pentru excelenta colaborare.

EVANGHELIE ÎNVĂȚĂTOARE

sau cazanie preste duminecile anului și la praznice гсп҃дарскихъ[1] și la alți sfinți[2] ипроч[3],
scoasă și primenită de pre limba rusască pre limba rumânească cu voia și cheltuia măritului domn MATHEIU Basarab voievod, iară cu usteneala și izvodirea lui Silvestru ieromonah

Tipăritu-s-au întru dumnezeiasca lavră Govora, carea iaste hramul

ѹспение бц҃е
ѿ създание мира ҂ѕ҃рна
ѿ въплъщенїа гн҃ѧ ҂а҃ѕмд
мс҃ца. септеврїю дн҃и к҃и[4] /[Iv]

---

[1] În slavonă: împărătești.
[2] B.: svinți.
[3] În slavonă: și celelate.
[4] În slavonă: Înălțarea Preacuratei. De la facerea lumii 6151. De la nașterea Domnului 1642, septembrie, zile 28. N.e.: slovele cu valoare numerică din text au fost transcrise tacit cu cifre arabe.

на прѣсватасе зилиніе сх$ъ млс$тїю гсд$синовъ басарабовъ[5]

Io MATHEI[6] Basarab voievod б҃жїю. бл҃гдостїи. наалника всїє земле оугровлахїискїа єщєж҃и запланенских стран҃ алмлаш и фагараш херцег и пр оч.[7]

preaslăvitului şi blagocestivului[8] neam al ţării noastre şi altor tuturor carii sânt împrejurul nostru creştini, bun dar, pace, sănătate şi spasenie de la Domnul nostru Isus[9] Hristos[10] cu toată inima pohtesc. /[IIr]

---

[5] În slavonă: La preasfântul semn al milostivilor domni Basarabi.

[6] Scris: матѳей.

[7] În slavonă: Din mila lui Dumnezeu stăpânitor al întregului pământ al Ungrovlahiei şi al ţinuturilor plaiurilor, herţeg Amlaşului şi Făgăraşului şi celelalte.

[8] Scris peste tot: бл҃гочестив.

[9] În majoritatea cazurilor scris: і҃с.

[10] În majoritatea cazurilor scris: х҃с.

PREDOSLOVIE CETITORIULUI

Adecă tot omul înţelept datoriu iaste cu bun cuget şi cu semuire vie fietecare lucru de folos, o, iubiţ cetitori, a socoti şi ce folos trage cu el şi până la care margine măsură; dară căruia altuia mai vârtos[11] decât voao, iubiţ de Hristos creştini, întâiu spre căutarea cărţiei aceştiia, întâiu a cunoaşte pre adeveriţii lucrători ai viei lui Hristos, întru carii şi eu, mai ticălosul şi greşitul, venit-am la al unsprăzeacelea ceas la lucrul Domnului, întocma ca aceia ce au purtat zăduhul zilei, purtând grije pentru izbăvirea sufletelor omeneşti, cu luare de multe boale şi usteneale şi sudori şi asupreale de la diiavolul în multe chipure cu scârbe[12] şi în legătură aproape şi de moarte, atâta cât Dumnezeu[13] ştie însuş, carele ispiteaşte tainele inimiei.

Şi nemică, numai mila roadei meale creştinilor m-au îndemnat spre aceasta, că văzuiu în neamul nostru mulţi, unii ca aceia oameni de amândoao ceatele, proşti şi sufleteşti, carii, pentru neştiinţa, se depărtară cu învăţături striine şi cu proastă şi scurtă mintea lor, răzluşindu-se den credinţa adevărată, protivnică Besearecii lui Dumnezeu, cu ereticii împreunându-se şi /[IIv] ca musca la dulceaţa mieriei, aşa şi ei, înşelători de spaseniia[14] proştilor şi întru amărăciunea veninului cel purtătoriu de moarte necând şi ucigând sufletele lor şi ale oamenilor.

Derept aceasta, eu cu râvne pohtiiu pentru fraţii miei şi cugetai să scoţ această sfântă carte ce se chiamă[15] *Evanghelie*[16] *învăţătoare* tâlcuită, să fie propoveadanie creştinătăţiei noastre a sfintei Beseareci Apostolească a Răsăritului, de o am primenit den limba rusască pre limba rumânească şi, ca un izvor ascuns în pământul inimii noastre cel secetos şi uscat de învăţătură, cu ajutoriul lui Dumnezeu şi îndemnarea Duhului Aceluia, scurmat-am cu tâmpă mintea mea şi am scos acest izvor de apă dulce şi pururea curătoriu, adăpătoare de suflete omeneşti.

Şi nu îndrăzniiu însumi, aşa prost la acest lucru cu trudă mai mult de puterea mea, ci întâi cuvântul Domnului mieu Isus Hristos mă îndemnă şi

---

[11] Scris peste tot: врътос, ꙋвrътоша etc.

[12] Scris peste tot: скръбъ, скръбе, скръбѣще etc.

[13] Scris peste tot: дм҃нзеꙋ, дм҃нзъꙋ.

[14] Scris: спасенїа.

[15] Scris: кіамъ.

[16] Scris peste tot: єѵ҃гелїє, єѵ҃гелїа etc.

talantul[17] carele-m fu dat mie, nedestoinicul, nu-l îngrupaiu în pământul cel întunecat al neştiinţei fără dobândă şi fără folos vecinilor miei şi mai vârtos să aprinse întru mine focul iubirei.

Şi după aceasta, cu porunca şi cu voia luminatului domn Matheiu Basarab Voievod[18] şi cu blagoslovenia[19] preasfinţitului mitropolit chir[20] Theofil[21], împreună cu sfinţiiţi şi iubitorii de Hristos arhiepiscop, chir Ignatie рьвническїи[22], /[IIIr] chir Stefan боүзеїскїи[23] şi cu sfatul cinstiţilor boiari ai ţăriei[24] Rumâneşti, dentru carii mai vârtos purtătoriiu de grije URIIL NASTUREL[25] PREDOSLOV, лѣто ҂ѕрмз[26].

Pentru aceasta vă rog cu de-adinsul, iubiţii miei creştini, priimit această floare preaînfrâmseţată şi dulce mirositoare adusă den raiul vederei ceriului cu mult păcătoasa mâna mea grabnică îmblătoare şi de tâmpă şi întunecată mintea şi mirosiţ întru mirezma ceriului şi cu aceaea îndulciţ sufletele voastre cu dulceaţă fără saţiu şi cu vedearea frâmseţiei, veseliţ ochii cei înţelegător şi cunoaşteţ rădăcina bunătăţiei lui, că iaste mult roditoare de înţeleagerea sufletească şi plină de preamândriia cea minunată şi întru ea ascunsă vistieriia a toate bunătăţile.

Derept aceasta rog pre dumneavostră pentru liubovul priimiţi această carte spăsitoare de suflet şi cetiţ cu de-adinsul cu socotinţă şi cu semuirea sufletească şi cunoaşteţi că aceasta iaste plină de înţelesul cel blagoslovit: Întru ea cunoaşterea preamândriei ceriului descoperirea tainelor lui Dumnezeu, izvor înţelesului sufletesc, oglindă văzătoare pre Dumnezeu, lumină nestinsă a străluciriei de minte.

Că această carte iaste strajă treazvă celor ce stau spre nălţimea bunătăţilor, întăreaşte mâna lor şi /[IIIv] nu-i lasă să cază jos întru întunearecul păcatelor chezaş – şi poveţitoare păcătoşilor, cătră Dumnezeu,

[17] Marginal: маѳ҃. 25.

[18] Scris: мѳ҃. бс҃. вв҃.

[19] Scris peste tot: бл҃свение, бл҃свенїа etc.

[20] Scris peste tot: кѵр.

[21] Scris: ѳеофил. Mitropolit al Ungrovlahiei între 1636 şi 1648. Anterior episcop al Râmnicului între 1616 şi 1636 ca Teofil al III-lea.

[22] În slavonă: Râmniceanul, de la Râmnic. Ignatie Sârbul, episcop între 1636 şi 1653. Apoi mitropolit al Ungrovlahiei din 1653, retras în 1656. Mort în 1662 (?).

[23] În slavonă: Buzoianul, al Buzăului. Ştefan, episcop între 1637 şi 1648. Mitropolit al Ungrovlahiei între 1648 şi 1653 şi între 1656 şi 1663.

[24] Scris: шърией.

[25] Udrişte Năsturel prefaţator. Anul 7147 [1 septembrie 1638 – 31 august 1639].

[26] În slavonă: anul 7147 [n.n.: =1639 d. Chr.]

că-i petreace pre aceştia de la întunearecul păcatelor întru lumina împărăţiei lui Hristos şi întru poruncile lui i învaţă să îmble.

Această carte iaste ca un bucin glăsâtoriu de Dumnezeu de spune veaste de oştire cătră ţâitoriul de lume şi puterile ceale întunecate, înfricoşind păcatele satanei, şi spată de amândoao părţile ascuţită de taie toată fărăleagea şi necurăţiia şi hulele ereticilor şi cu strălucirea sa înfricoşază nu numai pre muncitorii şi pre împăraţii pămenteşti, ce tocmai şi a dracilor.

Întru aceasta iaste lumina şi strălucirea Duhului Sfântu[27], că luminează pre carii sântu întru întunearecul neînţeleagerei şi înţelepţeaşte tinerii şi întăreaşte întru înţeles pre bătrâni şi arde cu focul lucrăriei sale toţ mărăcinii iubirei de argint şi tot fealiul de hreasturi[28] ale păcatului, şi cu văpaia căldurii sale încălzeaşte sufletele şi inimile ceale degerate cătră Dumnezeu.

Şi ce număr veţ pune întru măsura lucrăriei, că pre adevărat cumu e adâncul mândriei[29] nezleit, aşa şi lucrurile ceale făcătoare de bine a ceştii cărţi negrăite sânt, cum înşivă ştiţ, să veţ intra cu înţelesul înlăuntrul vistiiariului ei, ştiu că veţ vedea întru ea lumina cea minunată a preamândriei[30] lui Dumnezeu.

Iară eu de aceasta nu îndrăznesc a mă /[Ivr] lăuda că Dumnezeu iaste carele lucrează cu aceasta şi darul lui nu fu deşert întru mine, ci numai întru slăbiciunea mea şi întru ostenealele meale să mă voiu lăuda, nu voiu fi nebun, cu fericitul Pavel voiu zice: „Că eu, mult nevoiaşul cu destulă trudă m-am nevoit, nu numai cu trupul, ci şi spre suflet nevoie, ci eu am ustenit, iară întru usteneala[31] mea vă odihniţi sufletele voastre, o, blagosloviţ[32] creştin, şi nu pregetareţ nice de mine, mult păcătoasul, a ruga pre Domnul Dumnezeu pentru sfinte[33] rugăciunile voastre, doară aş dobândi şi eu milă de la Dumnezeu la zua înfricoşatei întrebări.

Iară eu mulţumesc Domnului mieu, Isus Hristos, celui ce mă întări întru răbdare, şi-mi îndulci întru sufletul mieu acest lucru şi însumi multe ustenealele adaoş şi izvodind şi tipărind întru dumnezeiască lavră sălaşul Preacestei Govora şi cu ajutoriul lui Dumnezeu.

[27] Scris peste tot: дх҃ꙋлъ сфн҃тъ (свн҃тъ).

[28] Scris: хрѣастꙋри.

[29] Scris: мѫдриеи.

[30] Scris: прѣмьѫдрїей.

[31] Scris: оүстенѣала.

[32] Scris: бл҃свиц.

[33] Scris: сфн҃те.

ЄѴЛІЕ

Ѹчителное

албо казаня на н...

роковъ и на празники г[о]сп[о]дскіе:

...

Съставлена трудолюбіемъ

Іеромонаха Кирила Транквилиона проповѣдника слова Б[о]жого

его власнымъ стараніемъ и кош

томъ и накладомъ з друку на

свѣтъ ново выдана

З апозволеніемъ ста...

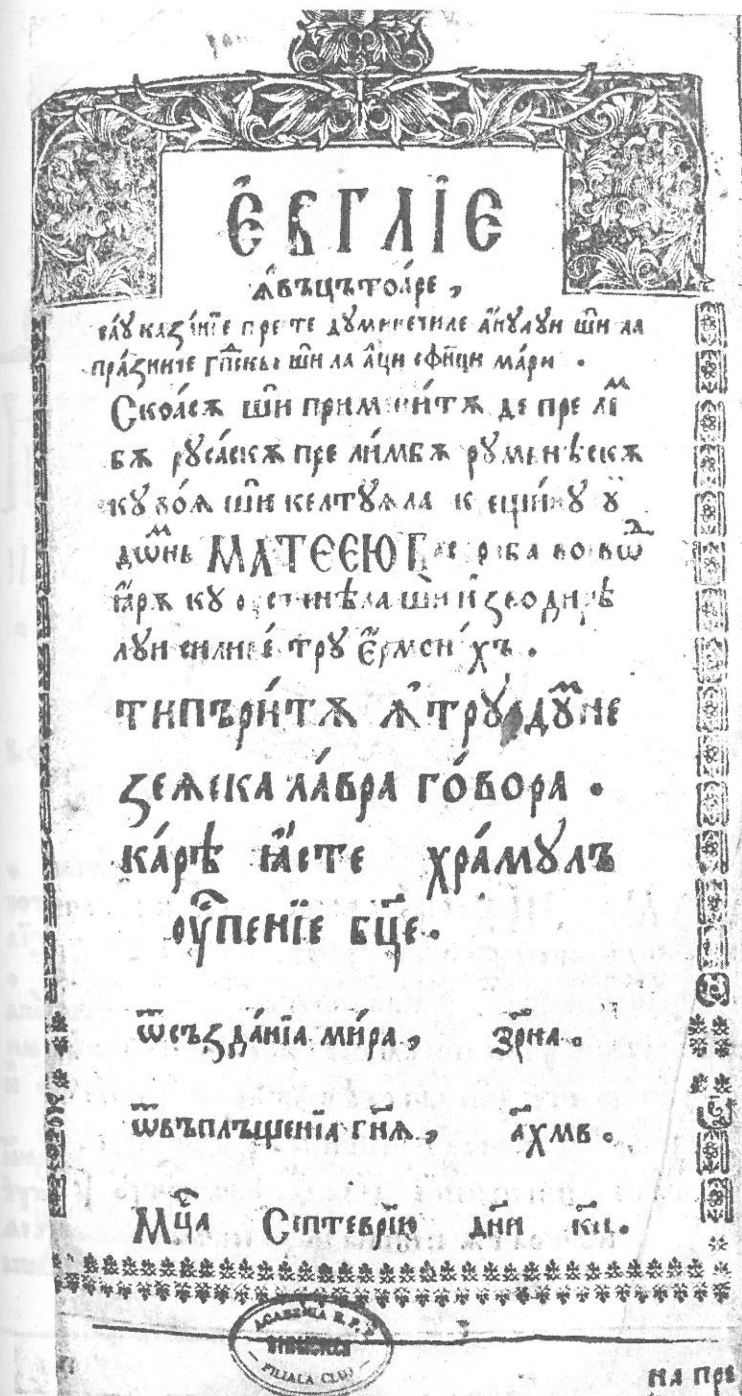
... Михаиловой в Рохмановѣ.

...създанія миру З Р КЗ

а ѿ въплощенія Г[оспод]на А Х ѲІ

м[ѣ]ца Новемвра, ...

Kiril Tranquillion-Stavrovetsky, *Evanghelie învățătoare*, Rohmanov, 1619 (foaia de titlu).

ЄВГЛІЕ

ѫвѫцѫтоаре,

сау казанїе пре те думинечиле ануаи ши ла

празниче г[о]сп[о]децьи ши ла ацеи сфинци мари.

Скоасѫ ши примените де пре лимбѫ рускѫ пре лимбѫ румѫнѣскѫ

ку воа ши келтуала ...

домнь МАТЕЕЮ ...

...

Типъритѫ ѫ трудуне

зеаска лавра Говора.

каре ѥсте храмулъ

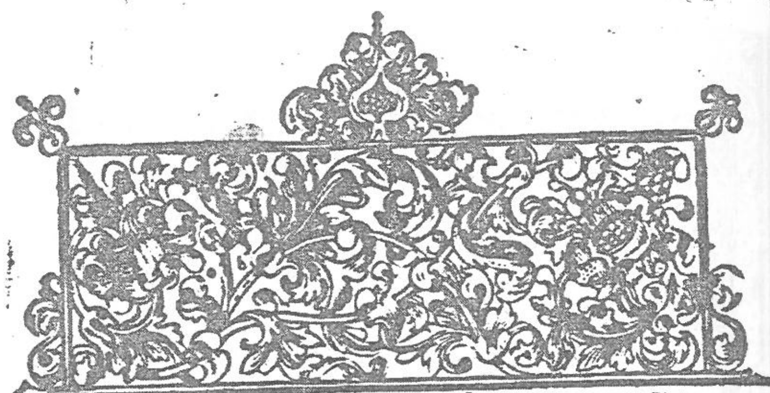
оуспеніе б[огороди]це.

ѿ създанїа мира, зрна.

ѿ въплъщенїа г[оспод]на, ахмв.

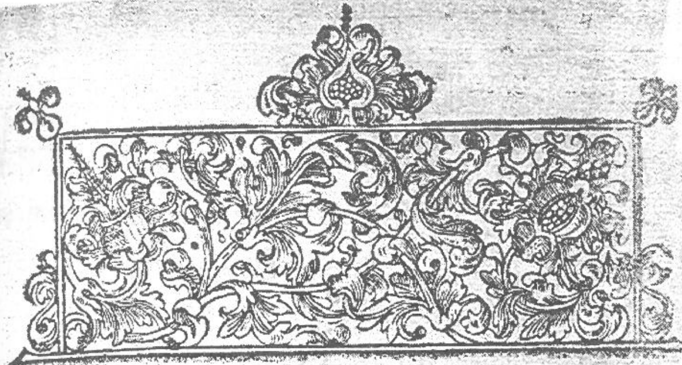
М[ѣ]ца Сиптеврїе дни ки.

Evanghelie învățătoare, Govora, 1642 (foaia de titlu).

Kiril Tranquillion-Stavrovetsky, *Evanghelie învățătoare*, Rohmanov, 1619 (p. 1).

Evanghelie învățătoare, Govora, 1642 (p. 1).

ωглавенїа на лекацїа втои книѕѣ пооуенїа на какдѹю идаю[34]

конец ωглавленїю ωт мїтарь и фарисеи дω неделѣ вжцѣхъ стъхъ[37]

După aceaea şi eu Preda второ картъ[38] mă ustenii cât putui cu mintea mea a ajunge zuoa şi noaptea de tipăriiu aceaste svinte cărți, mă rog ce vom fi greşitu să nu mă blăstemați. /1

[34] În slavonă: sfârşitul ciclului de la [dumineca] vameşului şi fariseului până la dumineca tuturor sfinților.
[35] Scris: ѳомей.
[36] Scris peste tot: ап҃л, ап҃ли etc.
[37] În slavonă: sfârşit de la [dumineca] vameşului şi mitarului până la domineca tuturor sfinților.
[38] În slavonă: al gramatic.

ÎNVĂȚĂTURĂ ALEASĂ DEN SFÂNTA EVANGHELIE ŞI DE LA MULTE DUMNEZĂIEŞTI SCRIPTURI SAU VOROAVE DEN EVANGHELIILE DUMINIECILOR PRESTE TOT ANUL ŞI LA PRAZNICE г҃сподарскїе[39]

ÎNVĂȚĂTURĂ DENTÂIU ÎNTRU DUMINECA CARE E PENTRU VAMEŞUL ŞI FARISEUL. EVANGHELIE DEN LUCA. CUVÂNT DENTÂIU

Hristos[40], adevăratul învățătoriu a dereptății de vecie, mainte văzu ca un ştiutoriu de toate că iute răutate iaste mărimea deşartă şi trufiia; aceasta şi pre îngerii carii nu păzîră a sa începătură cu negura întunearecului de veaci-i acoperi şi în propăstenie supt pământu-i încuie[41]. /2 Iarăşi smereniia, lumină iaste; aceasta şi pre păcătoşi-i luminează şi cătră ceriu-i rădică. Pentru aceasta, trufiia o leapădă Domnul şi împută celora ce li să pare că-s direpți şi ponosluiesc celora ce să întorc de la păcat, iară, după aceasta smeareniia o laudă şi pre păcătoş, carii se pocăiesc elu-i direptează, ca şi pre cest vameş de carele astăzi mărturiseaşte evanghelia.

ÎNVĂȚĂTURĂ DEN LUCA CAP 89

Zise Domnul pilda aceasta: „Doi oameni să suiră în besearecă să se roage. Unul – fariseu, iară altul – vameş. Fariseul stătu, aşa să ruga întru sine: «Mulțemescu-ți, Doamne, că nu sânt ca alți oameni: răpitori, nedirepți, preaiubitori sau ca acest vameş. Postescu-mă de doao ori în săptămână, a zeacea dau den toate câte câştig!». Iară vameşul de departe sta, nu vrea nice ochii /3 spre ceriu să rădice, ce ucidea pieptul său şi grăiia: «Doamne, milostiv[42] fii mie, păcătosul!». Adevăr grăiesc voao că să pogorî acesta îndereptat întru calea sa, mai vârtos[43] de cela, că tot cela ce să înalță smeri-se-va, iară cela, că să smereaşte, înălța-se-va!".

[39] În slavonă: Împărăteşti.
[40] Scris peste tot: х҃с.
[41] Marginal: 2 петр. 2; ιѹд. 1.
[42] Scris peste tot: м҃лстив, м҃лстенїе etc.
[43] Scris peste tot: врътось, врътос.

Partea 1: De mărimea deşartă a fariseului şi de oamenii ceia ce să trufăsc

De oameni iubitoriul Dumnezeul nostru Hristos, vrând să sădească creştinătate şi mândrie cu smerenie întru oameni şi din rădăcină să piarză dentru ei trufiia şi mărimea deşartă, pentru aceasta supt numele fariseului şi a vameşului au sămnat doao cinure de oameni, direpții şi păcătoşii. Fariseii să chema direpții, iară vameşii – păcătoş. Ce aceia ce să socotiia să fie direpții întru ruda jidovască, acei foi înflați cu trufie, fariseii, era deprinşi să se laude de a sale bune lucrure înaintea nărodului: /[4] de multă rugăciune şi de post şi de ce făcea milostenie şi da a zeacea, iară a ocărî[44] pre păcătoş, ei era mai întâiu. Ca şi cest fariseu: cu ocărâre osândeaşte pre smeritul vameş, iară însuş cu trufie şi cu înaltă înțeleagere de sine să luo şi întru-ntâiu bun cuvânt scoate mulțemită, că aşea întru sine să ruga: „Mulțemescu-ți, Doamne, că nu sânt nice ca unul dentru păcătoş, nu sânt răpitoriu, nedirept şi nice preacurvariu, ca alalți oameni, sau ca cest vameş". Însă nu zice că „Cu al tău ajutoriu, Domnul mieu, păzitu-m-am de păcat", ce tocma cum ară fi el cu a sale lucrure bune rămas fără păcate aşa cugeta el de sine. Ce în deşert să înfla cu trufie, osândind şi ocărând pre smeritul vameş şi cu limbuție-şi arătă ale sale bune lucrure, pentru mărimea deşartă, nu înaintea lui Dumnezău, ce înaintea oamenilor şi de la aceia caută mărime, carea e până la o vreame, însă nu de la unul Dumnezeu cea de vecie.

Pentru aceasta, întru deşertu e munca[45] lui cea de lucrure bune, rugăciunile, posturile, zeciuiala şi milosteniia, pentru ce pre pământ de la oameni pohteaşte a priimi plată carea e în puțină vreame, nu cea de vecie în ceriu, carea e de la Dumnezeu, iară către aceaea şi cea bogăție, carea-i zăcea întru suflet, afară o scoate şi întru arătare o pune spre răpirea tâlharilor nevăzuți /[5] şi furilor apropiiare le deade către sufletul său.

Aşa şi acmu, mulți deprinseră a face întru ruda noastră după tocmala fariseilor, socotind pre sine direpți, sfinți, iară celuia ce să întoarce de la păcate ei i impută cu ocară şi iară pre sine să cugetă a fi de rudă mare, măriți, cinstiți, bogați, preaînțelepți, iară pre alalți întocma cu ei nu-i ținea, ce-i țin în loc de păcătoş şi de rudă proastă şi fără de cinste, în loc de measeri şi fără minte socotesc pre ei a fi; ce aceştia cu ce judecată judecă pre vecinii săi, cu judecată ca aceaea înşiş să vor judeca.

Pentru aceasta vă păziți şi voi, ca să nu fiți farisei cu năravul dentru lucrurile voastre ceale bune, trufindu-vă cu cinstea moşilor şi a părinților, ca fariseii! Ce, să ai tu tată svânt, iară însuți întru păcate lăcuieşti, ce folosu ți-e

[44] Scris: ѡкѫръ.
[45] Scris: мѹ҆ка.

de aceasta? Aiave că ți-e mai mare osândă, pentru ce că nu moşteneşti cinstea, svințirea tătâne-tău! Ce poț fi tu direpț înaintea oamenilor ca şi fariseul, însă nu înaintea lui Dumnezeu şi îngerilor lui! Aceluia să cade a arăta svințiia întru suflet, carele ispiteaşte inemile şi zgăurile! Să veri fi cinstit aceluia, atunce veri avea mărime de vecie înaintea îngerilor lui Dumnezău!

Cade-să a şti şi aceasta, că acei farisei întru ruda jidovască împărțiia jumăta/[6]te de avuțiia sa mişeilor, aşijderea şi preuților, tocmind aceaea întruna dentru născuții dentâiu şi zeciuiala den toată avuțiia şi den milostenie, carea e prespre toate zile, atunce să face jumătate de toată avuțiia.

Iară tu acmu, carele te chemi creştin cu ce treci mai sus prespre lucrul cel bun al fariseului? Pentru ce nu te înduri a da săracului un ban den ce-ți rămâne? Ce au nu ai auzit Domnul tău grăindu-ți ție. „De nu va izbândi direptatea voastră mai vârtos de cărtulari şi farisei, nu veți întra întru împărățiia ceriului"[46]. Ce unde iaste acmu direptatea voastră şi lucrul cel bun să să mai înalțe prespre fapta cea bună ale acelora? O, vai de mine! Să am căuta întru svatul sufletelor noastre, ştiu că nu-s fapte bune, ce păcate încă şi pre acei farisei cu mărie deşartă-i întrec; că să facem ceva bun întru lucrure, atunce ca fariseii, cu mărie deşartă şi cu proasta trufie, carea e urâtă lui Dumnezău; îmblați întru voia inemiei voastre!

Ce, numai atâta ce-ți gândeaşte întru tine, ce au pățit trufaşii, cum fără veaste periră, cu toată perirea! Că nu iaste mai rea de trufăşiia! Aceasta dentru început pre cei sămnați-i pierdu, întru-ntâiu pre îngeri, carii era dentru lumină, întru întunearecu-i trase[47], pre strămoşul nostru, pre Adam, dentru viața raiului cea de dezmierdă/[7]ciune afară-l împinse spre toate nevoile cestui veac. Şi nu numai acesta unul, ce şi feciorii lui, după el, cu aceaea trufie periră mulți. Şi Cain, după ucidere, nu întru smerenie, ci întru trufie priciia lui Dumnezău, zise: „Au doară-s eu strejariu frăține-mieu?"[48]. Aşijderea şi cei făcători de păcate şi trufaşi, oamenii cei mari uriiaşii, pricitorii direptului Noe, cu potopul apei sânt necați[49]. Aceasta şi pre Faraon cu trufaşa voinicame şi cu mulțime de cară supt apele măriei l-au acoperit. Trufiia şi pre Sodoma şi pre Gomora focului deade, cum prorocul[50] zice: „Sodoma au perit în trufăşie şi întru sațiul vinului şi a pitei"[51]. Trufiia au

[46] Marginal: маѳ҃. 5.
[47] Marginal: мои. 33; 3.30.
[48] Marginal: 1 мои 4.
[49] Marginal: мои 7, 12.
[50] Scris peste tot: прр҃окѹл, прр҃ок, прр҃очи.
[51] Marginal: єзек. 16.

pierdut pre doi hatmani den oastea asiriianilor, pre Olofern și pre Rapsac[52], celui dentâiu, a lui Olofern, capul lui fu luat de mână muierească și limba lui cea hulitoare și cu trufă grăitoare în vecie iaste legată cu deagetele smeritei Iudithei[53] și spre batjocură rudei ei trimisu-s-au[54], iară pre alt leu, carele răcniia cu hulă împrotiva Celui de sus, smeri-l și-l înfricoșă Domnul, trimise îngerul său și ucise într-o noapte 100 de mii și 80 și cinci den aleșii voinici ai lui și puse frâu în gura lui cea hulitoare[55].

Iară pre cei smeriți i spăsi cu mână tare: Întru trufie mare îmbla Navhodonosor[56] împărat, pre zidul Vavilonului și cu trufie grăiia[57] /[8] „Cine au zidit dentru dumnezeii pământului cetate ca aceasta, carea am zidit eu? Și pre pământ cine-mi iaste închipuit?” și să înălță inema lui, mai vârtos de toți. Atunce, fără veaste, smeri pre el Domnul și-l schimbă dentru om întru dobitoc și dentru oameni gonit fu, ca un bou hrănit cu iarba sa. Iară mai apoi svânta smerenie și pre acesta-l spăsi și spre cinstea dentâiu-l întoarse.

Ce și pre alt muncitoriu, trufiia l-au pierdut, pre Irod[58] cel cu cuget înalt la loc de vedeare lovi-l îngerul Domnului fără veaste și-l mâncară viermii de viu și așa să svârși rău ucigătoriul dirępților.

Pentru trufiia peri și ruda jidovască de împărățiia pământului și a ceriului[59] căzu că să nădăjduiia numai spre cinstirea strămoșilor și despre nădeajdea făgăduită căzură, că pre Mesiia Hristos, lumina și viiața de vecie nu priimiră, că ziseră întru sine că: „Destulu e noao spre spăsenie pentru ce că fiii lui Avraam sântem!”. Și nu numai aceștia ce și ceia ce au fost în măguri și în pustii pentru trufiia ei au căzut cu mare cădeare!

Iară tu, știind aceastea, oame deșarte, pentru ce te trufești, fiind tu prah și cenușă! Acmu ești slăvit, încungiurat cu mulțime de voinicame cu cară, iară mâine – fără cinste pre mijloc de împuțiciune vecini și /[9] robi-ți sânt viermii[60], aceia vor sluji putrezeciunei tale!

Ce pentru ce îmbli cu trufie? Au, doară, nu știi că trufiia de la diavolul au luat a sa începătură și iaste întunearecul orbiciunei de vecie și cu aceaea toți trufașii întru ceată cu dimonii stau afară de lumina lui Dumnezeu[61] și sânt feciori întunearecului și a perirei de vecie.

---

[52] Scris: ραψακь.
[53] Scris: ιȢдиѳєй.
[54] Marginal: ιсаи. 37.
[55] Marginal: 4 цар. 19.
[56] Scris: навъχодоносор.
[57] Marginal: дан. 14.
[58] Marginal: дѣан. 12.
[59] Scris: черлюлȢй.
[60] Scris: ввїєрми.
[61] Scris: доумнєѕъȢ.

Partea a doao: De smerenie și de cei smeriți cum fiii luminei sânt

Cum trufiia iaste întunearec, așa și smereniia lumină iaste și lucrul lui Dumnezău și de la svințiia lui are a sa începătură; pentru aceaea smeriții întru lumină stau și fiii luminei sânt.

Aceasta fariseul cel limbut nu cunoscu și strein rămase de lumină și de slava lui Dumnezău. Iară vameșul o cunoscu și fiiul luminei fu și de la Dumnezău dirept să chiemă și cu laudă de vecie să duse întru casa sa, unde direpții, patriarșii și prorocii în vecie viețuiesc.

Căută fariseul spre mulțimea bunelor fapte ale sale și să rădică întru trufie și mărie deșartă, de la oameni așteptă ca să-l cheame svânt și dirept pre mijlocul nărodului depreună, iară vameșul căută spre mulțimea păcatelor sale și să sme/[10]ri foarte înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor, să socoti el singur pre sine că iaste mai jos de toți oamenii și, pentru aceaea, și în besearecă departe de altariu stătu, pre un locșor carele era mai jos și întru svărâmare de inemă ca aceaea veni și întru umilenie multă de lacrămi și cugetă întru sine: „Nu sânt destoinic pre pământ să mă împreun cu oamenii! Dară cum voiu putea cuteza a rădica spre ceriu ochii miei cei necurați și nesățioș, de argint iubitori și cu pofta frâmseței de curvie spurcați, cătră cel preacurat și prealuminat scaun a lui Dumnezeu? Și cum voiu putea căuta cu ochii mei cei spurcați spre svânta[62] și spre prealuminată fața a Dumnezeului mieu și spre preacurate pâlcuri[63] și fără păcate ale îngerilor lui Dumnezău?”.

Pentru aceasta de departe stătu și nu vrea ochii să și-i rădice spre ceriu, ce numai atâtu ce-ș ucidea pieptul său și amar plângea grăind: „Doamne, milostiv fii mie păcătosului, care-s păcătos mai vârtos de toți oamenii, că ți-am[64] greșit ție cu mulțime de păcate, mai vârtos de năsipul măriei! Ce nu mă părăsesc de a mea spăsenie; Curățeaște-mă, Doamne, de păcatele meale ceale multe! Că am auzit de prorocii tăi că tu ești mult milostiv[65] și îndălung-/[11]răbdătoriu și nu ții mânie în veaci, ce-ț pare rău și nu vei moarte păcătosului și nu voiești spre perirea lui, ce vei să fie el viu!”.

Acicea, numai ce previți rugăciunea smeritului, că nice pre unul nu osândeaște și nice pomeneaște el că au făcut vro faptă bună, ce numai milosteniia lui Dumnezău pofteaște, cu aceaea o au și nemerit, că nu numai atâta că i-au lăsat păcatele, ce încă-i i[66] zise că: „Ești dirept!”.

---

[62] Scris peste tot: с͠внть, с͠внта etc.
[63] Scris: плъкȢри.
[64] Scris: цѣмь.
[65] Marginal: єзєк. 8.
[66] B.: În unele exemplare и a fost îndepărtat prin radere.

Iară ce e a sta departe de altariul Domnului? Mare smerenie semnează a sa! O, vai de mine! Ce eu acmu nu aceasta văz întru ruda mea, că mulți sânt, măcară și nedestoinici sânt, ce fără teamere, cu îndrăznire să apropie cătră altariul Domnului și oameni ca aceia pentru trufiia păcatele sale, nu văd. Iară vameșul nu numai atâta, că stătu departe, ce încă și ochii săi nu vrea să rădice spre ceriu. Cu aceasta arată că foarte au mâniiat pre Dumnezău cela ce lăcuiaște în ceriu, iară cu ce ucidea pieptul său, cu aceasta învață inema sa, carea iaste vina a multe păcate ale lui, că de la inemă ies cugetele hicleane și acolo întâiu să nasc[67], iară apoi ies afară pren gură și pren lucru și fapte. Așa să cade a face a tot omul cela ce se căiaște, trupul duhului să pleace și certare spre el să puie, ca și cest vameș: pieptul său și inema ucidea și foarte să /[12] smeriia înaintea lui Dumnezeu. Pentru aceaea Dumnezeu au dereptat pre el și de păcate-l curăți. Cum zise: „Pogorî acesta direptat întru casa sa mai vârtos de cela, că tot acela ce să înalță smeri-se-va[68], iară cela ce să smerează, înălța-se-va".

Că așa știu că toți svinții să smeriia înaintea lui Dumnezeu, iară Dumnezeu i-au înălțat și i-au proslăvit cu slavă de vecie. Smeriia-se înaintea lui Dumnezeu, Avraam și Moisi[69]. Avraam grăiia: „Eu sânt pământ și cenușe!"[70], iară Moisi grăiia: „Ce sânt eu înaintea ta, Doamne, cu limbă scurtă și gângavă!"[71], Iară tu numai ce caută cumu-i înălță Dumnezeu și-i proslăvi.

Cătră Avraam zise: „Și va fi Avraam întru limbi mari și vor ieși împărați dentr-însul și va fi sămânța lui ca năsăpul mărei[72] și blagoslovenie[73] vor priimi dentru sămânța lui toate limbile!".

Iară și cătră Moisi zise: „Știu-te mai vârtos de toți, că ai aflat bună dare înaintea mea!" și cum cu acela făcu multe minuni în Eghipet[74] și în Marea Roșie și-ș arătă înaintea lui slava sa pre Sinaia[75].

Așijderea și Iov direptul[76] și David[77] împărat. Acești svinți toți s-au smerit înaintea lui Dumnezău. Iov zise: „Eu gol am ieșit întru lume și

[67] Marginal: маѳ. 15.
[68] B.: Smeri-să-va.
[69] Scris atât мѵси, cât și моиси. A fost transcirs peste tot: Moisi.
[70] Marginal: 1 мои 18.
[71] Marginal: 2 мои 4.
[72] Scris: мъреи.
[73] Scris peste tot: бл҃свенїє, бл҃сви etc.
[74] Scris peste tot: егѵпет, егѵптенескь, егѵптѣнь.
[75] Marginal: 2 мои. 18.
[76] Marginal: иов 1.
[77] Scris peste tot: двд, двдь.

nemică nu sânt, ce numai păinjină!". Iară împăratul David zise: „Eu sânt viiarme, însă nu om!". /[13]

Ce, iani căutați, dragii miei, ce răspunde Dumnezău spre smereniia lor: De Iov însuș mărturiseaște că iaste dirept și să depărtează de toată răutatea. Așijderea și de David pre sus grăi: „Aflaiu", zise, „Pre David, feciorul lui Ieseiu, bărbat după inima mea!" și pre acesta-l puse împărat întru izraili [sic!].

După aceasta, așijderea făcură și trei coconi în Vavilon, pre mijlocul văpăiei întru răcoare fiind, smeriră-se înaintea celui de sus[78], că ziseră: „Greață și împutare am fost robilor tăi celor ce te cinstiia și cum pentru păcatele noastre aceastea adus-ai spre noi!". Și când văzu credința și smereniia acelora, atunce conteni focului carele era foarte mare, ca să nu se atingă de trupul lor. Și-i proslăvi pre ei cu slavă de vecie întru amâdoao veacurile și făcu lucru minunat cu ei.

Ce și apostolii să smeriia înaintea lui Dumnezău. Ascultă ce zise Sfântul Petru: „Ieș de la mine, Doamne, că sânt bărbat păcătos!" cându se miră și de spaimă fu cuprins[79] de vânarea peștilor și de mulțimea lor[80].

Iară tu numai ce preveaște cum, pentru smereniia lui[81], cu atâta cinste-l cinsti și-l înălță, că-l făcu apostol vârhovnic[82] și pășunea oilor sale înțeleapte deade-o lui[83] și biseareca pre ispovedaniia lui a credinței de piatră o zidi și cheaia împărăției ceriului o dea/[14]de.

Ce-ți ado[84] aminte numai și de smereniia a Fericitului Pavel, ce au grăit că „Nu sânt destoinic să mă chiem apostol, ce, ca un lepădat, fiind mai mic de apostoli!"[85]. Așa acel bărbat mare și minunat să smeri pre sine. Ce lui zise Domnul că e vas ales și pentru smereniia-l înălță Dumnezău până la al treile ceriu și proslăvi pamintea lui întru sfenții săi[86].

Aceasta știind și voi, o, dragii miei, păziți-vă de procleata trufie, carea iaste urâtă lui Dumnezău și sfinților lui, ce îndrăgiți smereniia, cum și Domnul să vă îndrăgească, că singur acela adevăratul învățătoriu[87] vă cheamă pre voi cătră sine, ca să vă învățați de la dinsul smerenie și blândeațe și veți găsi răpaus sufletelor voastre. Și iară au zis: „Să nu vă veți

[78] Marginal: даніил 3.4.
[79] Scris: фѫкѹ принс.
[80] Marginal: лѹк. 5.
[81] Marginal: 1 іѡан 21.
[82] Scris: връховник.
[83] Marginal: маѳ. 16.
[84] Scris: адо.
[85] Marginal: 1 корин. 15.
[86] Marginal: 2 корин 12.
[87] Marginal: маѳ. 11.

smeri ca coconii, nu veți întra întru împărăția ceriului!"[88]. Deci ce iaste smereniia pruncului, atâta nerăutate și neîntoarcere[89] rău derept rău, nice e ocărâre, nice osândeaște pre nime și toate frâmsețile ceștii lumi înaintea ochilor acelora sânt ca o tină.

Iară pentru aceasta cu îndrăznire voiu zice că smereniia iaste o puteare nevăzută și nespusă, dar al Duhului Sfânt și lângă însuș Dumnezău are a sa începătură și întru minți curate îngerești lăcuiaște și cu toți sfinții întru cale îmblă și din veaci pre toți dirépții-i învață a face pre voia lui Dum/[15]nezău, că cu putearea lui să țin toate întru blândeațe și pre iubitorii săi i pune aproape de Dumnezău.

De cei cu mărie deșartă, cum pierd bogăția carea zace în ceriu și de rugăciune cum se cade a să ruga. Învățătură pre obiceaiu

Dumineca aceasta, carea să cheamă înainte-glăsitoare ca un bucin lasă glas și ne cheamă spre rădicările sufletești și spre înglotire împotriva satanei până vom birui gloatele lui și întru fugire să le întoarcem. Gloata cea dentâiu a satanei iaste trufiia. A doao gloată iaste măriia deșartă. A treia gloată iaste lăcomiia, preasațiul, bețiia. A patra gloată iaste necurățiia facerei de curvie.

Însă noao, robilor lui Hristos, să cade a birui pre satana și pre gloatele lui: pre trufie cu smereniia, pre mărimea deșartă cu mustrarea carea să ne mustrăm înșine pre noi, lăcomiia cu ținere cu răbdare, preasațiul cu post[90] cu trezvie, facerea de curvie cu curățiia sufletului și a trupului. Și, când va vedea arme ca aceastea la noi diavolul, atunce degrabă va fugi de la noi cu toată putearea a voinicilor săi, că-s înfricoșate aceaste arme diavolului și slugilor lui și neapro/[16]piiate sânt.

Ce, fraților, iată că soseaște vreamea rădicărei sufletești și dumineca aceasta ca o ușe a sfântului post înainte ne stătu. Iară noi să ne gătim spre slujba lui Dumnezău, iară pre satana să-l călcăm supt picioarele noastre, să lepădăm trufiia și mărimea deșartă, că aceasta de la diavolul iase și pre toți oamenii ocăraște. Și cine dentru cei smeriți, de va căuta pre cel trufaș, nu va râde nebuniia lui, că trufașul de cine să rușinează sau i-e greață, de la acela caută el slavă. Lasă să să îmbrace el cumu i-e voia întru haine de mult preț și cal să aibă cu frâu ferecat cu aur, și aceasta, deaca va face, să între cu eale la loc de pustie însuș, atunce să va smeri și va cunoaște însuș nebuniia sa, trufiia și măriia deșartă le va lepăda și le va urî și va înceta de a ocărârea pre oameni.

---

[88] Marginal: маѳ. 18.
[89] Scris: неⱵторчере.
[90] Scris: пос҃.

Iară ce poartă pre sine luminat și aceasta nemică iaste, numai atâta ce-s viermi, molii și pământ, că mătasea viermii o nasc și iară viermii o mănâncă, iară pământul aur dă și iară al său înapoi-ș ia, iară cela ce să mărește în deșert, el rămâne gol de toate și de ceale trupești și de ceale sufletești, de bună darea lui Dumnezău și de ajutoriul lui.

Iară tu, o trufașule, carele te mărești în deșert, ce s-u înălțat mintea ta tocma până la cer? Adu-ți aminte numai aceasta că te veri pogorî /[17] până la iad, întru văpaia matcei focului și către aceastea să va căuta inema ta. Știu că toate măruntaiele tale se vor cutremura; atunce trufiia și măriia deșartă le veri urî, că măriia ta cea deșartă fur iaste bogăției tale carea iaste în ceriu. Că așa iaste neiubitoriul diavol, deaca veade bogățiia adunată de lucrure bune, carea zace în ceriu, și știe duhul hiclean că rugina și moliile acolo nu-i vor strica, atunce el să sârguiaște cu nevoință cu măriia deșartă aceasta de la noi să o fure și de la comoara ceriului să ne surpe.

Cum și fariseul fapta sa cea bună de la comoara sufletului afară spre târguire o scoate și cu bucinul cel de mărie deșartă bucină și mulți furi și tâlhari dimoni i chemă spre răpirea bogăției sale cei de lucrure bune; când zace aurul în vistiiariu, atunce nu iaste furat.

Așa și sufletul nostru, până când faptele ceale bune înlăuntru întru sine binele păzeaște cu tăceare, atunce bogățiia lui nu iaste furată, iară când adease pre limbă o poartă și cu mărimea deșartă bucină, atunce mulți dimoni cheamă ca pre nește furi spre jehuirea bogăției sufletești, iară însuș sufletul rămâne measer gol, spre împutarea Împăratului tuturor – lui Dumnezău și a îngerilor lui. Aceastea toate trufiia și măriia deșartă sufletului neiscusit le lucrează și întru /[18] perirea de vecie-l pune, iară sfânta smerenie și tăcearea de aceastea sloboade și mântuiaște pre iubitorii săi cu mântuire de vecie.

Cade-să a ști și aceasta, că se cuvine Domnului a se ruga și ce iaste putearea rugăciunei; că rugăciunea nemică altă nu e, numai ce e înălțarea inemiei și a minției de pre pământ către Dumnezău și sufletul l-împreună[91] cu sfinția lui.

Cade-să a ne ruga Domnului în besearecă, întru casa slavei lui cu inemă înfrâmă[92], întru smerenie și jelire[93] pentru păcate, dentru minte curată și a lăsa dentru cuget toată deșertăciunea ceștii lumi și lucrurile pămintești, ce cu tăceare și cu blândeațe a să sui spre ceriu și de genunchele lui Dumnezău cu teamere și cu bună smerenie datoriu iaste sufletul să se apropie.

---

[91] Scris: лъⱵпреꙋнѫ.
[92] Mal. исаи. 46.
[93] Marginal: ерем. 7.

Şi, să veri face aceastea, atunce va căuta spre tine Domnul cu milă şi rugăciunea ta o va asculta, cum singur au zis: „Spre cine voiu căuta? Numai pre cel blând şi spre cel tăcut şi spre cel ce se cutremură de cuvintele meale”[94]. Dară cine e blând şi tăcut? Numai ce e cel smerit, iară trufaşul şi cel cu mărie deşartă cu gâlceavă şi cu sunet mulţeaşte cuvintele, cu ochii caută şi încoace şi încolo şi în toate laturile, au doară-l văd sau-l aud oamenii rugându-să.

Iară pre voi vă rog, dragii miei, când întraţi[95] întru beseareca Domnului, atunce nu venireţi /[19] spre şopte [sic!] şi spre voroave deşarte, nice spre căutare şi previre curvască, că nu e casă de curvie besearecă Domnului, ce înfricoşată casă de judecată a cugetelor şi previrea vederei lui Dumnezău, că în besearecă stând pare-mi-să a sta în ceriu, că acii ştiu că îngerii cu preuţii pre nevăzute slujesc şi rugăciunile oamenilor lui Dumnezeu le închină şi spăsenie oamenilor le lucrează. Acolo singur Dumnezău cu miloste caută şi rugăciunile lor priimeaşte şi spăseaşte pre ceia ce strigă către el cu spăsenie de vecie şi-i rădică pre ei către împărăţiia lui cea de sus, carea fie noao tuturor a o nemeri cu bună darea Domnului nostru Isus Hristos, ce lui slava, cinste şi ţineare împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt. Acum şi pururea şi în veacii veacului. Amin.

ÎNVĂŢĂTURĂ ÎN DUMINECA PENTRU FECIORUL CEL CURVARIU. CUVÂNT A[L] DOAO

Dumnezău fiind bogat întru miloste, carele nu va moarte păcătosului, ce pentru aceaea au venit din ceriu pre pământ să-i cheame pre ei întru pocaanie şi spre cinstea dentâi să-i rădice cum şi pre cest, fiiul curvariu, ce de el acmu evanghelia mărturiseaşte. /[20]

ÎNCEPĂTURA DEN LA LUCA 71 CAP 15

Zise Domnul: „Un om neştine avea doi feciori şi zise cel mai tinăr părintelui său: „Părinte, dă-mi partea ce mi să cade de avuţiia ta!”. Şi împărţi lor şi nu după zile multe adună tot feciorul cel mai mic şi să delungă într-o laturi [sic!] departe şi acolo răsipi avuţiia sa vieţuind[96] curveaşte, iară, deaca pierdu tot, fu foamete tare în laturea aceaea şi acela începu a să lipsi şi mearse de se lipi unuia de cetăţeanii aceii laturi şi trimease pre el la satele sale să pască porcii. Şi acela poftiia să sature pântecele său de rădăcini ce mânca porcii /[21] şi nime nu-i da lui. Ce-şi veni în fire şi zise: „Câţi năiemnici la tatăl mieu, de pită se satură, iară eu pieiu de foame! Ce mă voiu scula şi mă voi duce către părintele mieu şi voiu zice lui: «Părinte, greşiiu în ceriu şi înaintea ta! Iată, nu sânt destoinic să mă chiem fiiul tăi, ce mă fă ca unul dentru năiemnicii tăi!»”. Şi să sculă, mearse către părintele său şi încă el era departe, văzu pre el părintele lui /[22] şi să milostivi[97] de el şi alergă căzu-i pre cerbice şi-i sărută pre el. Zise lui fiiul: „Părinte, greşiiu în ceriu şi înaintea ta. Iată, nu sânt destoinic să mă chiem fiiul tău, ce mă fă unul dentru năiemnicii tăi!”. Zise părintele către robii săi: „Scoateţi văşmântul cel dentâiu şi-l îmbrăcaţi şi daţi inelul în mâna lui şi călţuni în picioarele lui şi aduceţi /[23] viţelul cel hrănit şi jiungheaţi şi mâncaţ[98], veselindu-vă, că fiiul mieu mort era şi au învis, pierdut era şi să află». Şi începură toţi a să veseli. Era feciorul lui cel mai mare la satul său şi acela mergea şi să apropiia către casă şi auzi cântece şi veselie şi chemă pre unul den slugi şi întrebă pre el: „Ce sânt aceastea?”. El zise lui că: „Fratele tău au venit şi ca un sănătosu l-au priimit”. Iară el să mânie şi nu vrea să între, iară părintele lui ieşi de-l rugă pre el. El răspunse, zise părintelui: „Iată, atâţia ani lucraiu ţie şi niciodată poruncile tale nu trecuiu şi mie nici un ied nu mi-ai dat ca să mă veselesc[99] /[24] cu soţii miei, iară când feciorul tău acesta mâncă avuţiia ta cu curvele, el veni şi-i jungheaş viţelul cel hrănit!”. Iară părintele lui zise lui: „Fiiule, tu pururea eşti cu mine şi toate ale meale ale tale sânt! Cade-se a să veseli şi a să bucura, că fratele tău acesta mort era şi au învis, pierdut era şi să află.!”

Partea dentâiu: De doao cinuri de oameni şi de depărtarea celui fecior mai mic de la Dumnezău[100]

Cine nu se bucură acmu dentru ceia ce fac rău, când judecătoriul slobozi-l-va pre el de munca cu dureare şi de moartea fără veaste? Cu adevăr unii se bucură şi de fapte reale să părăsesc de sârg, iară alţii socotesc întru nemică bună darea acelui judecătoriu şi iară să întorc întru facerea cea dentâiu; nemulţemitorii după aceaea mai iute răutate pat.

Aşea şi voao acmu, o, păcătoşilor, să cade să vă bucuraţi cu bucurie foarte mare, că judecătoriul vostru Dumnezeu lasă voao datoriile voastre şi

[94] Marginal: ıсаи. 26.
[95] Scris: ꙟнтръци.
[96] Scris: бєцꙋинд.
[97] Scris peste tot: мᴧстиви.
[98] Scris: мъꙟкац.
[99] Scris: весᴧеск.
[100] N.e.: Întrucât în cuprinsul celor două cazanii care urmează este o permanentă asociere a părintelui din parabolă cu Dumnezeu, alternându-se cele două valori, „tată” şi „Dumnezeu”, am adoptat ortografierea unică cu majusculă, coformă celui de-al doilea sens.

păcatele le iartă, numai atâta /[25] ce veniți întru pocaanie adevărită. Întoarceți-vă de la rău și faceți bine, că acmu iubitoriul de miloste, Dumnezeu Tatăl, arată mare milă a sa păcătoșilor celora ce se pocăiesc[101]. Izbăveaște pre ei de moarte și de munca[102] de vecie și spre cinstea cea dentâiu i rădică și, ca o maică iubitoare de coconi, mângâie pruncii săi: Pre cei direpți i iubeaște și pre cei păcătoș miluiaște și direptului tutindinea se arată cum ară fi greu și i opreaște lui ca să nu slăbască, iară pre păcătosu-l mângâie mai cu blândeațe, să nu se părăsască de a sa spăsenie și pre amândoi cu bune făgăduințe cătră sine-i cheamă, cum pre aceia a viețui să-i tocmască întru împărățiia sa.

Cade-se noao a cunoaște putearea cuvintelor Evangheliei[103] cine iaste acest om, carele are doi feciori. Aiavea iaste, că e Dumnezeu, iubitoriul de oameni, că acela pentru iubirea de oameni pre pământ s-au arătat[104] în chip de om și cu oamenii viețui. Acela ne iaste noao făcătoriu și părinte[105], că ne-au[106]

[101] Marginal: дѣан 10. ерем. 31.
[102] Scris: мꙋ҆ка. B.: мꙋ҆нка.
[103] Prescurtat în majoritatea cazurilor: еѵглїе.
[104] Marginal: фил. 2.
[105] Marginal: варꙋх 3
[106] Scris: кънѣ лꙋ.

născut pre noi cu cuvântul adevărului întru viața de vecie. Acest Dumnezeu – blagoslovit și Tatăl tuturor. Iară doi feciori – doao cinuri de oameni, pre cei direpți și pre cei păcătoș, carii stau înaintea feației lui. Aceasta ziseră unii să fie de îngeri și de oameni, ce eu mărg pre urma cuvintelor dulcelui nostru învățătoriu, Ioan Zlatu/[26]ust[107] [sic!]: Feciorul cel mai mare direpții se cheamă, pentru ce că direptatea întâiu în raiu au fost sădită cu direapta lui Dumnezeu și aceasta au născut pre ficiorul cel mai mare, că direptul dentru direptate se cheamă dirept. Iară direptatea cea deplin iaste Dumnezeu și Părinte feciorului celui mai mare. Iară mai apoi păcatul născu den diavolul; acela începu a naște feciori mai mici, tineri, pre neînțelepți, păcătoș după greșala lui Adam, fecior lui Dumnezeu și acesta să socoteaște pentru ce că lucrul mânilor lui iaste și într-o casă cu cel mai mare lăcuiaște, întru lumea ceastă văzută, păcătoșii și direpții. Ce înțeleageți, dragii mei, că într-un chip luo bogăție cel fecior mai mic cu cel mai mare. Zise: „Părinte, dă-mi partea ce mi se cade de la avuție!" și împărți lor.

Aceaea iaste deaca-i făcu volnici carele cu putearea sa pre amândoi i lăsă și într-un chip le dărui lor suflet înțelept și fără-moarte și într-un chip, aseamenea, le deade toată ceastă lume văzută și ce e întru ea. Și aseamene – lor un ceriu acoperemânt, soarele și luna – o luminare e întru casa lor. Și pământul li-e o masă și ploaia aseamenea li se varsă celor direpți și celor păcătoș.

Partea aceștii avuții luo cel fecior mai mic. „Și nu după multe zile delungă-se cu aceaea într-o laturi [sic!] departe", după ce luo volnicie, curând greși omul /[27] și păcatul se delungă într-o laturi [sic!], departe de la Dumnezeu și de îngerii săi se depărtă cu vreárea lui cea rea. Și, nu după multe zile de când fu omul[108], despărți-se tinărul și neînțeleptul și păcătosul Cain de la direptul Abel, că adevărat iaste, neînțeleptu[109] pentru ce că varsă sângele frățini-său. Și mare păcat făcu și pentru păcatul el se despărți de la milostivul Dumnezeu Părintele[110] și de la feciorul cel mai mare, de la ceata direpților, și de la prealuminații îngeri a lui Dumnezeu.

Și se duse dentru lumină întru întunearec, dentru viiață cătră moarte, întru laturea turburată și cu dureare carea e cu negură și întunecoasă, unde dracii lăcuiesc și domnii întuneareculului împărățesc. Depărtă-se departe tânărul fecior, ca și bogatul de Lazar, Lazar pre înălțimea ceriului[111], iară

[107] Scris: златꙋꙋст.
[108] Marginal: 1 мѡи. 3.
[109] Marginal: 1 мѡи. 4.
[110] Marginal: ісаи. 59.
[111] Marginal: лꙋк. 16.

bogatul mai pre dedesupt de pământ, întru văpaia matcei focului. Aceaea iaste laturea cea departe: despărţirea între cei direpţi şi între cei păcătoşi.

Şi începu a lăcui cu curvie, tinărul neînţelept, a să împreuna cu dimonii. Rătăci de la Dumnezeu şi de la direptatea lui şi începu a umbla pre urma dumnezeilor mincinoş, închina-se idolilor, cinsti făptura mai vârtos decât pre făcătoriul, rău petrecea avuţiia carea-i era dată de la Dumnezeu, văzu ceriul şi zise că e Dumnezău, văzu frâmseaţea şi lumina soarelui, carea e dată lui întru îndulcire şi spre slujbă /28 şi făpturei dăruite se[112] închină. Cinsti darurile feciorul neînţelept, iară pre cela ce le-au dăruit nu cunoscu[113], nu împărţiia bine avuţiia părintelui. Dentru aceaea aducea idolilor dracilor iară nu lui Dumnezeu[114], făcătoriul său[115], junghează feciorii şi featele sale idolilor şi vărsară sânge nevionovat[116].

Ce şi acmu, mulţi feciori sânt tineri şi neînţelepţi, carii pentru păcatul depărtează-se de Dumnezău şi lăcuiesc curveaşte cu lucrul şi cu cugetul

[112] B.: să.
[113] Marginal: к рим 8.
[114] B.: Dumnezău.
[115] Marginal: ψалом 105.
[116] Marginal: к рим [Către romani] 1.

împreunează-se cu dimonii şi iarăş cu făcătoarea de preacurvie[117] a Vavilonului[118], cu trufia şi cu dezmierdăciunea şi cu înşălăciunea cestui veac. Cu dinsa acmu mulţi fac preacurvie, împăraţii pământului şi neguţătorii, de putearea piştei ei îmbogăţiră şi den păharul ei cel de aur mulţi feciori tineri îmbătară-se şi fără minte umblă[119], ca neşte orbi ai întunearecului de vecie şi nici puţinel nu văd lumina ceriului. Aşa sânt toţi iubitorii de lume pâcătoşii şi aceştia toţi lăcuiesc întru curvie şi departe stau de Dumnezău.

Iară deaca răsipi şi pierdu avuţiia sa, cel tinăr neînţelept şi sărăci până în svârşit, pierdu tot ce e bun, faţa lui Dumnezău, fără-moartea carea e în vedeare de lumină întru suflet. Că ceia ce stau lângă Dumnezău nemică nu pierd, ce mai vârtos bogăţie de vecie adună şi nice puţinel nu se clătesc, cuvântul duhurilor hi/29cleane. Cum zice prorocul la Psalm 15: „Mainte văzuiu pre Domnul, înaintea mea pururea, că den na direapta mea iaste, ca să nu mă clătesc!"

Iară ceia ce să depărtează de la sfinţiia lui, ei toată răutatea o pat şi lângă[120] perire stau. Cum grăiaşte iarăş acela proroc, la 72 de Psalomi: „Ceia ce să depărtează de tine, peri-vor", cum şi cest fecior tinăr perit era întru rătăcire şi întru depărtare. Pentru ce? Că să delungă întru robie cu iuţii dinomi, carii-s ucigători de oameni şi cu puterile sale şi aciiş răsipi şi pierdu toată avuţiia sa. Atunce fu foamete mare spre acea lature şi începu a sărăci de tot binele, de bucurie şi de viiaţa de vecie şi de bună darea lui Dumnezeu[121] şi iute foame răbdă întru acea lature. Iară ceia ce slujesc Domnului pururea se[122] îndulcesc de dumnezăieştile cuvinte ale lui şi să hrănesc cu hrană îngerească şi cu descoperirea tainelor lui Dumnezeu[123]. Iară oamenii carii lucrează păcatului iute foamete rabdă, nu foame de pită, nice seate de apă, ce foame de cuvântul lui Dumnezău şi de ştiinţa sfinţiei sale. Că, unde frica lui Dumnezeu[124] nu iaste[125], acii mare foamete iaste de lucruri bune, unde nu să seaceră spicul curăţiei, ca al grâului, acii-i foamete mare de viaţa de vecie şi de bucuriia ceriului. Întru foamete ca aceasta mulţi păcătoş pier acmu şi cu moartea de vecie mor.

[117] Marginal: апок. 8.
[118] Scris: вавvлонѹлѹй.
[119] B.: îmblă.
[120] Scris: л҄ѫгъ.
[121] B.: Dumnezău.
[122] B.: să.
[123] B.: Dumnezău.
[124] B.: idem.
[125] Marginal: 1 мои. 8.

Că şi feciorul /[30] curvariu, deaca pierdu bogăţiia ceriului, lângă aceaeaş perire era. Şi când rămase lăsat, sărăcit şi golit de toate darurile lui Dumnezeu, atunce mearse şi se[126] lipi unui cetăţean dentru vieţuitorii aceii laturi. Însă se ştim ce iaste cetatea[127] şi cetăţeanul ei: Aiave că e căzutul Babilon[128], cetate a toată necurăţiia sufleteaşte se spune[129], adunarea a toată ruda dimonească şi a tuturor păcătoşilor, poganilor şi ereticilor şi lăcuinţa a tot duhul necurat, sălăşluirea tuturor pasărilor necurate şi culcare şărpilor[130], a laturei aceii întunecoase şi cetate necurată. Cetăţeanul acela iaste mai-marele dracilor, căruia s-au lipit feciorul curvariu şi acela-l trimise la satele sale se pască[131] porcii. Aceasta se zice spre multe şi tot fealiul de păcate aduseră pre dracii, să facă toate realele, curvii, ucideri, furtişag[132], farmeci şi alte păcate; că întru sate ca aceastea lăcuiesc dracii şi mai-marele[133] lor, acolo trimise pre feciorul curvariu să pască porcii.

Iară porcii se cheamă gândurile ceale de păcate, că toţi iubitorii de păcate porci pasc cu mintea şi cu năravul vrerei sale, scurmă pământul şi de iubirea păcatelor sale foamete rabdă nu pot să se sature de păcate şi nime nu-i da lui saţiu, că aşa iaste[134] omul carele e iubitoriu de păcate, nu-i iaste lui destul de un păcat, /[31] ce spre toate zilele adauge păcate noao cugetului său, zmulgând săcara a lui, plecându-se în jos cu mintea, tot gândul său întorc spre păcat; pentru aceasta de necăiri nice într-un[135] chip nu pot căuta spre înălţimea ceriului. Unii ca aceia s-au închipuit porcilor, că porcii niciodată nu caută spre soare, iară unde e viaţă porcească, acii Duhul Sfânt[136] nu lăcuiaşte.

Iară [pentru][137] ce trimite cel ceătăţean[138] hiclean pre fiiul curvariu a paşte porcii; iani lasă aicea să cunoască iubitorii de păcate cum cinstesc diavolii pre slugile sale: i fac pre ei purcari bescistnici[139] şi cu foame-i omoară şi bogăţiia i iau şi de veşmântul care e ţăsut de Dumnezău ei-l dezbracă şi golu-l lasă, spre ruşine de vecie să fie batjocurit de îngerii lui

[126] B.: să.
[127] Marginal: апок. 18.
[128] Scris: бабvлонъ.
[129] Marginal: єрем. 51; ісаи. 13.
[130] Scris: шьрпилѡр.
[131] B.: nasc.
[132] B.: furtuşag.
[133] B.: mai-mare.
[134] Scris: ѧсє.
[135] Scris: оунтрꙋн.
[136] În construcţia „Duhul Sfânt”, scris peste tot дх҃ꙋл сф҃нт.
[137] Cuvânt lipsă în text.
[138] Scris: чътъцѣн.
[139] Scris: бесчистничи.

Dumnezeu şi cu rădăcină, hrană porcească-l hrănesc. Însă să ştim ce e aceaste rădăcini: cătenel vom arăta, că nu iaste prost rădăcini, ce să chiamă în Evanghelie rojeţ, rumâneaşte îi zice săcărea, ce acest rojeţ iaste iarbă şi întâiu la gustare se arată cum ară fi dulce, iară mai apoi e iute şi cu strepezeală iaste şi amar.

Aşa e şi păcatul, întâiu se arată cum ară fi dulce, iară mai apoi foarte amar; acela întru puţin veseleaşte, iară apoi în veaci munceaşte. Şi cum întâiu porcii acea iarbă scurmând o săpa, iară mai apoi cel fecior curvariu el o mânca aşa şi diavolii întâiu /[32] păcatul ijdărăsc, iară mai apoi iubitoriul de păcate-l împle[140] fără zăbavă; şi aşa, feciorul curvariu nu putu să se sature de pohtele trupeşti şi de dulceaţa ceştii lumi.

Întru sine-ş veni, pomeni nevoia sa, văzu al său păcat şi înşălăciunea drăcească, că până când cu curvele lăcui curveaşte şi avuţiia răsipiia şi foame răbda, atunce afară de sine era osebit de mintea sa, că cine să dă pre sine întru robie dracului pentru păcat, atunce acela nu umblă după mintea sa, ce-l poartă dracii ca pre un orb unde ei vor înşişi.

Aceasta acmu mulţi pat feciori tineri şi curvari, toţi păcătoşii oameni afară de mintea sa îmblă, că cu voia sa s-au dat diavolului pentru păcat şi sânt robii lui. Cela ce face păcat, rob iaste păcatului şi păcatul de-acii biruiaşte cu păcătosul ca cu robul său şi acela apoi pre robul său-l vinde diavolului iară diavolul – gheeneei[141], iară gheena – muncei[142], iară munca – morţiei de vecie, pre ceia ce nu se pocăiesc.

Aceasta deaca văzu acel fecior curvariu, întru sine veni întru înţelepciune deplin, cunoscu a sa nevoie că de multe daruri a lui Dumnezeu s-au lăsat. Atunce cu umilenie de lacrămi începu a grăi cătră Cel de sus. „O, vai de mine, mai amărâtul de toţi oamenii, pentru ce că eu întru întâiu mâniiaiu pre milostivul şi ieftin Părintelui mieu, pierduiu darul Părintelui, căzuiu /[33] de ceata a prealuminaţilor apostoli[143]! Goliiu-mă de văşmântul carele de Dumnezeu era ţăsut şi de fără-moarte strein fuiu şi de lumina ceriului mă lăsaiu şi dentru împărăţia de sus gonit fuiu! Depărtaiu-mă de masa cea bogată a Părintelui mieu! Şi eu acmu sânt întru lature depărtată; întunecată şi neguroasă, pre mijlocul a nemilostivi[144] cetăţeani, duhure vicleane, iute foame rabd şi cu porcii amară şi împuţită iarbă rump! Ce nu mă poci sătura, că foamea m-au biruit şi săraciia şi goleciunea mea mă vădeaşte cum niciodată nu am fost feciorul celui Tată bogat? Ce la el şi

[140] Scris: ѧплє.
[141] Scris: гєєнєєи.
[142] Scris: мꙋнчєєи.
[143] Scris peste tot: апⷭ҇тол, апⷭ҇толи etc.
[144] Scris: нєм҃лтиви.

năimiții satură-se de pită și au haine luminoase, iară eu pieiu de foame și cu sărăcie mă sfârșesc[145]!”.

Năiemnicii putem înțeleage pre cei chemați, carii botezului s-au gătit[146] pre sine și iară oamenii ca aceia carii slujesc lui Dumnezeu pentru împărățiia ceriului. Trei cinure de oameni sânt: carii se spăsesc, fețiia, năiemniciia, robiia. Fecior lui Dumnezău e, după bună darea lui, tot creștinul, carele cu bună credință dentru botez au priimit puteare să fie fiiul lui Dumnezeu, cum iaste scris la Ioan 1 „Și va da lor puteare să fie fiii lui Dumnezeu”. Fiiul pentru dragostea slujaște Părintelui său den ceriu și nu calcă voia lui, ce multu-l cinstească. Iară năiemnicul pentru plata împărăției ceriului cu credință slujaște Domnului său și învățătura lui face. /[34] Iară robul pentru frica lucrează Domnu-său ca să nu fie dat muncilor gheeneei[147] spre muncire.

Că pentru aceastea și cest fiiu curvariu întru sine-ș veni și, iată, de-aciia nu se socotească el pre sine fiiu, ce de cei robi, carele e mai de apoi ai Părintelui său și începu întru amărăciunea sufletului său a grăi: „Pentru ce eu încă mă mai zăbăvăsc întru această lature a cestor cetățeani răi, pre mijlocul vrăjmașilor miei celor mânioș și neiubitori? Ce mă voiu scula și mă voiu duce cătră Părintele mieu, că știu că e mult milostiv și în lung răbdătoriu și nu se mânie până în sfârșit[148] și nece până în veaci vrăjbească, ce pre ceia ce vin cătră sfințiia lui nu-i goneaște afară: aceastea mă fac să îndrăznesc. Cu aceaea mearge-voiu la el și voiu zice sfinției sale: «Părintele mieu, greșiiu în ceriu și înaintea ta, adecă nu sânt destoinic să mă chem fiiul tău, ce mă fă ca pre unul dentru năiemnicii tăi!»” și aceasta, deaca zise, elu se sculă și mearse cătră Părintele său.

Partea a doao: De milostea lui Dumnezeu, cum nu se oscârbeaște de cei păcătoș, ce singur iase întru tâmpinarea lor și-i rădică spre cinstea dintâiu /[35]

Însuș grăiaște Domnul (la Mathei 15, la Luca 18) că multă bucurie iaste în ceriu îngerilor de un păcătos carele se pocăiaște. Iară, să iaste atâta bucurie de unul, iară tu numai ce-ț cugetă și gândeaște, când vor veni mulți, ce bucurie vor face lui Dumnezeu, Părintelui său și îngerilor lui! Cu adevărat că se bucură Dumnezeu de pocaamiia păcătoșilor, iară diavolii plâng! Că, numai atâta ce cugetă păcătosul să se scoale de cădearea

[145] Scris peste tot: сфръши, сфръшаще, сфръшит, сфршение etc.
[146] Scris: бътит.
[147] Scris: геенеєи.
[148] Marginal: 4 мои. 14.

păcatului său și să se întoarcă spre pocaanie, atunce aciiaș i se dă ajutoriu de la Dumnezeu ca și acestui fiiu curvariu și se duse însuș Părintele întru tâmpinarea lui. Încă era departe el, văzu-l și să milostivi de el, aleargă și căzu pre cerbice și sărută pre el. Acicea semnează fără-măsură dragoste a lui Dumnezeu cătră păcătoșii carii se pocăiesc.

Ce stătu feciorul cel curvariu înaintea celui Tată milostiv cu umilenie de lacrămi și cu față turburată. Și începu a grăi cu umilenie și cu plângere: „Părintele mieu sfânt după bună dare și făcătoriule după fire, greșiiu în ceriu și înaintea ta; de acmu nu sânt destoinic să mă chem fiiul tău, pentru ce că mâniiaiu a ta de oameni iubire și binele tău înstreinaiu și avuțiia ta rău[149] o pierduiu, lăcuita-m curveaște împreunatu-m-am cu necurații diavolii cu mintea mea și atâta /[36] vreame am lucrat lor! Și haina mea, carea mi-au fost dată de la sfințiia ta la sfântul[150] botez, aceasta o spurcaiu și o întinaiu, cu faceri de curvie! Pentru aceasta nu sânt destoinic să mă chem fiiul tău, că mărturisesc spre mine lucrurile meale ceale reale, adunările reale, previrile ceale cu pofte și curviile spre mine zbiară! Rătăcirea mea mă arată, că nu sânt destoinic să mă chiem fiiul tău, că însumi pre mine mă vădesc, nu ceiu judecată și mărturii, că aceasta port întru minte și svatul mieu mărturisească pre mine! Iară eu, amărâtul de mine, ca un neascultătoriu stau înaintea ta gol și rușinat și acmu aceastea mă muncesc și hainele spurcate rușinează-mă! Cu aceaea nu sânt destoinic să mă chiem fiiul tău, ce mă fă ca pre unul dentru năiemnicii tăi, priimeaște-mă pre carele mă căiesc, Tată Sfânt, și nu mă goni dentru curtea ta, că am văzut a ta nerăutate și blândeațe, că mult pot la tine, lacrămile meale și suspinarea mea! Pentru aceasta am venit la sfințiia ta, ca să mă priimești întru dragostea dentru întâiu și să mă rădici spre închipuirea cinstei ceii dentâiu! Du-mă, pre carele sânt striin, înlăuntrul curței tale și mă satură, flămândul de mine, de dulce și de bogată masa ta!”.

Aceasea graiure auzi. Părintele și foarte se milostivi și-l milui și tinde cu milă mâinile sale și-l cuprinde pre el, /[37] nu se scârbeaște[151] de spurcații grumazi ai lui, ce cu dragoste i sărută și nu împută goleciunei lui, ce zice robilor săi ca să-i scoață vășmântul cel dentâiu[152].

Dară cine sânt robii lui? Aiave că sânt preuții, carii slujesc lui la oltariu și carii îmblă întru poruncile lui pururea! Acestora zice să aducă vășmântul carele e țăsut cu lucrarea Duhului Sfânt! Aceaea iaste pre cel chemat a-l boteza și cu lumina poruncilor Evangheliei a-l lumina. Iară pre cel păcătos

[149] B.: său.
[150] B.: sfintul.
[151] Scris: скръбѣще.
[152] Scris: дєѧтжю.

a-l noi cu pocaanie şi cu ispovedanie şi cu cuminecătura trupului şi a sângelui Domnului.

Că botezul iaste văşmântul cel dentâiu, în vedeare de lumină sufletului şi trupului nostru. Iară păcătosului, după vrăciuirea pocaaniei priimirea a preacuratelor taine a lui Hristos şi împreunarea care e cu svinţiia lui, se socoteaşte pentru haina cea dentâiu.

Cu văşmânt ca acesta zise premilostivul Părinte să îmbrace pre fiiul curvariu[153]. „Îmbrăcaţi-l", zise, „pre cesta, carele cu a sa voie s-au dezbrăcat şi pre carele satana l-au golit, înfrumşăţaţi [sic!] pre cesta pentru carele lumea am înfrumuşăţat! Îmbunaţi feciorul carele e drag fiiul mieu! Că nu rabd pre acesta gol să-l văz, că goleciunea şi sărăciia aceluia mie mi-e ruşine Părintelui, ce-l îmbrăcaţi în văşmântul dentâiu, că frâmseaţea aceluia mi-e mie slavă! Daţi-i inel[154] pre mâna lui, sămn tocmit de Duhul Sfânt, că cela ce poartă sămnul mieu înfricoşat va fi dracilor[155], de departe să va ară/[38]ta a căruia Tată iaste fecior. Daţi şi călţuni în picioarele lui, ca să nu afle şarpele, carele zace lângă cale gol călcâiul lui, ce pre acesta fiiul mieu să calce şi să zdrobască capul lui şi acul lui cel veninos să-l svărâme[156]!".

Aceasta se zice de păcat să scape ca de un şarpe veninos şi pohta lui să o leapede de la sufletul său şi, după vasilisc, prespre înşălăciunea ceştii lumi, tare să calce prespre toată putearea drăcească şi să umble pre cale direaptă întru toate poruncile meale: cu picioarele încălţate ca să nu-l înghimpe spinii fărălegiei[157] şi a iubirei[158] de argint[159]; întru spini ca aceştia şărpii se ascund şi călcâiul cugetului lui ei-l păzăsc!".

„Aduceţi şi viţelul hrănit, carele nu au purtat jugul păcatelor, că nu au făcut rău şi nu s-au aflat înşălăciune întru rostul lui! Pre acesta jungheaţi, carele nu priceaşte celora ce-l duc spre moartea crucei[160], ce cu voie mearge să moară[161], cum pre ceia, ce-s se [sic!] jungheaţi cu păcatul, să-i înviiaze, că acela biruiaşte cu moartea şi cu viaţa! Jungheaţi pre făcătoriul de viaţă şi mâncaţi pre cela ce nu se svârşaşte[162], că acela întreg în veaci lăcuiaşte. Acesta puneţi flămândului fiiu al mieu; acesta mort era şi au învis, perit era şi se află întru viaţa de vecie"[163].

153 Marginal: 1 мои. 1; 1 корин. 3; к рим. 8; галат. 3.
154 Marginal: Inelul iaste darurile Duhului Sfânt.
155 Marginal: 2 кор 1.
156 Marginal: сирах 21.
157 Scris: фържлецеи.
158 Scris: юбиреeи.
159 Marginal: ѱалом 90; маѳ 13.
160 Scris: крѹчееи.
161 Marginal: исаи. 43.
162 Scris: сврщащє.
163 Marginal: Pre cel ce să pocăiaşte, astfel taine zice ca cel mort.

Ascultaţi aceasta, o iubitorilor de păcate, că până când întru păcate vieţuiţi, atunce muriţi cu sufletele voastre, cu moartea cea de /[39] vecie şi periţi împreună cu sufletul şi vă aruncaţi voi înşivă întru groapa gheeneei[164] şi de moarte ca aceasta foarte vă teameaţi şi degrabă fugiţi de la ea cu pocaaniia direaptă, de la satana cătră Dumnezeu, dentru întunearec cătră lumină, atunce iară veţ înviia cu viiaţa de vecie şi vă veţ afla întru împărăţiia ceriului.

Aşijderea şi voi, carii staţi lângă altariu slujind Domnului, înţeleageţi veseliia sufletească, că se cade voao să vă bucuraţi de venirea păcătosului, carele s-au pocăit. Întru venirea fiiului curvariu începură a să veseli toţi, Dumnezeu şi îngerii lui şi preuţii cu ei şi veselie ca aceasta înlăuntrul besearecіei era, făcutu-s-au bucurie mare, strane de sfinţi şi cântări ale îngerilor dumnezeieşti, înălţa-se pre mai sus de ceriuri.

Iară fiind aceasta el, veni feciorul lui cel mai mare, carele era la satul său şi, când se apropiia, încă departe auzi cântări şi danţure, atunce chemă pre unul dintru feciori şi întrebă pre el: „Ce sânt aceastea ce eu auzu întru casa Părintelui mieu, glasure de minunată bucurie, prorocul David în ceatere loveaşte şi cântă: «Gustaţi şi vedeţi că e bun Domnul» şi iară altul dentru sfinţi grăiaşte: «Paştile noastre, Hristos, pentru noi jungheat fu» şi aceasta mă minunează, eu aicea nu am fost şi nu ştiu cine avuţiia mea împarte fără de mine!".

Zise lui feciorul: „Frate-tău au venit şi părintele tău i-au jungheat viţelul cel /[40] hrănit şi se bucură acmu că sănătos l-au priimit!". El, aceasta deaca auzi, mânia-se şi nu vrea să între înlăuntru în casă[165].

O, direptule, ce faci? Întru deşărt pre fratele tău te mânii şi te arăţi rob pizmei, unde se cădea ţie să te veseleşti, iară tu eşti plin de grije! Pentru ce nu te închipuieşti fericitului Pavel[166], că el singur vrea să fie despărţit de Hristos şi anathema pentru fraţii săi! Dară tu, pentru ce afară din casă stai, îngrijat, plin de mânie? Întră, că Părintele tău te cheamă!

El nu vrea să între. Iară Părintele lui ieşi singur, rugă pre el să între să se bucure. O, adâncul judecăţilor tale şi a darurilor celor multe, Împăratule al sfinţilor şi cine va putea spune a ta iubire de oameni sau să poată socoti adâncul milostei tale, neajunsă preamândrie, că neîmputată bogăţie a dulceţiei tale arăţi, că şi pre păcătosul miluit-ai şi pre direptu-l ieşiş şi-l îmblânziş; pre cela ce zăcea îl[167] rădicaş şi pre cela ce sta nu-l lăsaş să cază; pre measerul îmbogăţiş şi pre bogatul de meserătate-l izbăviş; amândurora le-ai dat ajutoriul mânilor sfinţiei tale, că singur Părintele ieşi şi ruga pre el să între.

164 Scris: геенєй.
165 Marginal: маѳ. 8.
166 Marginal: к рим. 9.
167 Scris ҂л.

Iară el răspunse, zise către Părintele său: „Iată câți ani[168] lucraiu ție, și niceodată poruncile tale călcaiu, și mie nice un ied nu mi-ai dat ca să mă fiu veselit cu soții miei! Ce pentru ce eu ca un obidit la tine arătu-mă, că eu umblu în piei de /[41] capră oscârbit[169], nici puținel nu am veseliia ceștii lumi, ce e în puținea vreme, ce pururea mă ascunzu în[170] pustii și măguri, întru vârtoape[171] și întru propăsteniile pământului obidit și gonit întru acest veac[172], lăcuiesc întru goleciune, întru foame și seate, toată fierbinteala zilei[173] purtaiu! Ce mie nici un ied[174] nu mi-ai dat, puținel ceva întru lume să mă bucur, ce toate ai luat ceale dulci de la mine! Iară când veni acesta, feciorul tău, carele avuțiia ta au mâncat cu curvele, aciiaș jungheaș lui vițelul hrănit, însă nu-i opriș întâiu cu urgie, cum se cădea, pre cela ce greșaște a-l învăța, nu ai întors fața ta despre el, ce aciiași-l priimiș și întru vășmântul dentâiu-l îmbrăcaș și beseareca-i deșchiseși lui și masa gătiș și vițelul jungheaș și vinul puseș și la veselie mulți chemaș și minunată bucurie în ceriu și pre pământ împreunaș! Atâtea daruri dăruiș celuia ce au răsipit avuțiia ta și celuia ce au pierdut rodirea cea bună, iară mie nici un ied mic nu mi-ai dat!".

Răspunse lui părintele: „Fiiul mieu, tu pururea cu mine ești, și niciodată de mine nu te-ai despărțit, tu strigi în toate zile cu îndrăznire către mine: «Tatăl nostru ce ești în ceriure», iară acesta au venit osândit și cu fața rușinată și cu capul său în pământ bătea și lacrămi multe dentr-ochi vărsând, picioarele mie spălând și cu plângere de lacrămi-m grăiaște: «Părinte, greșiiu în ceriu și înaintea /[42] ta! Nu sânt destoinic să mă chem fiiul tău!» Aceasta ce auziiu de la fiiul mieu cel mai mic și mă umiliiu și mă milostiviiu de el! Și, ce veri, au doară nu mi-e a milui pre fiiul mieu, pre carele am născut întru scăldătura botezului? Pentru aceasta și vițelul hrănit am jiungheat lui, că sănătos am priimit pre el.

Iară tu, drag fiiul mieu, niceodată nu te-ai despărțit de mine, ce pururea ești cu mine și toate ale meale ale tale sânt! Pentru tine și pentru acela tot binele am gătit, văzutele ceștii lumi și nevăzutele, pentru tine înfrâmșățaiu cu frâmseațe ceastă lume văzută. Soarele și luna sânt robul tău, stealele ție slujesc, cu purtarea strălucirei de lumină veselesc ochii tăi și toată frâmseațea văzută arată lor către socotință, ceriulu e voao acoperemânt și pământul – masă, ploaia și văzduhul iaste hrănitoriul vostru, marea și

[168] Scris: ан҃.
[169] Scris: оскрънит.
[170] Scris: ꙟм.
[171] Scris: врътоапє.
[172] Marginal: єврєом. 11.
[173] Scris: зилєєй.
[174] Marginal: iedul e dulceața ceștii lumi.

pământul iaste dătătoriu de dajde; voao, pământul den rodurile sale vă dă a zeacea, iară marea dentru adâncul său dajde-ți aduce ție și toată lumea lucră; vânturile și izvoarăle ție slujesc și toate câte-s ale meale ale tale sânt! Al tău e vițelul a ta e jârtva[175], îngerii ai tăi soți sânt, patriarșii, prorocii, apostolii și măcenicii ai tăi cetași sânt; lumea stătătoare și carea să fie ale tale toate-s înțeleapte și văzute ale tale sânt! Înviiarea și fără-moartea și împărățiia ceriului a ta /[43] iaste!

Spune-mi, fiiul mieu, întru ce eu pre tine te-am obidit? Au doară a ta avuție am luat și celuia o am dat sau de pre tine haina am dezbrăcat și pre cela am îmbrăcat? Au nu dentru avuțiia mea am dat lui? Au doară nu-s Părinte aceluia ca și ție? Că pre tine cinstesc pentru lucrure bune, că niceodată voia mea și porunca mea nu ai călcat, iară pre cela iubesc pentru pocaania adeverită! Iară a ne bucura și a ne veseli noao ni să cade, că fratele acesta mort era și învise, perit era și se află! Cine veade mortul înviiat și nu se bucură și când află ce e perit și nu se veseleaște[176]? Însă se veseleaște și soții săi cheamă să se veselească și să se bucure[177]!

Pentru aceasta, rogu-te, fiiul mieu, vino și tu acmu a te bucura și a te veseli, cu îngerii miei și cuprinde cu mâinile tale pre fratele tău și cântă cu David cel glas: «Fericiți – ceia cărora s-au lăsat fărălegile și păcate multe»"[178]!

Zise lui feciorul cel mai mare: „Mulțemesc Tată sfânt și dirept că e neajuns adâncul milostei tale, că pre cei direpți iubești și pre păcătoș miluieșt și și pre toț cu blândeațe-i chiemi către spăsenie pentru făgăduința a dulci daruri ale tale, care zac în ceriu! Slavă milostei și vrerei tale, că pre păcătoș petreci dentru moarte către viața de vecie și dentru întunearec către lumină, întru împărățiia sa a ceriului, carea /[44] fie a o nemeri noao tuturor cu bună darea Domnului nostru Isus Hristos!

Învățătură de ceștiia ce de bunăvoie să depărtează de precuratele taine, cum să facă numai păcate, și nădăjduind pre milostea[179] lui Dumnezeu, fără teamere greșesc și pocaania sa până mâne demineață și până la bătrâneațe o delungă

Pre aceștia acmu se cade cu amar a plânge, carii pentru păcatul se delungă de la Dumnezeu și de la preacuratele taine ale lui, spre ceastă drăcire, cum să facă numai tot păcate, curvii, necurăție, fărăleage și toată

[175] Scris peste tot: жрътвѫ, ѫжрътви etc.
[176] Scris: веселѣаще.
[177] Marginal: маѳ. 18.
[178] Marginal: ѱалом 31.
[179] Scris: мл҃стѣ.

știința a meșterșugul [sic!] diavolului priimesc întru sufletul său și așa, cu îndărăpnicire, greșesc și cu vrearea sa se dau gheeneei[180] și muncilor de vecie și nice-ș cugetă de pocaaniia sa, măcar și adevărat știu că păcatul pre iubitorii săi i dă diavolului, iară acela gheeneei[181] și munciei de vecie. ceii[182] ce într-un chip de acesta nu fug, că sânt orbiți cu întunearecul răutății lui. Ce cunoașteți aceasta voi, iubitorilor de păcate, că Dumnezeu pre voi cu blândeațe vă chiamă însuș cu sine și cu îngerii săi și cu propoveduitorii cuvântului svinției sale ca să veniți întru pocaanie adeverită, numai ce vă întoarceți cătră dinsul, că el gata iaste a priimi pre voi ca și pre fiiul curvariu și pururea se apropie cătră voi cu dragoste.

Iară tu, om nemulțemitoriu, de milostea lui fugi de la lumină întru întunearec, de la viiață cătră moartea de vecie, da/[45]rul bunătăției lui întru nemică-l socotești și cu păcatele tale urechile tale astupi ca o aspidă surdă[183], ca să nu auzi glasul Domnului Dumnezeului tău, carele te cheamă întru împărățiia sa. Iară tu, de la acesta fugi întru perirea de vecie ca un orb neînțelept, sârguiești-te întru groapa gheeneei[184], Lui Dumnezeu i-e milă de tine foarte și îngerilor lui, cu tânguire tânguiesc după tine. Soarele de milă lumina sa acopere, nu rabdă a prăvi perirea ta; pământul – maică-ta, greu geame după tine, văzând moartea ta cea de vecie, toată făptura de perirea ta cu amar plânge, numai diavolii ce se[185] veselesc, cărora tu acum lucri și mergi pre urma svatului lor și fără zăbavă faci voia acelora, că aceasta iaste voia neiubitoriului diavol, cum tu să nu vii întru pocaanie niceodată.

De aceasta cugetă acel duh hiclean[186], zua și noaptea, ca un ucigătoriu de oameni gândeaște cum te va ucide pre sufletul tău, pentru aceasta și înșelăciune înaintea ta tocmeaște, ca un tată al minciunei, carele întru adevăr nu stă, meșterșugeaște ca un înșelătoriu. Numai ce cunoaște vitleșugul[187] lui și vânarea, că acesta e întru-ntâiu a lui înșelăciune: Când la păcat te aduce și la mreaja purtătoare de moarte te închide, atunce cu mare meșterșug înșelăciunile sale spre tine priimeaște, cu numele milostei lui Dumnezeu te vinează. Atunce și /[46] pocaania-ți aduce aminte și grăiaște pre nevăzute întru cugetul nevăzutului suflet al tău duhul hitlean: „Pentru ce te temi a greși?

[180] Scris: геенееи.
[181] Idem.
[182] Scris: ченї.
[183] Marginal: ѱалом 57.
[184] Scris: геенееи.
[185] B.: să.
[186] Marginal: іоан 8.
[187] B.: vitneșugul.

Crezi, milostivu e Dumnezeul tău! Greșaște! După aceasta te va priimi când te veri căi, cum au priimit pre David și pre Manasia[188] și cum au priimit pre tâlhariul[189] și pre muiarea curvă și pre fiiul curvariu!". Și așa te vinează, om deșert, cu înșelăciune, ca pre o pasăre pre clei! Iară tu, nesocotite, te pleci pre svatul lui, curând alergi cătră păcat, iutele ucigătoriu, carele ucide sufletul și trupul tău cu moartea de vecie! Ce tu, stăi acicea și cunoaște a lui înșelăciune, de unde te vinează, că diavolul uneori dirept grăiaște, iară însuș întru direptate nu stă, ce cu aceaea pre alalți ca să-i înșale!

Știu că e milostiv Dumnezeu păcătosului, ce să știi și aceasta cărui păcătos iaste milostiv! Aiavea că e acestuia, carele de la păcat fuge și cu pocaanie se întoarce cătră Dumnezeu! Iară cine fără teamere greșaște, nădăjduindu-se pre milostea lui Dumnezeu, acela-ș piiarde sufletul său! Acestuia foarte i-e nemilostiv Dumnezeu și păreare ca aceasta întru ruda creștinească sup anathema iaste lepădată! Că, cine nădăjduiaște mila lui Dumnezeu [și][190] greșește, acela sufletul său în vecie-l piiarde și iaste procleat.

Și iată, de ară fi aceasta, atunce toată lumea ară veni întru lăsarea faptelor de păcate, mai vâr/[47]tos de Sodoma și Gomora! Lucru ca acesta nice a cugeta nu ne da, Isuse Hristoase, Fiiul lui Dumnezeu! Atunce și Hristos ară fi aducătoriu cătră păcate, însă nu îndelungătoriu! Ce aceasta niceodată Hristos nu au învățat, nice apostolii lui; iară cine greșaște nădăjduind pre mila lui Dumnezeu, pre acela alt nime, ce numai diavolul așa-l învață și ucenicii ereticilor, că aceia nice o cuntenitură și nice căință și ținneare nu dau pentru păcat și ispovedanie adevărată ei n-au.

Iară ruda carea creade cu direptate, datoare iaste cu amar să plângă a sa cădeare de păcate, ca să nemerească iară milostea[191] lui Dumnezeu, că până când păcătosul întru păcate zace, atunce mâniia lui Dumnezeu spre el lăcuiaște și Dumnezău fața sa întoarce despre el; se scârbeaște de-mputeciunea lui[192].

Iară tu, să vei mila lui Dumnezău să o nemerești, încetă de la păcat și fugi de la el ca de un șarpe veninos și-atunce te veri mântui de mânia lui Dumnezeu și veri nemeri mila lui!

Iară, să veri să cunoști și altă înșălăciune a diavolului, așa iaste: Acel preaînșălătoriu și fur meșter, carele fură de la tine spăseniia ta, întru graiure ca aceastea, te învață a delunga pocaaniia până dimineață și grăiaște: „Acmu încă greșaște, iară mâine te veri pocăi!". Și așa delungă spre vreame lungă

[188] Marginal: svatul dracului.
[189] Scris peste tot: тлъхарю.
[190] Cuvânt lipsă în text.
[191] Scris: мл҃стѣ.
[192] Marginal: сирах 21.

pocaaniia ta, den dimineață până în dimâneață și din tinereațe /48 până în bătrâneațe, iară dentru bătrâneațe – pre patul morței; și grăiaște duhul hiclean: „Acmu încă ești tinăr și nu ți-e vreamea să te pocăiești, ce încă puținel te mai paște pre pășunea păcatului mieu, iară întru bătrâneațele ailor [sic!] tăi te veri pocăi, că și atunce veri fi priimit lui Dumnezeu!".

O, vai de mine! Și așa șarpele meșter, carele zace lângă calea vieții omului, vinează călcâiul cugetului și nu-l lasă pre omul să vie spre pocaanie și la bătrâneațe.

Știu că e milostiv Dumnezeu și atunce ară priimi pre cela ce se căiaște! Ce tu, hicleane diavole, nu dai păcătosului a veni spre pocaanie și pre cela ce e întru bătrâneațe încă mai departe-l trimiț pre patul de moarte și-l aduci pre el întru părăsire! Aduci-i[193] lui aminte mâniia lui Dumnezeu; ca un tată al minciunei, dentru-ntâiu înșeli! Când pre cineva la păcat aduce, atunce înaintea lui mila lui Dumnezeu înainte-i pune, iară când va să vie iară spre pocaanie păcătosul, atunce el nu-i pomneaște mila lui Dumnezeu, ce mâniia-i arată. Și-i grăiaște lui: „Pentru ce te întorci cătră Dumnezeul tău?Au doară nu știi cât rău ai făcut înaintea lui? Ucideri, furtușaguri, curviile pre tine mărturisesc, că nu ești destoinc milostei, ce numai mâniei și Dumnezeu, adecă, te va da muncilor ca pre un călcătoriu de leage și, deaca pentru mici păcate veri să te muncești, tu acmu, fă mai /49 mari că într-un chipu și ți-e a răbda muncile!". Și așa șarpele meșter veninul său lasă întru suflet și întru păräseală bagă și pre mulți cu acest svatu-i aduce, întru perirea de vecie pre ceștia carii umblă pre urma svatului.

Pentru aceasta, rogu-vă, o, iubitorilor de păcate, aicea cunoașteți meșteră înșălăciune drăcească, și, aceasta știind, degrabă fugiți de la svatul lui cel hiclean și de vânarea lui! Acmu veniți spre pocaanie, iară până demâneață nu delungaț, că nu știi dimâneața [sic!] ce ți să va tâmpla sau cătră sară, poate fără veaste să te ajungă toată piiarderea! Lângă bătrâneațe și pre patul de moarte nu e lesne a se pocăi, că atunce va sta înaintea ochilor tăi moartea înfricoșată, ca un leu flămând, gata a te înghiți! Și știu că de aceaea te veri teame și ochii tăi îndărăt veri întoarce!

Ce și acicea veri vedea mulțimea păcatelor tale, carele te petrec la înfricoșata judecată a lui Dumnezeu. Iară tu, aceastea văzând, turbura-te-veri și te veri mâhni și veri întoarce ochii tăi spre direapta și acolo veri vedea cum îngerul Domnului, păzitoriul tău, dă samă spre tine înaintea lui Dumnezeu, că de multe ori țe-au[194] arătat calea pocaaniei și nu ai vrut să mergi pre ea! Ce și de aceasta te veri rușina și veri întoarce ochii tăi spre stânga, ce și acolo veri vedea pre anghelii cei iuți, carii au venit după negătit

[193] B.: aduci-iu.
[194] Scris: цѣȣ.

sufletul tău ca să-l /50 ducă la înfricoșata judecată a lui Dumnezeu! Atunce de aceștia mai vârtos te veri teame și toate denlăuntrul tău se vor cutremura și mainte de moarte cu frică veri înceape a muri!

Și atunce, ochii tăi spre înălțime-i veri rădica, ce și acii, mai vârtos de aceastea, mai înfricoșat veri vedea de asupra[195] ta pre dirept judecătoriul județ și nerugat de acii. Iară el, ochii săi despre tine întoarce și îngerii lui goleciunei batjocuresc. Atunce te veri teame foarte și veri înceape a plânge cu amar de rușinea ta și știu că te veri rușina de slava feației lui și ochii tăi veri lăsa în jos!

O, vai de mine! Ce și acicea veri vedea loc înfricoșat a gheeneei[196], groapă carea [sic!] fundul nu e ajuns, întru carea arde foc nestins, carele arde pre păcătoș, însă nu-i strică, unde-s viermi și scrâșnire[197] de dinți și întunearec neluminat[198]. Și, cu adevăr, de aceastea te veri teame și veri înceape întru părăsire a nebuni în vecie! Iară, după aceastea, moartea înfricoșată cu durerile va călca pre trup, iară diavolul mânios cu ispitiotorii pre suflet. Și, adecă, atunce pre patul morției, nu-ți iaste ție pocaanie, și abiia cuiva cu darul lui Dumnezeu lângă moarte[199], de se tâmplă cuiva pocaanie. Și după lucrure face Dumnezeu aceasta, acelora carii de darul pocaaniei s-au părăsit; iară înșiș pururea întru păcate au vis, pentru aceasta întru păcate și mor.

Iară /59 voi, aceasta auzind, o, iubitorilor de păcate, spământați-vă și vă milcuiț, că eu vă rog pre voi și cu lacrămi vă chiem! Veniți degrabă întru pocaanie, acmu vă pocăiți de păcatele voastre, până când încă stă Tatăl milostiv, așteaptă pre voi cu mânile tinse, gata a vă cuprinde ca pre fiiul curvariu, până când aveți vreame de pocaanie și lumina ceștii lumi! Întoarceți-vă cătră dinsul cu toată inema voastră și cădeți înaintea picioarelor lui cu plângere de lacrămi! Priimiți cel glas al curvariului grăind: „Despuitoriule, Doamne Dumnezeul nostu, greșit-am în ceriu și înaintea ta și nu sântem destoinici a ne chiema robii tăi, ce ne nădăjduim spre mila ieftiniilor[200] tale; priimeaște acmu pre noi întru pocaanie, carii venim cătră tine dentru întunearecul păcatului, cătră lumina adeverită și ne du pre noi întru împărăția ta a ceriului, acolo să te lăudăm împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acmu și pururea și în veacii veacului amin"! /52

[195] Scris: де асȣпра.
[196] Scris: геенееій.
[197] Scris: скръшнире.
[198] Marginal: лȣк. 16.
[199] Scris: моарт.
[200] Scris: ефтинїилор.

ÎNVĂȚĂTURĂ LA DUMINECA LĂSATEI DE CARNE. EVANGHELIE DEN MATH[EI].[201] CUVÂNT AL TREILEA

Grăiaște fericitul Pavel că tuturor noao ni se cade a ne arăta înaintea judecăției lui Hristos, ca să priimim toți fiecineș ce cu trupul au lucrat: ceia ce au făcut rău – muncă[202], iară direpții – bucurie întru împărățiia ceriului, cum de aceastea acmu propoveduiaște Evangheliia. (Math. Începătură 106, cap 25).

Zise Domnul: „Când va veni Fiiul Omenesc întru slava sa și toți sfinții îngeri cu dins, atunce va ședea pre scaunul slavei sale și se vor aduna înaintea lui toate limbile și va aleage pre ei soț de la soț, ca păsto/[53]*riul când aleage oile den capre și va pune oile din na direapta sa, iară caprele din na stânga. Atunce va zice Împăratul celora ce vor fi na direapta lui: «Veniți, blagosloviții ai Părintelui mieu, de moșteniț care e gătită voao împărățiia mainte de tocmala lumiei. Că am flămânzit și mi-ați dat a mânca, însetoșat-am și m-ați adăpat, strein am fost și m-ați dus în casele voastre, gol am fost și m-ați îmbrăcat, bolnav am fost și m-ați socotit și în temniță și ați venit cătră mine!». Atunce vor răspunde lui direpții grăind: «Doamne, cându te-am văzut flămând și te-am hrănit sau – setos și te-am adăpat? Cându te-am văzut strein și te-am dus în casele* noas/[53]*tre sau – gol și te-am îmbrăcat sau în temniță și am venit cătră tine?". Și va răspunde Împăratul, zice-va lor: «Adevăr grăiesc voao: pentru ce ați făcut unuia dentru cești mai mici frați ai miei, mie ați făcut!». Atunce va zice și celora ce vor fi den na stânga lui: «Delungați-vă de la mine, procleaților, întru focul de vecie, carele e gătit diavolului și îngerilor lui! Că am flămânzit și nu mi-ați dat a mânca, însetoșat-am și nu m-ați adăpat, strein am fost și nu m-ați dus întru casa voastră, gol am fost și nu m-aț îmbrăcat, bolnav – și nu m-ați socotit!». Atunce vor răspunde și aceia, grăind: «Doamne, cându te-am văzut flămând și setos sau strein sau gol /*[56] *sau în temniță și nu am slujit ție?". Atunce va răspunde lor, grăind: «Adevăr grăiesc voao: Pentru ce nu ați făcut unuia de cești mai mici, nici mie nu ați făcut!». Și merg aceștia întru munca de vecie, iară direpții întru viața de vecie".*

Partea 1: De sfârșeniia[203] ceștii lumi și de a doa venire a lui Hristos la judecată

Acmu, întru spaima mea, cu prorocul[204] voiu zice: „Iată, zuoa Domnului fără vindecare vine, zuoa cea de urgie și a mâniei[205], ca să puie toată lumea pustie și pre păcătoși de pre ea să-i piiarză!"

[201] Scris: маѳ.
[202] Scris: мѹ҆ркъ.
[203] Scris: сфрьшеніа.
[204] Marginal: ісаи 13.
[205] Marginal: єзєкил 35.

Atunce toată făptura cu frică se va clăti, că glasul zilei Domnului iaste amar și înfricoșat[206], atunce e zi de gâlceavă și de scârbă, zi de mânie și de perire oamenilor celor necurați, atunce se vor oscârbi oamenii[207] și vor ieși din mormânturi ca nește orbi[208], pentru ce că lui Dumnezeu greșiră și cu foc va fi mâncat tot pământul[209]. Degrabă va fi și sfârșeniia[210] și plata; a tutu/[57]ror laturilor face-va Domnul de toate țiitoriul.

O, vai de mine! Dară noi, păcătoșii, atunce unde ne vom ivi, când toată făptura umilită și cu cutremur va sta înaintea feaței a direpț judecătoriului Dumnezeu, că atunce acesta va înceape lucruri minunate a face și toate noao, iară ceale vechi vor treace și iată de acii loc nu li se va mai afla: întâiu ceriul și pământul va treace[211] și a toată lumea va fi sfârșenie[212], cum însuș Domnul nostru Isus Hristos, direptatea cea de vecie, au zis: „Ceriul și pământul vor treace, iară cuvintele meale nu vor treace[213]". Cum ară zice: „Ceriul și pământul se va schimba și dintru starea sa se vor clăti".

Iară cuvintele lui Dumnezeu-s neschimbate, carele le-au grăit pren rostul a sfinți proroci[214] ai săi de sfârșeniia[215] acestui veac și singur cu sine ne-au spus toate aceastea Domnul nostru Hristos. Cum are a veni întru slavă mare la judecată și cum va veni antihrist mainte de a doa venire a lui și cum ceriul și pământul vor treace și vor schimba bunătatea sa. După scârba aceaea soarele va întuneca și luna nu va da lumina sa[216] și stealele din ceriu vor cădea și puterile ceriului se vor clăti și atunce se va ivi sămnul Fiiului Omenesc pre ceriu. Atunce vor plânge toate rudele pământului și vor vedea pre Fiiul Omenesc viind pre nuorii ceriului cu multă slavă.

Acii sânt cuvintele lui Hristos, a preacredinciosului mărturi/[58]sitoriu mai vârtos de toți, pentru ce el însuș iaste și judecătoriu și făcătoriu și schimbătoriu a toate lucrurile câte-s făcute. Și de venirea lui antihrist însuș Domnul au zis: „Să va zice cineva voao: «Iată, acicea e Hristos!» nu creadeț, că mulți vor veni întru numele mieu grăind: «Eu sânt Hristos!» și pre mulți-i vor înșăla și vor da seamne și minuni minciunoase!". Pofta acestuia a veni întru lume va lăsa Dumnezeu pentru ispita rudei omenești și

[206] Marginal: іwан. 2.
[207] Marginal: софон 1.
[208] Marginal: єрєм. 1.
[209] Marginal: амос 5.
[210] Scris: сфръшениѧ.
[211] Marginal: ісаи. 95.
[212] Scris: сфръшеніє.
[213] Marginal: апок 21.
[214] Marginal: маѳ. 21.
[215] Scris: сфръшениѧ.
[216] Marginal: маѳ. 24.

atunce se va arăta carele e aur şi pietri de mult preţ şi carii-s paie şi leamne. Aşijderea şi pentru necredincioşi tremite-va lor lucru de înşălăciune, pentru ce nu vrură să crează adevărului şi mândriei dumnezeieşti lui Hristos[217], ce întru el viiază toată plinirea Dumnezeirei trupeaşte. Pentru aceasta va trimite Dumnezeu Mesiia minciunos[218] rudei jidoveşti[219], pre antihrist diavol împeliţat, carele are a veni mainte de Hristos[220] întru minuni minciunoase şi întru seamne înşălătoare.

Şi acela atunce va tinde putearea sa întru lărgime, pren toate laturile şi hotarăle pământului şi-ş va pleca lui multe limbi, năroade şi împăraţi de pre pământ, pren minuni minciunoase şi aceale năroade vor priimi pre el în loc de Dumnezeu şi el, înşălătoriul, va da sămn pre fruntea lor au pre mâna cea direaptă. Şi iară, cine dentru credincioşi să va protivi lui, pre acela elu-l va munci cu munci foarte iuţi şi va rădica /[59] multă gonire spre ruda creştinească, carea dentru începătura lumiei nu au fost.

Atunce mulţi se vor săblăzni cu semnele lui ceale minciunoase şi, de munci temându-se, se vor lepăda de Hristos, de adevăratul Dumnezeu. Unora ca cestora va trimite ajutoriu de la Dumnezeu, cu scurtarea acelor zile de scârbă întru zilele acealea.

Atunce va veni Sfântul Ilie şi Enoh spre vădirea lui antihrist[221] şi cuvintele lor vor fi atunce ca lumina arzătoare; cu dinşii împreună şi Fiiul Tunului[222] [sic!], Ioan, suflând cu focul Duhului Sfânt, cum[223] acela să întărească pre ruda omenească. Şi atunce minciunile şi înşălăciunea acelui amăgeu ei o vor vădi, cum de aceasta mulţi au grăit dentru sfinţii bogosloveţi[224]. Că ştim că sânt luaţi trei către Dumnezeu, dentru trei veacuri despărţite şi sânt păziţi cu trupurile, tocma şi până acmu pre locuri ca acealea ce de eale numai însuş Dumnezeu ce ştie: Enoh e luat mainte de potop, iară Iliia când fu dată leagea veache cu Moisi şi prorocii fură tremiş întru lume de Dumnezeu. Iară Ioan evanghelist[225] întru leagea noao, întru venirea Fiiului lui Dumnezeu iaste luat cu sufletul şi cu trupul dentru cetatea Efesului şi adus de îngerii lui Dumnezeu la cei doi, la Enoh şi la Ilie. Iară[226] după aceasta şi acei trei mărturisitori de acelaş ucigătoriu de oameni – ucis

[217] Marginal: 1 кор 2.
[218] Scris: минчꙋнос.
[219] Marginal: 2 сол. 2.
[220] Marginal: апок. 13.
[221] Marginal: сирах 48; апок. 11.
[222] N.e.: În celelate situaţii numele folosit este Fiiul Tunetului.
[223] B.: cmu.
[224] Scris: бгослвеци.
[225] Scris peste tot: еѵглст.
[226] B.: ia.

şi trupurile lor vor rămânea întru previrea lu/[60]miei trei zile şi jumătate, iară după aceaea va veni întru ei Duh din ceriu şi glas grăind: „Sculaţi-vă şi vă suiţi încoace!" şi aciiş vor înviia şi se vor sui pre nori cătră cel de sus.

Atunce, fără veaste, va veni răsipirea şi svârşeniia[227] cestui veac văzut, că atunce îngerul va bucina ca să se gătească alţi şapte îngeri, carii sânt aleş pre ceas şi pre an[228] să răsipască starea ceştii lumi şi acea voinicame înfricoşată, carea e în vedeare de foc, vărsa-se-va prespre toată faţa pământului, pierzând dentru rădăcină pre necuraţii păcătoş, carii vor fi semnaţi de antihrist.

Atunce va bucina şi al şaptelea înger şi va vărsa[229] păharul mâniei lui Dumnezeu spre văzduh, pentru ce că acela va împlea taina socotinţeei[230] şi va arăta mărimea mâniei lui.

Atunce va fi înfricoşată luminare de fulgere şi trăsnete, glasuri tari dentru ceriu şi se va face gâlceavă înfricoşată şi plângere prespre tot pământul, plânge-vor oamenii cei necuraţi de perirea sa, că va veni atunce zuoa cea de plată a toată lumea, zua cea de vihor şi înfricoşat cutremur.

Atunce pământul se va cutremura den fundul său cu cutremur ca acela, cum clăteaşte vihorul trestiia şi de aceasta se vor răsipi toate măgurile şi munţii. Atunce şi marea va înceape a fiiarbe ca o căldare şi înfricoşat va suna, cum atâta de frica ei vor înceape a muri ceia ce viiază pre /[61] marginile ei şi marea cu porunca lui Dumnezeu se va schimba întru foc şi se va rădica dintru stratul său şi dintru adâncurile sale, cum să neace cu potopul său cel de foc ceriul şi pământul. Cum de aceastea mulţi dentru sfinţi ziseră că cum au fost în zilele lui Noe, aşa va fi şi atunce: tot pământul cu foc va fi mâncat[231] şi se vor întoarce iazerele întru smoală şi întru piatră arzătoare şi toate stihiile ceştii lumi văzute cu foc vor arde şi se vor răsipi şi vor treace den ceastă vedeare, ce e în puţină vreame şi putrezitoare. Aceaea iaste, să vor schimba într-altă vedeare oarecum noao, neputrezitoare, de vecie şi prealuminată; ceriurile şi pământul şi toate elamenturile [sic!] se vor lămuri, cu cel foc curăţitoriu, mai luminate de aur se vor arăta.

Atunce şi ceriul se va clăti şi va schimba a sa bunătate. Într-acela ceas soarele va întuneca şi luna nu va da lumina sa şi stealele din ceriu vor înceape a cădea pre pământ ca frunzele de pre leamne în vreamea de bură foarte mare şi să va învăli ceriul ca o hartie [sic!].

Schimba-se-va atunce toată făptura, că, oare cum are începătură, aşa şi svârşenie vor avea, numai Dumnezeirea însăş iaste fără începătură şi fără

[227] Scris: свръшениѧ.
[228] Marginal: апок. 19.
[229] Scris: връса.
[230] Scris: сокотинцееи.
[231] Marginal: маѳ. 24; софон. 1; исаи 13; 2 пет. 3; ѱал. 101.

svărșenie și fără schimbare. Și întru vreamea aceii înfricoșate răsipiri ale stihiilor împărații pământului și domnii și putearnicii, începătorii, mai-marii voinicilor, /[62] bogații și muncitorii și tot cela ce e slobod și rob de frică vor înceape a muri și a se ascunde întru despicăturile pământului, zbierând cu gâlceavă[232] tare, ca muiarea când naște întru dureare, și vor înceape a cădea către măguri cu plângere de lacrămi a grăi: „Măguri, măguri, cădeți pre noi și ne acoperiți de fața celuia ce șade pre scaun! Că au venit ceasul mâniei lui și cine va răbda urgiei lui?”.

Atuncea va sta alt arhanghel[233] pre soare și va striga cu glas mare spre pasările[234] de supt ceriu grăind: „Adunați-vă la cina[235] lui Dumnezeu cea mare ca să mâncați trupurile împăraților pământului și a putearnicilor cestui veac, caii și pre ceia ce șed pre ei!”[236]. Acicea îngerul chiiamă pre diiavoli spre piiarderea păcătoșilor ca să-i gonească întru marea cea de foc a gheeniei[237].

Atunce și însuș antihrist cu ei depreună aruncat va fi spre muncile de vecie. Iară după toate aceaste groaze și schimbările cestui veac și după treacerea celor putrede, carele-s în vreame vechi, toate vor fi neputrede și de vecie noao, după cuvântul Domnului, cum singur cu sine și cu rostul a tuturor sfinților săi au făgăduit noao că ne va da întru moștenie [sic!] ceriu și pământ nou[238], întru carele vețuiaște direptatea și viața de vecie înflureaște cu fără-de-moartea cea cu chip de lumină.

Cade-se voao, tuturor să cugetați întru voiș a câtă frâmseațe va fi acel ceriu nou și pământ nou /[63] și cine poate spune de aceastea, că, să ne mirăm acmu de acest ceriu, carele – înfrâmșețat cu soare, cu lună și cu steale; așijderea și pământului, cum iaste înfricoșat [sic!] cu păduri și cu dumbrăvi și cu tot fealiul de flori și cu oameni carii-s pre el, ce se arată unii dentru ei foarte frumoș întru ochii noștri.

Dară tu, numai ce-ți cugetă a câtă frâmseațe vor fi acel ceriu și pământ nou, că, iată, de acii acolo nu va fi nice o frică, nici schimbare de vremi și nice se vor acoperi cu nori întunecoș și trăsnet și fulger ucigătoriu; de acii vedeare înfricoșată nu se va arăta acolo. Așijderea și pământul se va lumina cu frâmseațe de flori cu bună mirizmă [sic!] și, adecă, de acii nu vor mai fi pre el fieri iuți și șărpi veninoș, puteri drăcești și ispititori, înșălători draci,

[232] Scris: глъчавж.
[233] Scris: аггль.
[234] Marginal: pasările – diiavolii.
[235] Marginal: cina iaste sfârșeniia cestui veac.
[236] Marginal: calul – trupul; sufletul – calaraș.
[237] Scris: геенїеей.
[238] Marginal: ісаи 65; апок. 21; 2 петр. 3.

că pre toți aceștia gheena-i va înghiți, ce numai atâta pământul însuș, ca raiul lui Dumnezeu va fi.

Și când aceastea toate se vor svârși[239]; atunce se va ivi bucuriia svinților, înviiarea, neputrezirea și fără-moartea, începătura vieției de vecie. Iară după acea gonire și scârbă a direptilor după răsipirea cestui veac și după ziidirea ceriului nou și pământului nou trimite-va Dumnezeu îngerii săi ca să înviiaze toată ruda omenească și să adune pre aleșii lui de supt patru vânturi ale ceriului și din tuspa/[60]tru părți ale pământului și în cruciș vor bucina îngerii.

Atunce se va clăti prahul carele e în mormânturi către vindecare și oase către oasele sale și se vor lega pre eale vâne[240] și se vor acoperi cu peliță după chipul vedeariei lui Ezechiil.

Atunce va trimite întru ei sufletele tocma care-s ale lor, den tot fealiul de locuri, pre unii den temnița iadului, cum pre păcătoș și pre nebotezații păgâni și pre eretici; sufletele acestora vor ieși den prăpăstenie împuțită, dentru loc întunecat și vor întra toate sufletele care întru al său trup și va înviia a sa casă întru carea au viețuit în ceastă lume trecătoare și așa le vor împlea de întunearec și de împuțiciunea iadului. Aceia, turburați, aciiaș vor sta de-a stânga naintea înfricoșatei judecăți a lui Dumnezeu și lucrurile lor ceale reale cu ei scrise ca pre o tablă – întru sfatul lor.

Iară și sufletele direptilor vor ieși dintru viiața ceriului, pline de slava și de lumina ceriului și bună mirizmă [sic!] având a Duhului Svânt. Și acealea așijdirea vor întra[241] întru trupurile sale și vor înviia casa sa și o vor împlea de slava ceriului de amândoao părțile; aceștia toți veaseli cu față luminată vor sta întru a sa ceată, den na direapta slavei Domnului său. Toț într-o măsură, întru acea măsură întru carea Hristos au învis den morți începătoriul morților și întâiul de morți. Și cu acesta[242] /[66] întru viața de vecie, luminându-se cu slavă minunată a ceriului, mai vârtos de soarele. Iară după aceastea, va purceade Domnul casei, judecătoriul cel dirept la judecată și va arăta mărimea slavei sale și adeveritul sămn a venirei[243] sale, prealuminată crucea sa, mai vârtos de soarele; îngerii vor duce înainte spre mângâiare și spre veselie celora ce cred direpț, rudei creștinești, ca un steag carele e purtător de biruință, ca să se adune către dins toți ceia ce-s întru bună cinstire, carii nu se rușinează de crucea lui Hristos și de moartea lui cea de ponos, ce și alte lucrure, carele au fost la moartea lui Hristos, vor scoate îngerii și vor duce spre vădirea necredincioasei rudei jidovești, spre teamerea lor cea de vecie și spre frică.

[239] Scris: сврьши.
[240] Scris: вынє.
[241] B.: întru.
[242] Secvența aceasta este conținută doar de custodele paginii și nu este reluată în pagina următoare.
[243] Scris: венирєєй.

Şi lângă Împăratul Ceriului şi direptului judecătoriu vor veni minunate rude îngereşti la judecată cu dins[244]; toţi voinicii ceriului înainte mergând şi slujind lui cei purtători de văpaie cu 6 arepi[245], serafimi şi cei cu ochi mulţi heruvimi, stând împrejurul scaunului slavei lui mii de mii şi întunearece de întunearece, slujind lui şi făcând învăţăturile lui, iară înşiş fiind de previre şi vedeare groznică[246] cu foc suflând şi grăind şi vor avea arme de văpaie spre teamere oamenilor necuraţ.

Deci veni-va atunce Domnul nostru Isus Hristos /[67] pre nor prealuminos, ca pre un cal alb[247] şi toţi îngerii lui cu – el şi voinicamea ceriului pre urma lui mergând.

Atunce-l va vedea tot omul şi, ceia vor căuta spre dins, carei [sic!] l-au împuns, şi plângere spre sine vor face toate rudele pământului[248], ceia ce viiază întru necredinţă şi în răutate, ruda jidovască şi limbile nebotezate[249] şi zborurile ereticeşti[250] acelora ce put lui Dumnezeu, hulitorilor lui Hristos, Dumnezeului nostru. Depreună cu dinşii şi păcătoşii se vor plânge şi vor începe cu amar a tângui, când vor vedea pre judecătoriul neaşteptat şi zuoa platei sale şi a perirei de vecie.

Veni-va Domnul întru slavă mare şi întru lumină de văpaie, scaunul lui e văpaie de foc şi împrejurul lui – bură mare, carea pre necuraţi-i va luoa ca pre o pulbere nestătută[251] şi foc înaintea lui va mearge şi va arde pre toţ vrăjmaşii lui. Iară pre direpţi-i va lumina cu lumina feaţei sale. Atunce toată făptura cu frică ţinută va fi de preaminunată vedeare a slavei lui, când Împăratul va şedea spre scaunul slavei lui şi toţ sfinţi îngerii lui vor sta cu nus împrejiurul scaunului lui.

Partea 2: De adunarea a toate năroadele la judecata lui Dumnezeu şi de răspunderea Judecătoriului /[68] spre păcătoş şi de chemarea direpţilor întru împărăţiia ceriului

Întru spaima sufletului mieu nu domiresc ca să spuiu cuvânt de cel ceas înfricoşat, când direptul judecătoriu va şedea pre scaunul slavei sale şi va începe a face judecată tuturor, cuiş după lucrul lui; Atunce se vor aduna înaintea lui toate limbile şi năroadele, domnii şi împăraţii pământului şi

[244] Marginal: ісаи. 6.
[245] Marginal: даніил 7.
[246] Marginal: дѣан. 30.
[247] Marginal: апок. 14.
[248] Marginal: захаріа 12.
[249] Marginal: іѹдиѳ 14.
[250] Marginal: 2 іоан 5.
[251] Marginal: ѱалом 1.

muncitorii cestui veac, toţi păcătoşii şi direpţii, toţi cine întru cinul său vor sta înaintea lui, direpţii den na direapta slavei lui, iară păcătoşii de-a stânga; că-i va aleage soţ de la soţ, cum aleage păstoriul oile de capre. Atunce toţi cineş de noi va duce lucrul său, scris fiind întru sfatul nostru.

Pune Domnul pre direpţi den na direapta sa; cinsteaşte pre aceia cu mare destoinicie şi oi i cheamă pentru blândeaţele şi pentru lucrure bune ceaste oişoare, carele, întru bucurie mărgând pre urma lui, deaca aud glasul lui. Iară cum aduce oaia domnu-său lapte spre hrană şi lână spre îmbrăcăminte, aşa şi direpţii aduc lui Hristos rod de lucrure bune şi iarăş noao folos mult dentru sfântă viiaţa lor ca un văşmânt şi cuvânt de înţelepciune de la învăţătura lor ca neşte lapte dulce şi săţioasă hrană dau sufletelor noastre.

Iară pre păcătoşi-i cheamă capre, ca neşte osândiţ şi nede/[69]stoinici cinstei lui, că, cum sânt caprele sireape, batjocuricioase şi put rău, sărind şi îmblând pre sus, hrănindu-să cu mâncare amară, aşa şi păcătoşii îmblă fără frică preste prilazurile a toată fărăleagea, sireapi şi neplecaţi poruncilor lui Dumnezeu, în toată vreamea mâncând amarul păcatului, plini de împuţiciunea curviei şi de toată necurăţiia, cum că de împuţiciunea lor întoarce faţa sa Judecătoriul cel dirept.

Ce oile şi caprele – fără graiu după fire, au ale sale lucrure şi firea sa, iară păcătoşii şi direpţii de voia lor sânt oaie şi capră, că poate fi şi den păcătos dirept, numai atâta însuş să va vrea întru a lui puteare aceasta a fi milostiv şi iară nemilostiv; cu aceaea-i şi desparte după lucrurile lor: Cei direpţi-i pune de na direapta sa şi cu feţiia lui Dumnezeu-i cinsteaşte şi întru împărăţiia ceriului i chiamă şi cu blagosloveniia de vecie i împle de amândoao laturile pre suflet şi pre trup şi cu pomenirea vieţei de sus veseleaşte sufletele lor. Iară pre păcătoş i pune de-a stânga şi cu blăstemu-i leagă şi cătră gheenă i tremite: „Păsaţi”, zice, „de la mine, procleaţilor, întru focul de vecie, carele e gătit diavolului şi îngerilor lui pentru nemilostea voastră! Când am flămânzit şi nu mi-aţi dat a mânca şi – setos nu m-aţi adăpat şi – gol, nu m-aţi îmbrăcat; strein – şi nu m-aţi dus întru casa voastră, bolnav şi în temniţă fii/[70]ind nu m-aţi socotit! Pentru aceasta scoţ spre voi judeţ fără miloste, carii nu aţi făcut miloste unuia dentru ceşti mai mici fraţi ai miei! Cu aceaea, păsaţi de la mine, procleaţilor, în focul de vecie!”.

Iară tu numai ce deprinde şi socoteaşte o, nemilostivule, ce pre săraci şi pre cei nevoiaşi nu-i socoteşti! Vezi că Domnul obida acelora o ia pre sine şi-i cheamă fraţii lui. Grăi: „Flămânzit-am”. Şi au doară-ţi pare ţie, o, omule, că Dumnezeu flămânzeaşte acesta carele deşchide mâna sa şi satură toate câte-s vii[252]? Şi niciodănăoară nu însetoşază, cela ce trimite râurile pre

[252] Marginal: ѱал. 103.

mijloc de măguri şi izvoară scoate den piatră vârtoasă şi imple iazerele şi marea! Aşijdirea şi haină putrezitoare nu ceare acesta, carele se îmbracă cu lumina, ca cu un văşmânt! Ce şi de streinătatea lui să înțeleagi, că nu treace[253] den loc în loc cela ce e tutindinea, acesta, măcară au şi ca streinat puținel den mărime întru smerenie, dentru lumină întru întunecos vârtos[254], pentru aceasta pre cei streini şi săraci frați şi-i cheamă[255]. Şi nici în temniță acesta au fost, carele lăcuiaşte întru lumină neapropiată! Ce nice bolnav au fost, carele boalele tuturor le vindecă şi celor morți înviiare le dăruiaşte!

Ce pentru ce săracilor miloste nu ați făcut, pentru aceasta vă tremite către gheena, măcar neştine şi curvariu nu va fi fost şi tâlhariu[256] /[71] atunce, numai derept una milostea, tremite Domnul spre munci. Dară tu către aceasta ce veri zice, o, făcătoare de păcate, ce fără teamere şi pocaanie pururea greşeşti înaintea a neacoperiți ochilor lui Dumnezeu? Ce, gândeaşte: Să nu cruțe Dumnezeu pre aceia, dară pre tine cum te va cruța, carele eşti călcătoriu de leage? Că nu au zis acelora: „Ucis-ați, făcut-ați preacurvie” ce „Că ce nu ați făcut milă cu ceia ce le trebuiaşte, celor mai mici frații ai miei?”. Şi pentru aceasta întru întunearecu-l deosebi aruncă. Iară pentru alte păcate nu numai acolo va să muncească, ce şi acicea munceaşte iute! După aceastea te vor aduce la cea judecată înfricoşată negătit şi te vor pune cu cei de-a stânga şi veri auzi cel glas înfricoşat: „Delungați-vă de la mine, procleaților, toți făcătorii fără leage întru focul de vecie!”. Şi aşa judecată ca aceaea înfricoşată va scoate spre ei judecătoriul cel dirept.

Ce tu, acicea caută puținel, frate şi soro, şi numai ce-ți gândeaşte întru tine ce judecată va fi aceaea şi cine e la ea judecătoriu şi de ce ne va întreba şi ne va judeca”. Şi, deaca ne va judeca, spre ce moarte ne va da şi ce muncitori atunce vor fi! Că acea judecată mai vârtos de toată teamerea[257] e înfricoşată, iară judecătoriu la ea iaste Dumnezeu, carele mărturii nu ceare, că singur ispiteaşte inimile şi ficații[258] şi ştie gân/[72]durile noastre şi toată făptura e goală înaintea ochilor lui. Acela va întreba pre noi de toate lucrurile noastre ceale reale de taină şi de cuvinte deşarte şi derept aceastea va osândi cu judecată direaptă, răspundere foarte înfricoşată va răspunde spre tine şi spre moarte de veaci va da muncitorilor celor iuți, diavolilor, carii tot fealiul de munci ştiu a afla spre cel păcătos acolo.

---

[253] Scris: греаче.
[254] Scris: връто с.
[255] Marginal: 1 тим. 6.
[256] Scris: тлъхарю.
[257] Scris: тѣмереѣ.
[258] Marginal: ѱалом. 7; евреом. 4.

Cugetă şi de ceale patru feațe, carele vor fi la acea judecată: Întâiu Hristos, Dumnezeu judecătoriu şi mărturisitoriu; al doile sufletul, carele însuş va sta la judecată[259], unul având întru svatul său scrise toate păcatele sale, carele atunce tuturor vor fi arătate, a tot lucrul rău şi bun, fiecuiş înaintea feaței lui să vor arăta[260], de carele acmu se ruşinează. A treia, sfinții atunce de la judecată cu Hristos vor fi, cumu au prorocit direptul Enoh, de aceastea grăiia[261]: „Veni-va la judecată Domnul” întru întunearece de sfinți îngerii săi patriarşi şi proroci şi apostolii şi mulțime de prealuminate pâlcure de mucenici[262].

Ce, când se va începe acea judecată înfricoşată, o, vai de mine, o, cumu se va arăta acolo sufletul păcătos înaintea a atâta [sic!] lume de sfinți; însuş fiind întru vedeare rea, haina pre el întinată cu împuțiciunea păcatului. Derept aceaea nu e destoinic să se lipască către pâlcul[263] acelora, ce numai ce e destoinic go/[73]nirei[264] întru întunearecul deusebi. Atunce foarte se va teame şi se va ruşina sufletul acela de nefrâmseațea sa şi îngerii lui Dumnezeu-l vor batjocuri şi sfinții-l vor ocărî grăind: „Acesta om nu înțelease cinstea sa[265] şi s-au închipuit dobitocului fără minte şi nu numai acestora, ce şi dimonilor şi s-au acoperit cu necurățiia sa în veaci ca un fără-de-ruşine”.

Către aceaea, la acea judecată va sta îngerul, păzitoriul nostru, plin de mânie şi va striga cu jale spre cel greşit şi va pune înainte vina lui cum nu au ascultat de svatul lui când de multe ori-l vădiia întru svat să se părăsească de păcat şi să vie către pocaanie.

O, vai de mine! Atunce ce nădeajde va fi păcătosului sau ce cuget pre elu-l va ajunge, când mulți pârâş vor spune înaintea acelui judecătoriu jeluirea sa spre el. Că, după aceasta, şi altă făptură, svinții patriarşi, prorocii, apostolii, propoveduitorii de pocaanie, cu jeluință vor striga spre ei către Dumnezeu, că de multe ori pre ei i-au învățat cum de păcat să se părăsască şi cum că le-au arătat calea cea dreaptă la viiața de vecie! Iară ei lor nu crezură, ce, pentru aceasta, şi cu pietri-i uciseră.

Iară, după aceastea şi frică mai mare şi jale va cădea pre păcătosul acolo. Că atunce vor sta şi diavolii, vrăjmaşii cei de vecie a rudei omeneşti, spre pâră păcătosului: Aceia toate lucruri/[74]le vor arăta şi nu numai aceastea,

---

[259] Marginal: малах 3.
[260] Marginal: 1 кор 6.
[261] Marginal: соѹда. 1.
[262] Scris: м͠ченичи.
[263] Scris: плъкѹл.
[264] Scris: гониреей.
[265] Marginal: ѱалом 48.

ce și ceale bune le vor mesteca, cum au făcut oarecând și lui Iov[266]; aceștia vor începe a tinde și a lăți păcatele înaintea feaței judecătoriului direpț, grăind: „O, direpț judecătoriule Doamne, cât bine și bună dare și lucru bun ai arătat tu aceștii rude neplecate voiei tale! Făcut-ai pre ei pre chipul tău, pentru ei ai făcut ceriul și pământul și supt biruința lor ai dat tot ce iaste pre el! Ce ei, degrab să întoarseră de la porâncele tale și pre urma noastră mearseră! Ce nice așa ai lăsat pre ei, ce mai vârtos pre aceia ia-i iubit! Însuți cu tine ai venit întru smerenie în chip de rob, ca să nu te cunoaștem și i-ai luat de supt biruința noastră! Ce, nice așa, bună darea ta nu le adause acestor făcători de rău, căce că ei se rușinară de meserătatea ta și cuvintele tale întru nemic le socotiră! Tu ai poruncit ca să facă voia ta nu în dar, ce le-ai făgăduit pentru aceasta împărățiia ceriuluin! Iară noi nemică altă nu am făgăduit lor, ce numai foc și muncă cu noi împreună! Curund făcură lucrul svatului nostru! Ce iarăș ai lăsat acelora pocaanie, ce și cu aceasta dar al tău se trufiră! Iară noao, nece puținea vreame n-ai dat să ne pocăim, căce că și noi sântem lucrul mânilor tale, noi nice ucidere, nece curvie facem, ce numai atâta cu gândul ce am greșit ție și ne-ai lepădat în veaci de la bi/[73]nele tău! O, județ direpț! Până când încă rabzi acestor nepriiatini ai tăi, carii de tine se părăsiră și chipul slavei tale pierdură și al nostru chip întunecat spre sufletul său traseră! Pentru aceasta, ca să fie acel nepriiatin al tău judecat în partea noastră, pentru ce făcea și voia noastră[267]!".

Și când aceastea va auzi sufletul păcătoșilor, atunce foarte se va înfricoșa și cu totul de frică se va cutremura și încă nu numai aceastea va vedea atunce, ce și mai cu asupră de aceastea mai înfricoșate:.deasupra sa pre Județul nefățarnic, supt sine groapă adâncă a gheeniei, den na direapta sfinții jeluiesc spre el, den na stânga muncitorii cei iuți, diavolii, ca nește câini flămânzi așteaptă pre suflet, înaintea sa mulțimea păcatelor, întru înfricoșate vederi, mărturisind spre el.

Atunce va veni pre păcătoș jale și păreare de rău, căce nu s-au pocăit și frică va cădea pre acela suflet de aceasta, că lacrămile acolo nu vor ajuta, a scăpa n-au unde, loc de a să ascunderea nu iaste, ușile pocaaniei închide-se-vor; mite acolo nu sânt, nice căutare pre față, de trufiia împăraților nu socotesc, de cinste vlădicească sau preuțească nu se rușinează, de tinereațe nu le pare rău, rost de filosf nu-l bagă în samă, spre toți judecată direaptă scoate și întrebarea o face cu socotință, nu numai de lucrure reale, ce și de cu/[74]vinte deșarte întreba-vor acolo pre tocmitorii de talanți pentru ce-s îngropați în pământ[268] și pre păstori pentru ce-s oile pierdute[269].

---

[266] Marginal: нов 1.
[267] Scris: ностръ.
[268] Marginal: мае. 12.
[269] Marginal: мае. 25; езек. 30.

De aciia, după aceastea va zice Domnul celor ce vor fi den na stânga lui: „Pentru ce nu ați făcut miloste săracilor[270] și a tot cela ce-i trebuiia, pentru aceasta judecată fără de milă pre voi scoț! Delungați-vă de la mine, neplecaților, făcătrilor de păcate, și păsați, procleaților, în focul de vecie!".

O, vai de mine! O, câtă frică va cădea atunce pre păcătoși, când judecătoriul va începe a face răspundere foarte înfricoșată pentru acea vină pentru ce, că [sic!] judecătoriul e direpț și tare, nu se va pleca spre lacrămi și spre făgăduința pocaniei.

Atunce să vor scula prorocii Enoh, Avraam, Moisi, Samuil, David, Daniil, Iov[271], pre feciorii săi nu-i vor izbăvi.

Deaca va întreba judecătoriul și după ce va înțeleage lucrurile, va începe a face judecată, trimețând pre păcătoș cătră muncă și când va începe a ieși cel graiu neschimbat dentru rostul lui Dumnezeu, o, ce teamere se va lăsa atunce spre sufletele păcătoșilor, încă până când aceaea nu va veni spre ei și celor nu poftesc, că atunce judecătoriul Hristos mâna va rădica și va începe a grăi cătră păcătoș aceale cuvinte: „Delungați-vă de la mine toț, făcătorii fărăleage!"

Atuncea mare părăsire va cădea spre ei, plângere /[75] și geamere, că tot cuvântul va fi împlut cu frică petrecând inimile și tocma până la crieri și până la despărțirea sufletului ajiungând[272], când va zice judecătoriul cel direpț Dumnezeu: „Delungați-vă de la mine toți, blăstemaților, întru focul de vecie, carele e gătit diavolului și îngerilor lui!. Delungă-te, neascultătoriule, trufașule și batjocuritoriule, că până la această vreame fost-am al tău socotitoriu și părinte, dăruit-am ție multe lucruri bune ale mele [sic!], nevoința mea multă au fost de tine ca să fii scăpat! Ce iată, de acmu a ști de tine nu voiu[273] și nicedinăoară de acmu întru nevoile tale nu te voiu asculta și milostea mea spre tine în veaci nu o veri mai vede [sic!] și nici mă voiu clăti spre miloste prăvind pre muncile tale! Delungă-te, procleate, departe de tot binele, ca să te îndepărtezi de la binele mieu în veaci! Fii despărțit de însoțirea sfinților și de bucuriia acelora, ca să nu te primască luminatul ceriu și fața mea ca să nu mai vezi de acmu în veaci! Delungă-te de la mine, procleate, la focul de veacie! Fii rob diiavolului și îngerilor lui, că după sfatul lor ai îmblat și voia acelora ai făcut, cu dinșii acmu cătră matca focului să te delungi!".

O, vai de mine! Și când va ieși judecată ca aceasta dentru rostul Județului derept spre păcă/[76]toși și spre bogații cei nemilostivi; atunce întru

---

[270] Marginal: іаков 2.
[271] Marginal: езек. 14.
[272] Scris: ажю҆г҆д.
[273] Scris: вꙋю.

procletire se vor schimba ceia carii în deşărtu au fost[274] porecliți cu ceale nume mari, cu trufiia de-i chiema milostivi, luminați, mult puteamici, măriții, marii învățătorii, sfinții, numere [sic!] ca aceastea slăvite, toate vor peri în veaci, ce numai ceaste noao şi procleate vor rămânea la ei. Ce le va zice Domnul: „Procleaților!", cu aceasta vor fi, că, când procleteaşte Dumnezeu, atunce blăstemul lui aduce toată răutatea. Blăstemate-vor îngerii lui Dumnezeu şi toți sfinții lui şi acel blăstem al tău nu numai însuți veri priceape pre tine ce şi alalți vor cunoaşte aiave că eşti procletit în veaci şi încă şi nevoia ta cea de vecie o veri vedea.

Când judecătoriul, după răspundere, va da spre moarte pre ceia ce vor fi de na stânga lui a muncitori iuți foarte şi nemilostivi, ce biruiesc gheena şi muncile întru ea mulțesc, atunce Domnul va zice: „Ceriul voao au fost gătit şi împărățiia lui, însă nu gheena şi munciile ei! Spre lauda mea am făcut pre voi, însă nu spre munca drăcească! Nu pentru aceasta te-ai născut întru lume ca să te munceşti, ce moşteniia laudei ceriului să priimeşti ca un răscumpărat cu sângele mieu cel fără preț! Pentru ce cu a ta voie te-ai întors despre mine şi ai îmblat pre urma diavolului; de acmu alt loc n-ai, ce numai acesta, carele e gătit diavo/[77]lului şi îngerilor lui, unde vrăjmaşul sufletului tău în veaci împărățeaşte, carele ție acolo în toți veacii-ți va înmulți muncile, cu îngerii săi cei întunecoşi!"

De aceastea acmu cunoaşte, o făcătoriu şi iubitoriu de păcate şi nemilostiv suflet, carele fără pocaanie lăcuieşti câtă frică, grije şi jale va cădea pre acei țapi împuțit şi fugători de noapte, câtă plângere, tânguire şi suspinare, când vor vedea pre sfinții lui Dumnezeu, pre Avraam, pre Isaac şi pre Iacov, pre patriarşi, pre proroci, pre apostoli, pre mucenici, pre sihaştri şi pre toți sfinții[275], pre credincioşii lui Hristos, iară ei veaseli întru lumină mărg, la înalt şi prealuminatul ceriu.

Iară pre voi vă vor goni afară cătră întunecoasă grapă a gheeneei[276] şi vă vor despărți de ceata direptilor de la luminatul ceriu[277] şi de la veaselul şi nou pământ şi vă vor goni cătră muncile de vecie.

O, bogaților nemilostivi, acmu vă învățați miloste a face cestor ce cer milă de la voi! Aşidirea şi voi, păcătoşilor, acmu veniți spre pocaanie şi păcatele voastre le spălați cu lacrămi şi cu milosteniia răsipiți pre dinse, că acolo avuțiia nu va ajuta şi lacrămile nemică folosesc. Când va zice judecătoriul: „Duceți-vă de la mine toți făcătorii fărăleage, păsați, procleaților, în focul de vecie carele e gătit diavolului şi îngerilor lui!".

[274] B.: în deşărtu fost.
[275] Marginal: лѹк. 10.
[276] Scris: геенееи.
[277] Marginal: апок. 21.

O, vai /[78]de mine când aceasta cuget, atunce toate întru mine să cutremură, că atunce diavolii vor goni pre păcătoşi ca un vihor mare pleavele şi-i vor goni cătrе gheenă. Atunce de amară plângere şi zbierăte[278] a celor osândiți şi de drăceşti înfricoşate răcniri ceriul se va turbura şi pământul să va teame; atunce pământul să va despica supt dinşii şi, fără veaste, pre toți va înghiți[279] ca pre Dathan[280] şi pre Aviron; şi vor cădea întru marea de foc[281] şi întru fălcile acelui bălaur înfricoşat, lui Leviatham[282], născătoriului de foc, întru înghițire chitului celuia ce e stricătoriu de suflete şi acolo ruşinea loru o va acoperi văpaia şi negură întunecoasă şi nu le va mai răsări de-acii lumina bucuriei în veaci.

Grăit-am mult de aceastea; ştiu că a mulți le sânt cuprinse inemile cu jale şi sufletele turburate, că văz den mulți ochi şi lacrămi curând. Cu aceia şi eu astăzi cu fericitul Pavel grăiesc[283]: „Cine iaste cela ce mă veseleaşte? Numai cela ce e oscârbit de mine". Ce, după ceale graiure de scârbă, cade-mi-se a mângâia sufletele voastre cu fericita svâşenie[284] şi cu chiemarea direpților.

Iară, după aceastea, va întoarce Dumnezeu fața sa, Județul cel dirept şi ochiul veasel spre ceia ce stau de na direapta lui şi ceale cuvinte pre dulci va zice cătră ei: „Veniți cătră mine, blagosloviții ai Părintelui mieu, moşteniți /[79] şi priimiți întru moştenie împărățiia ceriului, carea e gătită voao mainte de tocmala lumiei[285], veniți că iarna înfricoşatului cutremur au trecut şi s-au apropiat primăvara a veseliei de vecie. Iată, au fugit de la voi durearea, frica, plângerea şi tânguirea, ce bucuriia ceriului pre voi au agiuns, carea e poftită şi îngerilor!".

Atuncea a celor drepți inima lor se va împlea de bucurie şi cu dragostea lui Dumnezeu sufletul li să va încinde. Că tot cuvântul cu bucurie sufletele va petreace, când va zice: „Veniți, blagosloviții soții miei cei iubiți, că până acmu ați fost întru nevoiele ceii lumi trecătoare, întru ispite şi scârbele a puterilor protivitoare, întru înfricoşare şi goniri, întru plângeri şi suspinări! Iară acmu vă apropiiaț cătră mine! Eu vă voiu răpăusa şi vă voiu slobozi de truda durerilor şi, iată, de acmu în veaci nice un rău nu veți chinui, nice păți; că toate ceale vechi şi înşălătoare trecură, şi toate ceale de

[278] Scris: збієрътє.
[279] Marginal: 4 мои. 16.
[280] Scris: даѳанъ.
[281] Marginal: іов 41; 4 езек. 5; ісаи. 13.
[282] Scris: левиаѳамъ.
[283] Marginal: 2 кор 2.
[284] Scris: цвръшение.
[285] Marginal: Răsipirea lumiei. Veacul care e să fie.

plângere gheena înghiţi; toată durearea supt pământ întră, plângere şi tânguirea[286] acolo s-au sălăşluit! Veniţi cătră mine, blagosloviţii fetii luminei[287], priimiţi cununi de cinste, carele am gătit voao mainte de ce au fost lumea! Priimiţ nume nou, ce el nime nu-l ştie, ce numai cela ce-l va priimi[288] şi vă împleţi cu toate blagosloveniile a Părintelui mieu, de amândoao laturi/[80]le pre suflet şi pre trup întru preaminunată lumină veţi fi îmbrăcaţi, până când spre voi toată lumina ochii săi va întoarce, că veţi fi blagosloviţi de Părintele mieu şi de Duhul Sfânt! Blagosloviţi veţi fi de îngerii miei, de limba serafimilor şi cu rostul heruvimilor, carii de blagosloveniia voastră foarte se vor bucura! Şi nu numai de aceştia, ce şi de toată făptura! Că şi cei procleaţi, carii vor fi în gheena, neiubind slavei voastre, şi aceia, întru durerile sale, cu minune vor mulţi slava voastră!

Pentru aceasta, veniţi la mine, milostivilor, ca să fiţi miluiţ în vecie, că până la aceasta vreame cu nădeajde aţi fost purtaţi şi cu osteneala voastră aţi câştigat ceriul! Cu aceaea veniţi şi priimiţ bogăţiia lui! Întraţi întru vistiiarele nevăzute unde slava şi bucuriia de vecie zace, carea e de poftă şi îngerilor! Îmbrăcaţi-vă întru luminată haină a fără-morţiei! Priimiţi cunună den mâna mea şi putearea împărăţiei de vecie, că, iată, că aţi ajuns capul fericitei nădejdi! Priimiţi întru răpaus ceriul, că pentru voi zidit fu şi voi pentru el! Că nu aţi căzut de slava mea, ce bine aţi sosit până la fericita viaţă! Pentru aceasta veniţi, blagosloviţii ai Părintelui mieu şi împărăţiţi cu mine întru preluminată[289] [sic!] casa a slavei meale! Şedeţi pre scaunul mieu, tarii biruitorii de lume, cum şi eu am /[81] biruit şi am şezut pre scaunul Părintelui mieu! Ieşiţi, iubiţii miei, den pulbere, den umbra morţiei, dentru întunearec la lumină, din moarte întru viaţă, din pământ la ceriu, într-o soţie între luminaţii îngeri, că, iată, s-au umplut[290] voia mea întru voi!"

Cu cuvinte ca aceastea vor fi chiemaţi direpţii întru împărăţia ceriului de Hristos, Dumnezeul nostru, şi întru bucurie de vecie, cu dins pre prealuminaţi nuori se vor sui în ceriu şi pururea cu Domnul vor împărăţi cu pace.

Ce Tu, Hristoase[291], Dumnezeul nostru, spodobeaşte şi pre noi pre toţi la acea împărăţie a ta, unde împărăţeşti împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt. Acmu şi pururea şi în veacii veacului. Amin.

---

[286] Scris: тьⰺгѹирѣ.
[287] Scris: лѹминееи.
[288] Marginal: апок. 3.
[289] Scris: прелѹминатѫ.
[290] B.: împlut.
[291] Scris: христоасе.

ÎNVĂŢĂTURĂ A DOAO ÎN DUMINECA LĂSATEI DE CARNE: DE MUNCILE MATCEI FOCULUI ŞI DE VIIAŢA DE VECIE

Înfricoşată e, fraţilor, acea judecată nu numai însăşi ce şi pomenirea ei; iară mai înfricoşate sânt muncile matcei focului, care-s zise înainte, cum zice Domnul: „Mearge-vor aceştia în munca[292] veacilor, iară direpţii /[82] în viaţa veacilor".

De munca matcei focului şi de fericita viaţă, aiave noao acmu ne răspunde Evangheliia căce că direpţii să vor sui cu Hristos până la ceriu la viaţa veacilor, aşa şi păcătoşii, carii nu s-au pocăit şi nemilostivii, cu diavolul vor mearge în groapa matcei focului, în laturea cea de dureare foarte.

O, vai de mine! Pentr-aceaea tremură inema mea de frică şi ochii întru jale cu nevoie varsă lacrăme, când cuget de ceale munci înfricoşate ale focului celui arzătoriu şi de fără-frica neamului omenesc.

Căce iaste mai înfricoşat în[293] mijlocul altor ciude carile ţine întru sine veacul acesta! De aceasta mi se minunează mintea că om creştin cu credinţă dereaptă întărit şi spre înţeles cu darul Duhului Sfânt iaste luminat, dereptat şi până la viaţa veacilor chiemat cu făgăduinţa lui Dumnezeu! Ce şi aceasta să se ştie cu de-adins că focul nestins şi munca veacilor gătite sânt oamenilor celor răi şi dracilor întru periciunea de veaci!

Şi de aceastea nu numai să nu se teamă, ce nici să cugete şi întru nemica să nu socotească aceastea cu inemă necredincioasă, cum că doară nu e muncă şi focul nestins, fiind înşelat de satana cu neteamere, că cu aceastea acel duh hiclean orbeaşte ochii sufleteşti, ca să ducă pre omul cel iubitoriu de păcate în groapa periciuei! Iară omul, cu hicleşu/[83]gul lui înşelat, fără teamere greşeaşte, mâniind pre Dumnezeu[294] şi adună spre sine mânia lui în zioa mâniei[295], ştiind că oamenilor celor răi li-e gătită munca şi cum trei părţi de lume pier, cum zic bogosloveţii[296], iară a patra să spăseaşte după cuvântul Domnului, căzând cuvântul pre pământ bun, întru inema cea credincioasă.

Şi-ţ pare ţie, deşarte ome, că te slobozeşti de muncă făcând rău, căci eşti creştin? Ce nu te înşela cu nefrică drăcească, că robul carele ştie voia domnului şi nu o face mult va fi bătut[297]! Şi numai ce cugetă cu ce va fi bătut; la arătare că cu multe munci ale focului nestins!

---

[292] Scris: мѹⰺка.
[293] Scris: ⰺм.
[294] Marginal: Iacov 5.
[295] Marginal: к рим. 2.
[296] Marginal: маѳ. 13; лѹк. 8.
[297] Marginal: лѹк. 16.

De această matcă a focului, cuvânt înfricoşat ne zace noao înainte, că mulţi den sfinţi mărturisesc de ea, iară, mai vârtos de aceştia de toţi, mărturisitoriul cel mai credincios întrutot, Domnul, ca un ţiitoriu de toate, au zis: „Mai bine-ţi iaste ţie cu un ochiu sau cu o mână având şi să întri în viaţă decât având amândoao mâinile şi picioarele şi să fii aruncat în matca focului, unde e focul nestins şi viermii neadormiţ şi nemorţi, că acolo iaste focul veacilor, carele e gătit dracului şi slugilor lui[298]!"

Derept aceaea, te rog, frate şi soro, îngăduiaşte puţinel şi să auzi ce laturi [sic!] e aceasta carea o cheamă Scriptura gheena şi arsură. Laturea aceaea iaste foarte înfricoşată şi turbure şi /[84] întunecată ocna[299], propastie supt pământ, groapa cea dedesupt, unde focul nu să stinge în veaci, carele e foarte tare, că măgurile ceale de piatră ca ceara se topesc[300]. În laturea aceea denaintea lui mare de foc udează [sic!] pururea, cu unde şi valuri văzute în chip de foc[301], acolo-s râure de foc de se varsă mult şi neacă[302] toate locurele şi câmpii; nu iaste acolo lumină, ce numai întunearec şi fum vătămătoriu[303] pretutindinea se poartă împuţit cu venin şi cu spuză mestecat, de acopere toată laturea aceaea[304]; acolo sânt vihoră şi vânturi carele clătesc mare [sic!] cea de foc; acolo-s fulgere şi tunete înfricoşate[305] slobozite de draci de spar pre păcătoşi şi se varsă acolo ploi de lacrăme crunte şi grindine de foc cade şi ucide pre păcătoşii carii sânt acolo ca cu ciocanul, vădind cugetele şi muncind neîncetat, că acea gheenă toată cu foc arde fără stingere, ca un cuptoriu înfircoşat.

Dară tu, deşarte ome, pentru ce te grăbeşti a mearge acolo mai curând decât la ceriu? Noaptea şi zua nu dormi căutându-ţi ţie porţi largi ca să întri pre eale acolo! Ce au nu ştii că numai unui păcat de te vei lăsa, aciiş numai cât şterg numele tău den cărţile vieţiei şi te scrie cu cei periţ şi, după mulţimea păcatelor tale, gătesc ţie plată de muncă, că mult vei fi ucis cu bici de foc şi te vor pune după aceasta spre pat de dureare şi nu te vei scula de pre el în vecie! /[85]

Şi aceastea, toate în toată vreame să apropie de tine, numai ce aşteaptă porunca Domnului ca să te surpe acolo. Iară porunca Domnului cu moartea ades iaste şi diavolii o împlu de multe ori şi pre mulţi ca aceia la matca focului i trimite, carii pier întru curvie şi în dulceţile trupeşti, întru mâncare

[298] Marginal: мае. 18.
[299] Marginal: нов 2.
[300] Marginal: ѱалом 5.
[301] Marginal: ісаи. 30; єзек. 20.
[302] Scris: нѣакѫ.
[303] Marginal: иѹда 1.
[304] Marginal: апок. 19.
[305] Marginal: мар 9; іоан 15.

fără măsură şi în beţie, întru lucrure reale fără de milă. Pre unii ca aceştia fără de veaste moartea ca un leu i-ghite[306] negătiţ şi i dă diavolului şi, iară, acela – gheeneei[307], iară aceasta i dă muncii de veaci şi le pare păcătoşilor întru dulceţile sale că se veselesc, iară ei, iată, de demult în focul nestins se muncesc şi întru clipala ochiului acolo să pogoară.

Derept aceaea, apostololul au adaus de-au zis: „Nu vă înşălareţi, că nice curvarii, nice ucigătorii, nice sodomiteanii nice beţivii împărăţiia lui Dumnezeu nu veţi moşteni. Iară, să nu – aceasta, voi veţ moşteni matca focului şi munca veacilor, carea e gătită diavolului şi îngerilor lui!".

Ce şi tu acmu, făcătoriule de păcate, deaca faci aceasta, iată, nu veri scăpa de aceastea munci fără pocaanie! Ce te cugetă întru sine pentru ce te grăbeşti a mearge acolo, întru lăcuinţa iadului cu păcatele tale, cătră acea lature cu dureare şi înfricoşată!

Că nu iaste acolo nice o bucurie, nice veselie şi faceri de râs, ce numai pre/[86]tutindenea se aude plânsuri şi suspini, că acea latură e săracă! Deşi[308] era ceva bine, de tot au fugit de acolo, numai însăşi e plâns de toate nevoile şi durerile; acolo foc de iarbă pucioasă pretutindinea împle şi lumină întru sine n-are, numai atâta ce va avea păcătosul spre prăvirea muncilor sale şi pre ceia ce vor fi cu el.!nfricoşat iaste foarte, că lui măsură întru mărime şi întru tărie nu iaste, cum cunoaştem de la Sodoma şi Gomora[309], că întru clipala ochiului arsă atâtea cetăţi tari[310]!

Întru foc ca acela vor arde păcătoşii în veaci, carele arde trupurele şi nu le topeaşte, căce sânt în trupure fără-moarte, derept aceaea nu ard niceodănăoară!

Acolo păcătosul va vedea locure de muncă în multe chipure unde se muncesc călcătorii de leage în veaci şi cu nevôie veacinică fiind ţinuţi legaţi pren multe locure muncitoare, că destul au alergat alergătorii de noapte după păşunea păcatelor! Iară acolo, cum au zis Domnul[311]: „Lega-se-vor în snopi şi se vor da focului de veaci şi fietecarele la locul său cel de muncă va fi muncindu-se greu cu înfricoşaţii diavoli"!

Numai ascultaţi pre blând rogu-mă carele grăiesc! Ce şi de aceastea să ştiţi cu cine au păcătoşii acolo a vieţui în veaci şi ce e îmbrăcămintele lor şi mâncarea şi beutura şi ce le sânt vioarele! Numai luaţ aminte! Ce şi aceasta ştiu că /[87] mulţ dentru voi vor zice: mie cu batjocură: „Nu avem a ascultarea aceaste cuvinte greale, carele luară de la noi toată bucuriia!". Derept aceasta

[306] Scris: игитє.
[307] Scris: гєєнєєи.
[308] Altă lecţiune: de şi.
[309] Marginal: 1 мои. 19.
[310] Marginal: єзек. 16; 1 мои. 4.
[311] Marginal: мае. 13.

şi eu voiu zice voao că şi voi nu aveţi pentru ce vă grăbi să meargeţi acolo cu păcatele voastre şi mai bine vă iaste voao acum să creadeţ Scripturei, carile mărturisesc de aceastea şi cuvintelor Domnului şi ale prorocilor, decât să meargeţi înşivă acolo curând pentru păcatele voastre şi necredinţa.

Că, de nu te va înfricoşa acmu această Evanghelie şi cuvintele meale de la păcatul tău, atunce însuţi după moarte acela vei cunoaşte, fără pesteală vei vedea aceastea toate carele acmu nu le crezi, păcatele tale te vor aduce acolo şi nemilosârdiia[312] ta te va pune de-a stânga judecătoriului dirept, Dumnezeu. Au doară n-ai auzit pre Domnul grăind: „Mărg aceştia în munca veacului"?

O, vai de mine! Şi ce vor păţi acolo şi cu cine vor petreace! „Întâiu cu diavolii şi cu mai-marele lor, cu Veezebul [sic!], care e mai înfricoşat, de toate făpturile ascuţit şi mai iute; aceştia cu procleaţii oamenii şi bezcisnici. Şi, iară, vor vedea acolo ciudă spăimată şi nevăzută, pre cel născătoriu de foc, Leviatham[313], peaştele mare a mării ceii de foc, şarpele cel înfricoşat, chitul[314] cel stricătoriu de suflet[315], carele e aşa de mare ca un munte care e mai mare sau ca o mie de munţi /[88] de carii nu te poţ apropiia, mărimea lui - foarte înfricoşată. Că den gura lui ies tunete, văpăi de foc şi departe zboară, cât săgeată tunul, aceasta e stărnutarea lui. Den urechile lui iase fum împuţit ca dentr-un cuptoriu mare şi cu întunearec acoapere toată laturea gheeneei.[316]; den narile lui iase suflare ca nişte vânturе cu vihor, carele aţâţă focul gheeneei[317] spre muncă păcătoşilor, carii mor fără pocaanie şi, după moarte, acolo-i duc pre ei diavolii.

Şi, lângă frică ca aceaea, vor răbda muncă în veaci pre suflet şi pre trup, protiva a fietecare păcat şi munca va fi spre alergătorii de noapte şi curvarii, nevoia cea de veaci nemutată de loc, preacurvarilor, sodomleanilor, curvarilor la dobitoc, tâlharilor[318], furilor, jehuietorilor, asupritorilor şi ucigătorilor – temniţa cu naştere de foc. Spre cei leaneşi – robie mare fără odihnă, spre cei trufaş – mare smerenie, spre lacomii nesăţioşi – foame foarte tare, spre beţivi – seate nestâmpărată, spre bogaţii nemilostivi – mare sărăcie, că n-au acolo pre ce cumpăra o picătură de apă să stâmpere limba cea muncită în văpaie de foc, că foamea şi seatea de acolo e nerăbdată, de o bucată de pâine şi o stropitură de apă. Şi nime nu le dă în veaci, iară, să le şi

[312] Scris: немилосрърдїа
[313] Scris: левѵаѳам.
[314] Scris peste tot: кѵтѹл.
[315] Marginal: ѱалом 103.
[316] Scris: геенееи. Marginal: нов 49.
[317] Scris: геенееи.
[318] Scris: тлъхарилѡр.

dau, focu e de piatră pucioasă, cum grăiaşte prorocul[319]: „Foc şi spuză – partea păharului lor". /[89]

Îmbrăcăminte cauţi acmu, luminate şi lacrăme crunte verşi săracilor? Ce acolo văpaie şi negură va acoperi goliciunea ta ca şi a celui bogat şi viermii cei ce nu mor – acoperemânt trupului tău şi în loc de cămări luminate şi răpaos, – temniţă împuţită şi strâmtă şi în loc de multe slugi, – mâncătorii în cinste. Priiatnici nemilostivi şi bătătăori fi-vor dracii, slugi în muncă nemilostivului; în loc de soţi şi de priiatini luminaţi – oamenii cei blăstemaţi şi întunecaţi; aceştia vor fi a vieţui cu tine în veaci, rău şi muncă ţie-ţi vor pohti, ca să te munceşti întru dinsele mai vârtos de cât toţi. Iară, mai vârtos aceştia, carii i-ai adus la păcat şi în loc de cinste, vei afla acolo fără-cinste şi ruşine den goleciunea ta, den muncile tale, carile ţi se cade pentru păcatele tale carele-ţi vor sta înaintea ta atunce, nu într-acel chip, cumu te-ai dezmirdat cu dinsele în trupul cel văzut al ceştii lumi, ce cu înfricoşată şi iute faţă ca dracii.

O, vai de mine, nevoiaşul, cându-mi aduc aminte şi cuget aceastea, atunce toate măruntaiele cu frică mi se cutremură şi ochiul cu nevoie lacrăme varsă, că nu iaste acolo nice o încheietură şi simţire fără muncă, ce fietecare mădulariu chinul său va chinui: ochii, carii depururea s-au păscut întru curvii, aceia mai mult se vor munci, necurmat /[90] vărsând lacrăme crunte şi nemică nu vei vedea acolo, numai munca lor şi altora şi întunecare de focure şi demoni înfircoşaţi.

Ce, aşijderea, şi urechile[320], carile ascultă şi iau aminte cu de-adins cântecele muierilor celor curve şi cenghii în multe chipure acolo nemică nu vor auzi de-aceastea[321], numai acel glas înfricoşat al urâţilor draci şi al păcătoşilor, de plângere, împutare şi tânguire şi neîncetată suspinare, carele va fi a blăstema pre Dumnezeu de sus, carele i-au făcut pre ei şi înşişi pre sine căce s-au născut; acolo va înceape a blăstema feciorul pre tată şi fata pre mumă-sa şi frate pre frate şi muiare pre bărbat şi pre feciorii săi.

Aşa cu ţipet mare şi înfricoşat se va împlea gheena şi urechile cărora vor fi acolo nemică altă nu vor auzi, numai aceastea: „Amar, amar!". Aceastea ceanghii[322] vor fi demâneaţa şi târzâu, în zi şi în noapte, acestora carii acmu întârziază cu cinghii şi cu fluiere în case de curvie şi fără frica lui Dumnezeu fac fărăleage, adunându-şi lor păcatele spre periciunea de veaci.

Ce şi nările[323] aceaşi va păţi, aceastea, carile s-au învăţat a mirosi miroseale dulci şi pentru mirezmele ceale bune să dau la curvie! Ce şi tu-ţi

[319] Marginal: ѱалом 10; ісаи. 66; мар 9.
[320] Marginal: urechele.
[321] Scris: дѣачѣстѣ.
[322] Scris: чѣнгїй.
[323] Marginal: narile.

ado aminte aceasta, carea te sulimăneşti şi te ungi cu deresuri mirositoare în multe chipure spre înşălăciu/[91]nea sufletelor celor neîntărite, iară acolo se vor împlea nările tale de fumul cel cu funingine şi va fi ţie în loc de miroseale bune împuţiciunea de veaci. Numai ce cugetă cât procleaţi ţapi împuţiţi – trei părţi de lume, câţi draci – câini putrezi şi câtu e mărimea măriei gheenei împuţită cea acoperită cu fum şi cu spuză, întru carea păcătoşii se vor afunda şi se vor împuţi, toate aceastea vor atinge nările tale.

Aşijderea limba şi gura[324] începe-vor a înghiţi văpaie în loc de bucate dulci şi pentru cuvinte deşarte şi hule aceastea va păţi în muncă[325]; gura şi limba vor zbiera cu glas mare întru durearea muncilor, cu chiot mare ca nişte lei vor răcni păcătoşii[326] acolo întru amărăciunea sufletelor sale şi de foame vor începe a-ş rupe trupul său şi a-l mânca, ca neşte câini flămânzi.

Aşijderea – şi mâinile[327] carile au luat camete şi au făcut jahure şi ucigături şi s-au atins de rău.

Ce şi picioarele[328] aceasta vor păţi, carile era grabnice a alerga spre vărsarea de sânge şi la faceri de curvie, pentru aceaea cu nevoia se vor lega cu legături de foc şi nicedănăoară nu se vor muta la loc de răcoare.

Şi nu numai pre trup se vor chinui păcătoşii, ce şi pre suflet muncă cumplită.

Sufletul deusebi durearea sa[329] va simţi cu simţirile sale ceale neştiute şi cu aceastea foarte se /[92] va munci: Întâiu cugetul[330] se va întoarce întru tot şi se va lipi cătră muncile gheenei acelor greale şi înfricoşate, carele sânt şi vor fi şi de acolo nerăbdată dureare şi arsură va începe a se naşte şi a lăcui sufletul păcătos.

Şi, iară, aducerea aminte[331] în har va începe a aduce nărocul şi patima bună a veacului cel trecut, întru carele oarecând se sătura, iară acmu, la munca gheeneei[332], iaste adusă depreună şi fără veaste şi zice: „O, vai de mine! Acea patimă bună şi dulceaţă în ce dureare şi muncă mi se întoarse acmu!”

Aduce-ş aminte şi de bogăţiia cea putredă şi cinstea şi zice: „Eram odănăoară bogată, iară acmu foarte săracă şi nevoiaşe fără cinste, trecutu-mi-au tot binele şi în veaci nu se va mai întoarce cătră mine!”.

---

[324] Marginal: gura.
[325] Scris: мѹ҆нкъ.
[326] Marginal: єрєм. 8.
[327] Marginal: mâinile.
[328] Marginal: picioarele.
[329] Marginal: de muncile care-s pre suflet.
[330] Marginal: cugetul.
[331] Marginal: памѧт. În slavonă: amintire, memorie.
[332] Scris: геенееи.

Aşijderea şi înţeleagerea[333], ca o puteare a sufletului mai denainte şi străjariu cugetului ei, aceasta mai vârtos se va munci cuprins de dureri, cunoscând că atâtea darure negrăite şi harul lui Dumnezeu au pierdut pentru păcatul şi bogăţiia cea de veaci şi împărăţiia ceriului şi pre Dumnezeu, carele e întrutot ieftin în veaci l-au mâniiat şi e despărţit de slava sfinţilor şi s-au depărtat de toate bucuriile veacilor şi cătră atâtea nevoi se apropie şi cu atâtea foarte se va munci sufletul.

Ce, după aceastea şi mintea[334] îş tinde căutătura sa şi /[93] cugetă că lesne ară fi putut scăpa de atâtea nevoi şi dureri şi munci şi ară fi putut rămânea lângă bucuriia de veaci şi foarte va începe cu jale a se jelui, că de-acii înainte vreame de pocaanie nu mai iaste şi calea de cătră ceriu s-au închis şi se streină de darul lui Hristos şi nădeajde de slobozie n-are şi uşa iadului nu se va mai deşchide ca să iasă slobod den muncile gheeneei[335].

Iară, lângă aceaea, svatul[336] ca un viiarme rozătoriu neadurmit, pururea va roade pre înţeleagere şi putearea denlăuntrul sufletului şi în deşert i aduce ei vreamea cea trecută şi zice că: „Putea-ţi-se ţie să te pocăieşti şi de păcate să te părăseşti ce tu, făcătoriule de păcate, n-ai ascultat svatul bun al cugetului tău, ce pururea astupai urechile tale cu păcate ca să nu auzi vădirea ei!”.

Atunce cugetul tău aşa va începe a grăi cu tine: „Au doară nu ţ-am adus aminte ţie aceastea toate în vreamea cea trecută şi te svătuiia [sic!] cum tu să te părăseşti de păcate şi cu lacrămi spurcăciunea sufletului tău să o speli? Iiară acmu, iată, că nu-ţ iaste vreame de pocaanie, că ai pierdut darul lui Dumnezeu şi Fiiul celui de sus în har s-au răstignit pentru tine, nemulţemitoriul! Ce şi aceastea-ţi ado aminte: odată la svânta botejune fiiul lui Dumnezeu ai fost chiemat, ceriul au fost dat ţie de moşie şi acea slavă minunată a sfinţilor soţi a lui Dumnezeu şi cununa împărăţiei ceriului, iară tu, mai /[94] fără minte de toate făpturile, toate aceastea le-ai pierdut pentru păcate, iară însuţi ai rămas întru cumplitele munci ale gheeneei[337]!

Ce, au nu vezi acmu în câtă cinste şi slavă sânt rudele tale? Tu eşti de o fire cu dinşii! Aceia la slava cea de vecie a lui Hristos sânt priimiţi în luminatul ceriu, iară tu acmu eşti gonit de-acea[338] slavă a îngerilor lui Dumnezeu, den viaţa cea de sus şi eşti aruncat în groapa gheeneei[339] spre muncile de veaci, întru carele, unde vei căuta, au na direapta şi na stânga au spre nălţime şi întru adânc nu vei vedea acolo alt nemică, numai nevoia ta,

---

[333] Marginal: разѹм. În slavonă: înţelegere.
[334] Marginal: ѹм҃. În slavonă: inteligenţa, minte.
[335] Scris: геенееи.
[336] Marginal: совѣт. În slavonă: sfat.
[337] Scris: геенееи.
[338] Scris: дѣачѣ.
[339] Scris: геенееи.

munci[340] înfricoșate și de dureare și întunecată vedeare ale urâților draci și nu vei auzi acolo nici o veselie, numai plângere și tânguire!

Iară, să vei și rădica ochii tăi întru înălțime, vedea-vei că Hristos pre tine s-au mâniiat și fața sa întoarce de către tine și îngerii lui bat joc de tine și nemănui nu va fi milă de tine întru muncile aceastea, căce ți se cade să te chinuiești într-înse și însuț bine le știiai aceastea! Pentru acea nu huli pre cel de sus, că n-ai fost făcut pre aceasta să te muncești cu diavolii, ce să lăcuiești cu îngerii!

Ce, pentru ce te-ai lepădat cu voia ta de făcătoriul tău și ai umblat pre urma pierzătoriului sufletului tău, pentru aceasta acum te muncești în văpaia matcei focului, pentru ce ai umblat pre /[95] calea desfătată[341], cu carea ai ajuns la acest loc muncitoriu, iară căile Domnului nu le-ai cunoscut! Ce, iată, soții tăi, carii îmblară pre dinsele, și aceștia sânt numărați întru sființii lui Dumnezeu și partea lor – cu sfinții! Pre carii tu odănăoară-i socotiiai fără cinste și scârbiți[342], iară ei acmu sânt întru slavă mare și veselie[343], că pentru puținea usteneală cumpărară ceriul și slava cea fără-moarte dobândiră, aceștia toți astăzi cu îngerii să dezmiardă și cu Dumnezeu în veaci împărățesc!

Iară amar ție, becisnice și mai fără minte decât toți și de mila lui Dumnezeu striinate, pentru ce nu ai îmblat cu dinșii pre o cale! Au doară ție nu țe-au[344] fost cu puteare a purta aceaea sarcină care o purtat [sic!] ei? Și ce nu-ț era lene și ție către pocaanie, spune-mi? Au grea ți-era ispovedaniia și pocaaniia și milosteniia: un păhar de apă reace și o fărămă de pâine mică și un ban de prisosit, cu carele te-ai fi răscumpărat de munca veacilor?[345] Ce, să veri zice că te-ai temut de sărăcie, dară acmu ce bogăție ai? Numai focul nestins și viermii neadormiți, scrâșnirea[346] dinților și întunearecul cel neluminat și muncile gheeneei[347], cu carile te-ai îmbogățit în veaci!

Păcatele tale carile iubiș mai vârtos decât pre Dumnezeu, iată că-ți ajutară, că te aruncară în gheenă, iară a ta e acmu nevoia că piei fără milă! Ce-ț ajută ție lacrămile tale /[96] carile verși de nevoie în deșert? Pentru ce nu vruseși cu acealea să speli spurcăciunea sufletului tău în cel veac ce-ai trecut? Iară acmu, în veaci în deșert vei suspina și vei plânge și lacrămile

---

[340] Scris: мѹ҃ч҄и.

[341] Marginal: мѳ. 7.

[342] Scris: скръбици.

[343] Marginal: прит. 2.

[344] Scris: цѣѹ.

[345] Marginal: мѳ. 10.

[346] Scris: скр҃шнирѣ.

[347] Scris: геенеен.

tale vei vărsa într-aceaste munci greale, carile rabzi pentru păcat". Așa va răspunde cugetul sufletului fiind în gheena și va adaoge munci către munci.

Deaca va cunoaște aceastea omul, păcătosul, și osânditul, atunce toată voia[348] lui se va întoarce întru mânie și întru părăsire și va înceape a blăstema ceasul înceaperii și zua nașterei sale și pre Dumnezeu, carele l-au făcut pre el văzând muncile veacilor și periciunea sa[349], Atuncea însuși pre sine să va mâniia și va scrâșni[350] cu dinții, că dorul lui au perit și ca un leu atunce întru amărăciunea sufletului său răcneaște și zice: „O, vai de mine și de nevoia mea în veaci! Au spre aceasta am [sic!] născut? Pentru ce nu mi-au fost pântecele maicei meale groapă, că mai bine era să nu cunosc lumea! O, când aș putea acmu întru nimică să nu mă socotesc și să mă fac dentru ce am fost să nu fiu! Vai de mine, chinuitul mai mult de toț, mai cu năroc sânt dobitoacele fără graiu, carile pier deodată cu trupul și cu sufletul depreună, decât eu, de trei ori blăstematul și în veaci muncitul, că aș vrea de pripă să moriu[351], ce nu poci, nu mă lasă! Vai de mine și /[97] moartea de mine fuge, tot sânt eu fără-moarte și cu moartea de veaci moriu!".

Acicea vă se cade voao să vă înfrângeți inemile, o, păcătoșilor, și să vă veniț în fire și den păcate către Dumnezeu, că, iată, ai chip de plată, carii sânt de-a stânga la judecată și lecuire păcatelor tale, că, de vei priimi acestea, cu mulțemită și le vei pune către ranele tale ceale împuțite, atunce vei lecui sufletul tău și-l veri învie [sic!] den moarte întru viața veacilor și den muncile gheeniei îl[352] vei slobozi, numai cunoaște ce e aceasta carea grăi Domnul: „Mearge-vor aceștia în munca veacilor"!

Iată că ți se arătă ce iaste munca veacului și ce e gheena și ce pat păcătoșii într-însa ca să fugi de la ea acmu curând și de la păcate la pocaanie adevărată; caută cu de-adins fericita viață a veacului ce va să fie, de carea au grăit Domnul: „Mearge-vor drepții în viața veacilor"!

Partea a doa: Iară acelaș cuvânt de fericita viață a veacului ce va să fie și de plata sfinților

Cum iaste soarele lumină în făpturile ceale văzute și veselie a toate neamurile și cunoaștere și semuire celor ce-s într-însul, așijderea și – aducerea aminte de acea fericită viață, /[98] lumină iaste înțeleasă, și veselie sufletelor noastre și cunoaștere a toate lucrurile putrede și trecătoare, că sânt umbră înaintea celor veacinice și neputrede.

---

[348] Marginal: voia.

[349] Marginal: ѱалом 34.

[350] Scris: скр҃шни.

[351] Marginal: апок. 9; ісаи. 20.

[352] Scris: ꙟл.

Derept aceasta mi se bucură sufletul foarte astăzi, că pre mulți văz acmu milcuindu-se [sic!] cu sufletele și den mulți ochi – curând lacrăme pre obraz. Căce am grăit mult de ceale înfricoșate, v-ați venit în fire, iară aceasta să vă fie voao la știre, că mult poate la Dumnezeu suspinarea și lacrămile voastre, că o lacrămă și inemă înfrâmtă[353] și suflet smerit[354], mare jărtvă iaste lui Dumnezeu; mai vârtos de toate prinoasele-i iaste lui priimită, că „Fericiți sânt ceia ce plâng, că aceia se vor mângâia[355]”, cu mângâiare de veaci, că lacrămile acelora sting văpaia focului nestins și viermii aceia se neacă[356] într-însele și legăturile morției[357] putrezesc întru eale și se dezleagă aceștia la slobozia de veaci.

Deci mi se cade a mângâia sufletele voastre cu aducerea aminte a ceii fericite vieți, de carea au grăit Domnul: „Mearge-vor direpții în viața veacilor”.

Și ce va fi mai dulce de această pomenire și mai luminată cinste ca să fie fiiul lui Dumnezeu și împărați împărăției ceriului și cine va putea acmu să spuie mărirea și cinstea acei slave? Că covârșaște[358] prespre toate mințile cum grăiesc și sfinții de ea, ochiul n-au văzut și ureachea n-au auzit[359] /99 și la cugetul omului n-au suit, carea au gătit Dumnezeu celora ce-l iubesc pre el; că și îngerii pohtesc, plecându-se, numai să vază acel loc sfânt, întru carele vor lăcui direpții în veaci[360] în lumina minunată și veselie lângă fața lui Dumnezeu.

Și noi, acmu, să și grăim, din[361] parte grăim, cum zice apostolul și din parte prorocilor cum se cade înțelesului vostru a priimi[362].

De această fericită viață și de slava sfinților eu voiu să puiu înainte voroavă de bucurie cu darul Duhului Sfânt, că și aceastea aduc pre păcătoși la pocaanie și pre leaneșii întregi de minte-i arată și pre cei iubitori de osteneale mai nevoitori-i face, că cu pomenirea vieții carea va să fie, mulți sfinți sânt hrăniți și cu nesățioasă dragoste către Dumnezeu sânt adăpați[363].

Derept aceaea, înalț glas ca un bucin și chem pre toț credincioșii la veseliia de veaci și cu înțelepciunea lui Dumnezeu grăiesc: „Veniți toți

[353] Scris: ѧфрьмтъ
[354] Marginal: ѱалом 8;
[355] Marginal: маѳ. 5.
[356] Scris: нѣакъ.
[357] Scris: морцїей.
[358] Scris: коврършаще.
[359] Marginal: ісаи 64.
[360] Marginal: 1 пет 1.
[361] Scris: дим.
[362] Marginal: 1 кор 13.
[363] Marginal: прит. 9.

direpții, veniți păcătoșii, carii v-ați pocăit, veniți postnicii și devestăvnicii[364], carii v-aț ținut curățiia! Veniți carii ați biruit lumea și înșelăciunea ei și vă îndulciți de bucatele ceale dulci ale measei meale, carile am gătit voao! Beți din păharul mieu vin al veseliei de veaci, îndulciți-vă cu credință și cu căutarea cea de minte a darurelor ceriului și plata voastră – mainte de chiemare voao gătită /100 de la Dumnezeu cu auzul și cu nădeajdea până vor vedea ochii voștri desăvârșit[365] la zua de a doaoa venire[366] la învierea direptilor!

Ca și oarecând Moisi den pustie trimease să caute Țara cea Făgăduită și porunci cercătorilor să aducă den rodul acelui pământ. Iară ei mearseră de căutară țara aceaea toată și luară din rodul ei nește struguri de neam bun de vie, de-i aduseră lui. Și, deaca văzu robul lui Dumnezeu, atunce foarte se bucură și toți oamenii cu nus și cu bucurie vrură să meargă acolo. Iară nește necredincioși se arătară și – hulitori aceii țări și făcură turburare mare întru oameni, aceștia nu întrară întru ea, că trupurile lor căzură în pustie[367].

Așa și tu, noule Israile, rudă creștinească, fiii răsăritului luminat a veaselului Sion, tremite-ți înainte mintea voastră ca un sol în veacul ce va să fie den pustiia veacului acestuia într-acea țară Făgăduită, carea o au făgăduit noao Dumnezeu însuși cu sine[368] cu rosturile tuturor sfinților prorocilor săi, să ne dea noao moșie împărățiia ceriului cu Domnul nostru Isus Hristos.

Veseleaște sufletul tău cu acest strugur de vin dulce, carele-ți iaste adus ție den Țara cea Făgăduită cu mâna curând îmblătoarei a mentei meale[369], cunoaște poama ei că iaste bună și dulce, că de dulceața lui pohtesc și îngerii lui Dumnezeu să /101 guste! De rodul acelui pământ sfânt, arată-vă voao mâna tinsă nu a lui Isus[370] Navin, ce a lui Isus Fiiul lui Dumnezeu și mintea cea deșchis văzătoare a bogoslovului[371] – lumina direptății! Numai cu bucurie pohtiți a mearge acolo degrabă cu credință și cu nădeajde ca și cu picioare neostenite! Lepădați pustiia cea turbure cu tot neamul de șerpi și nu vă întoarceți înapoi în Eghipet în robiia lui Faraon cel gândit, la căldările cu carne de porc, către dulcețile păcatelor, să nu cază trupul sufletului vostru spre pustiia veacului acestuia spre mâncarea pasărilor necurate, carile se pitulă pre supt ceriu și spre rumperea

[364] Scris: девестьвничїи.
[365] Marginal: десъвръшит, съвръшит etc.
[366] Scris: венис.
[367] Marginal: 4 мои. 13.
[368] Marginal: 1 пет. 1.
[369] Marginal: poveastea vieției de veaci.
[370] Scris: ісѹс.
[371] Scris: бг͠ословѹлѹй.

nesățiosului leu, carele îmblă răcnind[372] și caută pre cine va înghiți în pustiia aceasta! Ce curând meargeți după povața voastră, pre carele, aveți nu Moisi, ce pre făcătoriul lui Moisi[373], carele pre voi acmu vă petreace den ceaste trecătoare și putrede către ceale neputrede și veacinice, den moarte către viață, de-ntunearec[374] la lumină, de la pământ la ceriu, în pământul celor vii și a duhurelor blânde, unde îngerii se dezmiardă cu pace! Nu ca Moisi către amoreani[375] și moaviteani și hanaoni, ceale neamure necurate, ce ca un Dumnezeu adevărat către preluninate și precurate [sic!] rude ale heruvimilor și ale serafimilor, către cetatea Ierusalimului a cerului[376], căriia i-e[377] meșter și făcătoriu Dumnezeu, /[102] întru carea slava lui Dumnezeu pururea strălucească mai vârtos decât soarele[378], treace pre voi de-ntunearec în laturea cea luminată, către măgura Sionului de sus[379], către prăvirea[380] întunearecelor de îngeri și către săborul celor născuți întâiu, carii-s scriș în ceriu!

Derept aceasta cu grabă meargeți pre urma povețitoriului vostru cu credință și cu dragoste și nu zăbăvireți întru ceale putrede a ceștii lumi, întru zăpodiia de plângeri a Ierihonului[381] celui spart, că nu avem acicea cetate, că casa noastră, carea e nefăcută cu mâna și viețuire, în ceriu iaste[382], de unde așteptăm pre Mântuitoriul nostru!

Derept aceasta, acolo îmblați cu bucurie și nu vă spăimareți de feciorii Ierihonului și nice de voinicamea gânditului Amalic[383], carii opresc noao a nu mearge într-acea lature bogată, ce căutați spre începătoriul vieției noastre și povețitoriul și tarele biruitoriu ceatelor acelora!

Să veți a vedea acea țară dorită de îngeri, atunce și tu te suie spre măgura văzătoarei de Dumnezeu bogoslovii[384], ca și Moisi în măgura Orivului[385] și întru lumina aceiia vedea-vei chiiar lumina aceii laturi și viață într-însa, carea e pururea gătită voao de la Dumnezeu, mainte de tocmala

[372] Marginal: маѳ. 13.
[373] Marginal: 1 пет 8.
[374] Scris: деꙟтȣнѣрек. Altă lecțiune: de întunearec.
[375] Scris: аморeꙗни.
[376] Marginal: апок. 21.; исаи. 60.
[377] Scris: ие.
[378] Marginal: галат. 4; евреом 12.
[379] Marginal: către bes[ea]reci.
[380] Scris: пръвирѣ.
[381] Scris peste tot: ерихонь, ерихонȣлȣи.
[382] Marginal: 1 кор 5; филип. 3.
[383] Marginal: 2 мои. 17.
[384] Scris: бгословїй.
[385] Marginal: 5 мои. 34.

lumiei, că acolo Domnul pre iubitorii săi i duce cum însuș au zis: „Merg aceștia în viața veacilor, unde-s toate noao și fără-moarte, /[103] line și prealuminate”.

Că acea lature de toate darurele dulci ale lui Dumnezeu e împlută, acolo e fără-moarte și cununi gătite ale purtătorilor de biruire și izvoarăle veseliei se varsă, acolo bucuriia prisosească în veaci și lumina Dumnezeirei în trei strălucitoare desfătat răsare și Dumnezeu fața sa cea luminată neoprit o arată iubitorilor săi; acolo-s paturе ale odihnealei de veaci cu lumină acoperite. Nu iaste acolo întunearec, nici plâns, nice suspini, că toate aceastea gheena le-au luat, iară acolo numai bucuriia carea e de îngeri dorită și liubovul[386] cel desăvârșit și bună darea lui Dumnezeu; tuturor nescăzută se dă blagosloveniia și slava împărăției ceii de sus.

Aceasta întâiu se va arăta când vor învie [sic!1 den morți, vor ieși din mormente[387] spre glasul Fiiului lui Dumnezeu în trupure ne neputrede [sic!] și fără-de-moarte prealuminate ca soarele, după cuvântul Domnului, închipuiți cu deșchisul trupului lui celui preasfânt, că acela însuș chipui mai de jos trupurile noastre, întru slava luminei sale[388] și le îmbracă în veșmânt alb al fără-morției; împlea-se-vor de dulce miroseala a mirezmelor celor dulci, ieșind den trupurile lor ceale sfinte, veselind sufletul și firile ei și de o slavă ca aceasta și de frâmseațea lor; pare-mi-se că și înșiși îngerilor li se cade a se mira și nu numai acestora, ce și /[104] însuși Dumnezeu se va veseli de slava lor.

O, că minunată bucurie le va veni lor atunce când se vor vedea într-un veșmânt prealuminat ca acela, mai vârtos decât toate căftanele împăraților pământești și când vor auzi acel glas dulce al Domnului său chemându-i pre ei întru împărățiia ceriului[389]: „Veniți”, zice, „Blagosloviților, fiii Părintelui mieu, apropiiați-vă către mine, dragi soții miei, carii ați purtat greotatea și zăduhul zilei! Veniți, împovăraților, și eu vă voiu odihni pre voi întru împărățiia mea cu răpaosul de veaci!”!

Și când vor auzi glas ca acesta sufletele sfinților de la Hristos, Dumnezeu și ginerele său, atunce va veni lor bucurie foarte mare și de amândoao părțile va umbri firile lor foarte cu semnare. Că acel glasu e mai vârtos de toată bucuriia și dulceața, când va zice Domnul tău ție. „Vino, blagoslovită fiia[390] Părintelui mieu, iubita mea soață, prenfrâmsețata[391] mea porumbiță, întru featele Sionului fata mea cea iubită! Scoală den prah, ieși

[386] Scris: любȣвȣл.
[387] Marginal: ісаи. 26; иоан 5; маѳ. 15; 1 кор 5; данїил 12.
[388] Marginal: мȣд рос. 2; филип 5. апок. 6.
[389] Marginal: de chemarea sfinților.
[390] Scris: фїꙗ.
[391] Scris:преꙟфръмсецата. Altă lecțiune: preînfrâmsețata.

den umbra morției întru lumina fără-de-moarte, cătră veseliia de veaci, că, iată, vedearea iernei cea turbure și cutremurul înfricoșat trecu, când fapturile arse se răsipiră și vihorăle încetară a duhurelor celor reale, că puterile drăcești gheena le înghiți. Iată păcătoșii și vrăjmașii miei afundară ca plumbul[392] în marea de foc! /[105]

Vino, iubita mea, că, iată, se apropie vreamea veseliei tale și nunta[393] au sosit! Scoală și întră în celariul slavei meale și acolo caută minunate curți ale Părintelui mieu, noao, rătunde, prealuminate ceriure[394], întru carile puse și împărțite vieţuiesc noao cinure minunate de neamure îngerești, ce cu nusele în veaci veri vieţui întru ceată a dragostei ceii deplin!

Vino și vezi slava mea, carea am avut de la Părintele mieu mainte de facerea lumiei! Ieși[395] den hotarul morției și întră în laturea cea luminată a casei meale, întru carea vieţuiesc eu și iubiții soții miei!

Vino de te miră de frâmseațea cetății meale cea noao a Ierusalimului celui din ceriu și vezi zidurile și temeliia lui de mult preț, strălucind ca lumina mai vârtos decât soarele[396], slava și bogățiia lui, carea e gătită ție! Că acicea te voiu împărăți să împărățești în veaci!

Vino, de priimeaște zeastre logodită, fata mea, pre carele ai așteptat până acmu, cu credința nădejdei tale[397], aceasta priimeaște care ț-am făgăduit să-ți dau slava cea fără-de-moarte și luminatul ceriu – moșiia ta și întru vecinătate îngerilor miei!

Vino a te veseli de vedearea feaței meale și a te dezmierda cu îngerii!

Vino supt dereapta mea, să te sărut cu sărutarea dragostei de veaci și să puiu spre tine stema slavei tale și te voiu face să împărățești întru împără/[106]țiia mea cea neschimbată în veaci!".

Și când vor auzi sufletele sfinților acest glas dulce al Domnului său, atunce va veni spre dinse [sic!] bucurie minunată, mai vârtos decât toată bucuriia aceștii lumi și se va împlea de veselie toate puterile denlăuntrul ei. Atunce aceaea cade, de se închină înaintea scaunului mărirei slavei lui și mulțemire dă făcătoriului și ginerelui său, pentru toate darurile lui ceale negrăite.

Și, după aceasta, aciiș i vor lua pre ei nuori prealuminați spre nălțimea ceriului și acolo vor mearge cu Hristos la viața de veaci[398] întru împărățiia ceriului cu trupurile ceale lăudate prealuminate.

---

[392] Scris: плѹ҄бѹл.

[393] Scris: нѹ҄та.

[394] Marginal: апок 19.

[395] Scris: єши.

[396] Marginal: исаи. 60; товїа 13; апок. 21.

[397] Marginal: 2 кор.

[398] Marginal: солѹн. 4.

O, că a [sic!] minunate bucurii se vor vrednici sfinții când vor veni într-acea lature a ceriului prealuminată, unde-s toate de pace! Vedea-va acolo întâiu acea bogăție mai mare carea și de îngeri e pohtită, izvorul a toată bucuriia ceriului, pre Dumnezeu făcătoriul său față cătră față[399], întru a lui fire și mărime, după măsura încăperiei sale cu adevăr vor vedea, iară nu cu nălucă, ce însuși acela întră întru suflet și înțeleagerea firei noastre și toată o face luminată[400] și mai vârtos de fire. Cu împreunarea se dă a vedea pre sfinții săi, fiind înfricoșat; de a căruia lumină și slavă se spământează heruvimii și feațele sale acoper[401], împle sufletul lor de lumina sa de-amândoao[402] părțile /[107] în chipul fierului cându e ars în foc.

Și, așa, firea sufletului o fereaște Dumnezeu întreagă în veaci în focul luminei dumnezeiești, adecă întru adevăr preaminunată și neajunsă bucurie, mai vârtos de toată bucuriia ceriului, care e a vedea deșchis fața lui Dumnezeu, făcătoriului său, nu iaste bucurie mai mare de aceasta a sfinților și îngerilor lui.

Că acela iaste vistieriia a toate bunătățile și izvorul veseliei de veaci, prisosința a toată bucuriia, că într-acela sânt ascunse toate dulcețiele care ochiul n-au văzut și ureachea n-au auzit, bogățiia care e îngerilor și sfinților pohtită.

Pre acesta veade sufletul sfânt de carele crezu întru inemă neîndoit și pre carele cu voie direaptă îl[403] iubiia den toate puterile sale și de carele întru minte neîndoită nădeajde avea; atunce le va veni lor de acolo bucurie minunată fără urăciune că aceasta e hrana ei în veaci.

După aceasta veade cinurile de îngeri în multe chipuri și se miră de frâmseațe negrăită și stare de ceată tocmită și de luminată slava acelora și de acea cântare minunată care neîncetat strigă: „Sfânt, sfânt, sfânt!".

Și iară, după aceastea, veade altă vorbă a celor puteri, carele-s mai presus de lume și aude cântarea lor[404] și minunate glasure, mai vârtos de nește tunete tari strigând: „Alliluia, mari și minunate-s lucurile tale, Doamne, atottiitoare!".

Veade /[108] și rândul domniei acelora, carii stau pregiur scaunul lui Dumnezeu, a heruvimilor cei cu mulți ochi și a serafimilor cei cu câte 6 aripi, întru a lor fire în minunată frâmseațe și fața a scaunelor celor purtătoare de lumină, spre carile odihneaște neustenita minte, lumina Dumnezeirei în trei răsăritoare.

---

[399] Marginal: маѳ. 5; 1 кор 13.

[400] Marginal: маѳ. 13.

[401] Marginal: Is. 4.

[402] Scris: дѣамѫндоаѡ.

[403] Scris: ҄л.

[404] Marginal: апок. 19.

De-acii, iară, după aceastea, veade bucuriia carea e aşteptată de tot, pre împărăteasa, preacurată fată Măriia, Maica lui Hristos Dumnezeului nostru, de-a direapta lui stând, cu frâmseațe, cu slavă luminată, ieşind mai sus de toate cinurele îngereşti, că iaste cu toate darurile ceriului îmbogățită.

Şi iară, după aceasta, văd înseşi slava sa, rândure de arhierei cu frâmseațe înfrâmsețați, iară feațele lor cu preaminunată lumină strălucesc, stând aproape de Dumnezeu. De-acii, după aceastea, hore de bogoslovi deşchis văzătoare de slava lui Hristos, iară aceia stau în rândul heruvimilor cei cu mulți ochi, că, fiind pre pământ, mult ştiură preamândriia ceriului şi multă slavă a mărirei lui Hristos lumina mintea lor. Şi văzând aceastea, direptul se va veseli.

Iară deaca vor lua sfinții acel loc a vieției de sus, atunce toți vor fi ca îngerii lui Dumnezeu fără-moarte, luminați curați veaseli şi împluți de preamândriia cea minunată, având întru sine ştiința tuturor văzutelor şi nevăzutelor[405], carile vor fi mainte şi carile vor veni /[109] toată taina preaînțelepciunei vor vedea întru lumina Duhului Sfânt ca într-o oglindă cu bun harul aceluia şi direptatea şi însăşi firea sufletului său vor cunoaşte şi vor vedea cu adevăr că e plină de toată lumina dumnezeiască şi trupul său - ca soarele strălucind cu slavă nespusă, mai sus de înțeleagerea omenească.

Că şi înşişi bogosloveții[406], având deşchisă minte văzătoare, destul grăiesc noao de aceastea, ce nu aceastea care veade mintea lor, ce care le[407] poate amistui tâmpă înțeleagerea noastră.

Iară ce grăim de slava sfinților cu carea proslăveaşte Dumnezeu pre credincioşii ugodnicii săi spre suflet şi spre trup şi cum vor fi cununați, pare-mi că înşişi îngerii se vor mira de frâmseațea lor, că sufletul de tot se va împlea de lumina dumnezeiască şi, iară, trupul lor aşa cu minune va fi mărit şi cu bună frâmseațe înfrâmsețat foarte şi cu slavă cununat, într-acest chip poartă spre sine darure ale moşiei ceriului: Întâiu: nemuritoriu, a doa: sănătos, a treia: iuşor, a patra: curund-îmblătoriu, a cincea: neputred, a şasea: supțire, 7: nebătrânitoriu, a opta: dulce mirositoriu, a noa: deşchis înflurit, a zeacea: drăgostos, a unsprăzeacea: netribuindu-i bucate putrede, a doasprăzeacea: slobod. Întru atâta frâmseațe va îmbrăca pre ei Dumnezeu, întru neputredire /[107] a slavei bunei frâmseți, luminei cei minunate[408] şi-i va podobi mai vârtos decât soarele.

Iară tu cugetă câtă lumină vor avea sfinții când vor sta atunce întunearece de întunearece de sori, ce se zice mulțime de suflete ale

---

[405] Marginal: маѳ. 22.
[406] Scris: бгословеци.
[407] Altă lecțiune: carele.
[408] Marginal: маѳ. 3.

sfinților[409], că, de dă un soare în lumea aceasta văzută atâta lumină, dară cât mai vârtos acei sori sfinți vor străluci cu lumina Duhului Sfânt întru împărățiia cea de sus! Aşijderea şi miroseala dulce a bunei mirezme fi-va ieşind den trupurele lor, că, deaca dă un trup sfânt fără suflet în lumea aceasta dintru sine miroseală dulce, mai vârtos de toate mirezmele ceale mirositoare ale cestui veac, dară cu cât mai mult, atunce, depreună cu sufletul se vor acoperi cu dulce miroseală.

De-acii vor avea sufletele sfinților oglindă a vederiei tainelor ale lui Dumnezeu şi a preaînțeleapciunei lui şi ceatere dulci drăngănitoare, auzire de cântări îngereşti şi floare pururea înfluritoare a fără-morției spre trupurile sale spre mângâiarea ochilor şi mir[410] cu dulce miroseală ieşind din lăcaşele ceriului.

De aceastea de tote se veseleaşte[411] direptul, întâiu de vedearea lui Dumnezeu întru care veade veselie negrăită şi într-acea lumină pre toți şi însuşi pre sine bucura-se-va direptul de priimirea împărăției ceriului şi de lauda de veaci şi de împreunarea sfinților îngeri şi de însoți/[111]rea lor cea iubită de vedearea trupului său deşchis înfluritoriu cu fără-moarte şi de înfrâmsețata ceată a patriarşilor de viața luminată den ceriu şi va fi însuş cu sine iubit şi al altora, de aceaste darure ale ceriului de toate veseli-se-va direptul.

Că iaste mântuit de toate nevoile şi slobozit de traiul rău al veacilor şi cum au luat ceriul de moşie şi cununat spre împărățiia lui şi cum veade cu ochii descoperiț slava lui Dumnezeu. Şi de o vedeare ca aceaea viu va fi în veaci, cu viață blagoslovită, că, iată, i-e lui bucurie de veaci şi bucatele dulceției ceii nesățioase, iară aceasta dulceață va fi fără nevoie şi urăciune şi fără sfârşenie[412]. O viață ca aceaea vor lua direpții cum au zis Domnul: „Merg aceştia în viața veacilor”.

Aceasta iaste viața ceriului veacinică, de carea în toate zile întru ispovedirea noastră a credinței sfinte grăim: „Aştept învierea morților şi viața a veacului ce va să fie”.

Iară voi, dragii miei, cu această aducere aminte şi cu bucuriia ei adăpați inemile şi sufletele voastre mainte de plata voastră că pentru această viață fericită sfinții mucenici[413] puseră-şi iubită sănătatea sa şi viața sa pentru ea o deaderă cu drag şi din sfinți mulți luară usteneale!

Iară noi, acmu, nu ne îndurăm a da pentru ea o fărâmă mică de pâine şi o hăini/[112]şoară spartă şi o rămăşiță de ban!

Ce tu însuți, Hristoase, Dumnezeul nostru, îndireptează inimile şi sufletele noastre cătră acea viață fericită şi până la împărățiia ta din ceriu ne

---

[409] Marginal: маѳ. 13.
[410] Scris peste tot: мѵр.
[411] Scris: вес͠лѣще.
[412] Scris: сф͠ршеніе.
[413] Scris: м͠ченичи.

du, carea să fie tuturor noao a o dobândi cu bună darea a Domnului nostru Isus Hristos, a căruia e slava împreună cu Tatăl şi cu Duhul lui Sfânt acmu şi pururea şi în veacii veacilor. Amin.

ÎNVĂŢĂTURĂ ÎN DUMINECA LĂSATEI DE BRÂNZĂ. EVANGHELIE DEN MATHEIU слово з҃[414]

Aiave Duhul Sfânt spune cu rosturile apostolilor[415]: Hristos iaste pacea noastră făcut-au pre cei răsipiţi întruna, pre păcătoşi-i împăcă cătră Dumnezeu şi pre îngeri cătră oameni, sparse zidul păcatului şi vrajba o ucise cu venirea sa, iară, de-acmu va să înlegiuiască pre pământ viaţa de pace a celor den ceriu. Derept aceasta, mâniia şi vrajba dentru neamul omenesc o goni şi dragostea sa întru el înrădăcinează[416], pentru carele porunceaşte oamenilor iertăciune păcatelor, cum de această învaţă pre noi astăzi. /[113]

єѵтлїє маѳ зач з҃[417]

Zise Domnul „Să veţi ierta oamenilor greşalele lor, atunce va ierta şi voao Tatăl vostru den ceriu greşalele voastre. Iară să nu veţi ierta oamenilor greşalele lor, nice Tatăl vostru va ierta voao greşalele voastre. Iară când vă postiţi, nu fireţi ca făţarnicii întristându-se, că-ş smolesc feaţele sale ca să se arate oamenilor postindu-se. Adevăr grăiesc voao că se delungă[418] de plata sa. Iară tu, postindu-te, unge capul tău şi faţa ta spală, ca să nu te arăţi oamenilor postindu-te, ce Părintelui tău în taină şi Părintele tău va da ţie aiave. Nu ascundereţi vistiiariul /[114] vostru pre pământ, unde rugina şi moliile o pierd, unde furii o sapă şi o fură, ce vă ascundeţi vistiiariul vostru în ceriu, unde nice putrejunea putrezeaşte, nice moliile o mănâncă, nice furii o sapă şi o fură. Unde va fi comoara voastră acolo va fi inima şi sufletul vostru.

Partea dentâiu: De blânzie şi cum sintem datori a nu ne mâniia pre fraţi, ce pre dracul, iutele învrăjbitoriu

Tot omul, carele va să zidească ceva, au casă, au cetate, întâiu pune temelie vârtoasă şi aşa spre ea zideaşte toate câte va, toată greotatea, că nu se clăteaşte.

[414] În slavonă: cuvânt 7.
[415] Marginal: єфєс. 2; 2 кор 5.
[416] Scris: ⸙нрѣдѣчинѣаазѣ.
[417] În slavonă: Evanghelie [din] Matei. Zaceala 7.
[418] Scris: делꙋⷩгѫ.

Aşa şi tu, creştine, vrând să te sui spre înălţimea bunătăţiei şi a zidi casă sufletească fără usteneală[419] şi deşertare, întru carea în veaci poţi să lăcuieşti şi comoara ta a pune să nu o fure nevăzuţii furi, atunce pune întru sufletul tău temelie neclătită: Întâiu bunătatea în trei viguri,: credinţă dreaptă, nădeajde neîndoită, /[115] dragoste deplin.

Dară ce iaste credinţa dreaptă? Numai aceasta, ca să cunoască cu dinsa pre unul adevăratul Dumnezeu, în trei firi ale Dumnezeirei slăvit şi carele-s grăite de el a le lua înainte şi a le păzi.

Şi, iară, nădeajdea iaste putearea credinţei nesemuită, depreună îmblă cu aceaea ca sufletul cu trupul. Crez care-mi porunceaşte leagea şi prorocii şi Hristos învaţă voia lui să facă. Şi, de voiu face aceastea, făgăduiaşte-mi plată viaţa veacilor şi nu numai aceastea, ce şi nădăjduiesc că aşa va fi mie după graiul Domnului.

Ce, să vei zice iarăş: „Nu ştiu, oare fi-vor mie aceastea au ba!", iată, aciiş, necredinţa şi îndoirea se arată întru inima ta, după aceasta şi credinţa fără nădeajde întru nemică e.

Deci, iară dragostea deplin aceasta iaste, care nu aibi numai priiatenii carii te iubesc pre tine, ce şi pre vrăjmaşii tăi. Iară tu, deaca ai credinţă bună şi nădeajde neîndoită, şi iară această dragoste nu ai[420], atunce şi credinţa şi nădeajdea fără dragoste nemică iaste, pentru ce dragostea spre credinţă şi nădeajde mai mare iaste, că credinţa şi nădeajdea până la o vreame sânt întru suflet[421], iară dragostea în veaci lăcuiaşte, că aceasta acoapere mulţime de păcate.

Această dragoste va Domnul să o înrădăcineaze întru inimile noastre. Zice: „Să veţ ierta oamenilor /[116] greşalele loѣ, ierta-va şi Tatăl vostru den ceriu greşalele voastre".

Cu aceaste cuvinte, scurt leagă Domnul ce [e][422] cu dezlegare nelesne: de nu vei lăsa vecinului tău greşalele lui, nice ţie va lăsa Tatăl cel din ceriu mulţimea păcatelor tale. Numai cugetă, pizmaşule, să eşti greşit (iară mie-m pare că foarte eşti greşit!), deaca nu vezi tu de mânie păcatele tale. Eu voiu arăta ţie, că tot omul ce se mânie spre fratele său, vinovat iaste judecăţiei, nu acestui veac, ce aceluia înfricoşatului. Iară numai pre cei lumeani învaţă să se judece pentru aceastea. De va zice cineva fratelui său: „Racha[423]" sirieneaşte, iară în limba noastră se spune „tu", cum au deprins unii a grăi „Auzi, tu!", iară celalalt i răspunde: „Nu-m zice «tu»!". Şi numai pentru

[419] Scris: оустенѣалѫ.
[420] Marginal: 1 кор 13.
[421] Marginal: 1 пет 4.
[422] Cuvânt lipsă în text.
[423] Scris: ракҳа.

aceasta se aprinde cu mânie tocma până la ucidere. Dirept aceasta ceartă Domnul să nu grăiască, aşa, să taie vâna mâniei.

Şi, iară, au zis: „De va zice cineva fratelui său «Nebune!», vinovatu e gheeniei!". Iară tu nu grăieşti numai aceastea întru mâniia ta vecinului tău, ce cu blăstemele tale gheeneei[424] şi dracului dai, fiind însuţi supt putearea acelora! Şi, făcând aceastea, însuţi pierzi sufletul tău şi nu faci pacoste numai ţie unuia, ce şi fratelui tău eşti povaţă cătră păcat!

Şi spune-mi, deşarte, cum vei scăpa de judecata lui Dumnezeu şi de matca focului? Ba nu vei /[117] scăpa, că te vor duce acolo acei muncitori, măcară să n-ai fi şi bucuros, a cărora le faci acmu voia! Că, de nu vei lăsa vecinului păcatul, însuţi mori în păcate! Iară, întru ce te va ajunge moartea, într-aceaea Dumnezeu te va judeca! Dumnezeu pre tine, cel mânios, pentru păcatele tale cu mânie te va judeca. Iară, pentru ce blastemi pre cei nevinovaţi şi pre vecinii tăi, însuţi cazi în blăstem! Derept aceasta cu blăstemaţii de-a stânga vei sta în zua înfricoşatei întrebări.

Ce, să vei să cunoşti şi răutatea mâniei tale, aceasta iaste mai tare de toată văpaia şi mai iute de tot veninul purtătoriu de moarte, că văpaia arde cetăţile, iară aceasta – mântuirea omenească. Veninul numai un trup ucide, iară acela – şi sufletul. Mâniia e pierzătoare neamului omenesc den-ceputul lumiei de doao părţi: şi această vreame trecătoare şi acea veacinică. Mâniia multe cetăţi au răsturnat, zdrobit-au năroade; aceasta varsă sânge patrierşesc şi împărătesc fără cruţare şi cu pulbere îl[425] meastecă şi pre coconii cei fără răutate ca o seacere fără vreame-i seaceră, cărunteaţele bătrâneşti întru nemică nu le socoteşte şi floarea frâmseţiei[426] fără milă o piiarde şi nu stă până la aceastea, ce şi spre cel de sus ca un leu cu hulă răcneaşte, den ochii lui iase văpaie /[119] de arde toată lumea!

Despre adevăr aceasta e lucrarea mâniei tale, o, cugetători rău! Spune-mi: Au doară nu iaste păcat întru mâniia ta? Ce caută de vezi ce şarpe veninat încălzeşti întru inima ta! Iară unde e sălaşul cestuia, acolo Hristos nu lăcuiaşte, că de inima necurată a mâniosului de aceasta foarte se scârbeşate[427] Dumnezeu! Că, de ascunzi întru inima ta o mânie, caută câtă răutate păzeşti şi ce vulpi se pitulă întru ea ca într-o vizunie întunecată! Iară unde sânt aceastea, acolo Hristos nu sălăşluiaşte şi lumina slavei lui nu străluceaşte, numai întunearecul de veaci a morţiei se poartă! Şi întru inimi ca acealea Hristos n-are unde odihni, că vieţuiesc vulpoi împuţiti – duhurile ceale meştere făcătoare de rău! Spre unele ca aceastea cu jale, Hristos, Fiiul

[424] Scris: геенееи.
[425] Scris: ꙟл.
[426] Scris: фръмсецие.
[427] Scris: скръбѣщє.

lui Dumnezeu, strigă[428]: „Vulpile au viezunie şi pasările ceriului cuibure, iară Fiiul Omenesc nu are unde-ş pleca capul său!"

Iară tu-mi spune, o, mâniosule, ce veri să aibi de la aceastea întru inima ta: Oare nerăutate şi dragoste, au iarăş mânie şi aducere aminte de rău? Ce aceasta întrare face diavolului la inima ta şi, iară, blânziia şi dragostea face sufletul tău sălaş lui Hristos curat! Dară tu, pre carele de aceştia veri să aibi întru inimă şi în sufletul tău? Ştiu că veri zice înţelepţeaşte: „Pre Dumnezeu voiu să aib!". Deci această bună parte ai ales ţie, carea în veaci nu se va lua de la tine.

Numai tu /[120] întâiu curăţeaşte inema ta de mânie şi de pizmă, iară întoarce mâniia ta spre diavolul, iară nu spre fratele tău! Spre acela te mânie şi te învrăjbeaşte, iară nu te împăca cu nus, că acela-ţ face pacoste, iară nu fratele tău! Că, de nu se apropie însuşi, iată, cu omul cel văzut, face ţie pacoste ca numai să te delunge de darul lui Dumnezeu! Pentr-acea, măcară cu ce te obideaşte fratele tău, iartă-i lui că nu te obideaşte el prost, ce diavolul cel nevăzut cu cel văzut.

Iară Dumnezeu, ca un ştiutoriu de toate, veade înşelăciunea hicleanului, cum cu omul păcosteaşte pre om, ca să-i surpe pre amândoi în perire. Şi de aceastea fereaşte rodul omenesc şi dragostea şi pacea sa înrădăcinează[429] întru el, învaţă blânziia că, de va ierta cineva greşala vecinului său, blând ca acesta aproape de Dumnezeu stă, cum însuş cu prorocul grăiaşte[430]: „Cei fără răutate şi direpţii se lipiră cătră mine"!

Dirept aceasta, iubiţi pacea lui Dumnezeu şi aveţi pace unul cu alalt cu dragoste nefăţarnică, că aşa fac în lumea cea de sus îngerii! Nu iaste acolo mânie, pizme, neiubiri, pâră, ce numai dragostea deplin prisoseaşte. Iară unde sânt aceastea, acolo împărăţeaşte Dumnezeu, iară unde aceastea nu sânt, aiave că acolo e diavolul.

Cu aceaea, cade-se voao, dragoste a avea şi pacea lui Dumnezeu între voi şi /[121] dereptate. Şi, de vor fi aceastea întru voi, atunce veţi fi nu ca oamenii, ce ca îngerii. Că de aceasta ne şi rugăm pururea zua şi noaptea, cum învăţă Domnul pre noi să fie voia lui Dumnezeu, Părintelui nostru, «cumu e în ceriu şi pre pământ». Voia lui Dumnezeu iaste întru îngeri să fie pace şi ei fac voia lui aşşa se cade şi voao a face!

Deci aceasta iaste voia Dumnezeului nostru şi porânca lui să aveţi pace unul cu alalt şi să vă iubiţi frate pre frate, că toţi vă sânteţi fraţi pentru Hristos.

Unulu e Tatăl vostru în ceriu, o mumă pre voi v-au născut – baia botejuniei, une ţiţe vă hrăniră pre voi – învăţăturile Evangheliei a preaînţelepciuniei

[428] Marginal: маѳ. 8.
[429] Scris: ꙟръдъчинѣазъ.
[430] Marginal: ѱалом 24.

ceii dulci, dentr-unul păhar au adăpat pre voi Hristos cu veseliia de veaci, împreunând într-o dragoste. Şi când trecea den lumea aceasta, atunce deade voao poruncă cu leage de veaci, grăi: „Pacea mea dau voao, pace las voao să vă iubiţi unul cu alalt, că de aceasta vor cunoaşte pre voi că sinteţi ucenicii miei de veţi avea dragoste între voi”[431]! Că, iată, puse noao cu porunca de veaci, împăcare lui Dumnezeu cătră noi şi a noastră cătr-însul.

Că limbile carile nu ştiu pre Dumnezeu, acealea să se mânie şi să se învrăjbască întru eale, iară voi, cunoscând pre dinsul, datori sinteţi pacea lui Dumnezeu să aveţi, dragostea şi sfinţie între voi, că, fă/[121]ră de aceasta, nime nu va vedea pre Dumnezeu şi slava lui! Pacea lui Dumnezeu să se sălăşluiască întru inemile voastre, unde nu iaste răutate, mânie, vrajbă, inimă ca aceaea e curată şi cei curaţi cu inema văd pre Dumnezeu şi acela însuş vine şi sălaş întru el face[432]!

Derept aceasta, iertaţi vecinilor de la inemile voastre greşalele lor, iară nu numai den guri, ca să se arate curată inima voastră; atunce şi Dumnezeul vostru va ierta păcatele voastre şi, după aceasta, va întru întra curată inima voastră şi în vedeare de lumină face sălaşul său şi-i dăruiaşte lui viaţa de veaci, că Dumnezeu lumină iaste şi viaţă, de vieţuiaşte întru sufletul fără păcate şi întru inima necugetătoare rău în veaci.

Partea a doa: De post şi de milostenie, cum sintem datori a face nu de mărie deşartă, ce pentru împărăţiia ceriului

Întâiu învaţă Domnul să lepădăm cugetele reale şi mâniia şi să iertăm greşala vecinilor noştri de la inimile noastre. De-acii, după aceasta, iară învaţă de post şi cum sintem datori a ne posti. Zis-au: „Când vă postiţi, nu fireţi ca făţarnicii, tânguindu-se smolesc feaţele sale ca să se arate oamenilor postindu-se! /[122] Adevăr grăiesc voao că se delungă de la plata sa!”.

Acicea Domnul dezrădăcinează[433] vătămarea mării deşarte dentru sufletele noastre, ca să nu facem nemică cătră arătarea oamenilor, ce într-ascuns, lui Dumnezeu, ca să-ţi dea ţie acela aiave, întru venirea sa înaintea previrei a toată lumea.

Aşa şi de milostenie spune, zis-au: „Când faci milostenie nu bucina înaintea ta, cum se zice, nu te lăuda cu ea înaintea oamenilor!”, cum deprinseră mulţi a face, lăudându-se cu bunătăţile sale. Unii grăiesc: „Eu atâta avuţie am împărţit mişeilor!”. Şi, iară, altul grăiaşte: „Eu multe zile mă postesc şi mult mă rog!”[434]. Unul ca acesta, deşi[435] face pentru mărirea deşartă aceastea şi de la oameni caută cinste, întru deşertu-s ustenealele lui şi bunătăţi, că se delungă departe plata sa, după cuvântul Domnului, ca acel fariseu limbut. Dară, deaca s-au depărtat plata ta de la tine, de-acii ce folosu ţi-e de mărirea ta deşartă? Ce faci, deşarte ome? Cauţi cinste trecătoare pre pământ, iară nu cea veacinică în ceriu de la Dumnezeu?

Că, să vei dobândi slava, bogăţiia a toată lumea, iară plata de veaci pierzi, spune-mi ce folos ţi-e de aceastea? Oamenii te laudă, te măresc, te slăvesc în puţinea vreame, iară Dumnezeu şi îngerii lui te batjocuresc, te mustră şi bat joc de tine? Iară tu, ştiind aceastea, curund /[123] fugi de mărie deşartă şi însuţi cu de-adins caută cinste nu de la oameni, ce de la unul Dumnezeu! Acela să te proslăvască pentru bunătăţile tale în zua aceaea, înaintea previrei îngerilor săi şi a patriarşilor şi a toată lumea va mărturisi lucrurile tale şi atunce slava ta se va lumina ca soarele şi plata ta se va apropiia de tine şi în veaci cu tine va fi.

Iară carele caută cinste pre pământ, nebunu e unul ca acesta, că acesta e lucrul păgânilor, carii nu ştiu pre Dumnezeu. Făţarnici ca aceia era în ruda jidovască, măreţi îngăduitori oamenilor; aceştia, pentru cinstea omenească, se postiia atunce şi se arăta pre sine sealbezi[436], trişti, ca să-i cheame pre ei direpţi, aşa făţăriia. Făţarnici ca aceia fură şi din păgâni, mulţi den filosofi se postiia şi singuri[437] în pustiiu[438] şi cu anul vieţuiia, iară aorea – şi multă mâncare la dinşii şi de multe ori se şi îmbăta, iară, după aceasta, gusta o buruiană, carea le făcea lor selbezie şi pentru aceastea mare cinste-ş dobândiia lor în nărodul cel depreună [sic!] şi putearnici mari se rădica foarte şi dentr-acest meşterşug înmulţiia comor.

Pre unii ca aceia pre toţi-i chiiamă Domnul făţarnici. Unii ca aceştia sânt şi întru noi acmu ereticii, de să arată pre desupra dumnezăieşti, iară dinlăuntru sânt plini de toată nedireptatea şi de hu/[124]lă spre Dumnezeu şi spre leagea sfântă. De aceştia de toţi Domnul îş bate joc, iară pre noi, credinciοşii săi, învaţă să nu ne închipuim făţăriei lor, ce cu adevăr să ne postim, cum s-au postit sfinţii, ugodnicii lui Dumnezeu.

Ce se cade voao a cunoaşte şi a vă învăţa care post ceare Dumnezeu de la voi. La arătare e că îndoit, cumu e şi omul îndoit, cu sufletul nevăzut şi cu trupul văzut; aşa şi postul iaste sufletesc şi trupesc: postul trupesc nu iaste acesta, care să mănânce târziu[439], ce puţin şi cu ţineare şi nu aceasta, care să

[431] Marginal: іоан 13 и 15.
[432] Marginal: еврей 12; колас. 3.
[433] Scris: дезрѫдѫчинѣазѫ.

[434] Marginal: нов 2.
[435] Altă lecţiune: de şi.
[436] Scris: сѣлбези.
[437] Scris: синѧгꙋри.
[438] B.: pustiu.
[439] Scris: трѫзиоу.

mănânce a doa zi și a treia, ce să nu caute bucate dulci în multe chipure, ce să-ț fie masa ție de un fealiu de bucate, fără toată dulceața.

Iară care e a aștepta până la o vreame de soroc și, deaca ajunge, atunce până la sațiu a mânca și mai mult de măsură a-și îngreoia pântecele; postire ca aceasta e a dobitoacelor și mâncăriei preste sațiu chip, unul ca acesta, mintea și trupul cătră mease și dulceți leagă.

Postul cel adevărat iaste ca acesta, nu a mânca numai bucate proaste, ce și den merticul tău a lua și a împărți mișeilor și nu numai cu trupul a te posti, ce și cu sufletul.

Și, iară, postul cel sufletesc iaste că să ferești sufletul curat de cugetele păcatelor, de jahuri și de toată nedereptatea, de mânie și de alean, carele aprinde urgiia /[125] și, de-ț vei opri trupul de bucate dulci și de pohta de curvie, atunce nu te vei închipui omului, ce îngerului lu[i][440] Dumnezeu.

De un post ca acesta mult folos veri afla sufletului tău. Cu post ca acesta sânt hrăniți toți sfinții în veacul acesta, că postul încă den-ceput iaste legiuit: în raiu lui Adam i porunci Dumnezeu să nu guste den[441] pom, iară pentru ce i-au zis să nu mănânce, iaste pohiva și fealiul postului și chipul ajunului. Și, până păziia postul, în raiu lăcuiia, iară deaca-ș tinese mâna spre mâncare[442], atunce pierdu raiul și blăstemul trase spre feciorii săi[443]. Și, iară, post au fost înaintea potopului, carne nu mânca și vin nu bea. Iară, după potop, au luat aceastea începătură și după aceștia s-au postit mulți den patriarși și proroci, cum era Moisi 40 de zile și 40 de nopți și în postul acela au mers pre sfânta măgură cea înfricoșată și întru întunecare și văpaie și acolo cu Dumnezeu vorobi și luo leage de la direapta lui[444]; atunce darul lui Dumnezeu și postul ținea trupul lui nevătămat și în foc.

Iară ovreaii, carii nu se postiia, de pripă periră, de spată se svârșiră cei cu pânteci sătui și nu stătu până la aceasta, ce și porunca lui Dumnezeu carea o câștigă postul, pre acesta lăcomiia și mâncarea preste sațiu o pierdu[445] și tablele ceale de piiatră se sparseră pentru nețineaarea. Cu aceaea /[126] blăstemată iaste mâncarea[446] preste sațiu și bețiia[447].

Și, iară, ținearea sfântă iaste, că pre aceasta o iubi Iliia cel minunat[448], și acela s-au postit 40 de zile și nopți; atunce văzu slava lui Dumnezeu în

[440] Scris: лꙋ.
[441] Scris: деꙟм.
[442] Scris: мъꙟкаре.
[443] Marginal: 1 мои. 29.
[444] Marginal: 2 мои. 4.
[445] Marginal: 2 мои. 32.
[446] Scris: мъꙟкарѣ.
[447] Marginal: 3 цар. 19.
[448] Marginal: 4 цар. 1, 4. цар. 2.

măgura Horivului; după aceasta multe ciude feace: foc den ceriu aduse de trei ori, jârtva și o sută de voinici arse, cu ruga și cu postul ceriul încuie trei ani și șase luni și pre fiiul ceii văduo lu învise și cu căruță cu cai de foc spre nălțime fu luat.

Postitu-s-au Daniil și cei trei coconi cu nus, aceștia fiind în post, putearea focului stinseră și gura leilor legară și înaintea feației închinătorilor la idoli și a necuraților proslăviră pre Dumnezeu în truprurile sale, că și pren[449] mijlocul cuptoriului arzând se arătară întregi și nevătămați.

Postitu-s-au Svetii Ioan[450] Botezătoriul și mare au crescut cu slava ceriului, cum însuș Domnul mărturiseaște de el[451] că nu s-au sculat nime în născuții de muiare mai-mare decât Ioan.

De-acii, după aceasta și apostolii Domnului și măcenicii se postiră și toți sfinții îngăduitroii lui Dumnezeu în post străluciră cu slava ceriului și ciude multe feaceră, lăcuind întru strimturi, pren măguri și pren pustii și în streminile pământului se sălășuiră, ascunzându-se denaintea înșălăciunei lumiei aceștiia, purtând războiu cu țiitoriul lumiei cu nevoile tru/[127]pului lor, aceștia tot întru lacrăme, întru rugăciune și în post petrecură, zua și noaptea slujiia lui Dumnezeu și pentru aceastea se spodobiră[452] a lua darul Duhului Sfânt. Și îngerii lui Dumnezeu unora de dinșii slujiia, cum și lui Pavel Tiveianului pustinicului celui dentâiu și lui Evtimie[453] cel Mare și lui Onufrie și lui Antonie, deci aceștia îndoit post păziră întru sufletele sale.

Iară ceia ce lăcuiră în dulcețile lumiei, întru mâncări și beții, cărora li-e dumnezeu pântecele, carii îmblă pre căile ceale largi, nețietorii, cum vedem în limbi păgâne și în fiii protiviriei[454], într-aceale pâlcure[455] nemică nu lucrează Dumnezeu ale sale, ce numai diavolul cu bețivii, uciderea și vărsarea de sânge împle, cu mâncătorii preste sațiu, curviile și necurățiia înmulțeaște și alte păcate.

Iară voi, iubitori de Hristos, nu vă închipuireți acelora, ce râvniți acelor sfinți de demult, carii viețuiră pre voia lui Dumnezeu, cu postul și cu ruga.

Derept aceaea, iubiți și voi postul cel adevărat, că foarte iaste bun, că acela e pierzătoriu pohtelor celor de curvie, junghetoriul păcatelor, gonitoriul dracilor și iară săditoriul întregimei și înțelepției și curățitoriul mintei, că postul și rugăciunea mare armă e spre diavolul și înfricoșată dracilor. Aceastea, ca doao arepi de la Duhul Sfânt sânt to/[128]cmite, cu carile să suie

[449] Scris: преꙟ.
[450] Scris: с͠вті́и ιωаннь
[451] Marginal: маѳ. 11.
[452] Scris: спод͠биръ.
[453] Scris: еѵтимие.
[454] Scris: противирие.
[455] Scris: пльцоѵре.

sufletul la înălțimea ceriului și acolo slobod zboară cu vedearea mintei întru zborurile ceale de taină și ca un vâltur deșchis veade întru lumina cea minunată a preamândriei lui Dumnezeu.

Că lucrul sfântului post acesta iaste, pre acesta iubiră toți sfinții și cu acesta depreună îmblară nu numai în pustie, ce și pren cetăți pre căile ceale de scârbă, pre carile ajunseră fericita nădeajde și sânul cel larg al lui Avraam. Că Hristos, învățătoriul lor, și sfinția sa însuș s-au postit 40 de zile și nopți[456] și cu postul spre luptă trase pre ispititoriul și cu acela birui pre vitleșugul[457] aceluia, ca să te înveațe pre tine cu postul și cu ruga să biruiești și să gonești pre diavolul, că acela e învățător lăcomiei și preasațiului, încă den-ceput[458] cu mâncarea au înșălat pre strămoșul nostru.

Pentru aceaea, urâți înșălăciunea lui și vă păziți să nu fie inemile voastre îngreroiate cu preasațiul mâncăriei și cu bețiia! Cum zise Domnul: „Cându vă postiți, atunce să aveți pace cu blândeațe și cu dragoste unul cu alalt!". Iară nu vă postireți întru svade și în pâr[459], că Domnul grăiaște cu prorocul[460]: „Nu am ales eu post ca acesta!", ce dezleagă toată legătura nedireptăței și toată scriptura nedireaptă sparge, robii-i slobzeaște, frânge flămândului pâi/[129]nea ta! Atunce dereptatea ta timpuriu ca o zare va răsări și priimit va fi postul tău, iară, să nu te vei lepăda de rău, atunce nemică nu-ț foloseaște postul tău, că a nu mânca carne și a nu bea vin și a durmi pre jos, aceastea le vei afla și la firea vitelor, ce, de-ai și cujbi ca o seacere cerbicea ta, ce nice așa nu se va chiema postul tău de nu vei ierta vecinului greșalele lui!

„Iară cându te postești", zis-au Domnul, „unge cu unt capul tău și fața ta spală"[461]! Untul să spune mila, iară capul tău iaste Hristos; deci, de veri face milă săracilor, aceasta lui Hristos faci și capul aceluia ungi! Așijderea și fața ta spală cu lacrăme plângând de păcatele tale înaintea celui de su și veri afla de la dinsul milă!

Ce și milă de vei înceape a face, nu cu mărire deșartă, ce pentru numele lui Dumnezeu și cu dulce vreare dă săracilor den avuțiia ta și aceia vor duce bogățiia ta până la ceriu și acolo veri ascunde ție comoara cea nefurată, de carea porânci Domnul grăind: „Nu vă îngropareți comorâle voastre în pământ, unde rugina piiarde și moliile mănâncă și furii o sapă și o fură, ce în ceriu, unde nici una de aceastea nu le strică, iară unde vor fi comoarăle voastre, acolo vor fi și sufletele voastre"!

---

[456] Marginal: маѳ. 4.

[457] Scris: витлешȣгȣл.

[458] Marginal: 1 мои. 3.

[459] Scris: пжр.

[460] Marginal: ісаи. 58. їоил 2; єзек. 18; зах҃. 7; єрем. 28.

[461] Marginal: єфес. 4.

Acicea Domnul învață nestrânsoarea și săraciia de voie că nu e lesne a sluji lui /[130] Dumnezeu cei ce se îmbogățesc cu multă avuție și cu grijile ceștii lumi, că aceastea cugete nu-s de Dumnezeu, ce nevoința a lucrurelor ceale pământești. Vrând Domnul să zmulgă această bubă a iubirei de argint den sufletele noastre, au zis: „Nu ascundereți vistiare voao pre pământ în lucrure putrede"!

Că sânt unii, nește oameni hicleani, de-ș adună avuție den nedireptate, fiind înșiș scumpi și nemilostivi[462], nu dau săracilor milostenie, ce aurul îl[463] groapă [sic!] în pământ și-l dau în mâna dracului. Iară unde iaste comoara lor, acolo și sufletele lor lăcuiesc.

Derept aceasta, zise: „Nu ascundereț bogățiia voastră în pământ, ce în ceriu și, de va ascunde cineva, în veaci va avea fără putrejune și fără nice o deșertare"!

Iară, deaca vei să știi cine duce acolo avuțiia ta, la aiave e că measerii acestui veac! Dară ce iaste avuțiia ta în ceriu? Nemică altă, numai vrearea cea bună a ta și lucrul milei scrise sânt întru aducerea aminte neuitătoriului Dumnezeu și căce făcură milostenie săracilor pentru numele lui!

Pentru aceaea și Dumnezeu, derept aceastea, le găti lor bogăție ca aceaea, carea jeluiesc și îngerii să o vază. Iară unde va fi vistiariul acolo va fi și sufletele lor, după cuvântul Domnului că și direpții avuțiia sa în mâna Domnului o dau după Scriptură, „Cela ce dă /[131] săracului, lui Dumnezeu dă împrumut".

Și Dumnezeu pren mijlocului measerului și bogatului se chezășuiaște nevăzut și grăiaște bogatului pentru cel measer: „Deaca iaste acela sărac și n-are cu ce-ți plăti, iată, să știi că eu sânt bogat, eu pentru el voiu plăti ție. Dară tu pentru ce dai vistiiariul tău pământului? Au doară mai credinciosu e aceasta [sic!] ție decât eu, făcătoriul lui, și mâna mea carea au făcut și pământul și bogățiia ta cea de țărână! Unde va fi vistiiariul tău, acolo va fi și sufletul tău"!

Iară deaca dai tu pământului și diavolului avuția ta, o nemilostive iubitoriule de argint, atunce și sufletul tău va rămânea acolo, în pământul cel întunecat și în păcat, pustiiu și fără de apă[464]. Unde va fi cel frate al tău, carele se sviia [sic!] oarecând de Lazar cel mișel? Acmu se munceaște și însetoșază de o stropitură de apă să răcească limba cea muncită în văpaia focului[465]!

---

[462] Scris: немил҃стиви.

[463] Scris: ҂л.

[464] Marginal: ѱалом 37.

[465] Marginal: лȣк. 16.

Aşijdere şi den cei credincioşi, cine-ş va da avuţiia sa în mâna Domnului, atunce acolo şi sufletul lui va lăcui[466] şi nu se va atinge de el munca, că toată bucuriia şi viaţa veacilor în mâna lui Dumnezeu prisoseaşte.

Derept acea, daţi avuţiile voastre cum învaţă Domnul şi daţi milostenie mişeilor, săracilor, văduolor şi slugilor lui Dumnezeu şi veţ avea comoară în ceriu! Şi ce va fi mai credincios de aceasta? Că, de /[132] îngropi argintul tău în pământ, rugina-l mănâncă şi, de-l ascunzi în zidure de piatră, molile-l mănâncă; de-l pui în casă, furii o sapă şi-l fură. Iară, să te trec şi aceastea, ce moartea aceastea toate le zmâceaşte de la tine fără veaste şi le dă în mânile vrăjmaşilor tăi şi se vor veseli în truda ta ceia ce nu s-au trudit, iară tu gol te tremeţi la munca gheenei, că te vor goni de la lumină întru întunearecul cel deusebi şi acolo goliciunea ta o va acoperi văpaia cea nestinsă şi negura neluminată.

O, ce dureare veri simţi acolo pentru nemilosârdiia[467] ta şi ce ruşine veri duce pentru goliciunea ta! Iară de-acii jale mare va împlea sufletul tău, când veri vedea aceia soţii tăi cununându-se cu dereapta lui Hristos înaintea tuturor îngerilor şi sfinţilor lui pentru milosteniia sa; iară tu veri fi gonit afară de împărăţiia[468] lui Dumnezeu, în focul gheeneei[469], carele e gătit dracului şi îngerilor lui, pentru nemilosârdiia ta.

Deci, fie-va drag şi voao acmu a face milostenie, o, nemilostivilor[470], ca să scăpaţi şi să treaceţi acel loc înfricoşat şi să sosiţi la locul cel de bucurie, unde va lăcui vistieriia voastă întreagă; învăţaţi-vă acmu de Domnul şi cunoaşteţi!

Că trei răutăţi dezrădăcinează den inimile noastre şi afară le goneaşte: Întâiu mâniia, a doa mărirea deşartă, a treia iubirea de argint, că aceas/[133]tea sânt nişte neputinţe ale sufletului şi, de va fi prădat sufletul cuiva, cu aceastea, atunce în veaci va robi dracului şi puterile ceale protivnice îl[471] vor încungiura păcostitorii ei.

Şi, iară, această Evanghelie de acmu ne învaţă pre noi trei bunătăţi: blânziia, smereniia, nestrânsoarea, că cu aceastea se înfrâmţeşază sufletul după cuvântul preamândrului[472]: cu trei, zice, mă înfrâmseţaiu şi stătuiu frumoasă înaintea Domnului şi înaintea oamenilor, cu blânziia în fraţi, cu

[466] Marginal: 5 мои. 32, мѹдр. 3.
[467] Scris: немилосръдїѧ.
[468] Altă lecţiune: de-mpărăţiia.
[469] Scris: геенееи.
[470] Scris: немилостивилор.
[471] Scris: ⱡл.
[472] Marginal: сирах 25.

liubovul cătră săraci şi înţelesul întruna cu cugetul împreunat cu un svat şi cu o vreare făcând bunătăţi.

Şi, de va câştiga sufletul aceastea, atunce slobod va fi de putearea viitoriului de lume, căci mintea lui nu se leagă cătră ceale putrede şi păminteşti, ce la ceriu o tremeate înainte şi bunătatea care vine şi împărăţiia ceriului carea e gătită sfinţilor pururea o jeluiaşte, carea să fie noao tuturor a o dobândi cu bun darul Domnului nostru Isus Hristos, a căruia e slava, împreună cu Tatăl şi cu Preasfântul Duhul lui acmu şi pururea şi în veacii veacilor. Amin. /[134]

ÎNVĂŢĂTURĂ ÎN DUMINECA DENTÂIU A SFÂNTULUI POST DE CREDINŢA DEREAPTĂ A NEAMULUI CREŞTINESC

Întru dumineca aceasta a direaptei credinţe şi a bunei cinstiri a noastră, tocmealele şi datele apostolilor şi a celor şapte săboară ale lumiei, cu bucuroase suflete să le sărutăm şi cu dragoste să le priimim şi întru inimile noastre, iubiţii miei, ca într-o vistierie nefurată în veaci să le păzim şi adevărat să mărturisim de Hristos, spăsitoriul nostru, înaintea necuraţilor ariani, că Hristos, Fiiul lui Dumnezeu iaste Dumnezeu adevărat, nu cu dăruirea, ce după firea adevărată, nefăcut însă mai nainte de toţ veacii şi cu luminarea feaţei dumnezeieşti den Tatăl născut, întru o fire Tatălui. Şi cum iaste împărat şi domn îngeresc şi ispititoriul inimiei şi zgăului şi întrutot /[131] ştiutoriu cugetelor omeneşti, că acela ştiu cugetarea inimiei lui Nathanail[473] când şedea supt smochin şi cum de aceasta auzim mai ales den cuvintele Evangheliei. Ioan зачало є̃.[474]

În vreamea aceaea văzu Isus pre Nathanail viind cătră sine şi zise de el: „Iată adevăr israilteanin întru carele vicleşug nu iaste". Şi-i zise lui Nathanail: „Cum mă ştii?". Răspunse Isus şi zise: „Mainte, până nu te chema Filipp[475], te-am văzut supt smochin fiind!". Răspunse lui Nathanail şi zise: „Învăţătoriule, tu eşti Fiiul lui Dumnezeu. Tu eşti Împăratul izrailtenesc!". Răspunse Isus şi zise lui: „Pentru ce-ţ ziş că te-am văzut supt smochin crezuşi! Şi mai mari de aceastea vei vedea!". Şi zise lui: „Adevăr, /[136] adevăr grăiesc voao, de acmu veţi vedea ceriul deşchis şi îngerii lui Dumnezeu pogorând şi suind spre Fiiul Omenesc!".

[473] Scris: наѳанаил. Altă lecţiune: Naftanail.
[474] În slavonă: zaceala 5.
[475] Scris peste tot: филипп.

Partea dentâiu: De venirea lui Nathanail cătră Hristos și de cunoașterea lui

Întru această Evanghelie doao lucrure-s semnate și noao de folos cătră spăsenie[476]. Întâiu ispovedirea lui Nathanail, pentru ce mărturisi cum Hristos iaste Fiil lui Dumnezeu și împărat israiltenesc. A doao căce însuși Domnul arătă putearea Dumnezeirei sale și cum iaste el știutoriu de inimi cu Duhul său cel Sfânt văzu jeluirea lui Nathanail de venirea sa și credința lui carea zăcea întru inima lui.

Că Nathanail mare nădeajde și credință avea de venirea Mesiei și cu bucurie aștepta pre el și în casa sa ședea supt smochin și chipzuia [sic!] întru minte de Hristos: „Au doară acela e Hristos cel așteptat, care auz eu acmu de niște minuni ca aceastea? Ce aceasta mă minunează[477], că Hristos Mesia den Vithleem[478] va veni, iară acesta den Nazareth se arată!". Și într-acea vreame veni cătră el Filipp, că mainte era soț a lui știut și-i zise lui: „Aflat-am /[137] pre Isus, fiiul lui Iosif cel den Nazareth[479], de carele scrie Moisi în Leage și prorocii!". Și răspunse Nathanail: „Au poate fi ceva bine den Nazareth, pentru ce Hristos den Vithleem va veni!"[480]. Și zise lui Filipp: „Vino și vezi! Măcară să e și om în chip, ce mi vârtos de omul, toată preamândria dumnezeiască și a ceriului răspunde. Iară care ziseș: «Den Nazareth oare poate fi ceva bine?». O, Nathanaile, ispitează numai scripturile și prorocii, că nazarinean vor chema pre carele va să fie Mesiia! Iară aceastea graiure să nu turbure inema ta, ce vino și vez însuți un bărbat minunat. Den cuvintele lui veri priceape că Dumnezeu viețuiaște cu dins!"

Iară Nathanail auzi aceastea și cu bucurie mearse cu Filipp cătră Hristos. Și cându-l văzu pre el Isus viind cătră sine și zise: „Iată adevărat izrailteanin, carele cu mintea și cu cugetul veade pre Dumnezeu și nu iaste vicleșug întru el!". Răspunse Nathanail: „Cum mă știi de sânt eu, unul ca acela, că eu întru mine această destoinicie nu văz!". Răspunse lui Domnul, întrutot știutoriu și zise: „Mai denainte de ce te chema Filipp, te-am văzut supt smochin socotind și cugetând de venirea mea și cum cu jeluire, cu bucurie vruseș să vezi fața mea. Derept aceasta mai fericit ești de patriarșii și prorocii, că te-ai vrednicit a vedea împlearea duhului prorocesc și nădeajdea a toți izrailteanii".

---

[476] Scris: спсение. Altă lecțiune: spasenie.
[477] Scris: минꙋнѣазѫ.
[478] Scris peste tot: виѳлеем.
[479] Scris peste tot: назареѳ.
[480] Marginal: михеа 2.

Și când auzi /[138] Nathanail cuvinte ca acealea, se miră de preaînțelepciunea lui și se spământă cum știe taina și cugetarea inemii lui și aciiș crezu că acela e Mesiia cel așteptat și cu bucuros suflet strigă și zise: „Învățătoriule, tu ești Fiiul[481] lui Dumnezeu! Tu ești Împăratul izrailtenesc pentru ce cugetarea cea ascunsă a inemiei meale știi deplin ca Dumnezeu; derept aceasta ești Fiiu aceluia și acest dar bun ai de la Dumnezeu și ești harnic să împărățești întru izrailteani, că am auzit den proroci de împărățiia ta că vei veni să împărățești întru izrailteani!".

Și-i răspunse lui Domnul și zise: „Pentru ce ziș ție că am văzut cugetarea ta aceasta de mine, fiind supt smochin, ce, să vei creade așa cum fu cugetarea ta de mine, atunce mai mari de aceastea veri vedea. Adevăr, adevăr grăiesc voao, că de acmu veți vedea ceriul deșchis și îngerii lui Dumnezeu pogorând și suind spre Fiiul Omenesc!".

Nathanail văzu pre Hristos în chip omenesc și ceale omenești și trupești cugeta de el, «Fiiul lui Dumnezeu» zice după dar și de împărățiia pământească ș-aduce[482] aminte. Derept acea nu se fericează ca Petru[483], deși[484] zise mainte de Petru[485] lui Isus «Fiiul lui Dumnezeu», dară nu cu acea credință cu carea știu Petru[486]. Lui Petru[487] Dumnezeu Tatăl i arătă de Fiiul său și Duhul Sfânt spuse de una fire a lui cu Tatăl și de firea și /[139] de nașterea lui cea mainte de veaci. Derept aceaea, ferici Domnul credința lui și ispovedaniia lui o chiemă piatră și pre acea ispovedanie ca spre o piatră vârtoasă și neclătită în veaci zidi Hristos besearica sa, cării porțile iadului nu o pot învinge.

Iară ispovedaniia lui Nathanail trupască înțeleagere era pentru Hristos, ca o ușe a credinței carea vrea să i se arate lui după aceasta; derept aceaea și Domnul au adaus a zice: „De vei creade cum ai cugetat de aceastea întru inemă, șezând supt smochin, mai mari de aceastea veri vedea" și cu acest cuvânt trage mintea lui den ceale pămintești și înțeleagerea trupască și spre tainele ceriului o scoate și se arată pre sine înaintea lui, că nu iaste Fiiul lui Dumnezeu după dar, ce după fire și nu ca un împărat israiltenesc[488] pre pământ ce și în ceriu împărat și iaste domn îngeresc.

Derept aceaea zise lui: „Adevăr, adevăr grăiesc voao, nu numai ție unuia, ce și tuturor altora, că dentr-acest ceas veți vedea ceriul deșchis cu

---

[481] B.: ziiul.
[482] Scris: шадꙋче.
[483] Scris петрь.
[484] Altă lecțiune: de și.
[485] Scris: петръ.
[486] Idem.
[487] Idem.
[488] Scris: исртенеск.

venirea mea, pentru ce eu cu firea Dumnezeirei şi cu putearea mea cea dumnezeiască, den ceriu am venit pre pământ, den sânul Părintelui în zgăul Cinstitei Fecioare, iară cu trupul den Vithleem şi den Nazareth. Într-aceaea mă cunoaşte, o, Nathanaile, că îndoit sânt, Dumnezeu depreună şi om, cu Dumnezeirea ceriul deşchiz şi pre îngeri la slujbă chem şi /[141] curund mă aud şi voia mea fac. Înşiş den ceriu pre pământ se pogoară la slujba Domnului său, cumu au fost în Vithleem[489] la naştere şi în pustie după ispită şi întru răstignire, iară alţi îngeri se suie în ceriu, cum au fost la înălţarea lui!". De toate aceastea le zise Domnul înaintea lui Nathanail. Şi nu numai lui slujesc aceştia, ce şi noao acmu credincioşilor lui, ca să avem şi noi vârtoasă nădeajde şi credinţă întru Domnul nostru Isus Hristos şi să nu ne fie scandală a spune de dinsul cu credinţă direaptă că iaste Hristos Fiiul lui Dumnezeu, nu cu darul, cum grăiesc de el ereticii, necredincioşii şi hulesc spre dinsul. Ce, după firea dumnezeiască, Fiiul lui Dumnezeu iaste, cuvântul Tatălui unul fiind şi pururea fiind, de carele acmu beseareca, muma noastră, deşchisă ispovedanie dă fiilor săi şi în toată creştinătatea învăţăturile apostoleşti şi a celor şapte săboară ale lumiei în veaci aduc aminte neuitat fiilor săi, credincioşilor.

Iară hula şi batjocura ereticilor spre Hristos o leapădă şi să scarandiveaşte[490] [sic!] de ei şi i calcă supt picioarele sale şi pre carii cred aşa i dă anathimei şi procleţeciunei de veaci şi noi, credincioşii, feciorii ei, cu dinsa pre aceştia-i procleţim acmu.

Partea 2: Că beseareca lui Hristos în doo /[140] chipure ţine biruire spre vrăjmaşii săi cei văzuţi şi cei nevăzuţi

Dumnezeu cel mare şi tare şi întru puteri înfricoşat, carele dă noao biruire spre vrăjmaşii noştri, cu Domnul nostru Isus Hristos pre cei văzuţi şi pre cei nevăzuţi; derept aceaea acmu beseareca, iubita lui Hristos şi împărăteasa Răsăritului celui luminat, foarte se bucură şi zuoa cea slăvită a biruirei încunjură pre credincioşii fiii săi în neamurile ceale de veaci şi săbor luminat face astăzi, că au luat biruirea pre diavolul şi spre păcat şi spre fiii protivirei, că birui pre şarpele de doao ori şi toate puterile lui şi gloatele ca o painjină le rupse.

Întâiu învingere cu apostolii şi cu sfinţii mucenici[491] a Fiiului său celui bărbat, că aceştia ieşiră la războiu împrotiva a toată gloata diavolului, ca

[489] Scris: виѳлѣемь.

[490] Scris: скарандивѣщте.

[491] Scris: мченичи.

neşte lei în vârtutea[492] nădejdei sale luară toate armele lui Dumnezeu, credinţa ca un scut, răbdarea ca un coif[493], graiul lui Dumnezeu şi liubovul ca spata şi focul.

Şi într-atâta vârtute învâncură[494] pre ţiitoriul de lume şi-ş râseră de netarea putearea lui, biruiră pre începătoriul răului, pre vrăjmaşul[495] şi cuptoriul cel aprins de urgiia lui cu roa sângelui lor stinseră şi învâncură pre diavolul cu putearea lui Hristos şi cu răbdarea sa şi de învin/[142]gerea lor îngerii să mirară, pentru ce, oameni fiind în trup al firei ceii moarte, tare se împletiră războiului celui fără trup al vrăjmaşului celui nevăzut.

Că diavolul, atunce, cumu-ş iaste dentâiu pizmaş binelui şi ucigaş de oameni, văzu că se tinde credinţa lui Hristos întru toate limbile şi lumina Evangheliei străluciia întru întunecate inimile oamenilor, carii nu ştiia mainte pre Dumnezeu[496] şi cum s-au întors mulţime de năroade dentru întunearecul păcatelor către lumina poruncilor lui Hristos, către cetatea Sionului besearecei aceluia. Aceale oi rătăcite, carile nu avea păstori, deaca auziră glasul păstoriului cel bun, cu grabă veniră către dinsul de la închinarea idolilor întru credinţa lui Hristos ca să se închine lui dempreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt.

Deci, văzând aceastea diavolul, foarte se vătămă, că văzu împărăţiia sa spartă şi cumu se părăseaşte închinătura idolilor şi slujba lui se împuţinează, iară credinţa lui Hristos se adauge şi împărăţiia lui-ş tinde putearea sa întru toate laturile limbilor, atunce să aprinse cu urgiia mâniei diavolului foarte, spre beseareca lui Hristos şi spre credincioşii feciorii ei, iute războiu purcease toate gloatele sale şi întâiu[497] porni spr-inş[498] neamul jidovesc[499] şi, deaca văzu că nu birui cu nuşii, nice poate învince, atunce[500] mai /[143] mare oaste începu a strânge, tot neamul limbilor celor păgâne, carile nu ştiia pre Dumnezeu.

Şi dentr-aceale ş-alease lui întâiu slugi, acei împărat a Rimului, Neron, Domentian, Diocletiian, Maxentie[501] şi alţi armaş, muncitori iuţi a toată lumea şi întrarmă pre aceia cu multă urgie spre besearecă; iară ei începură a

[492] Scris peste tot: врътѹте, врътѹчос etc.

[493] Marginal: мѹдр. 5.

[494] Scris peste tot: ꙟвънкоүрж.

[495] Marginal: ефес. 6.

[496] Marginal: ісаи. 60.

[497] Scris: кдовесцк.

[498] Scris: пріінш.

[499] Scris: ждовеск.

[500] Scris: атчнче.

[501] Scris: маѯентіе.

munci[502] cu munci în multe chipure greale și înfricoșate pre aleșii lui Dumnezeu, preste[503] trei sute de ani, tocma până la împărățiia lui Costantin. Atunce a mulți sfinți se vărsa sângele și beseareca lui Hristos era întru mare gonire și cu multă scârbă chinuiia și năștea feciori cu dureare și întru nașterea bărbătescului fiiu mult se crunta în sânge și, chinuind, născu fiiul cel bărbătesc[504], apostolii[505] și svinții mucenici, că aceia bărbăteaște se însufletiră împrotiva șarpelui celui de demult, ucigătoriului de oameni și a toată putearea lui și bărbăteaște stătură până la sânge. Fiind întăriți cu putearea Duhului Sfânt, aceia învâncură toată putearea vrăjmașului și biruiră toate pedeapsele lui și luptele și pâlcurile[506] lui întru fugă le întoarseră și cu acei feciori a ei beseareca biruire ținea spre diavolul.

Iară înșiș feciorii ei cu toiagul credinței de fier pre multe limbi păscură și goniră pre leii turbaț dentr-însele, iară pre aceastea le mâna/[144]ră în ocolul staulului lui Hristos. Și, făcând aceastea, apucaț fură cătră Dumnezeu și la scaunul lui, cum se zice: într-aceale munci-ș deaderă sufletele sale în mâna lui Dumnezeu. Întru ochii celor nebuni era păreare de morți, iară Domnul i priimi pre ei și-i lămuri pre dinș ca aurul în ulcea[507]; pentr-acea răsăriră cu lumina, ca neşte scântei strălucind Duhului Sfânt și se arătară înfricoșaț și după moarte dracilor.

Și, deaca văzu diavolul aceastea, că nu poate înghiți născutul dentâiu al muieriei cei gonite, atunce foarte începu cu dureare și cu urgie a se aprinde spre sămânța care rămase, iată spre credincioșii lui Hristos, carii păziia poruncile lui; cu aceia începu[508] a face războiu mai iute și mai supțire, carele rădică în mijloc; iată cum se zice den mijlocul creștinilor alease-ș lui cap oștiei pre necuratul Ariia[509] ereticul cel iute și al doile războiu începu cu beseareca lui Hristos, văzând hicleanul șarpe că nu putu să înghiță pre fiiul ei cel dentâiu cu aceale munci[510] greale ale mucenicilor lui Hristos.

Atunce slobozi den gura sa apă ca un râu pentru iubita lui Hristos să o neace și ajută muieriei cei gonite pământul, pentru că înghiți râul șarpelui. Apa iaste învățătura drăcească cea mincinoasă și hulnică spre Dumnezeu, pământul sânt feciorii ereticilor și năroadele păgânești ceale nebotezate

[502] Scris: мѹн҄ҹи.
[503] Scris: прееcтє.
[504] Marginal: маѳ. 12.
[505] Scris: апслы.
[506] Scris: плъкѹрєлє.
[507] Marginal: мѹдр. 3.
[508] Scris: ҹнчѹпѹ.
[509] Scris peste tot: арїѧ.
[510] Scris: мѹ҄ҹи.

și /[145] întâiu au băut apă dentr-acel râu, veninul șarpelui, Ariia necreștinul și necuratul și Savelia, Apolinarie, Nestorie, Machedonie hulitoriul de Duh, Dioscor și alții pre urma lor, carii sânt și până[511] în zua de astăzi, aceia toți den destul se adăpară den apa șarpelui, ce încă și acmu beau apa învățăturei drăcești, ucenicii lor eritici și mult se orbesc dentru ea și până în svârșit cu moarte de veaci mor den veninul șarpelui.

Pre adevăr, mult rău ară fi făcut besearecei lui Hristos hicleanul șarpe cu acel rău, ce-i ajută ei pământul, fiii ereticilor, carii se legară pre ei pământului și cu el să hrănesc ca și șarpele mâncând păreare de înțeleagere trupască, pămentească, întunecată, neavând întru ei lumina înțeleagerei Duhului Sfânt, ce numai ce stau în price pre slova cea întunecată, carea iaste rudă întunearecului și vrăjmașe luminei, cum zice și Svântul[512] Grigorie Nazianz; pentr-aceaea-i ucide Scriptura pre ei, iară Duhul Svânt pre credinciioșii săi înviază[513] și aceasta le dăruiaște lor, să înțeleagă Scriptura dereaptă[514].

A doa oară[515] ține beseareca lui Hristos biruire spre diavolul și spre putearea lui cu sămânța sa carea au rămas, svinții, carii fură învățători a toată lumea, că și aceștia, ca neşte voinici întrarmaț ai Împăratului Ceriului, vârtos se întrarmară împrotiva a toată oastea dievolească și a înșelăciuniei lui și apa ace/[146]lui șarpe și pornirea ei o întoarseră îndărăt, că puseră denaintea ei șapte munți mari, ceale șapte săboară; și cu aceale măguri opriră repejunea apei șarpelui și nu o lăsară să se vearse prespre toată fața besearecіei, ce în locure de ceale de jos o înghiți pământul cel sterp, feciorii protivirei, și așa luo ajutoriu den svatul cel de sus iubita nevasta lui Hristos, că-i fură date ei doao arepi ale vâlturului[516] celui mare, cu aceale să se suie spre nălțimea preamăndriei ceriului deşchis să vază cătră lumina Dumnezeirei cea în trei străluciri, ce și pre feciorii săi cu acealea să-i acoapere de vânturele ceale ucigătoare ale duhurelor celor reale.

Ce, de se și odihneaște ceva puținel pre pământ maica noastră beseareca, cu fiii săi, dară deaca veade șarpele și apa lui cea necurată, numai cât atunceș să suie spre înălțime cu aceale arepi, cum ai zice, când i se poncișează ei nescare meșteșugure ereticești și hule, atunce ea în pripă apucă Scriptura a celor doao legi și întru acealea află așăzătura adevărului cel văzătoriu de Dumnezeu; că Dumnezeu iaste dătătoriu a toată mângâiarea

[511] Scris: пън͠.
[512] Scris: с͠внтѹл.
[513] Marginal: 1 кор 2; лѹк. 24.
[514] Scris: дерѣаптѫ.
[515] Scris: дѡаѡар.
[516] Scris: влътѹрѹлѹй.

şi bucuriia şi întru nevoi curund ajutătoriu de iuşurează durerile şi ustenealele credincioşilor săi. Că sângele mucenicilor încetă de a se mai vărsarea în zilele ţinearei împărăţiii lui Costantin a celor /[147] sfinţi mărturisitorilor săi pentru răbdarea lor le deade să vieţuiască întru luminata cetate a Ierusalimului[517] dată lor, să se îmbrace în căftane curate şi albe întru slava cea fără-moarte în văşmântul cel luminat al fără-morţiei şi să îmble întru lumina slavei lui Hristos pururea, cum zise văzătoriul de Dumnezeu: „Şi o muiare îmbrăcată în soare şi luna supt picioarele ei şi cunună în capul ei de 12 steale"[518].

Muiarea îmbrăcată în soare iaste beseareca lui Hristos, îmbrăcată cu lumina cea de veaci, că, cât se botezară întru Hristos, întru Hristos se îmbrăcară[519]; iară soarele cel înţeles iaste Hristos şi lumina Dumnezeirei – strălucirea slavei Părintelui; cum au zis însuş: „Eu sânt lumina lumiiei; cela ce va îmbla după mine, n-are a mearge întru întunearec".

Iară pentru ce zice „Şi luna supt picioarele ei", iată semnează că beseareca lui Hristos pre toţi ereticii cei schimbaţ den credinţă, ca luna premenitori den adevăr i călcă supt picioarele sale, iară însăş cu lumina direptăţiei ca soarele stătu mai sus de ei şi biruirile sale are coronă prealuminată în capul ei. Iară cununa cea de steale ce e în capul ei, sămnează[520] învăţătura apostolilor a luminatei direptăţi, aşezăturile şi datele lor, ca lucirea stealelor luminează[521] până în zua de astăzi în beseareca noastră a Sionului şi pururea fără întunecare cu aceale steale neînşălătoare, se lumi/[148]nează[522] tăriia ceriului beseareciei.

Iară se cade noao să cunoaştem şi aceasta că beseareca, muma noastră, are întru sine toată lumina ceriului, a Dumnezeirei cea în trei feaţe şi în strălucirea aceluia îmblă în toată vreamea şi cu aceaea luminează pre fiii săi.

Beseareca lui Hristos se chiamă nu numai muiare muncind gonită, ce şi corabie mult truditoare pren mijlocul măriei cea cu greutăţ multe a lumiei aceştiia. Şi acmu această svântă corabie multă nevoie rabdă într-acea mare înfricoşată şi viscolită, de aceale vânture a celor duhure reale, că aceale duhure vihorâte clătesc cugetul omenesc cel nestătut şi den toate laturele valure tari rădică spr-insul şi se poncişază corabiei spaseniei noastre, den laturi – vânturi, den[523] dos şi denainte – tâlhari[524], dedesupt – şerpi şi

[517] Scris: єрȣсалимȣлȣй.
[518] Marginal: апок. 13.
[519] Marginal: ıоан 1; галат. 1.
[520] Scris: сѫмнѣазѫ.
[521] Scris: лȣминѣазѫ.
[522] Idem.
[523] Scris: дєꙟн.
[524] Scris: тлъхари.

chiture[525] înfricoşate, den sus – fulgere[526] şi tunete ucigătoare, denlăuntru – frică şi ceartă.

Pre adevăr, într-atâtea nevoi acmu pate rău beseareca lui Hristos, ca-ntr-o gonire de şarpe şi întru naştere cu dureare a unui născut fiiu, că aceasta cu dureare născu pre măcenici şi cu multă usteneală[527] au hrănit pre pustinici[528], pre postnici, pre devestăvnici şi pre toţ iubitorii de trudă, carii îmblară pre căile ceale de scârbă[529] până la viaţa veacilor şi pre nevoiaşii, carii cu nevoie apucă împărăţiia ceriului. Aşa şi în corabia notăriei sale multă /[149] nevoie pate acmu, că de pretutindinea i se poncişază ei nevoile, de vânturile celor nebuni, de sculareа puterilor drăceşti spre dinsa, de şerpii cei veninoşi, hula feciorilor ereticilor, tâlharii[530] de toate laturile năvălesc, vrând dracii să răstoarne şi să neace corabiia spăseniei[531] noastre, de sus – fulgere şi tunete după voia lui Dumnezeu slobozite, împăratul Tirului şi turcii – ca neşte chiture gata spre înghiţire; aceia lucrează înlăuntru frică şi gâlceave îndoite şi svature de muncă.

Iară voi, dragii miei, nu vă teamereţi de aceştia, ştiind că Hristos iaste cârmaci şi dereptătoriu corabiei sale, nu se cade lui să o neace într-acele unde înflate ale mării sălbatecă, ce, cum păzi şi mântui beseareca sa de şarpele şi de apa lui cea purtătoare de moarte şi întru naştere iuşură durerile.

Aşa şi acmu păzeaşte corabiia sa nevătămată şi o mântuiaşte de acel potop înfricoşat, unde se învăluiesc undele ceale de foc, că şi acmu are Domnul grije de ea să fie mântuită, că, deaca se scoală spre ea vânturile şi undele ereticilor năvălesc, atunce o răpaosă la adăpostul cel lin ca şi oarecând corabiia lui Noe în măgura Araratului; aşa şi corabiia sa spre ceale şapte măguri, carile rodesc crinure şi ruji spre mângâiarea sufletelor noastre, ce se zice spre tocmealele şi sămuiturile acelor şapte /[150] săboară ale lumiei, pre carile le întări Dumnezeu ca şapte stâlpi[532] în casa sa, ca să se podpească pre dinsele şi vârtos să stea casa slavei lui neclătită în veaci.

A celor şapte săboară şi noi acmu să prăznuim pamintea în neamurile ceale de veaci, întru cântece şi cântări, lăudând pre Dumnezeu şi mulţemind pentru ce au dăruit beseareceі sale atâta ajiutoriu şi biruire spre diavolul. Şi ce au priimit aceia de la Domnul şi de la apostolii lui, aceastea şi noi priimim, iară ce au lepădat aceştia şi noi lepădăm şi ce au aşăzat aceia cu

[525] Scris: кѵтȣрє.
[526] Marginal: єврєи 1, галат. 1, ıωан 8.
[527] Scris: ѹстєнѣалѫ.
[528] Scris: пȣстиничи.
[529] Scris: скръбѫ.
[530] Scris: тлъхарии.
[531] Scris: сп͠сєниєи. Altă lecţiune: spaseniei.
[532] Scris: стлъпи.

Duhul Sfânt, aceastea şi noi cu dragoste să le ţinem, pravilele poruncitelor lor şi învăţătura tainei lui Dumnezeu scrise şi nescrise.

Şi pre carii blăstemară aceia, pre aceştia şi noi să-i blăstemăm, anathema pre tot omul carele să protiveaşte beseareciei şi legiei lui Hristos şi leapădă tocmealele apostolilor şi a celor şapte săboară, cum sânt ereticii, arianii.De aceştia să scârbuluiaşte[533] beseareca lui Dumnezeu şi-i dă anathimei tot omul acesta, carele nu mărturiseaşte pre Tatăl şi pre Fiiul şi pre Duhul Sfânt – Troiţa Sfântă într-una fire neîmpărţită; pre aceştia-i dă blăstămului de veaci şi aşijdirea şi cetaşilor, carii nu mărturisesc pre Isus Hristos, Fiiul lui Dumnezeu cel mainte de veaci şi într-o fire Părintelui şi pre /[151] Machedonia [sic!] hulitoriul de Duhul Sfânt chiema-l făptură pre acela, ca şi acmu ucenicii lui ponurţii; pre aceştia pre toţi blastemă, pre Apolinarie şi Nestorie, carii huliră pre Fiiul lui Dumnezeu, de zicea că iaste om prost, iară nu Dumnezeu şi sufletul mintei întru Hristos, nu ispoveduiia, cum şi necuratul Apolinarie, că nice pre Cinstita Fecioară nu o chiema Născătoarea lui Dumnezeu, ce născătoare de Hristos; aceştia tot sânt procleaţi, anathema, maranatha[534].

Procleţeaşte beseareca lui Dumnezeu pre Savelie, carele mesteca trei făpturi ale Dumnezeirei într-una şi nu mărturisiia Troiţă Sfântă, cum sânt cetaşii lor ponurăi[535]; unii ca aceia sânt procleaţi, aşijdirea şi alţi eritici, carii lepădară tocmealele apostolilor, cumu e cinul preuţesc şi botezul şi dumnezeiasca liturghie[536] şi preacinstita taină o socotesc pâine proastă, iară nu trupul lui Hristos; ca ariianii sânt eritici şi alalţi cari-s închipuiţ lor, aceştia sfintele obraze, icoanele, le leapădă şi le batjocuresc, carele sânt sămnate spre aducerea aminte adevăratei împeliţări a Fiiului lui Dumnezeu şi spre înfrâmseţarea casei lui; aşijderea aceştia hulnici pun jos şi cinstea sfinţilor şi măscăresc semnul cinstitei cruci a lui Hristos; pre aceştia pre toţi acmu-i procleţesc săboarăle lumiei şi noi cu dinşii ne scârbim[537] /[152] şi ne întoarcem de necredinţa lor.

Iară credinţa noastră cea direaptă deşchis o mărturisim vârtos într-unul Dumnezeu în trei chipure, în Tatăl şi Fiiul şi Duhul Sfânt, într-una Dumnezeire şi fire cu lumina cea de pururea fiind depreună strălucind, creadem că Duhul Sfânt den[538] Tatăl ca dintr-un izvor dumnezeiesc neajuns cu minte de om au ieşit şi firea chipuirei sale au luat fără începere trecătoare

---

[533] Scris: скрѣбꙋлꙋѧщє.
[534] Scris: маранаѳа.
[535] Scris: понꙋрѣи. Probabil greşeală de tipar: ponurţi.
[536] Scris: литргїє.
[537] Scris: скрѣбим.
[538] Scris: дїє ѱ.

şi întru Fiiul în veaci vieţuiaşte cu adevăr ca şi în Tatăl şi dentr-însul s-au arătat în lume şi se dă credincioşilor. Creadem şi mărturisim întru Hristos doao firi şi vreri; dumnezeirea şi omeniia şi cum acela nu e făptură ce făcătoriu a toate făpturile celor văzute şi nevăzute[539], carele-s în ceriu şi celor ce-s pre pământ şi cum toate cu dins fură şi fără dins nemică nu fu de care fu, cu acela fură zidite ceriurile şi pământul, marea şi adâncurile, vânturile, vremile, anul şi veacii şi toate jiganiile ce mişcă şi luminile ceale văzute şi cu minte. Mărturisim pre Sfânta Născătoare a lui Dumnezeu, Maica lui Hristos, Dumnezeul nostru, mainte de naştere fată şi întru naştere fată şi iară, după naşterea lui Emanoil, fată şi după moarte vie şi mainte de înviiarea cea depreună într-aceasta însăşie luată pân la sălaşul ceriului cu sufletul şi cu trupul /[153] cel lăudat, că mulţi den sfinţi mărturisesc de aceasta şi e mai cinstită de heruvimi şi mai slăvită decât serafimii, cum mărturiseaşte şi Sfântul Petru[540] mucenic den Alexandriia că ea se roagă pentru noi cătră Fiiul său şi e de sârg ajutătoare celor den nevoie.

Priimim ceastă tocmeală ce-i de la Hristos, Dumnezeul nostru şi de la apostolii lui ce ni-e dată noao[541] şi de la săboarăle lumiei creadem să fie întru preacinstita taină adevărat trup şi sângele lui Hristos supt pâine văzută şi vin şi cum acela cu putearea Dumnezeirei să face la liturghie[542] schimbare firei[543], taină mai presus de fire, cum ziseră mulţi sfinţi de aceasta.

Cinstim pre sfinţi ca pre neşte slugi a lui Dumnezeu şi pre îngerii lui şi moştiile[544] sfinţilor mucenici cu dragoste le sărutăm ca pre nişte sălaşe a Duhului Sfânt; închinămu-ne Sfintei Evangheli a lui Hristos şi o sărutăm cu dragoste şi creadem a fi întru ea preamândriia lui Dumnezeu cea direaptă şi adevărată, închinămu-ne crucei lui Hristos şi chipului lui şi-l cinstim cu drag şi cu credinţă, că această cinste să suie la slava cea închipuită întâiu şi a Preacinstitei[545] Maici şi chipul altor sfinţi cinstim şi toate aceastea să le păzim cu credinţă vârtoasă întru inemile noastre.

Şi fiecine, carele creade aşa şi mărturiseaşte acesta iaste creştin adevărat, /[154] şi blagocestiv şi fecior direpţ beseareceі Sionului vieţuitoriu şi cetăţean Ierusalimului[546] ceriului şi soţ slavei lui. Unul ca acesta să se bucure astăzi cu bucurie de veaci, cu biruirea Maicii sale şi întru lumina

---

[539] Marginal: колас 1; ıоан 1; еврєωм 1.
[540] Scris: пєтрѣ.
[541] Marginal: златоўс҃. Vorava 18; Damaschin 4 Carte; Grigori. Nis. Cuvântul dentâi; Chiril є҃слимскї [=Ierusalimschii], De cina Domnului.
[542] Scris: лѵтгїє.
[543] Scris: фиреєи.
[544] Scris: мощїилє.
[545] Scris: прѣчиѱститєи.
[546] Scris: єрслимꙋлꙋи.

slavei pururea să îmble prăvind de multe ori spre cununa ei cea împletită de steale la viața și credința apostolească, că aceastea sânt steale neînșălătoare ale tăriei mintei și așa cu lucirea zăriei de lumina lor, curund ieșiți dentr-acea mare înfricoșată și acoperită cu întunearec și ajungeți la acea adăpostire lină și nărocită întru laturea cea veaselă și luminată a viilor și a blânzilor, unde îngerii cei mai sus de lume să dezmiiardă[547] până la împărățiia ceriului întru carea împărățeaște depreună Tatăl și Fiiul și Duhul Sfânt, acmu și pururea și în veacii veacilor. Amin. /[155]

ÎNVĂȚĂTURĂ LA A DOA DUMINECĂ A SVÂNTULUI POST

єѵглїє. ѿ марка слово ѕ̃.[548]

Mult poate credința[549], dragii miei, că cu aceasta să direptează omul și fără lucrul legiei și fără credință nu e puteare[550] cuiva să vază viața veacilor, că și credința întrutot domneaște, ca ochii în trup, așa aceasta într-alalte[551] bunătăți lucrează cu spaseniia și aproape de Dumnezeu pune[552] ca și credința acestui slăbit, de carele acmu Evangheliia arată. **марко зачала ѕ̃**[553] așa grăiaște:

Întru acea vreame, întră Isus în Capernaum și iară după câteva zile se auzi că iaste în casă și aciiș să adunară mulți cât de-acii nu încăpea nice pre uși și grăiia lor cuvânt. Și veniră cătr-însul[554] pu/[156]rtând un slăbit, de patru înși era purtat și nu putea să se apropie d-ins, pentru năroade, și descoperiră coperimântul casei unde era Isus și slobziră patul spre carele zăcea slăbitul. Iară Isus văzu credința lor și zise slăbitului: „Fiiule, iarte-ți-se păcatele tale!". Și era acolo unii de cărtulari, de ședea și cugeta întru inimile sale: „Ce grăiaște acesta așa hulă; cine pote[555] ierta păcatele, numai unul Dumneze?". Și, atunceș, Isus înțelease cu Duhul său că cugetă întru eiș așa și zise lor: „Ce cugetaț aceastea întru inimile voastr?; Ce iaste mai lesne decât a zice slăbitului: «Iarte-ți-se ție păcatele tale!» sau /[157] a zice: «Scoală și ia patul tău și îmblă!»? Ce, ca să știți că puteare are Fiiul Omenesc pre pământ a ierta păcatele, grăi slăbitului: «Ție grăiesc: Scoală

---

[547] Scris: дезмиардъ. Lecțiune posibilă cu hiat: dezmi-ardă.
[548] Marginal: к рим. 1.
[549] Marginal: іѡан 3.
[550] Marginal: іѡан 5.
[551] Scris: ѧнтралълте.
[552] Marginal: іѡан 5.
[553] În slavonă: мар, zaceala 6.
[554] Scris: кȣтрънсȣл.
[555] Scris: поте.

și ia patul tău și te du acasă-ț!»". Și aciiș se sculă și-ș luo patul său și ieși pre denaintea tuturor. De-acii toț se mira și slăviia pre Dumnezeu grăind că „Niceodată așa n-am văzut!".

Partea dentâiu: De credința a slăbitului și cu câtă credință veniră năroadele cătră Hristos să auză cuvântul Lui

Cine acmu nu se va minuna den credincioși de marea milosârdie[556] a lui Hristos, Dumnezeul nostru, și de răbdarea lui, că i-e milă de toți ca unui Părinte și făcătoriu, carele pentru mila striinează dentru mărire întru plecare, den ceriu pre pământ și, pre pământ, den cetate în cetate, cu nevoință /[158] căutând oaia cea perită și pre cei sfărâmaț și dosădiți de diavolul slobozind; și pre cei neputincioși cu mila lecuindu-i, orbilor lumină curată a vedea dăruind, pre cei stricați curățiia cu cuvântul, muților derept a grăi, surzilor a auzi și den mulți goniia dracii cu cuvântul și nu aceastea numai, ce și pre morți înviia. Ce acesta dar bun al lui și milă văzând, ovreaii, nemulțemitorii și răii credincioși, foarte se mâniia spre el, puindu-se împrotiva lui de pizmă ținuți hule grăiia spre el. Iară el, ca un milostiv și îndelung-răbdătoriu, știind nevindecată inema lor cu hulenie, de multe ori se delunga în pustie și pren hotarăle Galileiului și în Capernaum[557] cum de acesta arată astăzi Evangheliia. Că Vithleemul[558] l-au adus în lume cu nașterea trupască și iară Nazarethul l-au hrănit[559]. Ce aceaste doao cetăți în Jidovi[560], iară Capernaum în hotarăle Galileiului, întru care era jumătate* jidovi și păgâni și acolo de multe ori îmbla Hristos de învăța pre amândoi și dulceața sa depreună arăta acelora și vindeca neputincioșii lor, ca și pre acest slăbit Că, deaca întră Domnul în Capernaum, atunce aciiș să adunară multe năroade, auzind că iaste în casă; nu se putea ascunde lumina soarelui celui mare întru o casă mică, carea luminează ceriul și pământul și pre pământ /[159] oamenii, în ceriu îngerii cu lumina preamândriei. Adună-se cătrе Isus nărod nu numai în casă, ce și împrejurul lui încungiurară, cât nice pre ușe nu era puteare cuiva să se apropie. Ia cunoaște acicea liubovul și credința acelor năroade, cu ce nevoință ședea lângă Hristos, lăsară-ș feciorii, casele și treabele lucrurilor

---

[556] Scris: милосрърдие.
[557] Marginal: михеа 10.
[558] Scris: виѳлеемȣл.
[559] Marginal: маѳ. 2.
[560] N.e.: cu sensul: „Israel".

lor, cu dragoste înșiș ședea lângă[561] dascal ascultându-l pre dinsul de învățătura cea preamândră[562].

Iară acmu eu nu văz aceastea întru voi, ce, împrotiva acestora, leane, negrije de-a voastră spasenie, trufă și inimă hicleană, suflet întunecat și minte slabă, de amândoao părțile plină de neputință, ce nu căutați nece așa pre Hristos – lumina și viața voastră, vraciul și spăsitoriul, ce, cu voia voastră faceți păcate și vă delungați, d-insul și de cuvintele lui.

Ce acmu nu eu numai vădesc de aceasta, ce și Evangheliia și aceale năroade nebotezate, carii veniră cu credință bună să asculte cuvintele lui Hristos, să se vindece de neputințele sale, cu atâta râvnire sta împrejurul casei unde ședea Domnul, cât nece cătră uși nu se putea apropiia pentru mulțimea omenească.

Atunce aduseră pre slăbitul cătră Hristos să-l vindece pre el, de patru înși purtat ca pre un mort, nece cât puțin nu avea într-însul vârtute[563] sau mișcare, ce numai de ai săi oameni era purtat. /[160] Și nu putea să se apropie cătr-însul pentru năroade și, de pohta credinței, se suiră desupra casei, descoperiră acoperișul și tinseră slăbitul și de acolo spre nește funi cu patul slobozieră pre el înaintea picioarelor lui Hristos să-l vindece pre el.

Vezi, ome, carele ești cu puțintea credință, credința slăbitului și a celora ce-l purta pre el, că mult poate credința: pre Dumnezeu spre milă îl[564] purceade și pre ceia ce-l poartă veseleaște și mult bine amândurор aduce, slăbitului iertăciune de păcate și sănătate trupului, iară pre cei ce-l purta i slobozi de usteneală și veseli sufletele lor cu sănătatea cea degrabă a neputinciosului, că foarte se bucurară atunce[565] aceale rude ale lui, când văzură într-o clipală pre acela sănătos, pre carele-l purta de departe ca pre un mort, că aceasta isprăvi credința lor cea fără păreare.

Că cine acmu nu se va mira de credința slăbitului, și a celora ce-l purta pre el? Că mulți bolnavi ară vrea mai bine să moară decât să-ș arate neputințele sale și dintr-un loc într-alt loc să se poarte chinuindu-se cumplit, ca și acest slăbit, carele nece o încheietură sănătoasă nu avea și atâta rău și rabde purtarea pre ulițele cetăției și împreunarea de năroade pren târguri, depreună cu dinsul. Și ceia ce-l purta multă usteneală luară, ce nu li se supăra, că cu credință mângâia[566] su/[166]fletele lor fiind întru amărăciune și aceastea și le întări a veni cătră Hristos. Iară, deaca știu Domnul, ca un

---

[561] Scris: лꙟгж.
[562] Marginal: ιѡанн [!] 24.
[563] Scris: врътѹте.
[564] Scris: ꙟл.
[565] Scris: атѹнче.
[566] Scris: мꙟтьѧ.

văzătoriu de toate tainele, credința cea nevăzută carea zăcea întru inimile lor, zise slăbitului: „Fiiule, iarte-ți-se păcatele tale!”. Oare cunoști, omule puțin credincioase, că credința bună iaste, că lucrează spasenie[567] sufletului și sănătate trupului?

Ce caută și aceasta, că, iară, păcatulu e iute, că acesta dentâiu boală întru suflet și în trup aduce că, deaca se înmulțeaște păcatul întru suflet, atunce sațiul lui se atinge trupului. Mărturiseaște de aceasta Cain, ucigașul cel dentâiu[568] că mare păcat feace înaintea lui Dumnezeu, ucise pre fratele său, pre Abel, pre tată-său și pre mumă-sa scârbi și pământul cu uciderea spurcă, și după atâta cădeare de păcate, încă se prici cu Dumnezeu de zise: „Au doară eu sânt paza fratelui mieu?”. Nu zise: „Greșit-am, Doamne, vărsaiu sânge nevinovat!”, ce îndoit greși și se mulți păcatul lui întru suflet și de-aciia și spre trup se vărsă. Derept aceaea, căzu blăstemul lui Dumnezeu spre sufletul lui, iară neputința tremurăriei spre trup și acea mână a lui spurcată, carea ucise pre fratele său nicedănăoară de-acii nu mai putea să ducă pâine la gura lui, ce pururea tremura purtând sămnul judecății lui Dumnezeu.

De acicea arată Domnul /[165] că toată boala întră în trup den rămășița păcatului, unora den lăcomie și den beție, altora den necurățiia curviei păcatul să înmulțeaște întru suflet, iară boalele în trup cresc.

Pentru aceasta Domnul întâiu rădăcina neputinței ucide, cum se zice, goneaște păcatul den suflet și, după aceasta, lecuiaște trupul, nu ca vracii cei denafară[569] de numai trupul lecuiesc, iară sufletul nu pot[570]. Iară Domnul mieu fiind vraci adeverit a toate neputințele noastre, depreună vindecă sufletul și trupul și întâiu de păcate slobozeaște, zise: „Fiiule, iartăți-se păcatele tale”.

Era atunce unii den cărtulari de ședea și cugeta întru inemile sale: „Ce grăiaște acesta așa hulă? Cine poate ierta păcatele numai unul Dumnezeu?”. Iară aceasta ziseră făcătorii de rău și neiubitorii binelui, vrând să-l pârască pre el într-aceste cuvinte înaintea năroadelor și cu osânda cea de apoi osândiia de grăiia că huleaște pre Dumnezeu. Că pre unii ca aceia poronceaște leagea lui Moisi să se ucigă cu pietri. Iară Domnul nostru Isus Hristos cu blândeațe răbda ocara lor și nu se arăta pre sine hulnic în mijlocul lor. Ce Dumnezeu, carele ispiteaște inimile și zgăurile lor[571], că zise cătră dinșii: „Ce cugetați aceastea așa întru inemile voastre, hicleșuguri? Au nu

---

[567] Scris: спс҃еніє.
[568] Marginal: 1 моι. 4.
[569] Scris: деннафарж.
[570] Marginal: ιсаι. 53.
[571] Marginal: ѱалом 26; 1 Paral. 28.

știț că eu sânt carele am fost, cela ce iscodesc ini/[166]ma și văz cugetele voastre, carile zac într-însa! Că voi căutați fățărie, iară eu – întru inemă și știu cugetul vostru cel viclean, că așa cugetați spre mine rău întru inemile voastre".

Știia Domnul hula celor fățarnici cu Duhul său cel Sfânt, cel ce-au fost și iaste, că iscodeaște și știe cu amăruntul ca un Dumnezeu adeverit. Că a iscodi inima și a ști ce zace într-însa – a unui Dumnezeu iaste această puteare. Că nu zise lor „Ce grăiți?" ce „Ce așa cugetați întru inemile voastre: Că cine poate ierta păcatele numai unul Dumnezeu?

Că eu sânt carele stau în mijlocul vostru în chip de rob, pre carele voi nu știț, de slujesc voao întru spasenie[572], nemulțemitorilor! Eu sânt unul cel tare[573], de mă arătaiu pre pământ și hulă cu dosadă priimesc de la voi ca un slab! Carele sânt în ceriu de îngeri lăudat, pre pământ cu oamenii viețuiesc și ca un Fiiu Omenesc văzut sânt întru ochii voștri, cel – nevăzut sus de serafimi, că se rușinează de slava mea și feațele sale-ș coper[574]!

Ce să știți, hulnicilor, că, fiind Fiiul Omenesc, puteare am a ierta păcatele pre pământ; nu numai păcatele a ierta, ce și pre mortul a învíia și pre acest slăbit iară a-l întări! Că eu sânt cela ce am întărit mainte ceriul și pământul și pre Adam den țărână l-am zidit și cu vine lesne răsipite l-am strâns și i-am /[64] dat lui suflare de viiață și mișcarea îmblărei și acmu eu sânt acela!

Numai cunoașteți putearea Dumnezeirei meale, că toate le pociu și să fac den ceale ce nu sânt să fie și den cei mici mari și cel neplecat să-l îmblânzesc și den cel mort să arăt viu și den slab – tare și den bolnav – sănătos! Că eu cu cuvântul morții înviez, marea și vânturile contenesc și mă ascultă cu cutremur ca pre făcătoriul său!" Cu această puteare și păcatele iertă acestui slăbit!

Și ce vă pare aceasta voao mai lesne: „păcatele a ierta au, iară, pre slăbitul a vindeca? Ce să știți că puteare am într-aceastea amândoao, și cum sânt adeverite cuvintele meale!".

Și, deaca zise aceastea, grăi slăbitului: „Ție grăiesc: Scoală și ia patul tău și te du în casa ta!". Iară el aciiaș se sculă sănătos și îmbla pre denaintea tuturor, luo patul său spre carele zăcea.

Porunceaște Domnul slăbitului să ia patul său și să se ducă acasă-și, ca să cunoască ovreaii că nu l-au făcut pre el sănătos cu păreare, ce cu adevăr și cumu e și aceasta, carele poartă a mulți mărturisiia încetat [sic!] lucrul ce-l bun al Domnului său și al învățătoriului, ca toți să cunoască pre Mesiia cel

[572] Scris: сп҃сенїе.

[573] Marginal: филип 2; евреи 14; барꙋх 3.

[574] Marginal: ісаи. 16.

așteptat, carele veni să vindece neputințele noastre și să derepteaze pre cel sfărâmat.

Iară văzând aceastea năroadele, mira-se, întru spaimă grăind că „Neceodi/[165]nioară ciude preaslăvite ca aceastea n-am văzut ca astăzi!" și se bucura slăvind pre Dumnezeu de toate aceastea, care văzură și auziră de la Hristos Dumnezeul nostru, carele dărui rudei omenești mai cu asupră dar bun: sufletelor spasenie și trupurilor sănătate. Iară fariseii se rușina, că prepusul și nebuniia nu știe să cinstească pre carile sânt de folos, ca o mumă a toate răutățile.

Partea a doo: Aceluiaș cuvânt că toate scârbele carele vin spre noi, datori sântem cu mulțemire a le răbda право оучєнїє[575]

Cu credință căuta pre Hristos slăbitul și durerile cu blândeațe răbda, când era purtat pren cetate pren târguri[576] și pre ulție și când ierta Hristos lui păcatele întâiu, nu se punea în price socotinței lui Dumnezeu. Nu zise: „Eu voiu să mă slobozesc de neputința trupască, iară tu mie neputințele de păcatele ceale nevăzute îm[577] vrăciuiești, de carele eu nu simțu bolesc, iară nu trupul mieu, pre carele eu acmu cumplită boală simțu!". Ce nicecum aceasta nu cugetă că vârtos crezu că poate Hristos amândoao să le vindece.

Ce eu acmu nu văz aceastea că mulți întru voi bolesc cu sufletul mai mult decât cu trupul și câte rane au într-însul /[163] împuțite și pentru credința ta cea rea nu le simți aceastea, carele te dor și put și ca de o împuțeciune întoarce Dumnezeu fața sa de sufletul tău. Dară tu nu cauți leacul lui, ce te lenești și te rușinezi a veni cătră vraci cu eale[578], ce le ascunzi și putrezești întru sufletul tău și mai mulți viermi înmulțești spre mâncarea lui! Ce, mai bine ți-ară[579] fi și ție să cauți vraciul să zmulgă neputința păcatului din sufletul tău, pocaanie cu ispovedanie, că nu iaste altă neputință mai mare decât păcatul și nu iaste dureare ca când doare spre suflet, că boala trupască dă trupul morției cei trecătoare, iară boala sufletească, trupul depreună și sufletul dă morției cea de veaci!

Pentr-acea mai bine iaste a lecui sufletul întâiu decât trupul. Și iară, măcară ce s-ară tâmpla voao de scârbă[580] cu lăsarea lui Dumnezeu, a păți ceva puțin, au spre trup au spre avuțiia voastră, atunce voi, nemulțămitorilor și hulnicii Dumnezeului vostru, vă puneți în price socotinței lui Dumnezeu

[575] În slavonă: Învățătură dreaptă (adevărată).

[576] Scris: тръгꙋри.

[577] Scris: ҂.

[578] Marginal: cătră acelor [sic!] care nu ispovedesc păcatele sale.

[579] Scris: цѣрж.

[580] Scris: скъбж.

și judecata lui cea direaptă ocărâți și nu vă blăstemați numai înșivă pre voi, ce și zua voastră și pre Dumnezeu[581] grăiți de rău și vinuiț pre cel nevinovat, macar ce se tâmplă voao și nu de la Dumnezeu, ce de la păcatele voastre. Și făcând aceastea, înșivă spre voi purceadeți judecata lui Dumnezeu întru plată. Pentru aceaea /[170] și întru scârbele noastre mulțemire și răbdare multă nu iaste, ce numai price.

Și fără de nice o nevoie, când vii în besearecă, cum ară fi la rugăciune, atunce tânjești, bolești cu sufletul, cu picioarele ca un cal schimbi picioare, cu gura cașci[582], scuiepitul înmulțeșt, ochii arunci încoace și încolo, inima spre curvie trimeț, cu trupul zidul podpreşti, cu mintea blide de bucate socoteșt, și camete numeri și fără frica lui Dumnezeu stai în casa lui și fără de răbdare. O, rudă hicleană, au aceasta dai Domnului? Au doară și stai naintea boiarinului sau împăratului pământesc? Ce naintea acestora stai ca cum ai fi de piatră mereu! Iară celui mai înfricoșat decât împărații pămentești[583], nice încai acea puțină cinste nu-i daț, ce nice pre cei ce slujesc lui nu cinstiț!

Căce când va să cetească preutul de folosul sufletelor voastre, cuvântul mângâieriei, carele poate spăsi sufletele voastre, voi îndată împleți de mânie inimile voastre și întru sufletele voastre răpștiți pre ceia ce vă aduc voao lumină, căce nu vă slobozesc curund să vă răsipiț la zborul drăcesc, la jocuri, la hlăpii, la crâcime[584] și nu numai zua și noaptea cheltuiesc acolo, ce și în toată vreamea lăcuiesc, în basne făcătoare de rău, unde diavolii cu meșteșug fură spaseniia omenească. Aceasta eu întru voi văzu, acmu rudă cu nărav rău! /[171]

Și, ia spune-mi, oare făcând aceastea, scăpa-veri de judecata lui Dumnezeu și de cea muncă înfricoșată? Ba, nu vei scăpa, carele-ți pierzi sufletul tău cu tocmeale reale și cu nerăbdare!

Ce, când vin spre noi scârbele, atunci sântem datori toate să le răbdăm aceastea cu mulțemire, iară să nu ni se supere întru scârbele noastre, râvnind[585] acelor oameni sfinți, cum era și Iov cel dirept. Oarecând întru mare scârbă fiind, nu huli pre Dumnezeu, nice ponoslui județul celui direpț, deși[586] era mustrat de soții lui, ce și muierei sale i vădi nebuniia, carea grăi lui: „Pentru ce șezi așa în gunoi, mâncat de viermi? Ce zi un cuvânt cătră Dumnezeu să fii viu sau să mori!”. Iară el căută spre dinsa și zise: „O, muiare, ca una din ceale fără minte! Au nu-ți aduci aminte cât bine am luat

---

[581] Scris: днзеоу.

[582] Scris: кашчи.

[583] Marginal: ѱалом 75.

[584] Scris: кръчме̃ Altă lecțiune: cârcime.

[585] Scris: ръвнинд.

[586] Altă lecțiune: de și.

de la mâinile lui Dumnezeu? Dară acmu că ce nu rabzi și rău, pentru ce și aceastea sânt noao date de la Dumnezeu?”.

Așa și voi, răspundeți duhului celui de hulă și cugetului vostru în vreame când se tâmplă voao scârbă și năpaste râvnind[587] acelui slăbit întru patima lui, carele zăcea în Ierusalim[588] 38 de ani lângă Fântâna Oiei[589] și nu i se supăra când vedea el pre altul ieșind den fântână sănătos, iară pre sine aruncat în neputință.

Așijderea și acestuia, carele era în Capernaum, purtat în pat pre ulița cetății /[172] și a târgului[590] cu blândeațe răbda împresurarea de năroade, și câte dureri răbda până-l tinseră cu patul din podul casei și nu zise că: „Mai bine-mi era mie să moriu în casa mea, cu răpaus, decât cu atâta dureare să caut eu sănătate!” și-i dărui lui Domnul după credința lui și răbdarea, să dobândească ce aștepta.

Așa și voi datori sânteți a răbda cu blândeațe scârbele, a nu vă se [sic!] supăra, nice a vă pune în price socotinței lui Dumnezeu, ce atunce așa să aveți pre Dumnezeu făcătoriu de bine, ca și când v-ară da voao un bine pre pământ, după cearerea voastră, multă bogăție și sănătate și să te-ară îngrădi ca cu zid cu slavă de puteare. Și știu că mulți din cei cu credință puțină le socotesc aceastea de bine și pre[591] Dumnezeu, carele dă lor aceastea, ei-l socotesc iară bun și apoi, de le-ară lua de la dinșii, iară l-ară socoti hulnicii în loc de rău și l-ară huli pre el ca Faraon oarecând.

Iară eu nu grăiesc aceaea, ce măcar ce scârbă ni s-ară da noao cu socoteala lui Dumnezeu, atunce datoriu iaste tot creștinul cel derept de bine cu bună mulțemită a priimi din mâinile Domnului și a nu se supăra cu scârbă, de aceastea, ce cu blândeațe a răbda.

Pentru ce că și vraciul nu iaste numai atunce bun când scoate pre bolnavi în grădini, unde înfloresc crinii și la fântâni, /[173] cându-l adapă cu leacure dulci, ce și atunce iaste bun, când dă și leacure cu amărârciune și cu foame opreaște și mădulariul cel putred taie, numai să scoață boala și să ție viața până la o vreame; și unii aceastea cu răbdare le priimesc.

Așa și Dumnezeu, cugetătoriul cel bun al tuturor, pururea cugetă bine lucrul mâinilor sale, iară, mai vârtos de oamenii cei înțelepți, să nu piaie[592] mâniindu-l pre el de multe ori. Pentru aceasta lasă spre noi de multe ori certare, cu rane în multe chipure și neputințe în trupul nostru, ca să ne venim noi în minte și să scăpăm cătr-însul, ceind milă.

---

[587] Scris: ръвнинд.

[588] Scris: ерслим.

[589] Scris: ѡеи.

[590] Scris: тръгѹри.

[591] B.: cre.

[592] Scris: пїме.

Că Dumnezeu cel de oameni iubitoriu ne cumpetează pre noi ca o maică iubitoare de coconi cu fiii săi, aorea-i învață, i mângâie[593], i veseleaşte, iară aorea-i spare, i îngrozeaşte şi-i bate. Aşa şi Dumnezeu, de multe ori mângâie pre pământ cu bunătăț trecătoare şi veseleaşte cu sănătate şi cu lungare de zile şi iară, deaca nu îmblăm pre voia lui, ne ceartă pre noi, iară aorea ne şi bate ca un părinte pre fiiul său. Că scris iaste: „Pre carele îl[594] iubeaşte Domnul, pre acesta-l şi ceartă". Deci, să vom priimi certarea cu răbdare şi cu mulțemită, atunce ca unor feciori se va afla noao Dumnezeu.

Şi, iară, coconul – acest nărav măcară ce va să ceaie de la maică-sa, atunce ades /[174] şade lângă ea şi se ține de genunchele ei, cu plângere ceare şi nu se mai delungă până nu dobândeaşte ce jeluiaşte, iară deaca ea se duce într-o lature şi spre aceasta întoarce ochii, carea are în mână, şi aşa pentru aceasta uită şi pre mumă.

Iară muma împrotiva lui meşteşugeaşte de face o spaimă, porunceaşte aciiş slugiei să spaie pre cocon, iară el curund face porunca. Atunce coconul spăreat, curund fuge către mumă-sa şi să lipeaşte de genunchele ei şi, de frică, elu-ş aduce aminte de aceaea.

Într-acest chip facem şi noi acmu, măcar ce luom din mânile Domnului de bucuriia veacului acestuia, sănătate îndelungată sau avuție multă şi cinste, atunce către aceastea ne legăm tot sufletul şi inima noastră şi mintea şi în ceale pămînteşi ne zăbăvim şi aşa, pentru aceastea, şi pre Dumnezeu, dătătoriul nostru de bine, uităm, şi ne delungăm de la el, cu cugetul şi cu păcatele noastre ca acel fiiu curvariu stăm departe.

Iară Dumnezeu ştie depărtarea noastră de la dinsul şi zăbava cea lungă, că pestim spre poamele ceale verzi ale dulceției lumiei aceştiia; atunce trimeate spre noi spaimă pre slugile sale, îngerii cei iuți, şi aceia pre noi aorea ne înfricoşază şi la Dumnezeu ne întorc cu spaime în multe chipuri, aorea cu oaste şi cu robii cetăților, cu foc şi cu /[175] cu moarte de năprasnă şi cu foameți, ca noi curund să scăpăm către dinsul întru nevoile noastre şi să ne atingem de genunchele lui cu limba noastră şi cu rugăciunea ca şi cu mâna să ne ținem de el fără delungare şi toate cu dragoste şi cu credință să priimim de la dins şi judecății lui Dumnezeu ceii de taină şi socotinței[595] lui să nu ocărâm, să nu ne aflăm protivnici lui, căce ştii pentru ce rând priimeşti rane de la dins, că, de vei răbda până la o vreame, iată, te va slobozi de ranele de veaci a matcei focului[596]. Că iase scris: „Să slăbeaşte omul nostru cel denafară, atunce cel dinlăuntru să sănătoşaşte şi se noiaşte".

---

[593] Scris: м҆нгье.
[594] Scris: ҆л.
[595] Scris: сокотинцеей.
[596] Marginal: 2 кор 4.

Şi, iară, iaste zis: „Ferice de carii sânt certați şi judecați de la Domnul, să nu ne osândim cu lumea, că toată certarea den vreamea de acmu să nu ni se pare [sic!] a fi bucurie, ce grije, iară mai apoi rodul pacei, că şi patima cea rea den ceastă vreame de acmu nu sânt harnice către slava ceiia ce va să se arate întru noi, că aceasta lucrează ajungere greutății slavei cei de veaci.

Pentr-aceasta, datori sintem toată certarea şi bătaia a răbda cu mulțemită şi cu dragoste a priimi den mâinile Domnului, iară el, ca un ştiutor de toate, deaca va vedea întoarcerea noastră către sine, atunce curund va slobozi pre noi dentr-aceastea, şi ne va /[176] dărui bune vremi pre pământ şi, după aceastea, viața veacilor şi împărățiia ceriului, carea să fim noi toț a o dobândi, cu bun darul Domnului nostru Isus Hristos, a căruia e slava şi cinstea şi ținearea, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh al lui, acmu şi pururea şi în veciia veacului. Amin.

ÎNVĂȚĂTURĂ A TREIA DUMINECĂ. EVANGHELIE DEN MARCO, слово з҃[597]

Dumnezeu cel de oameni iubitoriu şi blând, pre toți chiiamă către sine cu glas dulce pentru făgăduiala veacilor celor dulci şi carii vin cătr-însul îi răpaosă în cămara slavei sale, iară celui ce va să margă dup-însul, îi porânceaşte să se leapede de sine şi nemică să nu facă pre voia lui, ce numai voia Domnului său. De-acii şi crucea sa învață să ia şi cu aceaea să să [sic!] se într-armeaze spre răbdare şi împrotiva puterilor celor ce stau împrotivă, cum mai chiar să auzim astăzi întru Evanghelie. /[177]

євангелїє ѿ марка з҃ лач. [sic!][598].

Zise Domnul ucenicilor săi: „Tot omul carele va vrea să vie după mine să se leapede de sine şi să ia crucea sa şi după mine să vie, că cela ce ară vrea sufletul său să-l spăsască, piarde-l-va, iară cela ce va piiarde sufletul lui pentru mine şi evanghelia, acela-l va spăsi. Că ce folosu e omului să-l-ar dobândi lumea toată şi sufletul îş va piiarde sau ce va da omul schimb derept sufletul său? Că cela ce se va sfii de mine şi de cuvintele meale, într-acest rod păcătos şi preacurvariu şi Fiiul Omenesc să va sfii d-insul, când va veni întru slava Părintelui său că [sic!] /[178] *svinții îngeri!". Şi grăiia lor: „Adevăr grăiesc voao, că sânt unii de cei ce stau acicea, care n-au a gusta de moarte, până vor vedea împărățiia ceriului viind întru puteri!".*

---

[597] În slavonă: cuvânt 7.
[598] Recte: зач. з҃. În slavonă: Evanghelie din Marcu, zaceala 7.

Partea dentâiu: Pentru crucea Domnului.
Cuvânt lăudător şi folositoriu de suflet foarte frumos

Nu mă ruşinez de neştiinţa poveştii meale şi nu pitul frica întru inima mea, ce, pre adevăr, nu-mi iaste mai drag şi, iară, întru jalea sufletului mieu înfricoşat ca cuvântul învăţăturiei a-l pune den moarte pre cel fără-moarte, că de aceasta nu mă spământez numai eu singur, ce şi minţile ceale mai presus de lume se pleacă într-adâncul judecăţilor lui Dumnezeu ceale de taină, cum acesta vru să se muncească şi pre cruce să se nalţe şi gol să se puie spre ea şi în mijlocul a doi tâlhari[599] a se socoti cel ce se îmbracă cu lumina ca şi cu un veşmânt[600], carele pământul şi ceriul l-au pus de stă pre nemică şi pre carele lu încungiură heruvimii şi serafimii, cu frică acoperindu-ş feaţele sale, acesta acmu cu luarea trupului spre cruce să răstigni.[601].

Cum însuşi au zis cătră Nicodim: „Cum înălţă Moisi şarpe/[178]le în pustie, aşa să cade a se înălţa Fiiul Omenesc, ca tot omul ce va creade într-însul nu va peri, ce va avea viaţa veacilor".

Acicea deşchis arată Fiiul lui Dumnezeu patima sa şi crucea şi a noastră veacinică spasenie[602] cu moartea lui şi cu crucea, de carea noao acmu ne zice înainte cuvânt şi voroavă de plângere.

Ce, să vom vrea cu adevăr a cunoaşte cuvintele Domnului nostru, lui Isus Hristos, cade-se noao întâiu a ceti care au fost pentru şarpele cel înălţat în pustie, că aşa-l scrie Moisi[603]: „Începură oamenii izrailteneşti în pustie a tânji pentru ustenealele şi pentru îmblarea căilor şi a răpşti împrotiva lui Dumnezeu şi a lui Moisi". Pentru aceaea Domnul nostru Isus Hristos lăsă spre neplecaţi şi răpştitori şerpi veninaţi şi pre ei cu muşcare de pripă-i omorâră. Şi, văzând aceasta, se spăimântară şi veniră la Moisi şi grăiră: „Greşit-am lui Dumnezeu şi ţie! Ce te roagă cătră Dumnezeul părinţilor noştri pentru noi, ca să gonească de la noi şerpii aceştia carii ne pierd pre noi, să nu ne sfârşim[604] rău!".

Atunce se rugă Moisi pentru oameni cătră Domnul şi porânci lui Domnul să facă şarpe de aramă şi să-l spânzure spre un stâlp[605] întru semnare, ca să caute cei muşcaţi de şerpi spre dinsul şi să fie vii. Şi feace

[599] Scris: тлъхари.
[600] Marginal: ісаи. 55.
[601] Marginal: иоан 3.
[602] Scris: спсениеи. Altă lecţiune: spăsenie.
[603] Marginal: 4 мои. 21.
[604] Scris: сфръшим.
[605] Scris: стлъп.

Moisi aşa, şarpe de aramă, spânzură pre un lemn înalt în mijlocul /[177] taberei, iară cei mâncaţi de şerpi, căutând spre el, sănătoşi se afla atunce.

Toate aceastea era chip morţei şi crucei[606] Domnului şi a noastră cădeare şi sculare semna.

Că acei şerpi veninaţi chipuiia şeaprele cel de demult – diavolul, şi veninul lui păcatul, muşcarea – moartea şi peirea cea de veaci, iară răpştitorii mâncaţii de şerpi, carii muriia, sămna toată ruda omenească, pre noi pre toţi, carii sântem prădaţi cu păcate şi cu moarte şi cum acei mâncaţi de şerpi altă vindecare nu avea şi într-alt chip nu putea să se slobozească de moarte, numai cu înălţarea şarpelui celui de arame şi cu căutarea.

Aşijderea şi noi, den robiia vrăjmaşului şi den muşcarea şarpelui de păcate şi de moartea cea de veaci într-alt chip nu putem să ne slobzim, numai cu punerea pre cruce a Domnului nostru Isus Hristos şi cu căutarea spre dins cu credinţă neîndoită. Iară cum era acel şarpe în pustie? Era tocmit din foc şi din arame, având chipul şarpelui celui viu şi veninat, însuş întru el venin nu avea, aşa şi pre curatul trupul Domnului nostru den focul ceriului – den Duhul Sfânt şi ca den arame – den Preacurata Fată să făcu şi fu în chipul trupului de păcate, ce păcat întru el nu avea, cum şi acel şarpe de aramă venin nu avea. Iară cum muşca acolo şerpii şi apoi şarpele i /[178] vindeca pre carii căuta spre el, aşa şi acicea moartea pierdea şi moartea vindeca; ce şarpele carele pierdea venin avea întru el, iară cel ce vindeca nu avea venin, cum se zice păcate.

Aşa şi moartea lui Adam, carea vă pierdea pre voi, păcat avea întru sine, iară moartea Domnului nostru Isus Hristos, carea ne spăseaşte pre noi, păcat nu avea întru sine, că nu feace păcat, nice să află înşălăciune în gura lui. Iară, cum priimiia[607] sănătate şi viiaţă cei muşcaţi, carii căuta spre şarpele cel de arame şi să sloboziia de moarte, aşijderea şi pren credinţa întru Hristos, Domnul cel răstignit, şi spre cruce ţintuit şi cel învis din morţi iară noi toţi carii creadem într-însul luom izbăvire de moartea cea de veaci, tocma şi până în zua de astăzi. Şi cum Hristos îndoit iaste Dumnezeu şi om şi ispravnic spăseniei omeneşti, apropie-se cu făptura dumnezăiască cătră nevăzutul Dumnezău Tatăl şi spune de noi şi iară den nevăzuta Dumnezeire cătră firea trupului nostru cel văzut, cu făptura trupului celui dumnezeiesc ne spune noao cum grăiaşte Sfânt Grigorie назианскїи[608].

Aşa şi credinţa iaste pre mijlocul spăseniei noastre întru Hristos Dumnezeu şi sufletelor noastre le isprăveaşte spăsenie de veaci întru

[606] Scris: морцеєй ши кроучеєй.
[607] Scris: прїимїа.
[608] În slavonă: din Nazianz.

căutarea cătră Hristos, pentru aceaea zice Domnul că tot omul carele va creade întru el nu va peri, ce va avea viața de veaci. /[179]

Că, de izbăviia de moarte acel șarpe de arame, dară cu cât mai vârtos va izbăvi pre noi moartea a unuia născut Fiiului lui Dumnezeu den moarte și den durearile ceale de veaci, ce acolo era o taină văzută, cu ochii cei trupești se vedea vindecarea trupască, iară acicea nevăzută mușcare de șarpele cel cugetătoriu, cu credință ca și cu o puteare de ochii celor înțelegători se veade vindecarea spaseniei noastre, de dulceți și de puteri, carile se fac de cel ce se pune pre cruce, Fiiul lui Dumnezeu; și cum se punea acolo șarpele pre înălțimea stâlpului[609], ca să caute spre dinsul carii era afară în tabără, așa și Hristos se sui spre nălțimea cruciei ca un luptătoriu oarecine la un loc înalt, să biruiască pre protivnicul țietoriu lumiei, domniile și puterile ceale întunecate și cu crucea rușină cutezarea și învârtoșarea[610] acelora sparse și caută acmu spre dins limbile, carele era oarecând afară de leagea lui Moisi.

Pentru aceaea beseareca lui Hristos se bucură astăzi văzând biruirea lui și toată lumea joacă, numai inemile celor necredincioși bolesc, căce întunearecul necredinței întunecă ochii sufletului lor ca să nu vază lumina tainelor ceale de spasenie.

Iară noi, creștinii, mulțemim Domnului Dumnezeului nostru, de nespus darul lui, carele ne-au dăruit noao un sămn ca /[180] acesta de veaci, de carele întru această turburată pustie a veacului acestuia încă fiind noi întru streinătate, în mijlocul a mulți șerpi veninaț și nevăzuți, că acești șerpi de pururea păzesc călcâiul al cugetului nostru, cu carele îmblă ca cu un picior de sârg[611] îmblătoriu și neustenit, toate pădurile, văile, unde-s pline de șerpi, vasilisc, scorpii, carii să pasc în pustiia fărălegiei, puterile ceale drăcești, carii păzesc călcâiul sufletelor noastre, ca să-l împungă și veninul păcatului să lase în sufletul carele va rătăci acolo. Că diavolul vatămă cu păcatul ca și cu nește venin și păcatul iaste în chipul șarpelui, pentru aceaea se cade curund a fugi de el, ca de un șarpe veninos, după svatul celui preaînțelept[612], carele au zis ca denaintea șarpelui fugi de păcat. Că, de te vei apropiia de el, te va mușca și rana lui nu e lesne a se vindeca, că multe lacrămi trebuesc, suspini, culcare pre jos. Ce și aceastea nu-s nemică de nu vom căuta cu credință spre Fiiul lui Dumnezeu, carele stă pre cruce, că sângele acestuia, ce e făcătoriu de viață și preacinstitul trup dă vindecare spre aceaste rane și spăseaște sufletele noastre de moartea cea de veaci.

---

[609] Scris: стлъпꙋлꙋй.
[610] Scris: ꙟнврьтошарѣ.
[611] Scris: срьг.
[612] Marginal: сирах 21.

Pentru aceasta, de simte cineva mușcare întru sufletul său de acei șerpi, în pripă să caute pre semnul cinstitei cruci, carea ne e noao /[181] în locul șarpelui celui de arame, trupul cel fără păcat al Domnului nostru Isus Hristos, închipuit cu șarure [sic!] spre carele datori sintem noi toți a căuta pururea cu credință și cu dragoste, cu ochii cei înțelegători. Că, de vom căuta spre cruce, atunce căutăm spre acesta carele stă pre ea, carele au așezat ceriul și pământul de stă spre nemică. Derept aceasta cu trupul se sui spre cruce și tinse mâinile ca să strângă pre toț cătră sine și, pre cei mușcați de șarpele cel preceput, să-i vindece.

Pentru aceasta și beseareca acmu arată voao și pune acest cinstit și sfânt semn ca să căutați voi cu credința spre el și cu suflet înfrâmt[613] și cu inemă plecată izvorând lacrăme și bătând piepturile voastre. Ca aceale năroade ce era la răstignirea Domnului, de vedea lucrurele ceale minunate, că, fiind spre cruce, soarele să îmbrăcă întru întunearec, pământul să cutremură, pre morți învise[614].

Iară tu nu vez numai aceastea, ce-ți ado aminte că pentru păcatele tale Fiiul lui Dumnezeu spre moarte fără cinste s-au dat, ca să te izbăvască pre tine de moartea cea de veac[615]; muncitu-s-au cel fără păcate pentru sufletul tău cel păcătos, ca să-l izbăvască de munca și de patima matcei focului[616]!

Pentru acea ucide piepturl tău, mult păcătoase suflete, și varsă lacrămi necruțate, că pentru tine Fiiul lui Dumnezeu /[183] fu prins și legat și fără dereptate judecat, scuiepat, batjocurit, cu cunună de spini cununat! Împăratul îngeresc cu veșmânt mohorât îmbrăcat în batjocură și pre cruce fără milă cu ascuțite piroane țintuit, cu oțet și cu fiiare de mână necredincioasă adăpat, aceastea toate pentru tine le răbdă cu blândeațe!

Lega-se ca să fii tu dezlegat den legăturile morției, osândi-se ca să te izbăvască pre tine de-acea[617] osândă înfricoșată, cu spini se cunună ca să înfrâmțeșeaze capul tău cu cununa slavei de veaci. Goleaște-se ca să te îmbrace pre tine cu veșmântul luminat fără-moarte; batjocura și fără-cinstea răbdă, ca să te proslăvești tu și cinste să ai naintea îngerilor lui Dumnezeu; mânile-ș tinse pre cruce, pentru mâna carea s-au tins în ocina strămoșului tău; cu oțet și cu fiare s-au adăpat ca să nu însetoșez tu în veaci, ce să te adăpi întru sațiul bucuriei și să te hrănești cu manna[618] dulceției, carea e de pururea de îngeri jeluită, murit-au pentru tine, ca să nu mori tu cu moarte de veaci, ce să viezi cu viața fără-de-moarte; în groapă întunecată să pune ca să

---

[613] Scris: ꙟфрьмт
[614] Marginal: лꙋк. 13.
[615] Marginal: ісаи. 53.
[616] Marginal: іосїє13.
[617] Scris: дѣачѣ.
[618] Scris: манна.

te scoață pre tine de-acolo[619] la luminatul ceriu, ca să împărățești acolo cu nusul în veaci.

Pentr-acea Fiiul lui Dumnezeu pre cruce să răstigni, ca să lucreaze ție spăsenie[620] de veaci și, iată, toate câte bunătăț ai de la Dumnezeu, că /[183] cu crucea și cu moartea Fiiului lui, că cu crucea împărățiia dracilor să sparse, domniile și puterile întunearecului rușinaț, păcatul călcat, moartea cea de veaci ucisă, iadul deșertat, robii scoși, dracii jungheați, morții înviază, blăstemul călcat, raiul să deșchise, ieșire spre ceriu se arătă, văzduhul se svinți, firea leamnelor se blagoslovi. Toate aceastea fură noao creștinilor cu moartea și cu crucea Domnului nostru Isus Hristos, că, de nu s-ară fi Hristos răstignit, nu s-ară fi aceastea noao dăruit, că aceasta iaste noao taina spăseniei[621] noastre, mainte de veaci văzută[622] și de rudele ceale nebotezate ascunsă, iară întru vreamea de apoi arătată întru spasenia noastră, cu putearea crucei Domnului.

Pre aceasta noi acmu, creștinii, aducere aminte facem, cu laudă și cu jalea inemiei și cu suspinele lacrămelor pentru păcatele noastre să plângem. Iară de spăsenie[623] să ne bucurăm și cu dragoste crucea lui Hristos să o sărutăm, ca un oltariu al jârtvei[624] cei înțelegătoare svințit cu sângele mielului lui Dumnezeu, carele au luat păcatul a toată lumea, că, închinându-ne lui, proslăvim moartea cea de voie al lui Hristos, Dumnezeul nostru, și-i mărim patima lui și îngroparea și învierea slăvim și cântăm întru glas de bucurie. Iară închinându-ne lui, împlem acea prorocie[625], carea au grăit prorocul[626] lui Dumnezeu: „Bucură-te, Sioane, sălașul lui Dumnezeu, că, /[184] iată, vine cătră tine slava Libanului[627], depreună cu Chiparis[628] și cu Pevghi[629], să proslăvască locul cel sfânt al mieu și locul picioarelor meale voiu proslăvi și vor veni cătră tine feciorii acelora, carii te pogorâse oarecând și fac rugăciune pre urma picioarelor tale".

Acmu se împlu, Hristoase, Dumnezeul mieu, cuvântul prorocului tău, că multe năroade să adunară să se închine crucei tale, sfântului loc, spre

---

[619] Scris: дѣаколо.
[620] Scris: сп҃сениеи. Altă lecțiune: spasenie.
[621] Scris: сп҃сениеи. Altă lecțiune: spaseniei.
[622] Marginal: ефес. 1.
[623] Scris: сп҃сение. Altă lecțiune: spasenie.
[624] Scris: кърτвей.
[625] Scris, peste tot: прорчие.
[626] Scris peste tot: проркѹл.
[627] Scris: лѵванѹлѹй.
[628] Scris: кѵпарис.
[629] Scris: певги.

carele stătură precinstitele [sic!] picioarele tale bătute cu pirone [sic!]! Știmu-te cu credință pre unul, că cu Dumnezeirea loc n-ai, că toate locurele sprejinești cu mărirea slavei tale! Iară eu mărturisesc locul preacinstitelor picioarelor tale, crucea ta, carea acmu multe năroade de creștini în beseareca ta o sărută și să închină ei cu dragoste și cu credință

Iară de va și zice cineva den ficiorii ereticilor: „Dară ce leage să se închine lemnului și argentului celui fără suflet și sămnului celui urât, spre carele să ucidea mainte făcătorii de rău?". O, nebune și eu acmu cu fericitul Pavel voiu grăi, că cuvântul cruciei ție – nebunie, iară, mie, credinciosului – putearea lui Dumnezeu și preamândriia! Au aceastea socotești a cinsti crucea Domnului și vrăjmaș adevărat te arăț cruciei lui Hristos! Ce eu, cu apostolii plâng de periciunea ta și necredința". Știm că așa au fost mainte de răsti/[185]gnirea lui Hristos! Ce numai ce cunoaște acmu că s-au schimbat acel sămn urât pre atâta slavă și cinste, pentru ce bine vrea să se puie cu trupul Hristos, Dumnezeul nostru, carele cu graiul puterilor sale poartă toată lumea și carele tinde mărimea ceriului și a pământului fără margine acmu spre dinsul tinde mânile sale să adune cătră dinsul toate limbile, să se închine lui cu credință!

Pentru aceaea noi acmu sărutăm cu dragoste crucea Domnului și cu credință ne închinăm ei și Răstignitului spre dinsa, că crucea Domnului iaste îngerilor slavă, apostolilor – laudă, mucenicilor[630] – bucurie, împăraților – biruire și ținteare, besearecieі – frâmseațe, creștinilor – îngrădire, dracilor – vătămare și înfricoșare puterilor celor drăceșt gonitoare[631], că spre putearea lui diavolul nu poate se caute, că tremură și să scutură pentru ce cu aceaea sânt dracii jungheați.

Ce și noi acmu, acest sămn cinstit și înfricoșat punem pre frunțile noastre, ca să ne arătăm înfricoșați diavolului și îngerilor lui.

Numai să nu o facem neștiută și fără tocmală, cum fac destui, carii nu știu; ce trebuiaște să o facem cum se cade creștinului direpț! Că sânt unii, de aorea pun în frunte, aorea în umăr, aorea pre pântece pun [sic!] mâna lor și fac crucea lor neștiută: Când pui mâna ta întâi în frunte, du/[186]pă aceaea în umărul direpț sau în stâng și atunce pui pre pântece; ce cruce faci[632] atunce? Nu iaste aceasta cruce, ce mai vârtos batjocură și râs faci!

Dară cum să faci? Trebuiaște fietecare creștin direpț întâi să semneaze cu trei deagete ale lui în chipul Sfintei Troițe, deagetul cel mare și cu ceale doao ce-s aproape de el; de-acii întâi să pui în frunte, al doilea rând pre pântece, al treilea în umărul direpț și a patra în umărul stâng. De va face așa, semnează cruce adevărată.

---

[630] Scris: мчничилор
[631] Marginal: галат. 7.
[632] Scris: фач.

Şi ascultaţi ce iaste tâlcul[633] crucei: Când punem mânile noastre în frunte, după aceaea pogorâm pre pântece vom să zicem că Domnul nostru Isus Hristos, Fiiul lui Dumnezeu, era şi iaste Dumnezeu; de-acii pentru spăseniia noastră şi pentru să creadem noi, s-au pogorât den ceriu jos la pământ şi iară au mers şi mai jos de pământ, iată, în muncă şi au izbăvit de acolo sufletele ceale muncite.

Iară după aceasta când punem în umărul dirept, după aceaea în stâng vom să zicem că, după ce au slobozit sufletele direpţilor din muncă[634], s-au suit în ceriu şi au şezut de-a direapta Părintelui şi iară va să vie judecătoriu a toată lumea, se [sic!] puie pre direpţi de a [sic!][635] direapta lui şi păcătoşii de a [sic!][636] stânga. Pentr-aceaea[637] ne rugăm să nu ne puie pre noi de a stânga lui, ce să ne spodobească să stăm de a direapta.

Aceasta semnează svânta cruce, carea facem pre fa/[188]ţa noastră. Cum zice şi Sfânt Ioan Zlatust[638]: „Când duc pre tâlhari la locul cel de muncă şi când văd ei acolo spata tăietoriului, atunce numai cât toate măruntaiele într-înşii mainte de moarte de frică mor, aşa şi puterile drăceşti, când vor vedea semnul lui Hristos pre frunţile noastre stând ca şi pre un stâlp[639], atunce foarte să vor teame şi, tremurând, îndărăt de la noi să vor întoarce, iară noi, cu bun darul lui Hristos, Dumnezăului nostru, şi cu putearea crucei lui, deaca ne-am slobozit de aleanul şi de răutatea acelora, ca şi oarecând Israil[640] cel vechiu de amaliceani, să ieşim din pustiia cestui veac în ţara cea făgăduită, către acea fericită viaţă, unde se dezmiardă îngerii cu pace şi izvoarăle veseliei cea de veaci cură.

Partea a doao: Iară aceluiaş cuvânt de crucea noastră care sântem datori să o purtăm în toate zilele

Zis-au Domnul: „Care va vre să vie după mine, să se leapede de sine şi să ia crucea sa şi să vie după mine!". Acicea Domnul nu nevoiaşte pre nime să meargă cineva de nevoie, după însul, ce cu blândeaţe sfătuiaşte ca noi înşine, cu voie bună, să meargem după însul cu credinţa şi cu răbdarea, macar ce lucru înfricoşat şi cu dureare de s-ară tâmpla noao într-aceasta cale strâmtă, să nu ne spământăm, nice să ne întoarcem îndărăt, ca oarecând

[633] Scris: плъкꙋл.
[634] Scris: мꙋ҂кѫ.
[635] Scris: де а.
[636] Idem.
[637] Scris: ачаѧ.
[638] Scris: златꙋст.
[639] Scris: стлъп.
[640] Scris: ıсль.

Izrail cel vechiu în Eghipet, la căldările ceale cu carne de porc[641] /[188] la întunearecul păcatului şi la dulceaţa pohtelor celor trecătoare. Ce te păzeaşte de aceastea să nu cază şi trupul sufletului tău în pustiia fărălegiei, întru mâncare pasărilor celor necurate!

Deci se cade cu adevăr a cunoaşte aceasta: cine va să meargă după Hristos de unde-l scoate pre el Hristos şi unde-l duce? La arătare că-l scoate de la întunearecul păcatelor la lumina slavei sale, din moarte întru viaţă, den robiia vrăjmaşului întru sloboziia împărăţiei sale, către măgura Sionului, către cetatea lui Dumnezeu cel viu, către Ierusalimul[642] ceriului, către întunearece de îngeri şi la zborul sfinţilor celor născuţ întâiu în ceriu. Acolo Hristos pre noi ne scoate numai să vom vrea să meargem după însul să ne lepădăm de sine.

Cum se zice cu credinţă tare şi cu bărbăţie, cu suflet răbdătoriu să ne dăm pre noi fără milă nevoilor şi năpăştilor pentru dereptate şi pentru Evanghelie şi până la sânge să stăm pentru numele Domnului nostru lui Isus Hristos, pentru viaţa veacilor şi împărăţiia ceriului; aşa să ne lepădăm noi ca şi când n-ară avea nemică împreună trupul cu sufletul şi cu priiatenii săi şi cu lumea aceasta şi cu înşelăciunea ei; aşa să lepădară de sine sfinţii mucenici şi să deaderă muncilor în multe chipure, pentru numele lui Hristos şi împărăţiia ceriului.

Deci să cade cestora ce meargem după Hristos şi să ne lepădăm şi de /[189] rude, numai de aceştia carii împiadecă calea ta şi te opresc a mearge pre urma lui Hristos, iară nu aşa, numai prost să te leapezi de părinţi.

Aşijderea eşti dator şi de lume să te lepezi şi de înşelăciunile ei ca şi când n-ai avea nemică al tău într-însa. Ce, ca un fără de casă şi fără de rude pururea gata a păţi rău pentru adevăr şi pre cale de tâlharii[643] cei nevăzuţi, carii împiadecă calea spăsaniei[644] tale şi de iubitorii de lume, carii dereptatea nu o iubesc şi viaţa veacilor şi denaintea luminei poruncilor lui Hristos aleargă la întunearecul păcatului, cu unii ca aceştia nu iaste parte credinciosului şi împreunare, ce să se leapede de aceştia şi nu numai de-aceştia, ce şi însuş de sine şi de toată voia sa şi de pohtele trupului şi, aşa, slobod datori ieşti să mergi după Hristos, cum nici unele de aceastea să nu te oprească.

Atunce «ia crucea ta» aceasta să zice patima şi răbdarea de bună voie pentru direptatea fii gata a muri pentru numele lui Hristos şi toate scârbele şi nevoile întru ceastă lume a le răbda şi întru toate ţineare să aibi, ca o omorâre. Încă către aceaea ieşti datoriu cu cugetul a muri păcatului şi

[641] Marginal: 2 мои. 12.
[642] Scris: ıерслимꙋл.
[643] Scris: тлъѣаїи.
[644] Scris: сп͠сенией. Altă lecţiune: spaseniei.

dulceților ceștii lumi și cu mintea a te țintui pre nevăzută cruce și a muri cătră toată pofta[645] cea rea. Și, să veri face aceasta, atunce cu îndrăznire strigă /[190] cu Fericitul Pavel: „Mie – lumea s-au răstignit și eu – lumii!", ca și cum Sfântul Pavel au urât lumea, așijderea și lumea pre Pavel. Iară unde sânt doi morți, atunci unul pre alalt nu veade și amândoi aceștia de sine nu grijiră, iarăș de iaste unul viu și altul mort, atunce cel viu pre cel mort veade, iară cel mort pre cel viu nu prăveaște și de el nu grijaște, nice puținel.

Așa e și întru viața omenească: a mulți lumea s-au răstignit, iară ei-ș vii lumiei și, iară, alalți muriră lumiei, iară lumea lor iaste vie și caută spre ei. Murit-au și s-au răstignit lumiei ceia ce au viețuit în pustie și s-au sălășluit întru măguri, în peșteri și întru prăpăsteniile pământului. Ascundea-să întru pustii ca să nu prăvască spre lume, scârbiia-se[646] de lume fugiră, de bogățiia ei, urâră dulceața trecătoare, bucatele dulci, hainele luminate, mărimea deșartă, iubiră meserătatea cea de bună voie, foamea, haină de păr, ocărâre. Aceștia întru adevăr s-au răstignit lumiei, ce lumea acelora e vie și prăveaște pre ei. Aceasta se zice când iaste întru ei ceva bun viață de cinste, înțelepciune de învățătură, atunce lumea pre ei laudă și cătră sine trage și cearcă pre ei și clăteaște cel viu pre cel mort.

Sânt iară alții, de carii lumea nu grijaște și să scârbeaște[647] de ei și să răstigneaște și moare /[191] înaintea lor ca să nu-i vază, iară ei cătră ea cu greutate se apropie, cum ară fi ca de o rudă proastă, measeri, în vedeare răi. Așijderea unii dintru călugări, lăsând viața sa cea de cinste îngerească, să delungă întru viața lumească, de carii atunce lumea mai mult se scârbeaște[648] și ii urăște și moare înaintea lor ca să nu vază nebuniia acelora.

Iară voi, carii sânteți adevărat într-o cale cu Hristos, carii meargeți pre urma lui, deplin muriț lumiei și păcatului, ca lui Dumnezeu în veaci vii să fiți! Așijdirea și lumea voao se va răstigni și va spânzura înaintea ochilor voștri, iară voi o treaceț degrabă ca pre un împuțit și putred trup și vă scârbiți den frâmseațea lui și așa veți mântui sufletele voastre, și cu grabă păsați pre urma lui Hristos, omorâți întru suflet pohta păcatului și piiardeți pohta cea de păcat!

Cum Domnul au zis: „cela ce va sufletul său să-l mântuiască, piiarde-l-va". Acicea «piiarderea» înțeleage luarea a tuturor dulceților și frâmseților ceștii lumi și tocma încă și singur sufletul și trupul a-l da spre nevoi spre scârbe și spre moartea trecătoare. Și, să va face neștine aceastea, pare-să întru ochii altor

[645] B.: pohta.
[646] Scris: скрбїѧсє.
[647] Scris: скрърѣщє.
[648] Idem.

a fi piiardere sufletului, că mulți deprinseră a grăi, că moartea ceastă văzută iaste piiardere sufletului, cu aceaea și Domnul, pogorând neputințele omenești, acea/[192]sta grăiaște: „Cine va sufletul său să-l spăsească, piiarde-l-va!".

Cum că cine poate piiarde sufletul său pentru ce el iaste fără-moarte și veacinic nevăzut și pururea clătitoriu, pentru aceasta sufletul vremilor nu e supus, ce piiarderea sufletului înțeleage ceale ce mai sus sânt zise.

Și, iară, cu alt chip să înțeleage piiarderea sufletului, că mulți-ș pierd sufletul în deșert, tâlharii[649], furii, ucigașii, curvarii, săpătorii de mormânturi, pat chin pentru lucrurile sale ceale reale, însă unii ca aceia nu pentru Hristos pierd sufletul său în doao chipuri, în vreamea această trecătoare și în veaci; și e în deșert patima lor și piiarderea.

Pentru aceasta adause Hristos și aceasta a zice: „Cine va piiarde sufletul său pentru mine și pentru evanghelia", că aceasta adevărat mărturisească că dintru direptate au luat începătura sa și aceaea e plină de lumină și de preaînțelepciunea ceriului. Cu aceaea, cine va piiarde sufletul său pentru aceasta, acela la înviiarea tuturor iară-l va găsi mântuit întru viața de veci.

Și nu numai aceastea să cade a isprăvi celuia ce va să margă pre urma lui Hristos, ce să urască și lumea și înșălăciunea bogăției și putearea, slava ceștii lumi, cetățile, satele, comorăle[650] de aur și de pietri scumpe întru nemică a le socoti, ce numai în loc de pulbere și umbră trecătoare. Și cine va face aceastea, acesta mare vi/[193]teaz se va arăta și va priimi cununa biruinței sale a minunată slavă după direaptă făgăduință a lui Dumnezeu, cum au grăit: „Tot cela ce va birui pre vicleanul și pre înșălăciunea ceștii lumi, acela va șădea pre scaunul mieu, că eu biruiiu lumea și șăzuiu pre scaunul Părintelui mieu"[651] iară cine pofteaște avuțiia cestui veac și mărimea lui, acela în deșert se trudeaște și nu știe cui adună, ce, după pohta avuției, piiarde-ș sufletul. Pentru aceasta zise Domnul: „Ce folosu e omului de va dobândi toată lumea, iară sufletul său va piiarde? Ce ce schimb va da direpț sufletul său?"

Acicea Domnul învață pre ceia ce vor să margă pre urma lui nu la câștig, ce la meserătatea cea de voie bună și iară vădeaște pre iubitorii de argint, cum, pentru aurul, pierd sufletul său, carele e așa de mult preț, că împrotiva mărimei lui nu iaste aseamenea în lume. Și de acicea lesne putem cunoaște cinstea și mărimea slavei sufletului nostru.

Ce ce folusu e acestuia, măcar de va aduna avuțiia a toată lumea ca năsipul mărei[652] și argint ca țărâna, iară sufletul ș [sic!] va piiarde? Și cine

[649] Scris: тлъхарии.
[650] Scris: коморьлє.
[651] Marginal: апок. 3; 1 ioан 5.
[652] Scris: мжрєєй.

dentru sfinți nu va râde nebuniei lui, grăind: „Acest om nu puse pre Dumnezeu ajutoriu luiș, ce nădăjduiia pre mulțimea bogăției sale”[653].

Și pentru aceaste trecătoare putrede și de pământ, pierdut-au cea de veaci /[194] neputredă și a ceriului bogăție, pentru puțină dulceață a păcatului, pierdut-au sufletul și viața bucuriei de vecie.

Ce și mie mi se cade a zice cu tânguire de lacrămi: „O, nebune, ce folosu ți-e de avuțiia ta, carea o ai adunat fără direptate? Din camătă și den răpirea measerilor săraci, den silă și jurământ strâmb îmbogățitu-te-ai! Aflat-ai toată lumea, plecat-ai supt tine multe năroade[654], vărsat-ai[655] sângele celor nevinovați ca apa, slava ta înălțatu-s-au până la nuori, adunat-ai bogăție fără de număr, robi mulți priiatnici, haine luminate, mâncări și băuturi dulci și și grăiești sufletului tău: «Suflete, iată că ai mult bine! Zaci întru ani mulți, mănâncă, bea, odihneaște-te și te veseleaște! Iată că ai vreame![656]».

O, om fără de minte! Spune-mi ce folosu ți-e de acicea, pentru ce sufletul ți l-ai pierdut și în această noapte îngerii cei iuți ei-l[657] vor trage de la tine cu nevoie și-l vor duce legat, gol și cu rușine, de pripă pre cel loc de muncă, unde e celalat[658] frate al tău, cel bogat, cela ce oarecând de Lazar se rușina! Într-această noapte acolo te vor pune și goleciunea ta cu văpaie nestinsă o vor acoperi! Ce-m zi, carele ești mai fără minte decât toți, carele veri toată lumea să o afli, iară sufletul ți-l pierzi: și ce folosu ți-e acmu de avuțiia ta carea mâine /[195] de la tine moartea toată o va lua întru cel ceas carele nu-l aștepți și o va da în mânile vrăjmașilor tăi? Iară tu, deșearte, iani spune-mi, cu ce veri răscumpăra sufletul tău de matca focului sau ce schimb vei da pentru el? Pentru ce că cu avuțiia ta biruiesc vrăjmașii tăi și întru ostenealele tale ceia ce nu s-au trudit se veselesc; hainele tale molii le[659] mâncară, comoarăle tale furii le furară, slava ta pogorâtu-s-au până la iad, sufletul tău puterile protivitoare și biruitorii întunearecului întru prădarea delungară! Pentru ce împărăteasa a toată lumea, carea e mai scumpă de toate câte-s aceștii lumi, iară tu pre aceasta în deșertu o ai pierdut.

Ce însă, ce schimb veri da pentru ea acmu, ca să o răscumperi de munca gheeneei[660]? Nu ai vrut se [sic!] mergi pre urma lui Hristos și a muri lumiei și păcatului pre crucea ta în puținea vreame, iară acmu tu mori

---

[653] Marginal: ѱ҃лом 51.
[654] Marginal: лѹк. 10.
[655] Scris: връсатаи.
[656] Marginal: лѹк. 12.
[657] Scris: ил.
[658] Scris: чела алалт. Altă lecțiune: cela alalt.
[659] Altă lecțiune: moliile.
[660] Scris: геенееи.

fără-moarte cu moartea de vecie și de toate frâmsețile tale sărăcit-ai de tot, că însetoșezi de o picătură de apă, ca să răcești limba ta carea e arzătoare întru văpaie!”

Aceastea auzind, teameți-vă mai vârtos voi, carii lucrați avuției și bogăției trecătoare mai vârtos decât lui Dumnezeu și întru aceaea vă puneț nădeajdea mai vârtos decât spre Dumnezeu și mai multă grijă aveți de ea decât de împărățiia ceriului. Și nu numai a/[196]ceasta faceți, ce și pre Hristos, Domnul nostru, cu gurile voastre înaintea necredincioșilor vă rușinați a-l mărturisi! Pentru aceasta grăiaște Domnul: „Cine se va rușina de mine și de cuvintele meale întru ruda aceasta păcătoasă și făcătoare de preaiubire, atunce și Fiiul Omenesc se va feri de el când va veni întru slava Părintelui său cu sfinții îngeri!”.

Nu e destul de aceasta lui Dumnezeu de vom creade numai cu mintea și cu inema, iară cu gura ne rușinăm a mărturisi ceva de la noi, cum și cu rostul se [sic!] măruturism de el înaintea năroadelor nebotezate, pentru ce în doo chiupure iaste om: cu sufletul nevăzut, iară cu trupul văzut.

Derept aceasta, sufletul svințeaște-se cu credința carea e ruda lui; așijderea și trupul văzut – cu ispovedania, carea e închipuită lui, cum apostolul grăiaște: „Cu inema se creade întru direptate, iară cu rostul se ispovedeaște întru spăsenie[661] numele Domnului nostru Isus Hristos”[662].

Iară cine se va lepăda de dinsul înaintea necredincioșilor și înaintea oamenilor păcătoș și preacurvari, a mărturisi de el că iaste Mântuitoriul lumiei Hristos și iaste Fiiul Dumnezeului viu, pururea fiind și pre un scaun și mainte de veaci și se rușinează a creade în Hristos răstignitul și îngropatul și întru cel ce au învis[663], atunce și Domnul se va lepăda de el când va veni întru slavă mare, întru întunearece /[197] de îngeri de cei cu ochi mulți heruvimi și de cei cu șase arepi serafimi, se proslăvască pre ceia ce-l măresc și se scăndălească pre ceia ce se rușinază [sic!] de el înaintea aceii gloate minunate.

Ce cunoaște aceasta, cela ce te rușinezi de Hristos acmu, că nu iaste acolo mai mare rușine de aceasta, când va zice voao înaintea tuturor svinților: „Delungați-vă de la mine, toți ceia ce faceți fărăleage și ceia ce v-ați rușinat de mine și de cuvintele meale întru ruda păcătoasă a mă mărturisi aceasta, că sânt slăvit Dumnezeu cum mă vedeți astăzi! Pentru aceasta mă feresc și eu de credința cea rea a voastră și nu vă știu de unde sânteți voi! Păsați de la mine cu cei blăstămați în focul gheeneei![664].

---

[661] Scris: сп҃сение. Altă lecțiune: spasenie.
[662] Marginal: к рим. 5.
[663] Marginal: ıѹда 1.
[664] Marginal: маѳ. 25.

De aceaste cuvinte înfricoşate foarte vă teameţi acmu, voi toţi, ceia ce nu numai de Hristos vă ruşinaţ, ce şi de rudă, de tată şi de mumă şi de firea ta te delungi. De iaste rumân, ruşinezi-te de el! Iară să te fereşti de aceştia, de carii lumiei te arătară şi cu usteneală te hrăniră, ruşinezi-te de ceia ce ţie ţi se cădea cu mare cinste a-i cinsti. Deci cu cât mai vârtos te vei lepăda de Hristos cel răstignit pre mijlocul a doi tâlhari[665], pre cel scuipat şi batjocurit a-l mărturisi că e Dumnezeu mainte de veacure; pentru aceaea şi el întru a doa venire a sa lepăda-se-va de tine /[198] înaintea Părintelui său şi îngerilor lui celor sfinţi.

Iară de-l veri mărturisi acmu cu îndrăznire înaintea celor necredincioşi cumu e Fiiul lui Dumnezeu întru fire şi mainte de veaci, atunce şi el va mărturisi de tine aiave înaintea Părintelui său şi înaintea aceii gloate luminate de îngeri şi de patriarşi, proroci şi mucenici[666] şi înaintea a toată lumea. Şi ce vei să aibi mai mare de această slavă şi cinste? Numai ce mărturiseaşte cu inema şi cu rostul tău pre Hristos, Dumnezeul tău a fi adevărat şi într-o fire Tatălui. Atunce nu vei vedea frica şi moartea veacilor, ce veri ajunge bucurie.

Că apostolii lui adeveriţii, mărturisitorii, nu gustară moarte până când văzură minunate lucrure a Domnului său, cum singur Fiiul lui Dumnezeu au zis: „Adevăr grăiesc voao că sânt unii den carii stau acicea, ce nu au a gusta moarte până când[667] vor vedea împărăţiia lui Dumnezeu, ceaea ce ie[668] e să vie întru puteare.

Dentru ceia ce stau acicea, arată pre apostoli, pre Pătru şi pre Iacov şi pre Ioan, fratele lui, şi grăiaşte că nu au a muri până când vor vedea lumina Dumnezeirei lui pre măgura Thaborului[669] şi slava ceii împărăţii ce ie[670] să vie[671], nu vor muri până când vor vedea biruinţa şi putearea împărăţiei lui, când cu moartea lui moartea de veaci ucisă va fi, iadul se va răsipi, împă/[199]răţiia diavolului va pustii, putearile şi biruitorii întunearecului se vor ruşina, domnul ceştii lumi gonit va fi afară[672].

„Aceştia n-au a gusta moarte, până vor vedea putearea Dumnezeirei meale, când soarele întru întunearec voiu ascunde, pământul voiu cutremura, mormânturele voiu deşchide, pre cei morţi dentru temniţa iadului i voiu înviia şi cei legaţi, carii den veaci întru întunearec sânt, spre lume i voiu

---

[665] Scris: тлъхари.
[666] Scris: м҃чничи.
[667] Scris: кън.
[668] Scris: иє.
[669] Scris: ѳаборꙋлꙋй.
[670] Scris: ïє.
[671] Marginal: маѳ. 7.
[672] Marginal: іоан 16.

scoate şi însumi cu putearea Dumnezeirei meale den morţi voiu înviia. Nu vor gusta aceştia.moarte dentru carii stau acicea!", zise Domnul, „până când toate aceastea vor fi. Vedea-vor aceştia împărăţiia mea viind, când mă voiu înălţa spre ceriure, de unde m-am pogorât şi voiu şedea mai sus de toată începătura şi biruirea, de-a direapta Tatălui miu [sic!], unde am fost întâiu.

Şi de acolo tremite-le-voiu Duhul Sfânt, cum acela să-i îndirepteaze spre tot adevărul; acela i va înţelepţi cu preaînţelepciunea ceriului, descoprei-va lor tainele carele den veaci au fost ascunse şi cealea ce vor să vie spune-va lor. Atunce vor vedea împărăţiia mea, carea e să vie întru puteare"[673] zise Domnul, pre tine învăţând, carele merge pre calea lui. De veri face toate câte ţe-au[674] grăit ţie întâiu Domnul tău, atunce vei vedea şi tu neapărat împărăţiia lui Hristos şi te va împărăţi Domnul întru ea a împărăţi, unde împărăţesc toţi sfin/[200]ţii lui cu dinsul în veaci, lăudând pre dins împreună cu Tatăl şi cu Duhul lui Sfânt, acmu şi pururea şi în veacii veacilor. Amin.

ÎNVĂŢĂTURĂ ÎN DUMINECA A PATRA A SFÂNTULUI POST. EVANGHELIE[675]

Dumnezeu iaste, pururea izvor fiind a bunătăţei, neapărat varsă milostea sa nu numai celor dăstoinici [sic!], ce şi celor nedăstoinici şi ca un vraci preaînţelept vrăciuiaşte toată durearea întru oameni; celor orbi lumina ceştii lumi le da să o vază, iară dentru alalţi cu un cuvânt dracii-i goniia, cum şi dentru cest fecior de carele mărturiseaşte acmu Evangheliia de la Marco. зачало м҃.[676]

În vreamea aceaea, venit-au oarecine dentru nărod către Isus şi zise: „Învăţătoriule, adus-am feciorul mieu către tine, având duh mut[677], şi când-l apucă, aruncă pre el /[201] şi-i cură spumele şi scrâşneaşte[678] cu dinţii săi şi moare. Şi ziş ucenicilor tăi să-l gonească şi nu putură!". Iară Isus zise lui: „O, rudă necredincioasă şi răzvrătită! Până când voiu fi cu voi şi până când rabd pre voi? Aduceţi pre el încoace!". Şi-l aduseră către dinsul şi văzu pre el şi aciiş se turbură duhul şi căzu pre pământ, tăvăliia-se şi-i curea spumele. Şi întrebă pre tatăl lui din ce vreame aceasta fu lui. El zise: „De cocon şi de multe ori cade în foc şi de multe într-apă ca să-l piiarză!

---

[673] Marginal: мар. 7; лꙋк. 20.
[674] Scris: цѣꙋ.
[675] Marginal: єрєм. 2.
[676] În slavonă: Zaceala 40. Marginal: Evanghelie.
[677] B.: mult.
[678] Scris: скръшнѣаштє.

Ce, ce poț, ajută noao, milostiveaște-te[679] *de noi!". Iară Isus zise lui: „De poți creade, că toate să pot celuia* /[202] *ce creade!". Și aciiș răspunsă tatăl acelui fecior cu lacrămi și grăiia: „Crez, Doamne, și ajută necredinței meale!". Văzu Isus că se adună nărod mult și opri duhului necurat și grăi lui: „Duh mut și surd, eu ție zis: Ieși*[680] *dentru el și de acii să nu mai intri întru el!". Și strigă și se scutură mult și ieși, fu ca un mort, cum grăiia mulți că au murit. Iară Isus luo pre el de mână și-l rădică și se sculă. Și, deaca veni el în casă ucenicii lui întrebară pre el deosebi grăind: „Pentru ce noi nu-l putum scoate?". Și zise lor: „Această rudă cu nemică nu poate ieși, numai cu postul și cu rugăciunea!".*

Partea dentâiu: De înșălăciunea drăcească și /[203] cumu e rea necredința

Cumu e întru războiul cest văzut spata și pavăța [sic!] înfricoșat e vrăjmașilor celor neîntrarmați așa și întru războiul sufletesc împrotiva puterilor nevăzute celor drăcești înfricoșată armă iaste postul și rugăciunea, că cu aceastea arme să biruiaște, cum zise Domnul, acea rudă a vicleanilor și a meșterilor dimoni, a pierzătorilor celor fără cruțare rudei omenești înșălători,

Întru întâiu vom pune cuvânt de înșălăciunea drăcească, că acel duh viclean meștșerșuguluiaște și aduce pre oameni să hulească pre Dumnezeu. Apuca pre fecior la luna noao, pârăște pre nevinovată făptura lui Dumnezeu pre lună înaintea oamenilor[681], cum de acicea să priimască vină a huli pre Dumnezeu, căce au făcut planită așa rea perzătoare rudei omemenești. Pentru aceasta diavolul socotește vreamea lunei[682], uneori la noire, iară uneori când era plină.

Că rău minciunos iaste diavolul, uneori vinuiaște pre Dumnezeu înaintea oamenilor și iară pre om înaintea lui Dumnezeu pârăște. Cum și pre Iov zise: „Piiale derept piiale poate da omului, ce te atinge de pelița lui, să nu în față bine te va cuvânta[683] și iară cu văpaie den văzduh ardeai oile!", cum Iov să hulească pre Dumnezeu.

Așa și acel om cu puțină credință, înșă/[204]lat de dracul, vinuiaște înaintea Făptoriului nevinovata făptură a lui, luna, păindu-i cum ară aduce

[679] Scris: мѧстивѣащете.
[680] Scris: єщ.
[681] Marginal: маѳ. 17.
[682] Scris: лѹнееи.
[683] Marginal: нов 1.

ea feciorului lui această muncă iute și neputință și de acicea acel om de multe ori huliia pre Dumnezeu, căce au făcut făptură așa rea.

Iară Dumnezeu nice unui rău nu e făcătoriu, ci toate au făcut bune ceriul și pământul și toate câte-s pre el în 6 zile și văzu că iaste bine și blagoslovi zua a șaptea[684]. Că nu e făcută luna spre rău, ce spre bine, că slujaște omului noaptea și pre mare și schimbă vremile și încungiurarea anului arată, cu numărul măsurării sale.

Că[685] de duhul necurat spre acel fecior la luna noao și turbură pre părinții lui și spre hulire-i aduce. Iară acel om văzu răutatea feciorului său și auzi de facerea de minuni a Domnului nostru Isus Hristos și așa-l aduce cătră dinsul pre drăcitul feciorul lui și grăiaște „Învățătoriule, aduș pre feciorul mieu la tine, având duh mut la luna noao, drăcit, și cându-l apucă, elu-l aruncă pre pământ și i cură spumele și scrișcă[686] cu dinții săi și leșină; și-l aduș cătră ucenicii tăi ca să scoață pre el și nu putură!".

Arată acest om mare rea credință a sa, că mainte vinuiia pre lună, iară acum pre ucenici. Iară credința sa cea rea nice într-un chip nu pomenească, că așa iaste păcatul[687], acopere a sa nesfiire[688]. Acea/[205]sta feace oarecând Adam în raiu, vinuiia pre muiare, iară muiarea – pre șarpe. Aceasta feace și Cain: „Au doară sânt eu străjariu fratelui mieu?". Așa și cesta, nu zise că: „Pentru păcatele meale s-au tâmplat acest rău feciorului mieu și pentru credința mea cea rea nu putură să-l scoață ucenicii tăi!", ce grăiaște prost cu imputare ucenicilor, cum ară zice: „În deșert să măresc ucenicii tăi a priimi puteare spre duhurile necurate, că eu aduș pre fiiul mieu drăcit cătră aceia și nu-l putură scoate!".

Aceasta, deaca auzi Domnul, și văzu necredința lui, răspunde cu mânie: „O, rudă necredincioasă și îndărăpnică, până când voiu fi cu voi, până când rabd pre voi, cei cu necredință rea, neplecaților, celor cu cuget rău pricitori!".

Aceastea împută Domnul cu credința și cu îndărăpniciia, nu numai unuia, ce a tot săborul fariseilor, că și aceștia dentru-ntâi nu crezură lui Dumnezeu, carele i-au scos din Eghipet, ce de multe ori pricea și se întorcea pre căile a toată fărăleage.

Pentru aceasta împută Domnul, nu răbda răutatea lor, zise: „Până când voiu fi cu voi, carii sânteți cu credință rea, călcători de leage și de Dumnezeu neascultători și până cându-m va fi a răbda a voastră hulire? Ce

[684] Marginal: 1 мои. 1.
[685] Se poate citi ca eroare de tipar: cade.
[686] Scris: скрршкѫ.
[687] Marginal: 1 мои. 1
[688] Scris: несфиире.

mai bine mi-e să trec de ceastă lume cătră Părintele mieu, unde am fost întâiu! Că nu numai hula ce /[206] grăiţ spre[689] mine, ce şi ucenicilor miei împutaţi şi bună darea a Duhului Sfânt întru ei ocărâţ, carea am dat lor să gonească dracii[690] şi să calce pre şarpe şi pre scorpie şi pre toată putearea vrăjmaşului! Ce măcar şi eu – biruitoriul tuturor, cu cuvântul mieu voiu zice duhului necurat să iasă din feciorul tău! Ce nice aşa nu veţi creade, ce veţi zice că de Velzevul [sic!], domnul dracilor, goneaşte dracii. Ce, de poţi ceva creade, adu-l pre el încoace, că toate se pot celuia ce creade!".

Şi aciiaş strigă tatăl acelui fecior cu lacrămi: „Crez, Doamne, ajută necredinţei meale!". Iară Isus văzu că se adună nărod mult şi opri duhului necurat şi grăi lui: „Duh mut şi surd, eu ţie grăiesc: Ieş din el, de acii să nu mai întri în el!".

Zise Domnul să aducă înaintea lui pre fecior, cum putearea şi biruirea lui cea dumnezeiască, să fie arătată tururor, ca se [sic!] nu zică că „Şi acesta nu-l putu scoate ca şi ucenicii lui!". Pentru aceasta feace aceasta înaintea a mult nărod. Nu ca ucenicii, ce ca Domnul şi învăţătoriul acelora grăiaşte: „Eu ţie opresc", zice, „Duh mut şi surd, cum să ieşi dentru el şi de acii să nu mai întri întru el!" că încă nu e încunjurat cu credinţă.

Aceasta auzi acel duh necurat şi foarte se temu şi să turbură, legat cu frica făcătoriului său, strigă întru spaimă şi mult se scutură, /[207] ieşi dentr-acel fecior şi fu ca un mort, cum grăiia mulţi că iaste mort.

Iară Domnu-l luo de mână şi-l rădică şi-l arătă tuturor că iaste viu, că nu poate duhul morţei să-l dea, unde stă viaţa tuturor. Iară Domnu-l rădică-l înaintea tuturor, arătând putearea Dumnezeirei sale, cum să cunoască toţi putearea lui cea dumnezeiască, că iaste acela carele poate a îmviia şi a omorî şi dă spre pedeapsă şi iară-i izbăveaşte de aceaea pre carii va.

Că şi diavolul n-are aceaea puteare cum să muncească pre cineva de nu i-ară fi dată de sus, nu numai spre om, ce şi spre porci. De ară avea el puteare însuş de la sine, atunce ară putea într-un ceas piiarde toată lumea, ca un iute vrăjmaş a rudei omeneşti.

Ce, când va pre cineva Dumnezeu să-l dea, spre învăţătură-l dă lui, ca unui iute muncitoriu, deaca priimeaşte puteare, atunce el meşterşuguiaşte cu muncirea. Că şi diavolul ca un bici iaste la Dumnezeu spre faptele oamenilor necuraţi: După ce că biciul iaste din fire vie, din piiale de dobitoc şi deaca se schimbă întru mortăcină, aduce frică şi dureare oamenilor celor neplecaţi, aşa şi diavolul dentru firea celor vii rude îngereşti, schimbatu-s-au acmu cu vrearea răutăţii întru moarte şi fu ca un bici celor răi întru muncire.

---

[689] B.: pre.
[690] Marginal: маѳ. 10; мар 6; лѹк. 9.

Şi cum piialea[691] nu e numai /[208] spre frică şi spre dureare, ce şi spre alt lucru de treabă bună iaste, aşa şi diavolul: Câte după o parte şi diavolul nu iaste îmblătoriu în taină numai de rău, ce şi de bunătăţi şi de cununi, cum Sfânt Zlatoust[692] zice: „De nu ară fi băgat războiu diavolul spre Iov direptul, nu se-ară fi spodobit de atâta slavă în acest veac; aşijderea de nu ară fi mucenicilor[693] pârâş, nu se-ară[694] fi spodobiţi a [sic!] atâta slavă şi cununi, că astăzi se luminează cu slava[695] cea de vecie, deaca biruiră caznele pârâşului celui viclean!"[696].

Că cu minunate judecăţi biruiaşte Dumnezeu zidirea sa, pre unii i dă întru învăţătură şi sloboade, pre diavolul să-i scârbască[697] pre ei[698] şi să-i zdrobască trupul, ca se mântuiască sufletul şi să-l sloboază de munca cea de veaci, iarăş pre alţii i dă, ca şi pre direptul Iov şi pre mucenici, puţin să fie scârbiţi[699] de dinsul ca să-l ruşineaze pre el şi să râză de trufiia şi de putearea cea netare a aceluia[700].

Şi aşa duhul cel fără trup, lucru nevăzut, de iaste biruit, prostimea omului celui văzut şi cu trup, şi acicea diavolul becisniciia cea de vecie priimeaşte de la Dumnezeu şi de la îngerii lui, iară direpţii moştenesc slavă şi cinste întru amândoao. Că diavolul iaste toiag de învăţătură, cu acesta se învaţă cei neînvăţaţi, cu acesta se ispitesc cei năpăstuiţ şi cei desăvârşit[701] pro/[209]slăvesc, că cu aceasta acel duh pizmaş a mari daruri fu isprăvitoriu, iară celor leaneş şi negânditori munca de vecie le aduce. Că, aorea, părintele bate pre fecior cu toiagul, după aceaea bagă toiagul în foc.

Aşa şi Dumnezeu, cu diavolul, ca şi cu un toiag ceartă pre carii-i va; celor leaneş şi negânditori le aduce munca de vecie, iară după spargerea acestor văzute, va să-l arunce pre el în matca focului. Deci şi acest cocon, întru certare fu supt putearea lui; aşa slobozi pre el Dumnezeu să-l dosădească, ca să-l vază păcătoşii şi să se înţelepţească să vie la pocaanie. Iară nu era den putrejunea sângelui şi den clătirea crierilor, cum ziseră unii den cei denafară, să fie acolo lunătăciia, că luna nice un rău nu aduce omului, cum am zis mai sus.

---

[691] Scris: пиıалѣ.
[692] Scris peste tot: златооѵст.
[693] Scris: м͠ченичилор.
[694] Scris: сѣрж.
[695] Scris: слав.
[696] Marginal: к рим. 9.
[697] Scris: скръбаскж.
[698] Marginal: 1 кор 5.
[699] Scris: скръбици.
[700] Marginal: 1 тим 30.
[701] Scris: десъвьщтит.

Partea a doao: De post şi de rugăciune, că aceasta iaste mare armă spre diavolul şi de cei ce se îmbată că nu-s nice câtu e mai puţin mai aleşi decât cei drăciţi

Văzură ucenicii că goni Domnul pre acel drac iute aşa curând, numai cu un cuvânt. Şi, deaca întră el în casă întreabară pre el ucenicii lui, în taină grăind: „Doamne, pentru ce noi /[210] nu putum goni?". Zise Isus lor: „Pentru necredinţa voastră!".

Şi zise: „Acest rod cu nemică nu iase, numai cu rugăciunea şi cu postul!". Deci se spământară ucenicii, cugetând întru ei: „Au doară noi am pierdut darul şi putearea carea ne e dată noao de la Domnul nostru spre duhurele ceale necurate? Pentru ce nu putum goni pre el?".

Şi pentr-aceaea întrebară pre Domnul său când era însuş, ca să nu le facă ruşine înaintea năroadelor cu imputăciunea necredinţei. Iară Domnul slăbiciunea lor arătă şi naintea năroadelor pre acest[702] om, cu necredinţa-l vinuiaşte, iară pre ucenicii săi treace, nu va să-i înfrunteaze şi să-i ruşineaze pre ei înaintea a mulţi, carii vrea să fie învăţători a toată lumea, ce în taină ponosluiaşte necredinţei lor, până-i va aduce pre ei întru svârşeniia[703] credinţii şi le arată lor şi aceasta, că n-au luoat de la ei darul carele-i dăruit lor, că neîntoarse sânt darurile lui Dumnezeu şi neluate de la cei direpţi, că nu greşiră atunce apostolii, ce numai puţin să îndoiră.

Iară să cade şi noao a cunoaşte că mult poate credinţa, să ară fi dându-să aşa de mică, cât o grăunţă de muştariu, puteare-am cu nusa şi măgurile muta şi alte ciude multe să facem, iară când bagă samă omul la inimă au de ce lucru, care nu e lesne, cum ai zice măcară ce făgăduiaşte Dumnezeu, cumu e înviiarea morţilor şi viaţa veacilor şi eu de aceasta mă[704] /[211] îndoiesc şi grăiesc întru mine: „Oare fi-m-va aceasta, au nu-mi va fi?", aceasta nu iaste credinţă, ce iaste necredinţă.

Aceasta oarecând şi Pătru cugetă întru sine îmblând pre mare: „Au doară până în svârşit voiu îmbla pre dinsa, au ba?" şi aciiş începu a se înfunda. Şi acolo numai lui unuia-i impută Hristos pentru necredinţa, iară acicea tuturor.

Însă arată şi aceasta Domnul, că ruda drăcească mai de sârg[705] cu nemică nu se poate birui şi a goni, numai cu postul şi cu rugăciunea. Căce că

---

[702] Scris: ачес.

[703] Scris: свръшеніѧ.

[704] „Viiaţa vecilor şi eu de aceasta mă" au fost adăugate ulterior prin tipărire sub cadrul tetului.

[705] Scris: сръг.

ţinearea de cătră bucate şi de cătră beţii străjuitoare face pre minte şi curată şi pre pohtă, carea e clătitorare spre păcat, întru suflet o leagă şi chinurile păcatelor întru trup ucide şi păcatul, carele e iute drac goneaşte-l.

Că nu iaste mai iute drac de păcatul, pentru ce sufletul şi trupul piiarde cu moartea cea de veaci şi dă[706] matcei focului. Şi acest dimon are multe fealiuri de ruda sa: Fealiul dentâi iaste a trufiei, al doilea a zavistiei, al treilea a lăcomiei, iară altul a urgiei şi a mâniei şi alte fealiure sânt de această rudă dimonească, preasaţiul, curviile, beţiile, uciderea, răpire, furtişagul[707], tâlhăriia[708]. Aceasta iaste rudă iute dimonească, carea munceaşte sufletul cela ce viiază într-însa. Că cel dimon care oarecând scârbiia pre Iov, nu s-au ati/[212]ns de sufletul lui, nice puţinel, că-i opri lui Domnul; aşa şi acmu, pre carii-i vede păţind cu trupul, iară de suflete [sic!] lor nu se atinge dimonul, după porunca lui Dumnezeu; ce acela cu frică cuprins, strânge puterile sale şi trupul se arată ca un mort[709].

Întrebare-aş şi eu pre unii cu ce e osebit[710] beţivul de cel drăcit, că acel fecior pre pământ se tăvăliia, spumele-i cura, cu dinţii scrâşca[711], ţepeniia. Însă cu ce e osibit de acesta beţivul? Au nu acealeaş face dracul lăcomiei cu aceia, că acesta când se împle preste măsură, atunce şi cu dinţii scrâşcă[712] şi ochii-ş întoarce şi ca un câine turbază şi de mintea sa afară iaste? Iară, uneori, cel drac a lăcomiei şi pre josu-l tăvăleaşte şi spumele borâciunei den el ca dent-un câine turbat cură şi putoare iase den grumazul[713] lui, cum tuturor celor ce vieţuiesc întru minte întreagă iaste să se întoarcă de la năravul lui cel rău!

Aşijderea şi alalţi făcător de rău, având duh viclean, afară sânt de mintea sa şi duhul pohtelor de păcate întru ei lucrează şi-i goneaşte pre ei şi-i aruncă întru focu jeluirei de păcate şi întru apa turburărei şi a necredinţei şi întru boarea altor chinure ale păcatelor şi toţi, unii ca aceia, mai rău pat de cel lunatec.

Şi cu adevăr acest neam mai [de][714] sârg[715] cu nemică nu poate ieşi, numai cu postul /[213] şi cu rugăciunea. Pentru aceasta foarte iaste bun postul;

---

[706] Scris: де.

[707] B.: furtuşagul.

[708] Scris: тлъѣърїѧ.

[709] Marginal: De cei beţivi право ȣчение. [În slavonă: Învăţătură dreaptă].

[710] Scris: ѡсебит.

[711] Scris: скръшка. Altă lecţiune: scrâşca.

[712] Scris: скръшкѫ̃. Altă lecţiune: scrâşcă.

[713] Scris: гȣрмазȣл.

[714] Cuvânt lipsă în text.

[715] Scris: сръг.

acesta pohte [sic!] ceale de curvie în trup le ucide şi trupul uşoru-l face şi mintea de-ntunearec o sloboade; iarăş rugăciunea cugetele vicleane den suflet afară le goneaşte.

Cade-să celuia ce pate de dracul şi celuia ce se vrăciuiaşte, tare să se postească şi cu nevoinţă să se roage Domnului Dumnezeu, că, de vor fi împreunate aceaste doao fapte bune întru suflet, acesta suflet înfricoşat iaste dimonului, că rugăciunea şi postul mare armă e spre diavolul şi că aceaste doao lucrure bune, după cuvântul Domnului, goneaşte-se neamul drăcesc, care se veade îndoit şi singur dracul cu firea şi păcatul faptele ceale reale şi întunecăciunea, carea vieţuiaşte întru sufletul celor beţivi.

Pentru aceasta şi voi, carii iubiţi pre Hristos, îndrăgiţi postul şi rugăciunea că cu aceaste arme veţi birui pre vicleanul diavolul şi pre puterile lui ceale protivitoare. Iară postul dirept nu e acesta ce e a nu mânca carne şi a nu bea vin şi a să culca jos pre pământ, că aceastea pot fi şi întru fire de dobitoc, ce acesta iaste post dirept întâiu să-ţ curăţeşti sufletul de cugete reale şi de păcat şi de toată nedireptatea şi mâniia şi, de acii, se cade să te opreşti de mâncări şi de beţii! Şi acesta post priimit iaste lui Dumnezeu şi iaste înfricoşat /214 neamului drăcesc.

Aşijderea înţeleage şi de rugăciune, că nu se socoteaşte rugăciune dreaptă aceasta ce tocmeşti stihure multe, şi vreamea a o prelunga cu glasul, şi cu limba a suna ca cu o veatrilă degrab întorcătoare, ce întâiu mintea să o curăţeşti de grijile păminteşti şi de cugete spurcate şi, deaca o veri delunga de aceastea, să o întraripezi către ceriu cum şi inema cu rostul să-ş ondească[716] [sic!], atunce rugăciune ca aceasta, iubită e foarte şi priimită lui Dumnezeu, că cu miloste caută spre ea şi ia aminte de ea, ascultă pre ceia ce strigă către Domnul şi le dă lor după pohta lor.

Când întrarepezi mintea a te ruga către Dumnezeu, aceasta rugăciune iaste deplin a celor[717] bărbaţi desăvârşit. Aşa se ruga Moisi lângă Marea Neagră[718] [sic!] şi Anna[719], muma lui Samoil[720] înaintea uşei mărturiilor, cu tăceare cântând către Domnul şi cum de aceasta preotului era a se mira. Aşa se rugă şi Ilie de ploaie, când nu era, pre măgura Carmilului, capul s-au plecat către genunchi, iară mintea striga către Domnul Dumnezeu Sabaoth[721]. Şi curund auzi pre aceştia Domnul şi feace după jeluirea lor.

Iară ce e a se ruga numai cu rostul, iară mintea pre pământ se trage şi inema stă departe de Dumnezeu; aceasta rugăciune nu e priimită lui

---

[716] Scris: ѡндѣскѫ. B.: ondăscă.
[717] Altă lecţiune: acelor.
[718] Marginal: 2 мои. 14.
[719] Marginal: 1 цар. 1.
[720] Scris: самѡил.
[721] Scris peste tot саваѳ.

Dumnezeu şi de ceriu neapropiiată, ce iaste răsipită pre văzduh /215 de duhurile ceale reale şi Dumnezeu ponosluiaşte unor oameni ca aceştia şi cu prorocul cu jeluire rea grăiaşte: „Aceştia oameni cu gurile mă cinstesc, iară inimile lor departe stau de mine, pentr-acea nu voiu auzi rugăciunea lor, căce rău să roagă şi mă cinstesc!".

Aşijderea şi de post grăiaşte că „Rău să postesc în zilele postului său întru svade şi judecăţi bătând şi jehuind pre cel mişel" şi „Derep [sic!] ce-mi postiţi?". Aşa grăiaşte Domnul, „Deşertu-i şi întru nemică acesta post!"[722].

Iară voi, dragii miei, râvniţi acelor svinţi de demult, cumu s-au postit[723] aceia şi s-au rugat şi cu post priimit de Dumnezeu şi cu rugăciunea să luminară patriarşii şi apostolii, prorocii[724] şi mucenicii posnicii, devestăvnicii şi iubitorii de usteneală[725] şi nu goniră numai dracii, ce şi pre morţi înviiară şi gurile leilor astupară şi putearea focului stinseră. Iară alţii şi den moarte de năprasnă şi den perire să izbăviră şi, lăcuind în post, îngeri de pre pământ sânt chemaţi. Aceştia nu numai dracilor era înfricoşaţ, ce şi carii alerga înaintea numelui lor, lăcuind în post şi în rugăciune, mulţime de limbi striine şi năroade şi împăraţi pământeşti robiră către credinţa lui Hristos şi înţelepţii veacului acestuia şi muncitorii ruşinară. Şi, iară, alţii de ţitoriul lumiei şi de înşelăciunea lui îş bătură joc şi puterile protivitoare /216 ceale drăceşti biruiră, cum şi apostolii, mucenicii şi carii vieţuiia pren pustii şi pre măguri, băgând războiu cu şarpele, zua şi noaptea, întru năluciturі meşteşugite de el, cu postul şi cu rugăciunea, caznele acestuia biruiră şi pentru biruirile sale cununi den mânile lui Hristos luară, iară cei ce vieţuia întru leane şi în lăcomii, matcei focului să deaderă, ca şi feciorii ereticilor.

Iară pre voi vă roagă, iubitori de Hristos, luaţi certare de porunca Domnului, ca să nu periţi den calea celor direpţi, îndemnaţi-vă către viaţa bunătăţilor, că iată târgul îndemnăriei cel sufletesc ne zace înainte şi au sosit vreamea cea lină! Deci acmu ne-am[726] slobozit den valurile măriei cea cu multă gâlceavă[727] de duhurile ceale reale turburate şi clătite! Că toate acmu încetară, sunetele gâlceviei[728] cimpoilor şi cântecele muierilor celor curve şi putrede, acmu să opri slujirea pântecelui, deşartă-se veseliia cea fără treabă şi vreamea sămănăturiei cea sufletească, cu trudă şi cu vreare de lacrămi tristuiala credincioşilor lui Hristos, că fietecarele să plângă acmu de

---

[722] Scris: пос.
[723] B.: pustit.
[724] Scris: апслїи҃, пророчїи҃.
[725] Scris: ѹстенѣалѫ.
[726] Scris: нѣам.
[727] Scris: глъчѣвъ.
[728] Scris: глъцвией.

cădearea sa, de păcate! Acmu e vreamea luptelor cu puterile ceale nevăzute, acmu plângerea să sălăşlui în sara acestui veac de acmu, iară bucuriia de demăneaţă e în veacul ce va să vie; răpaos cu bucurie, adunarea mănuchelor, spo/[217]rul[729] bucuriei şi înmulţirea veseliei cea negrăită, câmd vei lua den mâinile lui Hristos cununa cea neveştejită a biruirei tale, pentru zăblale[730] şi boboao – veşmântul cel fără-moarte luminat mai vârtos decât soarele; pentru flămânzia – saţiul dulceţiei cea jeluită de îngeri dulceaţă den vedearea lui Dumnezeu, pentru plângere şi suspine – bucurie şi veselie negrăită. Când vei ajunge întru ceastă depreună cu luminatele cinure îngereşti, în veaci a vieţui întru dragostea cea desăvârşit, pentru puţinea milostenie, pentru un păhar de apă reace, acolo vei priimi comoara cea neîmpuţinată a veacilor celor dulci, pentru puţinea usteneală[731] – cămara slavei cea de veaci a împărăţiei ceriului, carea să fie nouao tuturor a o dobândi cu bun darul Domnului nostru Isus Hristos, a căruia slava, cinstea şi închinăciunea, depreună cu Tatăl şi Duhul cel Svânt al lui şi acmu şi pururea şi în veacii veacilor. Amin.

ÎNVĂŢĂTURĂ ÎN DUMINECA A CINCEA A SFÂNTULUI POST. є҃ѵгліє ѡт марка[732]

Dumnezeu dăruiaşte lumina înţeleagerei şi descoapere tainele svatului său cel neschimbat[733] /[218] socotinţa cea mainte de veaci ucenicilor săi şi le aduce aminte lor mainte de moartea cea de voie[734], patima sa şi învierea de a treia zi den morţi, cum mai deşchis ne arată noao evanghelia. єѵгліє ѡт марко зач м҃з[735].

În vreamea aceaea luo Isus pre cei 12 ucenici ai săi şi începu a le grăi lor de carele vrea să fie lui; „Că, iată, ieşim în Ierusalim şi Fiiul Omenesc va fi dat arhiereilor şi cărtularilor şi vor osândi spre moarte şi-l vor da pre el limbilor şi-ş vor bate joc de dinsul şi-l vor răni şi-l vor scuipa şi-l vor ucide pre el!". Şi mergea dup-însul Iacov şi Ioan, feciorii lui Zevedeiu şi grăiia lui: „Dascale, oare ce-am vrea să cearem, facere-ai noao?". Iară el zise: „Ce veţi să fac voao?". /[219] Iară ei ziseră: „Dă noao unul de-a direapta

[729] Scris: спор/ѹл, litera р este prezentă doar în custodele paginii 216.
[730] Scris: зъблале.
[731] Scris: ѹстенѣалж.
[732] În slavonă: Evanghelie din Marcu.
[733] Marginal: єфес. 1; 1 кор 1.
[734] Marginal: єфес. 3.
[735] În slavonă: Evanghelie din Marcu, zaceala 47.

ta, altul de-a stânga ta să şedem întru împărăţiia ta!". Iară căci zise: „Nu ştiţi ce ceareţi! Dară putea-veţi bea păharul carele voiu bea eu? Şi să vă botezaţi cu botejunea carea mă voiu boteza?". Iară ei ziseră: „Putea-vom!". Iară Isus zise lor: „Deci păharul carele voiu bea eu, bea-veţi şi cu botezul, care mă botez eu, boteza-vă-veţ! Iară a şedea de-a direapta mea şi de-a stânga nu iaste a mea dare, ce celor ce le iaste gătit!". Iară deaca auziră cei zeace, începură a tânji de Iacov şi de Ioan, iară Isus i chemă pre ei şi le grăi lor: „Au nu ştiţi că celora ce li să pare a domni[736] spre limbi, acealea domnesc cu nuşii şi /[220] marii ai lor biruiesc cu ei? Iară întru voi să nu fie aşa, ce, carele ară vrea să fie mai de cinste, să fie tuturor rob; că Fiiul Omenesc au venit nu să slujască lui, ce să slujască el altora şi să-ş dea sufletul său derept izbăvirea a mulţi.

Partea dentâiu: Pentru patima cea de voie a lui Hristos

Când ară fi un împărat oarecine, de-ară vrea să iasă la războiu împrotiva altui împărat, atunce ş-ară chiema oastea sa de le-ară arăta lor voia lui, că va să se dezbrace de toate veşmintele împărăteşti curona [sic!] şi căftanul, însuş să între în războiu pre ascuns, ca să nu-l cunoască că iaste el împăratul şi aşa să se împreune să se lupte cu muncitoriul tocma până la sânge. Aşa feace şi Domnul nostru Isus Hristos, Împăratul Împăraţilor şi Domnul Domnilor: vrând să margă la războiu către ţietoriul lumiei cel nevăzut, carele biruiaşte şi împărăţeaşte cu păcatul şi cu puterile sale, cu păcate în multe fealiuri şi cu înşelăciunea lumiei pre mulţi den nărodul omenesc /[221] în robie i duce, în laturea sa cea întunecată, unde fără de milă pre toţi carii sânt acolo i mănâncă moartea cea de veaci.

De acest războiu carea vrea să fie, nu[737] ascunse Domnul naintea ucenicilor săi, ce-i luo pre ei şi-i scoase den nároade şi în taină le spuse lor că de voie mearge să se lupte cu diavolul, pentru ruda lui Adam, şi ca [sic!] veşmântele ceale împărăteşt, toate ceale dumnezăieşti dezbrăcă, ca să nu simţă diavolul că vieţuiaşte întru Hristos toată împlearea dumnezeiască trupeaşte[738], şi, văzând aceasta, să nu să teamă să fugă de slava şi de mărirea lui. Toate aceastea le spuse ucenicilor săi, că mult va să chinuiască într-acel războiu tocma şi până la rane şi veşmântul său să-l stropască cu sânge. Derept acea, zise că se cade mult a chinui Fiiului Omenesc de arhierei şi de

[736] Scris: д҃мни.
[737] Scris: нє.
[738] Marginal: колас 2.

neamul jidovesc a răbda ranele, batjocurile, scuiepitele şi răstignirea şi priimire de moarte pentru moartea celui robit de prădători.

„Iară voi, când veț vedea aceasta, nu vă spământareți, nice să se întristeaze inima voastră, că voi sânteți soții miei, că toate câte am auzit de la Părintele mieu[739] spus-am voao. Iară voi nu vă teamereți văzându-mă pre mine în războiu, ce numai mă cunaşteți astăzi, că toate ceale împărăteşti lepădaiu, veşmântul mieu cel luminat dezbrăcaiu, că eu mă îmbrac în lumină ca în veş/[222]mânt şi lumina slavei cea neapropiiată[740] lăsaiu, că mergu la războiu şi acmu îmbrăcământe[741] robeşti smerite portu, meserătatea firei lui Adam şi stramnța celui robit[742]. Iară voi nu vă mirareț de aceasta, căce mă smeriiu eu aşa foarte, ca să nu mă vază vrăjmaşii miei şi să nu se întoarcă înapoi mainte de biruirea mea. Ce şi de aceasta nu grijiț, de va şi păți ceva veşmântul mieu într-acest războiu, că aşa mi se cade a slobozi lucrul mâinilor meale şi să întornu oaia cea rătăcită şi să aflu drahma[743] cea perită – chipul slavei meale!".

Mainte spune Domnul ucenicilor săi carile vor să fie lui ca să întărească şi să îmblânzească inima lor cu aceastea, să nu se întristeaze la vreamea patimei sale, ştiind că vine de voie la moarte fără de cinste şi cum poate fugi şi nu fuge, că nu iaste năiemnic, ce Păstoriul adevărat, carele sufletul său şi-l pune pentru oile sale[744] şi puteare are iară să-l ia şi pre lupu-l veade viind către sine şi nu fuge, ca acei năiemiți ce era mainte de el, Iuda şi Thevda[745], fugiră de turma sa. Iară Domnul nostru Isus Hristos, păstoriul cel adevărat, grije are de oile sale şi sufletul său pune. Mai vârtos gândeaşte de perita ruda omenească, lasă noaozeci şi noao de oi în măgura nălțimei ceriului, noao cinure de puteri îngereşti de cei negreşiț[746], şi veni în zăpodiia cea de plângere a veacului acestuia ca întru pustie /[223] unde e plină de fierile ceale iuți şi lupi precepuți, carii goniia oaia cea rătăcită ca să o rumpă. Veni să o slobozască pre aceasta şi să o mântuiască şi mult pentru ea să chinuiască cu luarea trupului de fierile ceale nevăzute.

Spune Domnul ucenicilor săi că va să între pre poarta morției slobozătoriul către robiți şi lumină către cei de-ntunearec, să între tocma în vistiiarele temnițelor adului, unde țiitoriul de lume şi puterile ceale întunecate şi toate

---

[739] Marginal: іѡан 19.
[740] Marginal: ѱа. 103.
[741] Scris: ↑мбрѫкжмьнте.
[742] Marginal: 1 ѳим 6.
[743] Marginal: Drahma iaste ban de argint, care ține bani 6.
[744] Marginal: іѡан 10.
[745] Scris: ѳевда.
[746] Marginal: маѳ. 18.

puterile lui ceale protivitoare să tăbărăsc spre Dumnezăirea cea acoperită cu trup, care vrea să se lupte cu nusele în războiu; pentru robiții carii era acolo.

Derept aceaea zise: „Iară voi, soții miei, văzând aceasta, nu vă teamereți. De va şi chinui ceva puțin trupul mieu într-acel războiu şi voi veț fi în grije, ce iară vă veți bucura când voiu învie [sic!] a treia zi den morți şi cu biruire mă voiu întoarce den războiu către voi. Bucura-se-va inima voastră, iară când veți vedea că hicleanul diavolul au căzut şi puterile lui ceale întunecate şi domniile ceale drăceşti voiu răni şi împărățiia lui voiu sparge şi boiarenul lumei aceştiia va fi gonit afară şi cu moartea mea moartea celor robiț peri[747] şi leii cei pierzători de suflete i voiu goni în lunca cea întunecată, supt întunearec şi acolo voi lega pre ei[748] cu legături nedezlegate[749] şi de acolo /[224] cu cinste mare voiu slobozi şi voiu întoarce oaia mea cea rătăcită[750] şi o voiu lua într-umăr de o voiu aduce la măgura ceriului către Părintele mieu şi o voiu împreuna întru o turmă cu prealuminatele cinure îngereşti. Atunce nu vă veț bucura numai voi, ce şi cinurile heruvimilor şi ale serafimilor, când cu slavă mă voi întoarce den războiu cu biruire şi tabăra celor robiți voiu scoate de-ntunearec către lumină, den moarte către viață. Atunce, după scârba aceaea, se vor bucura inimile voastre când voiu învie [sic!] a treia zi den morți[751] şi atunce veț cunoaşte că eu sânt viață şi înviere şi împărat a toți împărații şi cum împărățiia mea den lumea aceasta nu iaste, cum vă pare voao, o feciorii lui Zevedeiu!".

Că aşa le părea acelora, lui Iacov şi lui Ioan, că va Domnul să ia scaunul de împărăție pământească în Ierusalim; derept aceaea se apropiiară şi întrebară pre el: „Doamne, vreare-am să şedem unul de-a direapta ta, altul de-a stânga întru slava ta!". Fură apostolii întru această păreare de Hristos, Domnul său, mainte de luarea Duhului Sfânt cum şi toată limba jidovască atunce, încă şi cei ce au rămas acmu, ei cugetă a fi împărățiia Mesiei, cum se zice, a lui Hristos, pământească în lumea aceasta, în carea ară fi boiari şi ispravnici. Iară apostolii, carii crezură de Hristos că iaste Mesia /[225] cel adeverit şi de multe ori auziia den rostul lui cel svânt grăind de împărățiia sa[752] şi înşiş să priciia adins eiş ades cine va fi mai-mare dent-înşi şi mai sus la acea împărăție a lui[753].

---

[747] Marginal: іѡан 2.
[748] Marginal: нов 4.
[749] Marginal: 2 пет 1.
[750] Marginal: іȣда 1.
[751] Marginal: іѡан 1.
[752] Marginal: маѳ. 8.
[753] Marginal: маѳ. 9.

Ce Iacov şi Ioan în mijlocul altor apostoli era mai aproape, ca neşte rude trupeşti ai Domnului nostru Isus Hristos[754]. Derept aceaea pricepea că lor li să găteaşte întâiu şedeare, după împăratul, şi locul cinstei cel mai de sus, ca de la o rudă a sa. Şi aşa, să temea să-i apuce altcineva den apostoli mainte de ei la acel loc de cinste şi aşa tremeaseră întâiu pre mumă-sa, să ceaie lor şedearea întâiu de la Hristos, cugetând de el că nu să va lepăda de această cearere a ei, carea nu numai rudă era lui, ce şi lăsase toate şi îmblă dup-însul şi den avuţiia sa de ce-i trebuia i da lui.

Deci, şi noao se cade a ceare de la Domnul nostru Isus Hristos nu faceri de bine putrede şi trecătoare ale acestui pământ, ce ceale den ceriu şi veacinice, întru cinstea împărăţiei cea de sus şi a dereptăţiei lui, iară aceastea pământeşti toate se vor adaoge voao.

Iară, deaca se apropie muma feciorilor lui Zevedeiu[755] cu închinăciune şi cu rugăciune de cerea oarece de la el, zise ei Domnul: „Ce pohteşti?"[756]. Nu-i zise: „Ce vei pohti să fac ţie?" (ca Irod, aceii jucătoare, să facă cu jurământ cearerea ei: „De vei vrea şi jumătate de împărăţiia mea da-ţ-voiu!"), ce întâiu întrebă Domnul ceva, învăţând pre noi pre toţ, iară /[226] mai vârtos pre carii sânt întru boierii, tocma şi rudelor şi priiatenilor nemică ca să nu le făgăduiască, mainte până nu vor şti ce cer, lucrure fără treabă au cu treabă cer de la ei.

Ce cunoaşte numai că nu cerea feciorii lui Zevedeiu cu muma lor lucrure de folos de la Domnul, ce foarte de pagubă: Întâiu iubirea de argint, măriia deşeartă, răpaosul trupului şi veselia cea trecătoare, să şază fără lucr Ce, când şade omul fără lucru să chiamă leane. Ce leanea iaste învăţătoare a toate răutăţile, că şi Sodomul [sic!] cu altă cu nemică nu peri, numai pentru leanea şi pentru dulceaţa. Cerură cinstea, boierie lumii aceştiia şi a slavei ei, să şază unul de-a direapta lui, altul de a stânga. Ce aceaea nu-ş aducea ei aminte, că cei putearnici cu puteare vor fi întrebaţ şi cum boieriia orbeaşte pre om, cum orbi odănăoară pre Saul şi pre Irod şi pre alţi muncitori ai veacului acestuia, ce şi, mai vârtos de aceştia, cerea bogăţiia cea putredă; nu-ş duseră aminte de cuvântul Domnului său, că mai lesne iaste cămilei a treace pren urechile acului, decât bogatului a întra întru împărăţiia ceriului.

Ce şi acmu aşa fac rudele noastre foarte iubesc trupul feciorilor săi, iară sufletul lor întru neiubire-l au, cum zice şi Svântul Zlatoust că jeluiesc să fie bogaţi în lumea aceasta şi slăviţi, iară de-aceaea[757] nu bagă samă /[227] că au a se munci cu sufletul. În ceaea ce va să vie, mulţi caută acmu slavă,

[754] Marginal: лѹк. 9.
[755] Marginal: маѳ. 6.
[756] Marginal: мар 6.
[757] Scris: дѣарма.

cinste, puteare, boieriile veacului acestuia trupescul. Aşa şi cel sufletesc, de nu sânt nice destoinici, aceastea le pohtesc cu de-adins, iară nu pre Dumnezeu şi dereptatea lui, periciunea sufletulelor sale cu dar o cumpără, iară spăseniia[758] în dar nu o socotesc să o ia. Sânt unii, când văd pre feciorii lor în sărăcie, atunce cu dureare suspină; iară când greşesc întru saţiu, atunce nicecât de puţin nu grijesc şi pre adevăr, neşte rude ca acealea trupeşt sânt, iară nu[759] iubitorii de suflete. Şi acmu, carii vor ceare neşte lucruri ca aceastea, feciorilor săi de la Domnul, atunce să va lepăda d-inşii cu ocară, cum se lepădă de muma feciorilor lui Zevedeiu.

Ce şi noi, acmu, să auzim ce răspunde Domnul către aceştia şi ce iaste împărăţiia lui Hristos şi cumu e a întra într-însa şi cine va fi mai-mare întru ea. Că Iacov şi Ioan, pentru rudeniia, le părea că vor ţinea aceasta cinste; derept aceaea se apropiiară şi întrebară să şază unul de-a direapta lui, iară altul de-a stânga întru slava împărăţiei lui.

Partea a doa: Că nu se cade noao cinstea domniei cea pământească şi lucrurile ceale fără folos a ceare /[228] la rugăciune, că de aceastea se va lepăda Domnul şi noao a nu ne da

Văzu Domnul înţeleagerea cea trupască a feciorilor lui Zevedeiu pentru împărăţiia lui şi cearerea cea fără folos de şedearea dentâiu şi inimă plecată cătră mărire deşartă şi cătră iubirea de argint. Atunce naintea tuturor ocărâia[760] îndrăznirea lor de zise: „Nu ştiţ ce cearet! Au doară n-am zis voao că împărăţiia mea nu iaste den lumea aceasta[761], cum vă pare voao de-acicea a fi? Că eu v-am ales pre voi den lume, dară pentru ce iară veţi să împărăţiţi în lume, unde împărăţeaşte păcatul? Ce nu ştiţi ce cearet: În loc de lumină – întunearec, în loc de viaţă – moarte, în loc de ceale cereşti – ceale de pre pământ! Că eu viiaiu[762] în Ierusalim nu spre scaunul împărătesc, ce spre cruce, nu a împărăţi ce a muri fără cinste! Derept acea am zis că se cade Fiiului Omenesc mult a chinui în Ierusalim de bătrâni şi de cărtulari a fi ocărât şi rănit, iară voi nu ştiţi ce cearet: mainte de lucru – plată şi pohtiţ răpaos mainte de osteneală! Întâiu se cade a se usteni şi atunce a se odihni[763]; cum iaste scris: «Îmblarea plângând, aruncând sămânţa, iară la

[758] Scris: сп҃сениѧ. Altă lecţiune: spaseniia.
[759] B.: cu.
[760] Scris: ѡкѫрьїѧ.
[761] Marginal: ıоан 18.
[762] Scris: вїѧю.
[763] Marginal: ѱал. 135.

vreamea care va veni lua-ş-vor cu bucurie mănunchele sale[764]», că cu multe scârbe[765] ni se cade noao a întra împărăţiia ceriului[766]! Ceareţi banul de zi şi încă n-aţ lucrat în viia mea!

Pentru ce /[229] nu celor ce şed fără de lucru, ce înşiş cei ce lucrează va să li se dea plată[767]! Jeluiţ să luaţi cunună mainte de nevoinţă şi de războiu! Ce iase scris că nimea nu se va cununa de nu se va munci mainte pentru direptatea! Căutaţ să luaţ plaşcă mainte de alergare, ce alergaţi mainte la maidan să ajungeţ să luaţi cinste[768]!"

Aşijderea.şi aceştia nu ştiu ce cer acmu, că, măreţii în deşert şi iubitorii de argint[769], deregătorii jeluiesc, nu cum ară fi pre voia lui Dumnezeu să direpteaze, ce după voia inimiei sale. Că mulţ neştiutţi caută preoţiia, cum zice Sfântul Zlatoust, nu ca să pască igumenii lui Hristos, ce numai pântecele său; ce şi tocmitorii mănăstirilor aceaea fac. Deci aceştia toţi cu puteare vor fi întrebaţ la zua aceaea, că den turma lor, de va peri un suflet, atunce sufletul lor în locul aceluia va muri[770]. Derept aceasta, acei sfinţi şi cinstiţi bărbaţi înaintea destoiniciei de episcupie şi pentru preoţie, pentru arhimandrire fugiră la pustie.

Iară acmu ai noştri mai-mari – pentru pântecele şi muierile şi pentru rudele ia cinste. Vai de mine, unora ca acestora nu le iaste Hristos uşe la staul oilor, ce pântecele, muiarea şi trupul şi sângele rudeniei! Ce, de ş-ară fi aducând aminte ei de cea mai de apoi a lor[771], la moarte, la judecată, la focul nestins şi la plata împărăţiei cea de sus, pare-mi că nu /[230] s-ară pleca nice la pământ după mărire. Ce acmu nu văz aceastea, că sânt unii întru noi aşa negânditori, cum, de ş-ară da şi sufletul şi să piarză şi credinţa, numai să dobândească în puţinea vreame domniia şi boieriia lumiei aceştiia.

Într-acest nărav era şi Agripina, muma lui Neron, cum ziseră neşte înţelepţi, de cei denafară, cându-i spuseră ei vrăjitorii grăind: „Fiiul tău va să fie împărat, ce atunce va să te ucigă!". Iară ea răspunse: „De mă va şi ucide, numai să fie împărat!". Ce de aceasta nu mă aşa mir, căce era păgână, de nu ştiia nemică de veacul care va să vie şi nice de viaţa veacilor, dară la creştinii noştri de unde e această orbiciune? La arătare că pentru necredinţa lor!

---

[764] Scris: сле.
[765] Scris: скръбе.
[766] Marginal: дѣан. 14.
[767] Marginal: маѳ. 20.
[768] Marginal: 2 ѳим 2.
[769] Marginal: 1 кор 4.
[770] Marginal: мѹд. 6.
[771] Marginal: иоан 10.

Vrând Domnul să ducă pre ucenicii săi de la acea jeluire de cinste fără de folos, opri cugetele lor de-acea[772] mărire deşartă şi leapădă cugetul lor cel trupesc de împărăţiia lui; aduce cugetul lor den ceale pământeşti, când zise cătră înşii: „Dară putea-veţi bea păharul carele voiu bea eu?". Pentru «păharul» arată Domnul patima sa şi moartea, ca şi când ară zice lor: „De veţi putea să vă răstigniţ pre cruce cu mine, numai cât unul de-a direapta mea, altul de-a stânga întru slava mea, că aceasta iaste slava mea şi calea care duce întru împărăţiia mea!".

Iară ei ziseră: „Putea-vom!". Le părea în chip de păhar să-l împle de vin, şezân/[247]d la masă cu nusul. Ce, deaca veni păharul acesta să-l bea, atunce toţ fugiră şi lăsară pre Domnul. Că şi botezul aceaea patimă a cruciei sămnează, că Domnul cu sângele său spălare păcatelor noastre lucrează[773]. Iară ucenicii, cum înţeleaseră trupeaşte de împărăţiia lui, aşa şi de păhar şi de botez, cu carele se boteza spălându-se mainte de mâncare ovreaii; derept acea ziseră: „Putea-ne-vom boteza!".

Iară Domnul ca un văzătoriu mainte de toate tuturor, nu ocărî prorociia lor, nu zise: „Că nu ştiţ ce grăiţi, macară şi de voie". Ce însă de adevăr prorociră, că avea ei a păţi după luarea Duhului Sfânt să moară pentru adevăr; Domnul – mainte toate aceastea întru credinţa lor, derept acea zise; „Păharul, care voiu bea eu, bea-veţi".

Cumu s-au şi împlut aşa, că pre Iacov l-au ucis Irod cu spata mainte decât toţ apostolii, şi den ceata lor fu întâiu măcenic şi întru împărăţiia lui Hristos întâi el – pre scaun; aşiderea şi стїи[774] Ioan, de s-au şi pristăvit în Efes cu cinste, ce cu alţi apostoli mult au chinuit, pentru adevăr – bătut şi în căldare fierbând fu aruncat la Rim şi de-acolo, cu bun darul lui Hristos ieşi nevătămat şi să-l trimaţă[775] la închisoare în ostrovul Patmei[776]. Deci amândoi aceştia vârtos chinuiră pentru adevăr.

Iară pentru ce ziseră de şedeare unul de-a direapta, altul de-a stânga lui, de-aceasta[777] nu le făgădui, ce zise: „Nu iaste mie a vă da voao, ce cărora va fi gătit!". /[229] Acicea să nu să înşale ereticii, să cugete de Hristos, Domnul nostru, că iaste mai mic de Părintele şi n-are puteare să dea iertăciune celora ce cer de la dins! Să nu se smentească într-acest cuvânt, care au zis „nu mi-e dat", ce să-ş aducă aminte şi de acela cuvânt[778] care

---

[772] Scris: дѣачѣ.
[773] Scris: лѹкрѣаазъ.
[774] În slavonă: Sfântul.
[775] Scris: тримаць.
[776] Scris: патмеї.
[777] Scris: дѣаачаста.
[778] Marginal: іоан 5.

zice: „Toate câte are Părintele ale meale sânt" și „Părintele nemărui nu judecă, ce între tot judecata au dat Fiiului!" și „Cui va vrea Fiiul să arate de Tatăl, arăta-i-va[779]!" și ședeare la împărățiia ceriului gătește credincioșilor săi: „Eu voiu găti voao, zice, împărățiie, cum găti și mie Părintele mieu".

Ce aceastea să înțeleagă arianul, că toate poate Hristos, Fiiul lui Dumnezeu, iară pentru căce zice „Nu e mie a da", iată, ca un judecătoriu dirept nu făgăduiaște a da cearere fără folos, carea e în chipul aceștiia, ca și când ară fi un împărat neștine, dirept fiind și să șază la un maidan unde aleargă cu cai sau se luptă sau aruncă cu piatra sau fietecare jocure[780] cumu e obiceaiul, carii biruiesc iau cinste și cununi, iară naintea împăratului să fie stând neștine soți ai lui iubiți și să-i zică lui: „Rugămu-te, dă-ne noao aceaste cununi!". Atunce acel împărat le-ară răspunde: „Nu iaste a mea aceasta dare, ce căruia se va nevoi și va birui, aceluia iaste această cunună gătită!". Într-acest chip răspunse și Hristos feciorilor lui Zevedeiu, că „De această cinste ce iaste a se da voao în dar pentru carea alții mainte /[230] de voi mai mult s-au trudit sau, de-ară și vrea să se trudească, nu li se cade, ce celor ce se nevoiesc și celui ce isprăvează toate bunătățile și căruia face voia Părintelui mieu cela ce iaste în ceriu această cinste și apropiiare slavei meale se gătește".

Ce, să va și mai zice cineva: „Cui iaste gătită împărățiia ceriului?". Întâiu coconilor celor fără păcate[781], că însuș Domnul zise: „Nu-i oprireț pre ei a veni cătră mine ca unora ca aceștia iaste împărățiia ceriului!". După aceștia, iară, carii se pocăiesc cu adevăr de păcatele sale[782], că iase scris: „Faceț plod destoinic pocăinței". Ai trei [sic!] sânt milostivii carii hrăniră și adăpară și îmbrăcară pre Hristos și cercetară pre el[783] în chipul mișeilor, că așa zice la zua de judecată cătră înșii: „Veniț, blagosloviții feciorii Părintelui mieu, de moșteniți împărăția ceriului carea e gătită voao". A patra sânt cei plecați între [sic!] duh, carii au lăsat toate ale lumii aceștiia, measeri sânt cu trupul și plecaț cu duhul[784], că de aceștia iaste scris: „Ferici de cei measeri cu duhul, că acestora iaste împărăția ceriului". A cincea sânt carii sânt cu adevăr plecați, de carii spune Hristos naintea ucenicilor săi că deaca începură ceialalți a tânji pentru Iacov și pentru Ioan și întru ei se priciia pentru mărie, carele va fi de ei mai-mare. Iară Domnul, văzând aceastea, zise lor: „Oare știți că /[231] cei ce le pare că biruiesc spre limbi, aceștia cu

[779] Marginal: лѸк. 22.
[780] B.: jocuri.
[781] Marginal: 1: маѳ. 10.
[782] Marginal: 2: маѳ. 4.
[783] Marginal: 3: маѳ. 25.
[784] Marginal: 4: маѳ. 5.

muncă și cu vărsare de sânge, putearea sa o tinde, iară voi nu vă închipuireț acestora, ce carele va vrea să fie întru voi mai-mare, să fie tuturor ca o slugă. Spre mine căutaț, că eu-s împărat spre toți împărații și mă plecaiu de măriia slavei meale și luaiu chip de rob ș-am venit să slujesc spăseniei[785] voastre și sufletul mieu să-l puiu pentru voi și și voi să vă plecați ca unii de cești mici. Că, de nu vă veți pleca coconii, nu veț întra întru împărățiia ceriului!"[786]. Și iară zice Domnul cătră credincioșii săi: „Nu te teame, turma mea mică, că bine vru ție Părintele vostru să vă dea împărățiia ceriului!".

Deci, știind noi aceastea, o, blagosloviți[787] creștini, să nu jeluim a fi mari și domnitori în lumea aceasta, că apostolii, după ce luară Duhul Svânt, fietecarele de ei lepădară boieriia și cinstea pre pământ nu căutară; așa și voi râmniți[788] acestora, smeriți-vă pre pământ, ca să fiți mari în ceriu întru împărățiia lui.

Vrând Domnul să aducă pre ucenicii săi den nălțimea mintei lor, zise: „Să va vrea cineva întru voi să fie mai-mare, să fie tuturor ca un rob și vă smeriți cum m-am smerit și eu și slujesc voao; plecând genunchele meale, picioarele voastre spăl!". Și ce smerenie iaste mai mare de aceasta și mai minunată, că acesta așa se smeri, căruia i să închină toate rudele, ale ceriului și ale pământului /[232] și ceale dedesupt și robeaște slujesc lui heruvimii și serafimii.

Lumină noao cestor den-tunearec[789], Hristos și învățător a toate bunătățile smerenia, răbdare și de cinstea pământească nesocotire. Ce și voi, de veți face așa, atunce veț fi ucenici lui Hristos și vă veți proslăvi cu slavă de veaci și mari, nu numai pre pământ, ce și în ceriu vă veț arăta și multe năroade vor proslăvi numele vostru; iară cine jeluiaște cinste pre pământ fără pre [sic!] Dumnezeu, acela piiarde cinstea cea den ceriu, că nu se cade noao să căutăm ceale pământești și trecătoare, ce ceale den ceriu și de veaci.

Iară, de vom fi ceind iară de la Domnul ceale pământești și fără folos și lucrure vătămătoare de suflet, întru rugăciunile noastre, cinstea bogăției pre pământ[790], atunce și noao ne va imputa cu ocară, de va zice: „Nu știți ce cearet: Toate aceastea vor să piarză sufletele voastre și moartea curând le va lua! Iară eu vă zic voao: Căutaț mainte împărățiia ceriului și dereptatea lui, iară aceaste toate se vor adaoge voao! Ce, și care aveț vindeț den averile

[785] Scris: сп͠сенией. Altă lecțiune: spaseniei.
[786] Marginal: маѳ. 11.
[787] Scris: бл͠свици.
[788] Scris: ръмници.
[789] Scris: деꙟтѸнѣрек. Altă lecțiune: de întunearec.
[790] Marginal: маѳ. 6.

voastre şi daţi milostenie[791] şi veţi fi având vistiare în ceriu şi slava veacinică înainte Părintelui mieu[792] şi înaintea îngerilor lui şi cinstea voastră o vor vedea patriarşii şi prorocii şi apostolii şi toţ svinţii în zua aceaea, când veţi sta de-a direapta /[233] Domnului nostru!".

Aşijdere, de veţi ceare la rugăciunile voastre izbânde spre vrăjmaşii voştri, însă şi de aceasta se va lepăda Domnul de voi cu ocară: „Nu ştiu al cui duh sinteţi, că n-am venit să pierzu, ce să mântuiesc neamul omemenesc. Ce, de veţ vrea să fiţi ucenicii miei şi fiii Părintelui vostru, carele iaste în ceriu, iubiţi pre vrăjmaşii voştri[793], bine faceţ celor ce nu vă iubesc pre voi şi atunce se va lumina lumina voastră înaintea oamenilor[794] şi biruirea izbândei voastre se va arăta spre diavolul, neiubitoriul şi vrăjmaşul sufletelor voastre".

Şi iară, de veţ ceare răpaosul trupului, dulceaţa cea trupască şi veselia cea trecătoare[795], atunce va zice: „Nu ştiţi ce ceareţi! Iată, vă grăiesc voao că amar – celor sătui, că au a flămânzi la plata cea de-apoi[796] şi cei ce se veselesc acmu, atunce veseliia întru plâns se va schimba[797] pentru ce s-au delungat de mângăiarea sa şi de împărăţiia ceriului, că s-au îndulcit pre pământ şi s-au hrănit ca boul în zua jungheriei[798] şi să veseliră între voia inimiei sale[799]. Însă amar acestora, că de toate părţile înmulţiră rătăcirea sa foarte. Iară voi, de veţ vrea să fiţ ucenicii miei, atunce vă păziţi să nu fie inimile voastre îngreoiate cu saţiul mâncăriei[800] şi cu beţiia[801], că amar – sătuilor ce însă – amar şi voao, că nu ştiţ ce ceareţi; în locul vieţiei – moartea, în locul luminiei – întunea/[239]recul şi în locul bogăţiei întunearecul [sic!], depreună cu aceia plângerei [sic!] şi suspine şi fără-cinste. În locul celor bunătăţi den cer şi veacinice căutaţ şi cearet ceale pământeşt şi trecătoare.

Ce, pre adevăr amar unora ca acestora, că nu ştiu ce cer, ca [sic!] pre aceasta veni Domnul în lume ca dentr-aceastea să slobozască şi să scoaţă mintea noastră den ceale putrede şi pământeşti, cătră ceale fără-moarte şi cereşt şi mai bune se făgăduiaşte să ne dăruiască noao, să vom asculta cuvântul şi ne va duce pre noi de pre pământ la ceriu, unde însuş

[791] Scris: мастение.
[792] Marginal: маѳ. 25.
[793] Marginal: лѹк. 9.
[794] Marginal: маѳ. 5.
[795] Marginal: лѹк. 6.
[796] Scris: дѣапои.
[797] Marginal: исаи. 65.
[798] Marginal: езек. 31.
[799] Marginal: 1. мои. 6.
[800] Scris: мъӎкѫрїей.
[801] Marginal: лѹк. 21.

împărăţeaşte depreună cu Tatăl şi cu Duhul Svânt acmu şi pururea şi în veacii veacului. Amin.

ÎNVĂŢĂTURĂ ÎNTRU SÂMBĂTA LUI LAZAR PENTRU ÎNVIEREA LUI. еѵ͠гліе ѿ іωана[802]

Dumnezeul biruitoriul a toate făpturile[803] carele biruiaşte cu moartea şi cu viaţa[804] şi, pre carii, va înviiază şi învie ca şi un Părinte. Mărturiseaşte de aceasta, astăzi Lazar, mortul cel de a patra zi, pre carele-l învise Domnul nostru Isus Hristos den morţi, cu putearea Dumnezeirei sale, cum mai deşchis vom auzi la Evanghelie. /[235]

иωана зач л͞ѳ[805].

Era oarecine bolnav, Lazar den Bithaniia[806], den oraşul Mariei[807] şi al Martei, sora ei. Trimeaseră surorile cătră Isus, grăind: „Doamne, acesta carele iubiiai, boleaşte!". Iară, deaca auzi Isus zise: „Această boală nu e cătră moarte, ce e de slava lui Dumnezeu ca să se proslăvească Fiiul lui Dumnezeu[808] pentru ea!". Şi fu acolo 2 zile, iară după aceaea grăi ucenicilor săi: „Soţul nostru au adurmit! Ce mă voiu duce să-l deştept pre el!". Iară ucenicii lui ziseră: „Doamne, de-au adormit, mântuit va fi!". Atunce răspunse Isus lor neapărat: „Lazar au murit şi mă bucur pentru voi, să creadeţi că nu eram acolo, ce blemaţ cătră el!". /[236] Iară deaca veni Isus şi-l află de patru zile în groapă, iară Martha[809] cum auzi că vine Isus strigă pre soru-sa Mariia în taină şi grăi: „Învăţătoriul au venit şi te strigă!". Iară, deaca auzi, curând să sculă şi mearse cătr-însul şi-l timpinară pre el şi căzură la picioarele lui de să închinară amândoao grăind: „Doamne, de-ai fi fost acicea, n-ară fi murit fratele nostru! Ce, şi acmu ştim, că câte vei ceare de la Dumnezeu, da-ţ va ţie Dumnezeu!". Grăi Isus lor: „Învie-va fratele vostru!". Grăi lui Martha[810]: „Ştiu, Doamne, că va învie [sic!] la înviere în zua de apoi!". Iară Isus zise ei: „Eu sânt învierea şi viaţa: cel ce va creade întru mine, să va şi muri, înviia-va. Şi tot /[237] cine iaste viu, de va

[802] În slavonă: Evanghelie de la Ioan.
[803] Marginal: іоан 5.
[804] Marginal: апок. 1.
[805] În slavonă: lui Ioan, zaceala 39.
[806] Scris peste tot: виѳаниѧ.
[807] Scris: м͠риєй.
[808] Pasajul „ca să se proslăvească fiiul lui Dumnezeu" lipseşte din B.: Pagina a fost reimprimată în A. prin depăşirea cadrului tipografic.
[809] Scris: марѳа.
[810] Scris: марѳа.

creade întru mine, nu va muri în veaci!. Oare ea – credință acestui cuvânt?". Grăi lui: „Ei, Doamne! Eu am crezut că tu ești Hristos Fiiul lui Dumnezeu, carele ai venit în lume!". Iară Isus, deaca văzu pre eale plângând, să întristă cu duhul și să opri întru sine și grăi: „Unde l-ați pus pre el?". Grăiră lui: „Doamne, vino și vezi!". Iară, deaca veni spre groapă, lăcrămă. Deci grăiră jidovii carii venise cu eale: „Vezi cumu l-au fost iubind pre el!". Iară alții dentr-înșii ziseră: „Au nu va putea acesta, care deșchise ochii orbului, să facă și pre acesta să nu moară?". Și era peștera și piatra zăcea spre ea. Grăi Isus: „Luaț piatra!". Grăi sora celui mor/[282]*t:, Martha*[811]*: „Doamne puți-va, că iaste a patra zi!". Grăi Isus ei: „Au nu ț-am zis ție că, de vei creade, vei vedea slava lui Dumnezeu?". Iară Isus rădică ochii săi în sus și zise: „Părinte, laudă ție dau, că m-ai auzit! Iară știiu de pururea că mă asculți! Ce, pentru nărodul carele stă împrejur, am zis, să ia credință că tu m-ai trimes!". Aceastea zise și strigă cu glas mare: „Lazare, vino afară!". Și ieși mortul, înfășuratu-i mâinele și picioarele cu fașa și fața lui acoperită cu măhrama. Grăi Isus lor: „Dezlegați-l și-l lăsați să margă!". Iară, deaca văzură aceastea, multe năroade de ovreai, care feace Isus, crezură într-îns. /*[239]

Partea dentâiu: Pentru învierea lui Lazar, carele era patru zile în groapă

Acmu toate împrejurele [sic!] cu bucurie joacă și săborul apostolilor cel mare minunat de bucurie plesnească în palme. Acmu beseareca Sionului luminat prăznuiaște și cu glas veasel pre feciorii săi chiamă să se adune astăzi den marginile a toată lumea, în casa ei să se vază ciudă preaslăvită, că fiiul ei, Lazar, mortul de patru zile, acmu preaslăvit învie den morți cu glasul și cu porunca Domnului nostru Isus Hristos.

Să se înalțe acmu ceriul cu slavă veacinică, de carele au ieșit dentr-însul întru plecare cu luarea trupului și lăcuind spre dinsul cu mărirea Dumnezeirei. Să se bucure rătunzimea pământului, că făcătoriul lui pre dinsul sălășluiaște. Să se veselească ceata apostolească văzând pre mortul de patru zile, înviind den groapă, cu glasul și porunca Domnului și învățătoriului său. Să se bucure acmu cu preaslăvire beseareca lui Hristos văzând solul carele vine den morți, să spuie învierea cea depreună a toată lumea și să cunoască înnoirea firiei sale, văzând pre Lazar, carele nu putu putrejunea ținea și portarii adului, că Domnul chiemă acmu pre el cu glasul

[811] Scris: марѳа.

puteriei Dumnezeirei sale, ca un soț iubit să vază învierea /[240] lui de a treia zi și suirea în ceriu și ca să vază venirea Duhului Sfânt în lume[812].

Deci, când Domnul nostru Isus Hristos sălășuitoriul cel den ceriu striinarea sa făcea, dentru mărire întru plecare, den sânul Părintelui în pântecele curatei feate Mariei[813] den ceriu la pământ, den Vithleem[814] întru Eghipet și iară de acolo în Nazareth, den Nazareth în Ierusalim, de acolo până la Bithanie în casa lui Lazar. Atunce se împreună Lazar lui cu dragoste și cu credință, carele-i zise Domnul soțul lui. Aceastea deaca văzură și surorile lui crezură întru Hristos și cu dragoste slujiră lui[815].

Iară Domnul, fiind în casa lui Lazar, mearse cătră Iordan, cale făcând și mântuirea neamului omenesc lucra și într-acea cale multe ciude făcu; pre fiiul cei văduo mort lu [sic!] învise și pre fata lui Iair și alte multe ciude feace.

Iară, deaca se apropie vreamea cea den veaci trecută, întru carea vru Domnul să descoapere taina spășeniei[816] noastre și patimă de voie și moarte să ia și putearea preaslăvitei învierei sale să arate și să încredințeaze cu facerea de minuni, carea înviia pre morți, într-acea vreame Lazar se războli cu boală grea și, preste puțin, se și pristăvi.

Iară Isus nu era atunce acolo, ce, ca un Dumnezeu adevărat și știitoriu de toate, căruia i-e toată făptura goală înaintea ochilor lui, grăi ucenicilor săi: „Lazar, soțul nos/[241]tru au adormit! Ce mă bucur pentru voi că nu fuiu acolo și aceasta știu ca să mă cunoașteți știutoriu de toate și știutoriu de inimi[817]!", Iară ucenicii aceastea nu le înțeleaseră atunce, că încă era trupești, că le părea că grăiaște de somnul trupului, Grăiră: „De-au[818] adormit, mântuit va fi!". Iară Domnul văzu înțeleagerea lor cea trupească, grăi: „Aiave Lazar au murit, ce voiu mearge acolo și voiu deștepta pre el!".

Acicea se cade a cunoaște că, iată, de-acmu moartea întru venirea lui Hristos nu se chaimă moarte, ce somn; că, deaca moare și iară se scoală, nu iaste moarte ce numai adurmire. Mainte de venirea lui Hristos moarte se chiema piiarderea vieției pentru ce atunce nemică nu știia de viața veacilor, iară acmu ne spuse noao Fiiul lui Dumnezeu că moartea nu iaste moarte, ce somn. Derept aceastea zise „Eu voiu mearge și-l voiu deștepta pre el!".

[812] Marginal: ереом [recte: евреом.] 14.
[813] Scris: м҃риеи.
[814] Scris: виѳлеем.
[815] Marginal: лѹк. 10.
[816] Scris: сп҃сениеи. Altă lecțiune: spaseniei.
[817] B.: inemi.
[818] Scris: дѣлѹ.

Iară ucenicii ziseră cătră sine: „Să meargem şi noi cu nus în Jidovi[819], măcară să am şi muri! [sic!]". Mearse Domnul în Bithanie şi lăsă Iordanul şi era Bithania de Ierusalim 15 stânjeni, iară deaca se apropie fu dat ştire Mariei şi surori-sa.

Atunce numai cât cu pripă ieşiră în timpinare şi, deaca-l văzură, căzură la picioarele lui, închinară-se, cu lacrăme grăiră: „Doamne, de-ai fi fost acicea, n-ară fi murit fratele nostru. Ce şi acmu, de vei vrea, poţi să-l scoli pre el!". /[242]

Acicea deşchis se cunoaşte dragostea şi credinţa a surorilor lui Lazar cătră Domnul nostru Isus Hristos, că-i dau lui cinste şi închinăciune dumnezăiască, cad înaintea lui şi grăiesc cu credinţă: „Să ai fi fost tu acicea, n-ară fi murit fratele nostru. Ce şi acmu toate poţi câte ai ceare de la Dumnezeu, da-ţ-va ţie!".

Acicea să nu nice cugetă [sic!] înalte de Dumnezeirea lui, dară însă dereaptă credinţă au de el, că de la Dumnezeu au venit Fiiul lui Dumnezeu în lume. Iară care ziseră «De-ai fi fost acicea, n-ară fi murit», iată, arată că cu a lui lăsare au murit fratele lor, Lazar, că nu în deşert chiema pre el Domnul soţ iubit.

Că pre acesta, ca pre un soţ al lui credincios, trimise la ad, ca să spuie şi celora ce sânt acolo că curând va veni cătră ei viaţa şi învierea, lumina şi slobziia, şi iară, deeca va veni de acolo, să spuie a toată lumea învierea carea va să fie, ca să nu cunoască şi ucenicii pre Domnul că biruiaşte cu moartea şi cu viaţa şi cum de voie vine spre cruce să biruiască moartea şi adul cu moartea sa.

Şi, deaca vor vedea biruinţa lui, să nu se teamă de aleanul ovreailor la vreamea munciei lui, că, iată, acmu Lazar, cel ce vine den laturea cea dedesupt, spune puteare şi tăriia celuia ce l-au tremis pre el acolo şi, de acolo, iară-l chiemă pre el cu preaslăvire astăz, ca să cunoască pu/[244]tearea aceluia şi tăriia tot neamul jidovesc, Caiafa şi săborul fariseilor, carii gătesc spre el crucea, pre carea vrea să-l răstignească.

La arătare că pre acesta, carele biruiaşte cu moartea şi cu viaţa şi carele porunceaşte adului să slobozască morţii şi cu cutremur ascultă pre el, slobozi pre Lazar mortul de patru zile, carele e pomenirea învierii: într-această sâmbătă beseareca lui Hristos îmblă cu bucurie în neamurile ceale de veaci întru fiii săi.

Şi, iară, să ne întoarcem la cuvântul cel dentâiu şi să auzim ce grăiesc surorile mortului: „Ştim, Doamne, că toate câte vei ceare de la Dumnezeu da-ţ-va ţie! Iată, creadem şi ştim că poţ şi pre acesta să-l înviezi, măcară căce iaste de patru zile în groapă!". Răspunse Domnul şi zise lor: „Învie-va,

[819] Cu sensul Iudea.

fratele vostru!". Iară Martha[820] zise lui: „Ştiu, Doamne, că va învie [sic!] la zua de-apoi!". Zise ei Isus: „Eu sânt înviere şi viaţă, că aceastea toate-s în putearea mea, că tot cine va creade întru mine, să va şi muri, viu va fi în veaci. Oare creadeţi aceasta?". Iară eale grăiră lui: „Ei, Doamne, creadem că tu eşti Fiiul lui Dumnezeu, lumina şi viiaţa carea au venit în lume să învie pre morţi şi să lumineaze pre carii şedea în umbra morţii şi întunearec! Creadem că toate poţ!".

Iară Domnul văzu pre eale[821] plângând şi mearse cu eale[822] la groapa fratelui lor cel mort şi întrebă pre năroade unde l-au pus pre el. Şi cum /[244] feace aceasta – ştiutoriu de toate? Au nu ştiia unde zace, carele ştiu când muri Lazar? Ce derept acea întrebă nărodul, ca să meargă toţi după însul şi să-l petreacă pre el la groapă şi să vază ciude ce vrea să fie. Iară deaca veni spre groapă, porânci să ia piatra de pre groapă.

Iară Martha[823] zise: „Doamne, puţi-va, că e a patra zi!":

Iară Isus zise ei: „Pentru ce-ţ ziş ţie că eu sânt viaţă şi învierea şi, de ver creade, vedea-vei slava lui Dumnezeu!". Şi, deaca zise aceasta, lăcrămă spre groapă cu firea trupului.

Ce şi de aceasta mi se minunează mintea, ce e această taină a socotinţei Ziditoriului, derept ce plânga? Pare-mi-să că nu pre Lazar, carele vrea să-l învie, şi de el slava lui Dumnezeu să arate! Ce pentru nebuniia rău credinciosului neamului jidovesc, că era nemulţemitoriu de atâtea darure ale lui Dumnezeu şi cum lepăda de la ei viaţa veacilor şi învierea şi cum iubiră mai mult moartea şi întunearecul, decât viaţa şi lumina. Şi, cându-l văzură pre el ovreaii plângând, lor li să părea că plânge după Lazar, iară alţii dentr-înşii ziseră: „Ce minune e aceasta? Acesta, carele deşchise ochii orbului den naştere, au doară nu poate să facă şi pre acesta să înviiaze?"

Atunce Isus văzu că se adună nărod mult, rădică ochii săi la ceriu şi suspină pentru necredinciosul nărod; după aceasta deade laudă cum se cade lui Dumnezeu Părintelui lui, şi ca un Fiiu al lui /[245] ce era de fire, cinsteaşte pre cel ce l-au născut[824] pre el. Spre ceriu ochii-i rădică şi dă laudă celui de sus.

Să nu zică ovreaii că face vro nălucă cu farmece înaintea lor, ce să cunoască că cu bună vrearea lui Dumnezeu Sabaoth şi cu lucrarea Fiiului lui unuia născut, pre pământ, fiind în trup pre pământ şi cu porunca aceluia adul cu cutremur slobozeaşte sufletul mortului Lazar, că Domnul porunceaşte ei [sic!] să între iară în trupul său.

[820] Scris: марѳа.
[821] Scris: ꙗле.
[822] Idem.
[823] Scris: марѳа.
[824] În majoritatea exemplarelor este scris: пъсꙋт. În unele este corectat prin aplicarea unei liniuțe suplimentare.

Iară după aceasta văzu că se face năvală de năroade. Atunce Isus strigă cu glas mare: „Lazare, vino afară! Eu-ţ poruncesc ţie, Domnul tău şi Biruitoriul tuturor! Că a mea iaste putearea să biruiesc cu moartea şi cu viaţa! Ieşi şi nu zăbovi dedesuptul pământului! Ascultă glasul Domnului tău, leapădă legăturile întunearecului şi vino la lumină! Nu te înfricoşa de legăturile morţii că, iată, căzură de la tine şi portarii adului auziră glasul mieu şi nu te pot ţinea, că putearea mea şi glasul mieu scutură vârtutea lor! Iară tu, Lazare, nu pesti acolo, ce vino afară den groapă, că, văzându-te, ceriurile slava mea spun şi pământul, văzându-te, se bucură şi darure aduce mie mulţime de suflete ale credincioşilor. Şi nu aceastea numai, ce şi beseareca mea adaoge credinţă către credinţă şi nădeajde către nădeajde de adu/[246]nă şi dragoste către dragoste împreunează!".

Iară, deaca auzi Lazar acest glas dulce, atunce foarte se bucură şi însuşi către cela ce-l chiema curând alerga şi săborului căruia era ţinut de întunearecul morţiei spuse grăind: „Viaţa mă strigă, acicea nu poci să fiu, pentru ce mă trage putearea glasului Dumnezeului mieu şi picioarele meale cu toată voia aleargă către el să facă porunca acestuia!

Dară voi, ce cugetaţ de cela ce mă chiamă, că eu pentru voi mă voiu ruga aceluia să vie curând, să vă scoaţă pre voi de-acicea, că se cade acelor de sus să se apropie acolo spre ajutoriul vostru şi pre voi den laturea cea de jos să vă suie în sus. Că Domnul mieu toate le poate, iară voi mă lăsaţi curând, că mă tem să nu iară întunec acicea, că atâta vreame am zăbăvit, pentru că Domnul mieu mă chiamă, să ies eu de-acicea. Glasul lui auz şi mai mult nu poci răbda acicea!

Nu te mâniia pre mine, Doamne, ce-m fi îndelung-răbdătoriu, către chemare mă rog, iară am puţinea treabă, până voiu aduna ce e mâncat de viermi şi să iau den pulbere mădularele şi oasele ceale răsipite, ca să viiu desăvârşit[825] către cel desăvârşit[826] şi să mă arăt feaţiei tale!". /[247]

Partea a doao: De putearea Dumnezăirei lui Hristos şi de suspinele strămoşilor carii era în iad

Deaca auziră cei den iad cuvintele ceale grăite de Lazar, cum zice şi стїи̃[827] Epifanie, foarte se umiliră sufletele lor şi cu jelanie cu dragoste înţelegătoare săruta pre el şi fapte [sic!] carele să nevoia şi să grăbiia către ieşire şi de faptele sale ceale bune aducea aminte lui

[825] Scris: десвръшнитъ.
[826] Idem.
[827] În slavonă: Sfântul.

Întâiu grăi Abel: „Rogu-te, frate Lazare, spune Făcătoriului[828] mieu şi Izbăvitoriului cătră carele mergi: «Ce hasnă-mi iaste de-acea jârtvă nevinovată, pentru carea fuiu ucis, că atâta vreame cu legăturile morţiei şi cu putrejune lăcuiesc muncit acicea, şezând în umbra morţiei?»!".

Şi iară, Noe cel dirept şi el veni, cu obidă grăiia: „Ce folos mi iaste acmu pentru atâta usteneală[829] a corabiei şi de atâta credinţă a mea, că crezuiu Domnului mieu[830] şi porunca aceluia, făcuiu casă de mântuire, tuturor ce vieţuia pre faţa pământului? Spune ziditoriului: «Mie ce folosu-mi iaste acmu de atâta usteneală[831] de o sută de ani, pentru ce mă ţine o casă întunecată şi strâmtă – şi atâta câtu e în chipul groapei?»".

Auzi aceastea şi patriarhul Avraam şi zise: „Spune, fătul mieu şi de mine făcătoriului mieu: «Ce folosu mi-e de-acesta, căce am dus pre fiiul mieu, unul născut, de jârtvă /[248] după porunca lui, iară el nu mă socoti într-atâta ani, ţinut de legături şi de întunearecul cel neluminat!»".

Şi Iacov iară tânjiia foarte, că mainte să lupta cu cei tari, iară acmu întunearecul morţiei cei amară nu putu învince [sic!], ce ca un rob al ei şade în temniţa cea întunecată.

Aşijdere şi Iosif izvodea lacrămi aducându-ş aminte de temniţa lui Faraon şi de pâra ceii curve pentru curăţiia şi înţelepciunea şi acesta cu milă grăiia: „Ado aminte lacrămele meale Domnului, priiatene Lazare, că mergi către însul! Ce hasnă mi-e de ţinearea mea şi de împărăţie, căce sânt acmu ferecat cu obeadele meserătăţiei şi de atâta vreame şez în temniţa iadului fără cercetarea lui!".

Deaca auzi aceastea şi Moisi cu suspini grăiia: „Şi de mine spune, fiiul mieu, Lazare, făcătoriului mieu, carele mi se arătă odinioară în Horiv şi mă trimease să căznesc Eghipetul[832] şi să nec pre Faraon în mare şi acmu ce folosu mi-e de aceasta, căce eram[833] odată dătătoriu de leage şi am văzut lumina slavei Dumnezeului mieu în Sinaiia, iară acmu şez de atâţa ani în groapă cu Faraon, în tunearec şi în umbra morţii ca într-o uitare!".

Iară după aceştia şi David grăiia: „Spune şi de mine, fătul mieu, Lazare, celuia ce s-au născut den fată şi sălăşuiaşte pre pământ, de carele am prorocit[834] eu că va pleca ceriul şi pogo/[249]rî lin pre pământ, ca ploaia spre lână[835] şi cum va pogorî în laturea pământului cea de jos, şi va prăda acolo

[828] Scris: фъкъторюрѹй.
[829] Scris: ѹстенѣалж.
[830] B.: Domnu-mieu.
[831] Idem.
[832] Scris: єгѵпетѹл.
[833] Scris: єра.
[834] Scris: прорчит.
[835] Marginal: ѱалом 67.

pre cei prădători şi am zis că iară să va sui spre nălţime şi ce-mi ajută mie acmu prorociia mea? Pentru ce pesteaşte Mântuitoriul mieu a veni încoace? Ce-i zi, fiiule, să nu zăbovască întru ajutoriul nostru, ce să împle prorociia mea!".

Iară adul, deaca auzi aceastea să spământă şi moartea să cutremura şi dracii – legaţ cu frică, că auziia ocară de cei robiţi de ei şi spământa foarte glasul Domnului şi purceaderea lui Lazar den temniţele lor.

Iară încă grăind aceastea patriarşii şi prorocii către Lazar, Domnul grăi lui: „Lazare, pentru ce zăboveşti acolo, nu pesti, ce curând vino afară den groapă", ca să preceapă acmu şi să vază cei vii că morţii ascultă pre el, care însuş de voie vine către moarte! „Iară tu, Lazare, vino afară de-ntunearec către lumină, den moarte către viaţă, să te arăţi pre tine spre încredinţare ucenicilor miei, să cunoască aceştia că de voie viiu[836] să calcu spre putearea morţiei. Când mă vor vedea răstignit, să nu zică de mine că va fi ţinut de moarte, pentru ce pre tine acmu, ucenicul mieu, nu te putură ţinea? Dară pre mine, viaţa veacilor, cum să mă ţie şi învierea tuturor? Iară tu, o, Lazare, curând vino afară de-ntunearecul morţiei!". /[250]

Atunce numai cât ieşi mortul, ca un cerb tinăr sări den groapă reapede spre glasul Domnului, ca un vâltur[837] din laturea cea mai de jos zbură întru vârtutea[838] puteriei Domnului, neţinut de portarii adului ieşi. Mortul cel de a patra zi, ieşi den groapă orb; ochii şi faţa înfăşurată cu pomesealnicul şi luminile ochilor i se împluse de ţărână, cât nice soarele nu putea vedea; mâinile şi picioarele – cu faşa legate.

De aceastea foarte mi să minunează mintea: Cum ieşi orb aşa direpţ şi legat şi nu se poticni şi cum auzi glasul, că urechile lui era pline de ţărână şi nările lui astupate de pulbere şi limba legată de putrejune? Adevăr că glasul Domnului lu[839] întări pre el şi cu putearea Dumnezăirei lui Hristos; aceastea i să dăruiră lui, că aşa iaste glasul lui Dumnezeu, întrutot putearnic, glasul puterilor şi al vârtuţiei[840] şi lucrarea cea făcătoare de minuni den destul, că viu e cuvântul lui Dumnezeu şi întrutot-lucrătoriu, cu carele toate fură şi fără dins nemicu nu fu de ce fu[841], că întru acela era viaţă şi lumină mortului Lazar şi nu acestuia numai unuia, ce şi tuturor celor ce cred întru numele lui[842].

Că, cum înviiază Tatăl pre morţi şi-i face vii aşa şi Fiiul pre carii-i va înviază, cum vru de-nvise pre fiiul văduoi şi pre fata lui Iair, învise şi /[251]

[836] Scris: вию.

[837] Scris: влътȣр.

[838] Scris: врътȣтѣ.

[839] Scris: лȣ.

[840] Scris: врътȣциєи.

[841] Marginal: євреом. 4.

[842] Marginal: иоан 1.

pre Lazar den temniţele adului chiemă cu glasul puteriei Dumnezeirei sale[843].

Adecă glasul puterilor lui aduse den nefire întru fire de veaci neamure îngereşti în multe chipure. Glasul puterilor lui învârtoaşe[844] [sic!] adâncurile, întăreaşte a sta pământul pre nemică, tinde ceriurile, varsă lumina a cură pretutindinea, opreaşte marea, leagă stehiile [sic!] veacului acestuia şi ţărâna[845] întăreaşte cu vene şi şi oasele ceale răsipite cu piiale le acoapere şi, iară, sufletul lui Lazar în trup aduce şi cu acela-l leagă şi den groapă-l învie şi acela curând iase den întunearecul morţiei ca den somn.

Şi cu învierea sa pre soţii şi pre rudele sale veselí şi învierea Domnului spuse; întări beseareca cu credinţa celor ce vieţuiesc pre faţa pământului, cu nădeajdea celor de veaci, mucenicii spre luptă-i chiemă. Spre această adeveritură învise Domnul den groapă ca să ruşineaze pre farisei şi să împarţă necredinţa saducheilor, ca să cunoască pre cine vor să leage şi cu cunună de spini să-l cunune şi în cruce să-l răstignească, pre acest Dumnezeu minunat întru lucrure şi înfricoşat mai vârtos decât împăraţii pământeşti.

Iară, învise Lazar den groapă, atunce numai cât se închină Domnului său, de spunea celuia ce ştie toate tainele adului şi de ceale ce era acolo; iară Domnul nostru Isus Hristos grăiia neamului jidovesc celuia ce sta împrejur: „Dezlegaţi acesta, carele îmblă /[252] având picioarele încă legate şi ochii acoperiţi! Dezlegaţi pre el, ca de mâinile lui să vă ruşinaţ, pre el, pre carele cu mâinile voastre l-aţi înfăşurat! Cunoaşteţi că acela iaste, iară nu altul, ce acela pre carele aţ pus voi: că mărturiseaşte piatra, vădeaşte faşa şi pomesealnicul, carele e pre faţa lui, ca să nu mai ziceţi de-acmu că am făcut nălucire cu Velzevul, ce să cunoaşteţi că am învis pre acesta cu putearea Dumnezeirei meale! Lăsaţi pre el să meargă, ca să propoveduiască Ierusalimului învierea mea de a treia zi, ca să ştie şi arhiereii voştri că de voie merg spre moarte a muri pentru păcătoş, ca să fie vii aceia! Că de aceastea de toate mărturiseaşte acmu Lazar, carele stă înaintea voastră!".

Iară, deaca văzură ovreaii pre Lazar învis den morţi, atunce cu multă pizmă se împlură şi spre Domnul nostru Isus Hristos se turbură şi se turbă. Iară Hristos văzu necredinţa lor şi nemulţemirea, se duse în pustie, învăţând pre noi denaintea mâniei să fugim, iară arhiereii, de pizmă ţinuţ, sfătuiră-se şi pre direptul Lazar să ucigă[846], pentru ce mulţi văzându-l pre el sculat den morţi, se adăogea către Hristos şi credea într-îns.

[843] Marginal: євреом. 1.

[844] Scris: ꙟврътоаше. Altă lecţiune: învărtoaşe.

[845] Scris: цьрьна.

[846] Scris: ȣтигъ.

Iară Lazar ştiu sfatul lor şi se duse în ostrovul Chiprului şi acolo lăcuind el la zilele de apoi după învierea lui Hristos iară-l aflară pre el apostolii fiind acolo şi-l puseră episcop cetăţiei Chiprului în Catan, bine şi pre îngăduinţa[847] lui Dumnezeu. Şi /[253] grăiesc unii de el că, după înviere, nemică nu mânca, numai câte puţinea miiare[848] şi zahar gusta şi cum Preacinstita Fată Mariia, Maica Domnului, şi veşmântu i-au făcut şi i-au dăruit lui. Şi după 30 de ani după învierea lui, iară s-au pristăvit şi de-acii nu s-au mai dus la ad, ce către Domnul său. Iară, după aceasta, sfântul şi cinstitul trupul lui, preaînţeleptul Leu[849] împărat, cu arătarea lui Dumnezeu, se mută de acolo şi-l puse întru cinstită besearecă, carea o zidi întru numele lui aproape de la Ferna, care şi acmu încă lăcuiaşte în trup nerăsipit, având o miroseală dulce nespusă şi multă vendecare dă celor ce merg către el cu credinţă, că însuş fiind sfinţit cu darul Duhului Sfânt, întru carele vieţuia atunce.

Iară ştiind aceastea, să dăm, dragii miei, Domnului nostru Isus Hristos slavă şi cinste şi mulţemire, pentru atâtea darure minunate ale lui slăvind pre el, împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt; acmu şi pururea şi în veacii veacilor. Amin.

ÎNVĂŢĂTURĂ ÎN DUMINICA ÎNFLURITĂ

Dumnezeu, Împăratul a toate făpturile, cel ce are ceriul scaun, iară pământul perină supt picioare, cel ce şade pre heruvimi, fiind la vre/[254]mile de apoi, veni pentru iubirea de oameni pre pământ şi cu oamenii lăcui şi cu luarea trupului acmu şade pre mâşcoiu şi pre acesta mergea către Ierusalim[850] după glasul prorocesc, cum de aceasta mai deşchis vom auzi întru Evanghelie.

єѵгліѧ. ѡт іѡанна зач. м҃а[851]

Iară a doa zi nărod mult veni la praznic. Auziră că Isus vine în Ierusalim, luară stâlpări[852] *de finic şi ieşiră în timpinarea lui şi strigară grăind: „Osanna, blagoslovit – cel ce vine întru numele Domnului, Împăratul izrailtenesc!”. Află Isus un mâşcoiu şi şezu spre el şi, cum iase scris: „Nu te teame, fata Sionului, iată, Împăratul tău vine şezând pre mânzu de*

[847] Scris: пре ѧгѫдѹина. Altă lecţiune: pren-găduinţa.
[848] Scris: міѧре.
[849] Leon VI Înţeleptul, împărat bizantin între 886-912.
[850] Scris: єрслим.
[851] În slavonă: Evanghelie din Ioan. Zaceala 51.
[852] Scris peste tot: стлъпаре, стлъпъри.

mâşcoiu!”. Iară mulţi den năroade aşternea veşmintele sale pre cale, iară alţii tăia stâlpări[853] *de leamne şi-i aşternea lui /*[255] *şi grăiia: „Blagoslovit – împărăţiia carea vine întru numele Domnului Părintelui nostru David! Osanna întru cei de sus!”.*

Partea dentâiu: Ce semnează mâşcoiul şi şedearea lui Hristos spre el

Cum era împăraţii cei de demult când se întorcea de la războiu cu biruire întru împărăţiile sale, atunce le ieşiia lor înainte mulţime de năroade şi de cei ce era supt mâna lor, având în mâini stâlpări[854] de finic, arătând lor cinstea slavei de biruire cu acest zbor şi minune era obiceaiul întru cei de demult a priimi pre împăraţii lor.

Aşa Ierusalimul cu împrejureanii lui, făcu cinste ca aceasta şi slavă lui Hristos, Împăratului şi Dumnezeului nostru, ca unui biruitoriu adevărat, carele sparse împărăţiia morţiei şi pre diavolul şi pre iadul birui şi de acolo luo sufletul lui Lazar celui mort de a patra zi şi iară-l împreună cu preaslăvire, cu putearea Dumnezeirei sale. Derept aceasta el [sic!] ieşiia[855] în timpinarea lui tot Ierusalimul şi mulţime de năroade, având în mâini stâlpăreale[856] de finic de odrasle, că mulţi den ierusalimleani, când învise pre Lazar, crezură întru Domnul nostru Isus Hristos şi această cinste-i făcea lui, aşternând pre cale nu numai stâlpări[857], ce şi veşmintele lor. /[256]

Şi striga: „Osanna întru cei de sus, blagoslovit – cel ce vine întru numele Domnului, Împăratul izrailteanilor!”. Cinstea cea dentâiu cuvine-se împăraţilor lumiei aceştiia, iară aceasta de-a doua unui Dumnezeu. „Osanna întru cei de sus”, cum se zice „mântuitoriul – întru cei nalţi” şi aşa aceale năroade întru Hristos mărturisiia doao firi: omeniia şi Dumnezăirea, că nime nu poate mântui desăvârşit, numai unul Dumnezeu biruiaşte cu aceastea. Derept aceasta cu blândeaţe vine către Israil, purtând lui lumină şi mântuire; numai ce socoteaşte ce grăiaşte evanghelia de el.

Zise: „Mainte cu şase zile de Paşti, veni Isus în Bithania[858] şi trimise doi den ucenicii săi, grăi: «Meargeţi în cel oraş ce vă e înainte şi acolo veţ afla un mâşcoiu şi mânzul cu nus legat, şi, deaca-l veţi dezlega, aduceţi-mi-l!».

[853] Scris: стлъпжри.
[854] Idem.
[855] Scris: єшїѧ.
[856] Scris: стжлпжрѧлє. Probabil greşeală de tipar: stâlpările?
[857] Scris: стлъпжри.
[858] Scris: виѳанїѧ. Altă lecţiune: spaseniia.

Iară ei făcură aşa, aduseră mâşcoiul şi mânzul, puseră veşmintele desupra lui şi şezu spre el".

Acicea deşchis scrie evanghelistul cu prorocul de împărăţiia lui Hristos şi ce – împărat şi ce e împărăţiia lui, că, deşi[859] îmblă Isus ades mainte de aceasta în Ierusalim, ce acmu desăvârşit şezu spre împărăţiia lui, ca toţi să-l cunoască pre el şi să mărturisească de el; că, iată, Mesia au venit în lume. Iară aşa, că pre el scriu prorocii: „Carele va să vie şi să facă spăsenie[860] tuturor, să ia moarte pentru moartea noastră şi rane şi patimă pre cru/[257]ce, ca noi toţi cu ranele lui să ne vindecăm. Că acela ca un miel să junghe pentru noi lui Dumnezeu Tatălui, să potolească mâniia lui, carea era spre noi şi el au izbăvit pre noi den moartea cea de veaci, de diavolul şi de păcate, cu moartea sa, că acela însuşi e izbăvitoriiul nostru, şi vine întru mare smerenie şezând pre mâşcoiu neîncălecat.

Punerea veşmintelor şi şedearea lui Hristos pre mâşcoiu neînvăţat semna taina spăseniei[861] noastre, că şezu Hristos, Împăratul Slavei de veaci, ca pre un mânz neprins, spre ceale năroade sălbatece, spre carele nu şezuse o ştiinţă ca aceaea mai nainte, ca să cunoască cu ea pre adevăratul Dumnezeu, făcătoriul său. Derept aceasta porânci să aducă pre mâşcoiul de şedeare şi-l acoapere pre el cu veşminte, iată seamnă că avea apostolii să aducă mulţime de limbi, pentru şedearea lui Hristos, că acela şezu spre dinsele cu credinţă şi au coperit goliciunea lor cu veşmântul fără-de-morţiei şi cu darul Duhului Sfânt.

Că Iacov patriarhul văzu mainte cu Duhul Sfânt taina carea vrea să fie[862], aşa grăi: „Nu va lipsi domn den Iuda şi den sămânţa lui până va veni cel premenit şi acela e aşteptarea limbilor, lega-ş-va către vie mâşcoiul său". Acicea să cunoaştem cine iaste cel premenit şi cine l-au premenit pre el! La arătare că Tatăl, blagoslovitul Dumnezeu, schimbă cu preaveacini/[258]cul svatul cuvântu firei sale a-l trimeate în lume[863] şi să se îmbrace cu trup şi cu acela să se apropie de moarte, şi spre cruce premenit iaste Hristos, Fiiul lui Dumnezeu cel den veaci şi acela iaste aşteptarea limbilor cea adeverită şi jeluită şi purtătoare de lumină, nădeajdea cea mântuitoare a izbăvirei noastre şi odihnitoriul mâşcoiului cel ustenit.

Cum zise patriarhul „Şi acela legă mâşcoiul său către vie", Hristos zise: „Eu sânt viaţa cea adevărată şi voi – viţele"[864] şi la această sfântă viţă

[859] Altă lecţiune: de şi.
[860] Scris: спсенїе. Altă lecţiune: spasenie.
[861] Scris: спсениеи. Altă lecţiune: spaseniei
[862] Marginal: мои. 1 49 [recte: 1 мои. 49].
[863] Marginal: иоан 1.
[864] Marginal: иоан 15.

mult roditoare a viei ceii înţeleapte, leagă Fiiul lui Dumnezeu ustenitul mâşcoiul său, năroadele ceale nenumărate, carele vieţuiia mainte fără leage şi dobitoceaşte şi pururea îmbla în jugul robiei păcatelor şi supt putearea satanei munciţ. Aceasta acmu Domnul slobozeaşte şi frânge den cerbicea lui jugul păcatelor şi pre ustenitul răpaose cu răpaosul de veaci-l şi leagă pre el către vie, cum se zice împreună pre noi cu sfinţii săi patriarşi şi proroci, cu credinţă şi cu dragoste şi însuşi cu sine leagă şi adună cu trupul şi sângele său cel sfânt, cum iase scris: „Cel ce se lipeaşte Domnului, un duh iaste cu Domnul!" şi, iară, însuşi Domnul au zis: „Cel ce va mânca trupul mieu şi va bea sângele mieu, acela întru mine lăcuiaşte şi eu – întru el". Acea/[259]stă taină semnă legarea mâşcoiului şi şedearea lui Hristos spre el.

Ce se cade a cunoaşte noi unde-l duce pre el Hristos. La arătare că până la Ierusalimul ceriului, către cetatea cea slobodă, căriia-i iaste meşter şi lucrătoriu Dumnezeu, către măgura Sionului, către săborul sfinţilor şi întunearecul de îngeri, către Dumnezeu, judeţul tuturor şi acolo pre el leagă şi-l odihneaşte în veaci.

Derept aceasta şezu Domnul spre mânz de mâşcoiu, ca să semneaze şi taina spaseniei noastre şi împle prorociia cum iaste scris: „Bucură-te, fata Sionului, foarte şi mărturiseaşte featei Ierusalimului – cum se zice credinciosului nărodului mieu – că, iată Împăratul tău vine către tine derept ce se mântuiaşte îmblând smerit şi şezând pre mâşcoiu, fiiu de trăgătoriu. Acesta va piarde arma den Efrem[865] şi arcul cel de război frânge[866] şi va propovedui pace limbilor şi putearea împărăţiei lui – de la mare şi până la mare şi de la Râur[867] până la marginea lumiei".

O, preadulci cuvinte – aceastea, mai vârtos decât toată dulceaţa putredă şi implute de multă mângâiare, că, iată, Împăratul tău (arată prorocul Sionului featei Sionului besearicei maiciei noastre), că, iată Împăratul tău, acela carele împărăţeaşte cu toţ, cel ce vieţuiaşte mainte de veaci în lumina cea neapropiiată, acesta, carele nime nu l-au văzut mainte de /[260] aceastea, vine către tine, întru plecăciune, pentru tine se smeri şi luo chip de rob şi lumina Dumnezăirei cea nerăbdată o acoperi cu trup, cu carele acmu cu îndrăznire poţ să-l vezi şi să-l auzi şi să pipăi.

Că, iată Împăratul tău cel adevărat, Împăratul Slavei, Împăratul Direptăţii, Împăratul Răpaosului şi al Preaînţelepciuniei şi a toată tăriia, Împăratul Împăraţilor şi Domnul Domnilor, căruia deade Dumnezeu scaunul lui David, părintelui lui, şi să va împărăţi în casa lui Iacov în veaci, în beseareca lui Dumnezeu şi împărăţiia lui n-are sfârşenie[868].

[865] Marginal: зах. 9.
[866] Marginal: исаи. 62.
[867] N.e.: Mesopotamia.
[868] Scris: сфръшенїе.

Să e şi într-atâta smerenie, dară vârtutea şi putearea lui mare, de la mare până la mare şi tocma până la marginile pământului, întru toate limbile se tinse împărăţiia lui şi nime vârtutea lui nu o vâncu, nice păcatul nice diavolul, nice moartea, nemică de aceastea împrotiva puteriei nu putu sta; acesta va paşte oamenii izrailteanii. Derept aceasta Împăratul tău iaste, iară nu e striin dentr-altă ţară striină, ca Irod, ce acela Împăratul tău – încă cel făguduit ţie în rai, carele vru să struncine capul şarpelui, carele cu aceasta bucurie iaste aşteptat de patriarşi şi de proroci, pre carele, de l-ar fi văzut Avraam, foarte s-ară fi bucurat.

Că nu iaste împărat limbilor celor păgâne, nice ere/[261]ticilor, ce numai al tău, o, fata Sionului. Acesta carele e în măgura Sionului şi în locul Ierusalimului, întru una sfântă săbornică, apostolească besearecii a Sionului, întru carea iaste toate bunătăţile una credinţă şi învăţătură, una cinste şi svat şi una dragoste. Întru mulţi, cu neşte cetăţeani ca aceştia împărţeaşte Împăratul Răpaosului celui de veaci, într-acel loc luminat în Ierusalim, întru credincioşii lui. Iară altora, deşi[869] iaste, ce cu judecată înfricoşată şi cu piatră de smenteală şi de împiedecare, iară ţie iaste milostiv împărat. Deci şi ţie, cei adevărate, se găteaşte această întrare a Împăratului tău, iară nu altuicuiva, că cătră tine grăiaşte: „Nu te teame, iubitul mieu şi credinciosul mieu rob, tu – al mieu, şi eu – al tău, tu – mie oameni şi eu – ţie Domnezeu!". Derept acea s-au adaos prorocul a zice: „Iată Împăratul tău vine să te mântuiască şi să te slobozască den robiia vrăjmaşului şi să te izbăvască de moartea cea de veaci, den matca focului, din păcate, den biruinţa satanei; venit-au să te mântuiască şi de blăstem şi să te aducă de la întunearec cătră lumină, den moarte cătră viaţă, de la pământ cătră ceriu!".

Într-aceaea te bucură foarte, fata Sionului, că Împăratul tău vine dirept, că nu se află în rostul lui vicleşug, că păcate nu feace şi nu e însuş numai dirept, ce şi pre credincioşii /[262] lui face să fie direpţi şi deade lor puteare să fie fiii lui Dumnezeu[870]".

Ce, ca să nu se blăznească de dinsul ovreaii, adaos-au şi aceasta a zice prorocul că e blând şi plecat, nu vine cu trufa lumii aceştiia[871], cu mulţime de voinici şi cu sunet de bucine şi nice cu tunure cu foc, cum era obiceaiul[872] de făcea împăraţili pământeşti, de arăta chip de muncitori cu groază, ca împăraţii tăi cei mai dinainte, jăhuitori, tâlhari[873] veniia cătră tine.

---

[869] Altă lecţiune: de şi.
[870] Marginal: ıсаи. 23.
[871] Marginal: солом҃. 1.
[872] Scris: обичаюл.
[873] Scris: тлъχари.

Iară acesta – Împăratul tău cel adevărat, blând, plecat, şezând pre un mâşcoiu prost şi numai 12 ucenici ai lui cu nus, încă fără arme, cel ce cu smerenie vine şi nu zice că vine bogat cu întunearec de căruţe, nice înfăşurat cu mult aur, ca Mesia cel pământesc, carele aştepta jidovii şi tocma şi până astăzi încă să făgăduiesc lui, carele i-ară izbăvi pre el [sic!] den nevoia ceastă trecătoare şi le-ară da lor împărăţiia lumiei aceştiia şi toată sloboziia de dulceaţa veacului acestuia.

Ce împărăţiia Domnului nostru, lui Isus Hristos, nu iaste den lumea aceasta[874] şi nu grăiaşte prorocul să-i izbăvească pre ei Mesia den nevoia această trecătoare, ce de acea robie grea a păcatelor[875] de moarte şi den putearea dracului, cum iase scris: „Izbăvi-va pre oamenii săi den păcatele lor"[876] şi întru semnarea acestora nu tribuiia să tinză desupra lui căftane, cum deprinsease a face împăraţii lumii aceştiia, descoperiia ceriul înaintea lui, /[263] că pământeşti sânt acei împăraţi, iară nu-s cereşti.

Ce lui Hristos, spăsitoriului nostru şi Împăratului, celuia ce împără-teaşte cu toţi, pământul era coperit cu veşminte de mult preţ, semnând că nu e împărat pământesc de lumea aceasta, ce al ceriului, carele toate frâmseţile veacului acestuia le calcă topşindu-le cu picioarele sale, după înşelăciunea pierzăriei sufletelor omeneşti.

Alţi împăraţi se îmbogăţiia cu mişeii carii era supt mâna lor, iară acesta, Împăratul nostru, au venit sărac, ca să ne îmbogăţască pre noi cu meserătatea lui, vine cu blânzie, ca să ne dea noao, cu îndrăznire, să ne apropie cătră sine, nu va să dea spre moarte pre cel de supt mâna lui, ca să păzească viaţa sa şi împărăţiia, ce însuş pune sufletul lui şi moare, ca să ne izbăvască pre noi de moarte şi să ne înviiaze şi pre cei vânduţi să-i scumpere cu preţ scump, nu cu aur pieitoriu, ce cu cinstit sângele lui, că putearea împărăţiei sale nu e spre umerele omeneşti, ce spre umerele lui. Pentr-acea răpaosul lui n-are hotară şi împărăţiia lui n-are svârşenie, că ustenealele lui şi celtuialele şi patimele ce era pre cruce, al nostru folos şi dobândă iaste.

Şi cine nu se va mira acmu den creştini de marea smereniia lui şi blânziia cea fără măsură, pare-mi-se că tocma şi neamurele ceale îngereşti, carele sânt mai /[264] presus de lume, cu spaimă ţinuţi se miră de-aceasta[877] foarte.

Pentr-acea, acela e Dumnezeu înfricoşat, Dumnezeul Izbândei, Dumnezeul Sabaot, carele i-e scaunul spre heruvimi şi îmblă spre arepile vântului[878], căruia stau înainte şi slujesc mii şi întunearece de îngeri, herovimi[879] de cei

---

[874] Marginal: иоан 18.
[875] Marginal: ѱалом 129.
[876] Marginal: маѳ. 4.
[877] Scris: дѣачаста.
[878] Marginal: исаи. 6.
[879] Scris: χеровими.

cu mulți ochi[880] și serafimi de cei purtători de văpaie câte cu 6 arepi, mii de mii stau înaintea lui[881], cu frică robească strigând: „Svânt, svânt, svânt, Domnul Sabaot”[882].

Și pentru ce vine acesta într-această smerenie și blândeațe? La arătare că pentru noi, să mângâie pre cei mâhniț și să miluiască pre cei nemiluiți[883] și să ne dea noao îndrăznire și nădeajde, ca să nu ne ascundem înaintea lui ca Adam mainte în raiu sau ca oamenii jidoveşti după darea legiei[884], ce noi să îndrăznim să ne apropiem aproape.

Adecă văzu Dumnezeu că spaima lui într-acel veac întru oamenii nemică nu foloseaşte, acea apă de necare și acel foc al Sodomului și acel fulger purtat pren măgura Sinaiei, sunetul bucinelor și glasul tunetelor și alte cazne înfricoșate în multe chiupure în lumea aceasta, atunce altă lucrare cugetă Dumnezeu de oameni iubitoriu și calea spăseniei noastre, ca să ne tragă pre noi cu acealea către sine mai pre lesne, de începu a arăta nu spaimă, ce facere de bine, nu mânie și urgie – ce milă și blânzie. Nu veni întru mărirea laudei sale, întru nuori /265 de foc, nice între sunete de bucine și întru glasure de tunete și întru străluciturі nerăbdate, nice spre scaunul heruvimesc, ce spre un mâșcoiu mic, nu cu mărie, ce cu smerenie, nu ucigând pre vrăjmașii săi, ce pentru ei însuş murind, ca pre ei cu atâta milă să-i pleace către sine, pre carii cu ucidere dreaptă nu putu să-i dobândească pre cei neplecaț. Pentr-acea zise: „Să voiu fi eu înălțat de la pământ spre cruce, atunce pre toți-i voiu trage către mine!”.

O, dară cum să nu ne bucurăm noi astăzi, de venirea unui împărat ca acesta, milostivul spăsitoriul nostru! Într-acea bucură-te, fata Sionului foarte - toate sufletele creștinilor, că toate aceastea Domnul tău pentru tine le feace!

Pentr-acea, mulțemeaște lui cu dragoste pentru neşte darure ale lui ca aceastea, carele dărui ție cu venirea sa[885]!

Partea a doao: Pentru necredința și nemulțemirea neamului jidovesc

Viind Domnul în Ieruasalim întru blânzie și întru smerenie mare, întru ciude minunate și seamne multe, împlând prorociia[886] d-insu și întru putearea lui Dumnezeu și când începu a se apropiia către pogorârea măgurei

[880] Marginal: ѱалом 103.
[881] Marginal: дан. 6.
[882] Marginal: 1 мои. 3.
[883] Marginal: 2 мои. 20.
[884] Marginal: 2 мои. 19.
[885] Marginal: іоан 12.
[886] Marginal: лѹк. 19.

Eleonului, atunce începură toată mulțimea de ucenici /265 bucurându-se a lăuda pre Dumnezeu cu glas mare de toate puterile, carile văzură și auziră, grăiră: „Bine e cuvântat cel ce vine întru numele Domnului! Pace – în ceriu și slava – întru cei de sus!”. Iară neşte farisei den năroade ziseră lui: „Dascale, ceartă pre ucenicii tăi!”. Şi răspunse de zise lor: „Adevăr grăiesc voao, că, de vor tăcea aceştia, pietrile vor striga!”. Şi cumu se apropie, văzu cetatea.

Atunce stătu și începu cu râvne a plânge de periciunea ei și de a celora ce vieţuia într-însul, grăind aşa cu umilință: „Ierusalime, Ierusalime, cela ce ai ucis prorocii și cu pietri uciz tremeşii către tine, de câte ori vruiu să adun coconii tăi cumu-ş adună o găină puii supt arepile sale şi nu vruseş să fii supt arepile dragostei meale! Derept acea de-acmu[887] lasă-se casa voastră pustie să ai fi tu înțeles în zuoa aceasta a ta, carea e către pacea ta, venirea mea către tine! Iară acmu să ascunse răpaosul din ochii tăi, că vor veni asupra ta zilele izbândirei direptilor și vor lega vrăjmașii tăi gard prejur de tine și te vor încungiura şi te vor cuprinde de toate laturile şi vor ucide coconii tăi întru tine şi de-acii nu va rămânea piatră spre piatră, pentru ce n-au cunoscut ceasul cercetării tale!”.

Acicea cu plângere plânse Domnul, de pustiirea Ierusalimului și de periciunea neamului jidove/267sc, plânse de moartea fiiului său celui unul născut, că Israil[888] fiiul cel născut întâiu să chiamă, căce cunoscu întâiu pre Dumnezeu și acela-l chemă pre el mainte, cu patriarșii, cu Avraam și cu Moisi spre lauda sa. Iată, cum ai zice, plânse de împărțeala[889] lui de Dumnezeu, că aceasta iaste pre adevăr moartea cea de veaci. Cu această moarte muri oarecând ziditul cel de întâiu în ocina raiului și acel fecior curvariu și Lazar [sic!], carele să sfiia de Lazar cel mișel; cu această moarte muri și acmu fiiul cel născut întâiu, Izrail, că despărțirea de Dumnezeu iaste moartea cea de veaci[890]. Cu această moarte toț păcătoșii mor, căce că sufletele noastre viață sânt trupului nostru; așa și darul lui Dumnezeu – viață sufletelor noastre și cându se despart sufletele noastre ceale vii den trup, atunci moare acela. Așa, sufletul, de se va împărți cu voia lui rău de darul lui Dumnezeu cel viu, atunce moare însuș cu moartea de veaci.

Cu această moarte muri acmu neamul jidovesc pentru ce însuși se despărți de Dumnezeul său, iară nu Dumnezeu – de el[891], că tinărul cel

[887] Scris: дѣакмѹ.
[888] Scris: іис҃лъ.
[889] Scris: дєⷬпжрцѣла. Altă lecțiune: de-mpărțeala.
[890] Marginal: ісаи. 59.
[891] Marginal: исаи. 2.

neînțelept uită pre Dumnezeu spăsitoriul său și să feri[892] de însul și să delungă cu delungare neapropiiată lesne.

Că nu vru mainte să priimască pre Dumnezeu întru slavă mare și minunată, în măgura Sinaiei, afumându-se și cu scuturarea pământului. /[268] Atunce să lepădară de Dumnezeu, grăind către Moisi: „Nu vom noi să vedem pre Dumnezeu și de-acmu să nu grăiască către noi, ce proroci să trimață la noi, și cu aceia să grăiască către noi!"

Iară Dumnezeu cel îndurat și iubitoriu de milă știind neputința lor, după jelaniia lor, trimeasă către înșii proroci[893], iară ei, necredincioșii și a doa oră [sic!] să lepădară și nu priimiră pre Dumnezeu, pre carele e mărturisit de proroci și poruncile lui le lepădară ce și pre cei trimeși către înșii de la Dumnezeu cu pietri-i uciseră[894], ca pre Isaiia și pre Ieremia și Mihea.

Și, iară, Dumnezeu de oameni iubitoriu, îngăduind neputinței lor și veni către îmșii întru smerenie mare, nu întru nori[895] de foc, ce întru nor[896] iușor al omeniei, de-au acoperit nerăbdată lumina Dumnezeirei sale cu trupul firei noastre ca și cu o zăvasă, nu spre scaunul înfricoșatei slave, ce spre un mâșcoiu, fiiu de înjugătoriu.

Ce și într-atâta smerenie fiind adevăratul Dumnezeu, să lepădă și cutremură neînțeleaptele featele jidovești, tot săborul arhiereilor, și al fariseilor, se lepădară de Dumnezeul său denaintea lui Pilat, cându le zise lor: „Iată, împăratul vostru!", iară ei ziseră: „Noi alt împărat n-avem, fără numeai Chesar!"

Derept aceaea plângea Domnul de periciunea neînțelegătoarei rudei jidovești și de rea credința lor, că așa-ș împăinjiniră ochii săi, /[269] nevrând să caute spre lumina cea adevărată, nu ieșiră în timpinarea lui Hristos cu credința, ce să încuiară în zidurile ceale de piatră întru învârtoșarea[897] neplecăriei, a necredinței sale. De aceaea plângea Domnul de pustiirea aceștii cetăți slăvită Ierusalimul, carea și fu lui după 40 de ani, de înălțarea Domnului, că veniră atunce rimleanii, Titus și Isvespazian[898] [sic!] și sparseră Ierusalimul de tot, tocma până în temeliia lui și piatră pre piatră nu rămase după cuvântul Domnului. Atunce toți ucigașii Domnului nostru Isus

[892] Scris: ферю.
[893] Marginal: 2 мои. 20.
[894] Marginal: маѳ. 22.
[895] Scris: ноѡри.
[896] Scris: ноѡр.
[897] Scris: ꙟврътошарѣ.
[898] Scris: ісвеспазиан.

Hristos cu spata să svârșiră[899], iară, câți au rămas, s-au răsipit pren limbi în robie de veaci, pentru necredința[900] și nemulțemirea sa.

Iar, după aceaea, intră Domnul în besearecă și văzu acolo netocmeală mare, cum vând într-însa boi, porumbi și schimbă bani și feace bici de ață și începu a goni pre toți ceia ce vendea și cumpăra într-însa și scaunile târgarilor[901] le răsturnă și banii le răsipi și grăi: „Scris iaste: «Casa, casă de rugăciune să chiamă[902]!», iară voi o faceț peșteră tâlharilor[903]".

Așa goneaște Domnul den casa împărăției sale cea den ceriu pre toți ereticii, carii acmu nu cinstesc locul svânt al lui, casele ceale de rugăciune[904], unde stau înfricoșate tainele; acolo ei bagă dobitoace și vite[905] spre batjocura Împăratului tuturor. Fățarnici ca aceștia sânt întru noi, fariseii cei /[270] noi, arianii, ponurții, calvinii i goneaște Domnul ca și cu un bici[906], cu înfricoșata și dreapta judecata sa dentru împărățiia lui, toate smentealele întru întunearecul cel neluminat. Iară deaca intră Domnul nostru în besearecă, atunce mulți se apropiară către însul: orbi și șchiopi și vindeca pre ei. Și coconii începură a striga lui: „Osanna, fiiul lui David! Blagoslovit ești cela ce vii întru numele Domnului!". Iară, deaca auziră cărtularii și fariseii, se împlură de pizmă și grăiră lui Hristos: „Au nu auzi ce grăiesc aceștia?". Iară Isus zise lor: „Au n-aț cetit niceodată întru Scripturi că den rostul tinerilor și a sugătoriului împlut-ai lauda?"[907].

Înfruntează Duhul Svânt necredința și orbiciunea fariseilor și închid gura coconilor celor mici, încă fiind lângă pieptul mumânilor sale, spre laudă e Domnul său și aceia mărturisesc spre adevăratul Mesia.

O, minunate judecățile tale, împărate, că coconii dau ție laudă, carea se cade ca unui împărat și Dumnezeu, iară credincioșii cei răi spre tine cu pizmă rânjesc[908]! Coconii pre tine priimesc cu mulțemire ca un împărat, iară necredincioșii, părinții lor, spre tine crucea gătesc!

Iară Isus i lăsă pre ei ca pre nește necredincioși și ieși afară den cetate până la Bithanie[909] și lăcuiia acolo până la vreamea sa. /[271]

[899] Scris: съБърширъ.
[900] Scris: некреца.
[901] Scris: търгарилор.
[902] Marginal: исаи. 57.
[903] Scris: тлъхарилор.
[904] Marginal: ерем. 7.
[905] Marginal: маѳ. 19.
[906] Scris: бир.
[907] Marginal: Psal. 8.
[908] Scris: рънжеск.
[909] Scris: биѳаніє.

De viiața cea de bunătăț și cum sintem datori spre nălțimea smereniei a pune bunătățile noastre

Iară voi, dragii miei, să nu vă închipuiți necredincioșilor farisei, ce râvniți acelor năroade, carii ieșiră în timpinarea lui Hristos, Împăratului și Dumnezeului nostru, cu credință și cu dragoste, având în mâini stâlpări[910] de finic. Căruia acmu și voi curund cu credință direaptă să ieșiți de-ntunearecul[911] păcatelor și den zidurele ceale de piatră a învârtoșeriei[912] [sic!] răutăților, în timpinarea Împăratului nostru și vă închipuiț lui acmu, nu celui ce șade spre mâșcoiu, ce căruia șade spre scaunul heruvimilor de-a direapta lui Dumnezeu și a Tatălui și de îngeri lăudat! Aduceți-i lui darure, nu veșmente și stâlpări[913] de finic[914], ce inimi curate și suflete cu dulce mireseală svințite cu darul Duhul Svânt, mestecate cu credință și cu dragoste.

Că, iată, semnează finicul: de firea lui iaste mai nalt de toate leamnele și are stâlpări[915] în vârh[916], iară floarea lui iaste albă în vedeare și dulce mirositoare și însuși e dirept și scropos la coaje și rău de suit și poamele lui furii nu le fură, viermi n-are în firea lui.

Așa și tu, cre/[372]știne te chipuiaște finicului, cum grăiaște prorocul: „Direptul ca finicul va înfluri[917]; arată-te înalt întru viața bunătăților și ascuțit întru usteneale și întru nevoințe sufletești; așijderea să nu plodească viermii cei răi ai cugetelor celor iubitoare de păcate întru inima ta, carii mănâncă sufletul, și, de să vor arăta aceastea, mainte întru firea ta, atunce vei înfluri alb în vedeare și tu și se va arăta întru mintea ta lumina cea fără-moarte și purtătoare de lumina blagosloviei cea văzătoare de Dumnezeu și să vei ascunde spre nălțimea smereniei poamele tale, atunce nu le vor fura nevăzuții furi, puterile ceale drăcești și așa slava ta va ieși mai presus de ceriu și te vei arăta înaintea feaței lui Dumnezeu ca o stâlpare[918] de finic și cu aceastea vei da lui cinste, ca unui biruitoriu morției și spărgătoriu adului.

Și un poclon [sic!] ca acesta și cinstei-i trebuiaște lui Hristos, acmu de la tine, Fiiul beseareciei Sionului[919], că acela pururea stă înaintea ta și bate întru ușa svatului tău, iară tu, deaca auzi glasul lui nu îngreuia inima ta cu necredința, ce numai cât deșchide lui ușa sufletului tău, iară el va întru înlăuntrul inimiei tale și ca un-împărat[920] înfricoșat va goni de la dinsul toate puterile dracilor ceale întunecate, vulpile ceale hicleane și împuțite, dracii și lea/[273]nea ca boii și pohta de curvie ca porumbii și iubirea de argint ca tablele ceale cu bani răsipeaște.

Și așa va curăți casa ta și și luminată o va face și se va împărăți întru ea în veaci, cum au grăit cu rosturile svinților săi proroci[921]: „«Veseli-mă-voiu într-înșii și voiu îmbla și voiu fi lor Dumnezeu, iară ei, – oamenii miei», grăiaște Domnul întrutot țiitoriu. și, de va fi Dumnezeul vostru cu voi, dară cine va putea spre voi?”[922]. Că acela e vârtutea cea de veaci și îngrădirea credincioșilor săi și păstoriul carele goneaște toate fierile ceale nevăzute, iară însuși mână oile sale întregi până la staul [sic!] împărăției ceriului, căreia să fie tuturor noao a o dobândi cu bun darul Domnului nostru Isus Hristos, a căruia e slava depreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acmu și pururea și în veacii veacilor. Amin. /[274]

ÎNVĂȚĂTURĂ A DOAO ÎN DUMINICA ÎNFLURITĂ: DE FATA SIONULUI CE SEMNEAZĂ ȘI DE VENIREA LUI HRISTOS CU BUCURIE CĂTRĂ EA

Minunează-mi-se mintea foarte de minunata și marea mila lui Dumnezeu și de socotința lui, carea arată neamului omenesc, spământează-mi-se sufletul de atâta plecare a marelui Dumnezeu, că se smeri pre sine tocma până la chip de rob[923] și cum cu multă bucurie se apropie la noi, să dea noao mântuire, că de-aceastea[924] mai deșchis vom auzi den cuvintele preaînțeleptului Solomon[925], că acesta mainte de cădeare văzu de departe cu duhul prorociei venirea cea cu bucurie a Fiiului lui Dumnezeu, preaînțelepciunea de veaci în lume și așa grăiaște dinsul întru cântările ceale iubite[926]:

„Iată, așa vine iubitul mieu, ca un cerb tinăr sare pre măgurile Bethiliei[927] și pre munți joacă. Și, iată, acela stă derept păreatele nostru și caută pre fereastră la noi prin mreaje, că, iată, acmu auz glasul iubituilui mieu, că dulceața lumii den gura lui iase chiemându-mă: «Scoală», grăiaște,

---

910 Scris: стлъпжри.
911 Scris: деⱡтѹнѣрекѹл.
912 Scris: ⱡнврътоширїеи.
913 Idem.
914 Marginal: маѳ. 5.
915 Scris: стлъпъри.
916 Scris: врьхъ.
917 Marginal: ѱалом 91.
918 Scris: стлъпаре.
919 Marginal: ѱалом 94.

920 Scris: оѵнпърат. Altă lecțiune: um-părat.
921 Marginal: ерем. 31.
922 Marginal: 3 кор 6.
923 Marginal: филип. 2.
924 Scris: дѣачѣстѧ.
925 Marginal: к тит. 2.
926 Marginal: пѣс. 2.
927 Scris: беѳилїеи.